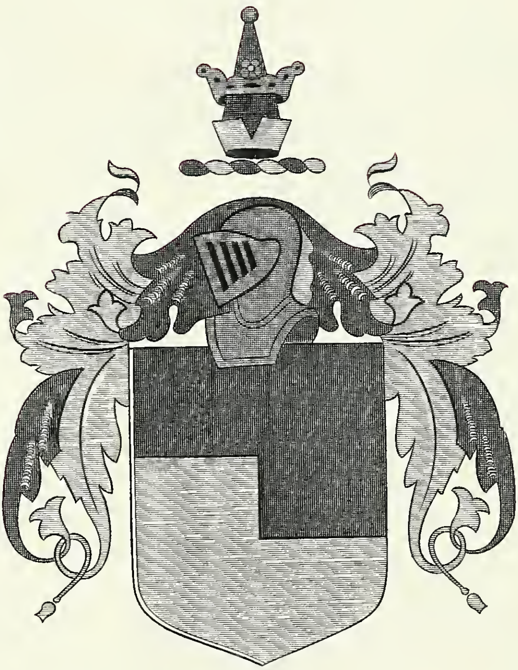

Longacre

2136

BOSTON MEDICAL LIBRARY
in the Francis A. Countway
Library of Medicine ~ *Boston*

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
Open Knowledge Commons and Harvard Medical School

http://www.archive.org/details/dlaurentiiheiste02heis

D. LAURENTII
HEISTERI
COMPENDIUM
ANATOMICUM.

TOMUS SECUNDUS.

ADENOLOGIA.

355. ADenologia, eſt doctrina de glandulis, quas Græci ἀδένες vocant; Latini vero *glandulas*, a glandibus forte quercinis, quarum figuram nonnullæ æmulantur. *Adenologia quid?*

356. Partes, quibus veteres glandulæ nomen dederunt, quamvis tam varia figura, magnitudine & colore ſe offerant, *a vulgo tamen*, quod mirandum, *facile cognoſcuntur*: definitionem vero, ſive deſcriptionem earum dare, quæ omnes veras glandulas comprehendat, & nullis aliis partibus ſit communis, quas veteres, tam nomine, quam re, a glandulis diſtinctas eſſe voluerunt, aliudque nomen indiderunt, res eſt adeo difficilis, ut præſtantiſſimi, acutiſſimique viri id hucuſque præſtare non potuerint. *Definitio glandularum difficilis.*

357. Multi enim doctiſſimi Anatomici, & inter hos tales nonnulli, qui ex inſtituto, vel, ut aiunt, *ex profeſſo* de glandulis ſcripſerunt, earumque naturam curatius extricare, illuſtrareque ſtuduerunt, ſine dubio, ob rei difficultatem, nullam definitionem, aut perſpicuam deſcriptionem, dederunt, aut dare potuerunt: quo vero ipſo effecerunt, ut multæ in glandularum doctrina ortæ fuerint confuſiones atque errores. *A multis propterea omiſſa.*

358. Alii vero, qui audaciores fuerunt, atque definitionem aliquam dare conati ſunt, tantopere diſcrepant, atque tam imperfectas & erroneas ſæpe protulerunt, ut vel cum glandulis, quas omnes tamen pro talibus agnoſcant, *Ab aliis imperfecta data.*

non conveniant; vel alias partes cum glandulis confundant, quæ tales tamen non ſunt: ſicuti hoc prolixius in Diſſertatione, *de Glandulæ veræ appellatione*, noſtro ſub ductu & præſidio, *Altorfii* quondam habita, oſtenſum eſt.

Probatio. 359. Quidam enim glandulam *per partem globoſam* &c. dèfiniunt; verum illi hac definitione excludunt *pancreas*, glandularum corporis maximam, atque fere præcipuam: quippe quod cum nulla figura minus convenit, quam cum globoſa, & tamen ſemper pro glandula habitum fuit. Ita etiam *capſulæ atrabilariæ*, *parotides*, aliæque, quæ globoſæ non ſunt, ex numero glandularum proſcriberentur: quæ tamen quoque ab omni tempore glandulæ fuerunt, & appellatæ ſunt.

Probatio II. 360. Alii dixerunt, *glandulam eſſe partem mollem*, *laxam*, *ſpongioſam*, &c. verum habemus primo glandulas, quæ molles, laxæ & ſpongioſæ non ſunt; ſed quæ duriuſculæ, firmæ & compactæ deprehenduntur. Deinde aliæ exiſtunt partes, *quoque molles*, *laxæ & ſpongioſæ*, ut, pulmones, pinguedo, aliæque, quæ tamen, omnium conſenſu, glandulæ non ſunt; & idcirco cum glandulis confunderentur.

Probatio III. 361. Nonnulli glandulam vocarunt *parenchyma*, ſive *carnem mollem*, *laxam & fungoſam*. An vero hi glandulam melius clariuſve definiverint, quam præcedentes, ex modo dictis facile judicari poteſt: iiſdem enim, quos modo indicavimus, defectibus hæc definitio laborat.

Probatio IV. 362. Non pauci, qui *glandulam congeriem vaſculorum omnis generis*, vel *partem ex congerie vaſorum*

ſorum compoſitam eſſe dixerunt, putarunt, ſe optime glandulæ naturam & definitionem exhauſiſſe. Verum enim vero, an non membranæ, muſculi, aliæque omnes partes corporis humani, ſi accuratius earum fabrica examinetur, congeries ſunt vaſorum omnis generis? Igitur hæc definitio, glandularum naturam minime exhaurit, eiſque minime competere, vel tribui jure poteſt.

363. Alii diſtinctionem glandularum ab aliis partibus in eo quæſiverunt, ut eas *congeriem vaſculorum, propria membrana incluſorum*, eſſe affirmaverint. Sed quæro, an non idem in pulmonibus, corde, ventriculo, muſculis, aliiſque partibus, a glandulis diſtinctiſſimis adſit, & reperiatur? tota enim horum ſubſtantia congeries eſt vaſculorum, quæ peculiari membrana includuntur. Quod cum ita ſit, profecto ad veram glandulæ definitionem ſufficere nequit. *Probatio V.*

364. Quidam, imo multi, voluerunt: quod *ubicunque ſecretio, ibi glandula*: ideoque non a fabrica, aut a priori; ſed *ab uſu*, ſive functione, & a poſteriori, ut aiunt, glandulæ definitionem petere allaborarunt. At, primo videmus multas fieri ſecretiones, earumque etiam maximas, quæ in corpore contingunt, ſine ope, vel interventu glandularum. Quis enim eſt, qui neſciat, *chylum* in inteſtinis a fecibus ſecerni, ſine ope glandularum, ſolis oſculis vaſorum lacteorum abſorbentibus, in papillis tunicæ villoſæ? Sic in teſticulis genitura; in ſinubus pituitariis cranii, pituita ſeparatur, ubi tamen nullæ ſunt glandulæ. Ita etiam *pinguedo* in folliculis, ſive cellulis membranæ *Probatio VI.*

adipoſæ tenuiſſimis, ubi nullæ glandulæ videri aut demonſtrari poſſunt, ſecernitur. [*a*] E contrario habemus glandulas, ab omnibus pro talibus receptas, de quibus tamen incertum eſt, an aliquid ſecernant. Quis enim probare certe poteſt, glandulam *pinealem*, *pituitariam*, *capſulas atrabilarias*, *thymum*, *glandulam thyroideam*, *bronchiales* &c. aliquid ſecernere: & tamen pro glandulis ab unoquoque habentur. Imo quia veteres certas partes vocarunt glandulas, etiamſi ignoraverint eas aliquid ſecernere, (ſicuti id de omnibus, uſque ad præcedens ſeculum, ignorarunt,) hinc aperte ſequitur, *veteres glandulas non ob uſum, ſed ob alias rationes, aut qualitates, ita vocaſſe.* Accedit, quod vulgus adhuc hodie ex ſola externa facie, ſive *ex ſolo habitu* dignoſcat glandulas, etiamſi eorum uſum ignoret. Igitur ex aliis ſignis poterunt cognoſci.

Probatio VII. 365. Alii, (inter quos dux eſt MALPIGHIUS) quando in ſtatu præternaturali in cadaveribus, hydrope, phthiſi, hectica, aliiſve gravioribus morbis, defunctis, *corpuſcula ſphæroidea*, ſive rectius, *morboſa tubercula*, *atheromata*, *ſteatomata*, *grandines*, *congeſtiones terreſtres aut tartareas*, in formam globulorum compacta, invenerunt, in hepate, liene, cerebro, peritonæo, peri-

[*a*] Jam dudum etiam *Schelhammerus* noſter hanc ſententiam impugnavit, docuitque, non omnes ſeparationes liquorum in corpore animalium per glandulas fieri: in Analect. Anatom. Diſſ. III. N. XXXVII. *Meryus* quoque in Hiſt. Acad. Reg. variis in locis ſe opinioni huic oppoſuit: præſertim cum ex ejus collegis fuerint, qui ipſorum menſium in mulieribus excretionem non niſi per glandulas (quæ tamen in utero non deprehenduntur,) fieri poſſe exiſtimaverint; cui ſententiæ *Littrius* potiſſimum addictus erat.

pericardio, &c. mox inde concluſerunt, hæc tubercula, ſive corpuſcula, quia ſphæroidea apparuerunt, veras glandulas fuiſſe: ideoque hæc viſcera in ſtatu naturali ex talibus corpuſculis, ſive ex meris & infinitis glandulis componi.

366. Ad quæ vero reſpondeo: primo, hæc corpuſcula ſphærica in corporibus ſanis eis in locis non deprehendi, ſaltem conſueta & ordinaria non eſſe: ideoque illa effectus potius exiſtere cauſſæ morboſæ, ſtagnationes terreſtrium, aut craſſarum & viſcidarum particularum in minimis vaſculis, ſphærulas tales poſtea mentientes. Quod enim naturale & ordinarium eſſe ſtatuitur, illud etiam ſemper vel ſaltem plerumque, in ſtatu naturali, non tantum in morboſo, patere debet: alias enim fallimur vehementer. Quoties enim arteriæ & membranæ variæ, hinc inde in corpore cartilagineæ, imo oſſeæ deprehenſæ fuerunt! An vero recte inde infertur, *arteriarum & membranarum naturalem conſtitutionem eſſe cartilagineam vel oſſeam?* Profecto minime. Præterea corpuſcula ejuſmodi ſphæroidea, ſive rectius tubercula, non ſolum in porcorum hepate & liene; verum, quod probe notandum, ſæpius etiam *in pulmonibus* unius ejuſdemque animalis obſervavi: quæ tuberculis, cum in ſuperficie, tum in *tota interna pulmonum ſubſtantia*, ſcatebant. Similia etiam corpuſcula aliquoties, ut MALPIGHIUM [*a*] & alios taceam, ipſe in juvenibus hectica defunctis, in pulmonibus

[*a*] Vid. ejus Epiſt. de Glandul. pag. 5. edit. Londinenſ.

offendi. Nemo tamen hanc ob cauſſam, opinor, *pulmonem viſcus glanduloſum* appellabit: neque etiam *uterum*; quamvis in ipſa uteri ſubſtantia ejuſmodi corpuſcula rotunda quoque obſervata ſint. [*a*] Cur igitur alia viſcera, in quibus tubercula in ſtatu morboſo deprehenduntur, glanduloſa vocabimus? cur ſpeciatim lienem? in quo tamen nulla ſecretio cognita, & nulla actio glanduloſa contingit. Neque unquam ſatis probarunt *Malpighiani*, ſphæroidea talia corpuſcula glandulas potius eſſe, quam tubercula, ex morboſa quadam cauſſa producta: quia etiam in ſuperficie membranarum viſcerum, teſte ipſo MALPIGHIO, [*b*] & quidem etiam in ipſius cordis membrana viſa ſunt, ubi nemo facile glandulas oſtendet.

Probatio VIII. 367. Rurſus alii in *cerebro*, *hepate & renibus veſiculas invenerunt*: & hinc has partes vere glanduloſas eſſe, evincere voluerunt. [*c*] Verum primo, ſtatus hi rurſus fuerunt prorſus morboſi & extraordinarii: qui propterea, quia in ſanis idem non reperitur, ad ſtatum naturalem & ordinarium probandum non ſufficiunt: in quo longe aliter hæ partes apparent. Nam ipſo MALPIGHIO notante [*d*], *non ſemel ingens veſica cerebri vices ſupplevit*; quod ſane ſtatum naturalem (cujus cauſſa tamen adducitur) docere nullo modo poteſt. Deinde, *veteres nunquam veſiculas appellarunt glandulas*, aut tales eſſe

[*a*] Vid. *Peyeri* Parerg. anatom. p. 132. *Ruyſch.* Theſ. anat. IX. p. 70. & Tab. III. fig. 1. lit. D.
[*b*] Loco modo citato.
[*c*] Conf. *Malpigh.* loc. citat.
[*d*] Epiſt. de Glandul. pag. 6.

eſſe voluerunt: ideoque confuſio nominum ac rerum, & logomachiæ orirentur innumeræ, ſi nunc veſiculas, aut folliculos, vellemus appellare glandulas. Denique quæro, *cur non ex his obſervationibus cerebrum, hepar & renes partes veſiculoſas* potius eſſe concludant, quam glanduloſas? Nemo enim hactenus, & ne quidem ipſe *Malpighius*, *pulmonem*, ex veſiculis in ipſo ſtatu naturali conſtantem, propterea *glanduloſum* appellare voluit; ſed omnes, ut æquum, ſcapham ſcapham appellarunt: id eſt, *veſiculoſum*, quod veſiculoſum exiſtit; *vaſculoſum*, quod eſt vaſculoſum. Neque *ovarium* glandulis annumeratum fuit, licet in eo in ſtatu naturali veſiculæ manifeſto deprehendantur. Hinc miror, nonnullos tales obſervationes tanti facere, præſertim eam, de renibus LITTRII [*a*], ut inde renum ſubſtantiam (quæ tamen a RUYSCHIO, locis ſupra adductis, (§. 219.), aliiſque, tota vaſculoſa demonſtrata eſt, & autopſia talis deprehenditur) mere glanduloſam eſſe, certo evictum voluerint: quæ tamen mihi, ad glanduloſam eorum ſubſtantiam probandam, ob rationes dictas, nihil facere videntur. vid. *Nota* (78*) de his plura.

368. Regerunt hic quidam patroni glandularum, primo, *vaſculoſum & glanduloſum non differre: omne enim glanduloſum, eſſe vaſculoſum; & e converſo, vaſculoſum quoque glanduloſum* appellandum eſſe. [*b*] Cui objectioni vero reſpondeo, confundi ſic partes, quæ revera & abſo- *Objectio I.*

a 5 lute

[*a*] Hiſt. Acad. Reg. Scient. An. 1705.
[*b*] Ita tamen, poſt multos alios, adhuc ratiocinatur doctiſſ. *Michelottus* in libr. de *Separatione fluidorum.*

lute diſtinguendæ: quia alias hac ratione ſtatuendum eſſet, totum corpus, dum omnes ejus partes vaſculoſæ, ex meris glandulis componi: id quod abſonum eſt; adeoque hæc ſententia ab illis, qui accurate loqui, & diſtincte de partibus judicare volunt, non probari poteſt: quia ſummam in anatome confuſionem pareret.

Objectio II. de folliculis glandularum.

369. Deinde quidam cum MALPIGHIO affirmant, *in quavis glandula minima, ſimplici*, atque ſic etiam in omnibus, quas in viſceribus ſtatuunt, glandulis, neceſſarium *eſſe folliculum, ſive veſiculam*, inter extrema arteriarum, venarum & ductuum excretoriorum interjectum, quibus ſecretio fieret, iiſque a cauſſa quadam morboſa dilatatis, folliculos, adeoque & glandulas conſpicuas reddi. Sed præterquam, quod multi celeberrimorum anatomicorum huic ſententiæ, tanquam non probatæ, & mente ſolum conceptæ, contrarientur, (dum in ſtatu naturali in his viſceribus ne quidem glandulæ videri poſſunt, multo minus earum folliculi) experientia convictus affirmo, *æque facile*, *aut forte adhuc facilius*, *vaſcula minima in veſiculas mutari poſſe*, ſicuti tales in placenta uterina, teſte RUYSCHIO, RAUHOLTIO [a] aliiſque mere vaſculoſa, in pulmonibus, ſuperficie cutis, oculis, aliiſque partibus, ubi glandulæ non adſunt, nec demonſtrari poſſunt, ſæpius obſervatæ ſunt. [b] Ergo & idem in renibus, hepate, cerebro, &c., contigere poterit.

[a] Hiſtor. Acad. Reg. 1714. 1715. 1718.

[b] De veſiculis & tuberculis in partibus non glanduloſis, ut placenta &c. repertis, vid. *Dekheri* & *Bidloi* exercitat. *Ruyſch.* Adverſar. II. p. 24. *Valliſner.* de generat. Diar. Erudit. Pariſ. An. 1722. menſe octobri.

terit. Cum vero anatomici ſit, non dicere, aut ſuſpicari, ſed demonſtrare: hinc utique pro veris ea accipienda non ſunt, quæ in ſanis nunquam apparent. In ſtatu enim præter naturam tot fiunt monſtra, & aberrationes naturæ, ut illi, qui ex ejuſmodi morboſa conſtitutione naturalem deducere volunt, facillime a vero aberrare queant. Præterea notandum, *veras glandulas, ut ſalivales, meſenterii, thymum, pancreas,* &c. *raro, ſi unquam in veſiculis mutatis reperiri:* unde patet, *glandulas veras vix vel nunquam; partes vero vaſculoſas ſæpiſſime veſicularum ſpeciem induere*, atque ſic multis, quaſi glandulæ hæ eſſent, illudere. [*a*] Sed demus Malpighianis, eſſe in quibuſdam glandulis aliquam veſiculam ſive folliculum; tamen inde non ſequitur, eos in omnibus iis partibus adeſſe, quas ex glandulis conſtare contenduet: quia effector noſtri corporis, ad potentiam ſuam demonſtrandam, partes variis modis componere voluit, ut diverſis uſibus tanto ſint aptiores. Nonnulli quoque cum MALPIGHIO folliculi ſignificationem, ut hypotheſiu ſuam tanto melius tueantur, laxiſſimam faciunt, & vaſcula ſeminalia teſtium longiſſima, imo totum etiam prælongum inteſtinorum tractum pro folliculo glanduloſo habeant. Ita & ventriculum, pericardium,

[*a*] Doctiſſimus quidam vir objecit, vaſculoſas partes in veſiculas mutari vix poſſe; folliculos vero glandularum facillime. Sed hæc ſi vera eſſent, veſiculæ in glandulis nominatis longe frequentiores eſſent, quam in viſceribus reliquis. Experientia vero contrarium docet. Adeoque vel folliculi non ſunt in iſtis glandulis, vel ſaltem vaſcula facilius in veſiculas tranſmutantur folliculis; licet modus, quo hoc fiat, non adeo manifeſtus ſit.

dium, tunicam teſtis vaginalem, peritonæum, pleuram, & neſcio quas non partes, pro folliculis, adeoque & glandulis ſumunt, atque ſic neceſſario omnes fere partes glandulas faciunt. Quam apta vero, vel inepta hæc folliculi glanduloſi ſit ſignificatio, aliis a præjudiciis liberis dijudicandum relinquo.

Secretiones ſine folliculis fieri poſſunt.

370. Abunde præterea cognoſcimus, *ſecretiones ſine folliculis talibus interjectis, & fieri poſſe, & revera etiam pleriſque in partibus ita fieri.* [*a*] Ut enim taceam chyli atque pinguedinis ſecretionem [*b*], & fingamus folliculum in glandula quadam ſimplici, per quam arteriæ & venæ ultimæ diſſeminatæ ſint, & in quo, uti volunt, ductus excretorius incipiat: tunc folliculus tamen ad ſecretionis negotium nil præſtaret; *ſed receptaculi tantum officio fungeretur.* Quando enim perpendimus, illud liquidum, quod in folliculo, vel ductu excretorio jam hærere concipitur, cognoſcimus quoque illud jam eſſe ſecretum, & non ibi demum ſecerni. E venis vero, (niſi in hepate, ubi vena portæ vicem arteriæ præſtat) ſecretio non contingit: quia ſanguinem revehunt, e quo jam ſecretio facta eſt: ergo in arteriis, & præcipue in lateralibus canaliculis, perfici neceſſe eſt, quos e lateralibus minimarum arteriolarum provenire, eodem forte modo, ut vaſa chylifera ex inteſtinorum lateribus egredi conſpicimus, exiſtimo.

[*a*] In hoc *Michelottus* omnino mecum conſentit, loco citato, licet in aliis diſſentiat.

[*b*] *Malpighius* etiam lympham ab arteriis emanare judicat. Epiſt. de glandul.

ſtimo. [*a*] Atque hoc modo ſecretiones in cerebro, renibus, hepate, teſticulis, cute, aliiſque membranis, imo in ipſis glandulis fieri concipimus. Quoniam vero natura ſimplex eſſe ſolet, in ſuis actionibus, & folliculi vel non conſpiciuntur, vel, ſi adſint, potius receptaculi, quam organi ſecretorii munus perficiunt: hinc certiorem hunc ſecretionis modum, a manifeſta chyli ſecretione deſumtum, dubio incertoque modo præferendum merito eſſe cenſeo.

Vaſculoſum & glanduloſum diſtinguendum.

371. Igitur, qui æquivocationes, cum inde provenientibus erroribus atque confuſionibus evitare, & quantum fieri poteſt, removere volunt: illi *vaſculoſum & glanduloſum non pro una eademque re habere*; ſed, ut partes ipſæ figura, facie, habitu, atque aſpectu ſe diſtinguunt, ita nomine quoque eas diſtinguere debent. Adeoque viſcera, quæ oculis, injectionibus, aut microſcopiis, vaſculoſa deprehenduntur, & in quibus in ſtatu naturali nulla diſtincta corpuſcula ſphærica, peculiari membrana incluſa, conſpiciuntur, illa haud incongruo aut alieno nomine inſignire fas eſt; ſed *vaſculoſum*, ſuo nomine, *vaſculoſum*; & glanduloſum, *glanduloſum* appellandum: ita enim æquivocatio & confuſio harum partium, quæ in libris multorum neotericorum regnant, optime evitabuntur. [*b*]

372. Sed ſi jam quæratur, *quid glanduloſum*, *quidve*

[*a*] Conſentit etiam in hoc, cum *Bellino* & me, *Michelotus* l. c.

[*b*] In hoc *Michelottus* diſſentit, & *vaſculoſum* atque *glanduloſum*, pro una eademque re habendum eſſe vult: jure, an immerito, aliis judicandum relinquo. Interea tamen infra adhuc nonnulla hac de re diſſeremus.

Quid veteres vocaverint glandulas. *quidve glandula* dici debeat? Reſpondeo, quia recentiores, ut ex hactenus dictis patet, in eo non conveniunt, hinc primo conſiderandum eſſe exiſtimo, *quid veteres glandulas vocaverint*; & deinde, quare illud ita vocaverint: ne veterum nomina, quod MORGAGNIUS, aliique prudentiores ſæpe meritoque inculcant, præter neceſſitatem immutemus. Prius perpendendo, invenimus, eos glandulas vocaſſe *glandulam pinealem*, *pituitariam*, *parotides*, *maxillares*, *jugulares*, *thyroideam*, *thymum*, *pancreas*, *glandulas meſentericas*, *axillares*, *inguinales* &c. [*a*] ideoque hæ, aliæque his ſimiles partes, quæ forte ipſis non innotuerunt, & impoſterum glandulæ vocandæ ſunt: ſic enim ex notis & datis ad ignota & dubia noſcenda ducimur.

Quare certas partes glandulas vocaverint. 373. Quod vero ad poſterius attinet, *quare has partes* (372) *glandulas nuncupaverint*: certum eſt, veteres eas *non ob globoſam aut ſphæricam figuram* ita appellaſſe; alias pancreas, thymum, aliaſque his non annumeraſſent. Neque ob *mollem*, *laxam* & *ſpongioſam ſubſtantiam*: alias enim duriores & compactiores glandulas e numero earum exemiſſent, & pinguedinem ac pulmones, mollem, laxam, ſpongioſamque ſubſtantiam habentes, in numerum earum retuliſſent. Neque tertio, certas partes *ob uſum ſive ſecretionem glandulas vocarunt*; quia maximam partem ignorarunt glandulas aliquid ſecernere: dum hic uſus demum ſuperiori potiſſimum ſeculo de quibuſdam innotuit. Ex adverſo vero viſcera, de quibus certe ſciebant, ea aliquid

[*a*] Conf. *Hippocrates* lib. de glandulis, aliique veteres.

quid ſecernere, ut hepar, renes, ac teſticuli, pro glandulis non habuerunt. Præterea, neque lienem glandulam vocarunt; licet putaverint eum bilem atram e ſanguine ſecernere. Ideoque illi, qui ab officio ſecretionis partes appellandas eſſe cenſent glandulas, graviter hallucinari videntur, & a priſcis præter neceſſitatem nimis recedunt: dum ſic partes, contra mentem & conſuetudinem veterum glandulæ appellandæ eſſent, quæ tales non ſunt, & jam alia nomina ab ipſis receperunt: ut inteſtina, uterus, pulmo, cutis, membranæ, &c. & contra, partes quædam, quas illi glandulas vocarunt, hodie non amplius eſſent glandulæ; quia ignoramus, utrum aliquid ſecernant, an alii uſui, nobis adhuc incognito, a conditore deſtinatæ ſint: ut glandula thyroidea, bronchiales, pituitaria, pinealis, aliæque.

374. Clarum igitur eſt, veteres quaſdam partes noſtri corporis non ob aliam cauſſam, quam *ob peculiarem carnem*, id eſt, *ob peculiarem habitum*, *ſive ob ſingularem faciem externam*, nullo habito reſpectu, ſive ad ſtructuram internam, ſive ad figuram ſphæricam, ſive ad uſum, (quicquid nonnulli contradicant) glandulas dixiſſe: ideoque, cum nobis neque liceat, neque, ob confuſionis metum, opportunum ſit, nomina vetera præter neceſſitatem mutare, aut glandularum nomen talibus partibus imponere, quæ nimis diverſæ ſunt ab illis, quas ita vocarunt: hinc nomen glandulæ nulli parti, (licet ſimilem fabricam internam, ſimilemve uſum habeat, quam quædam glandulæ *Ob certum habitum, ſive faciem.*

dulæ obtinent) recte competere poteſt, niſi talibus, quæ *ſimilem* ſimul *faciem externam*, ſive *peculiarem illum habitum* exhibeant, ob quem olim & primum ita dictæ fuerunt, & adhuc hodie a vulgo ita dicuntur. [*a*]

Quid glandula ſit. 375. Quid igitur glandula ſit, aut quomodo optime definiatur, hic non repetemus, quia jam pag. 12. §. 33. definitionem earum ex hoc fundamento dedimus: ita, ut melius jam, quam olim, ſi ſine præjudicio res perpendatur, ab aliis partibus diſtingui queant.

Quare ad habitum hic confugiendum. 376. At mirabuntur forte non pauci, *quare ad peculiarem habitum glandularum*, pro iis dignoſcendis, confugerim. Sed mirari, opinor, deſinent, ſi conſiderabunt, alia certa ſigna, aut differentiam ſpecificam, hucuſque ab autoribus data non eſſe, nec dari potuiſſe: & propterea me hunc habitum graves ob cauſſas in auxilium vocare, neceſſum habuiſſe. Nam quia ſummi Botanici, ſicut ex quamplurimis exemplis apud Raium, Tournefortium, Boerhavium &c. Botanicos ævi noſtri principes, conſtat, ad proprium certarum plantarum habitum ſubinde confugere coacti ſunt, quando genus notaſque earum characteriſticas aliter definire aut deſcribere non potuerunt; hinc quia hoc Botanicis licitum eſt, cur Anatomicis in tali caſu, ubi ob rei difficultatem perfecta definitio, aut certa nota characteriſtica dari nequit, idem non erit licitum? Nemini vero hanc ſententiam obtrudimus; ſed ſimul ac quis talem

[*a*] Sententiæ huic noſtræ, ſolus, quantum novi, *Michelottus* ſe oppoſuit: cui vero mox infra uberius reſpondebimus.

talem definitionem aut notam dabit, qua glandulæ, ſine peculiari illo habitu, ab aliis partibus rite diſtingui queant, & quæ omnibus glandulis competat, (quod tamen adhuc nemo fecit,) tunc ſententiam meliorem accipere non detrectabimus.

377. Si vero quæratur, *quid ſit ille peculiaris habitus in glandulis.* Reſpondemus, illa ſingularis vaſorum complicatio & compoſitio, unde talis emergit forma, qua primo intuitu a muſculis, pinguedine, oſſibus, membranis, vaſis, & viſceribus reliquis corporis animalis dignoſcitur: qui quidem habitus vel forma verbis deſcribi nequit; ſimili modo, ut Botanici *habitum muſci*, vulgatiſſimæ licet herbæ, verbis deſcribere non poſſunt, teſte Celeb. Raio (*a*), & tamen, tam a doctis, quam ab indoctis, *ex peculiari habitu & facie* facile cognoſcitur, atque ab aliis plantis, eodem modo, ut glandulæ ab aliis partibus, promte diſtinguitur. *Quid ſit ille habitus.*

378. *Quæcunque igitur pars a veteribus glandula appellata eſt*, aut *faciem* ſive habitum *illum obtinet*, *quem illæ partes habent*, quas *veteres glandulas appellarunt*, *talem pro vera glandula agnoſcimus*, & pro tali habendam eſſe cenſemus; contra, quæcunque ea facie, ſive *habitu* deſtituitur, illam e numero glandularum exterminandam eſſe judicamus. Notandum autem hic eſt, veteres non ſolum glandulas magnas pro talibus agnoviſſe; ſed etiam glandulas parvas, ſpeciatim meſenterii, inter quas multæ valde exiguæ: quas tamen quivis fere *Quid pro glandula habendum.*

b e vul-

(*a*) Method. Plantar. emendata pag. 6.

e vulgo, in vitulis verbi cauſſa, adhuc glandulas appellat, & pro glandulis agnoſcit. Hinc ubicunque vel majores, vel minores, partes occurrunt, facie, ſive *habitu* illo præditæ, quem partes, a veteribus & vulgo glandulæ appellatæ, obtinent, illæ etiam cum veteribus pro glandulis merito agnoſcendæ ſunt.

Quid expungendum. 379. Ex iiſdem vero rationibus expungenda veniunt e numero glandularum I. *corticalis cerebri ſubſtantia*: quia nihil in ea, neque nudis, neque armatis oculis, naturaliter conſpicitur, quod glandularum figuræ, aut faciei, ſive habitui, ſimile ſit: e contrario autem injectiones docuerunt, eam ex meris vaſculis conſtare. Hippocrates etiam notanter ſcribit (*a*), *cerebrum glandulæ ſimile eſſe*; illud vero glandulam non vocavit: quia ſimile non eſt idem. Hoc ipſum ſentiendum de *hepate*, *liene & teſtibus*; in quibus Ruyschius, Leeuwenhoek, Vieussenius, Bergerus, ego & multi alii præſtantiſſimi anatomici nihil, quod *glandularum habitum* obtineat, vel quod glandulam referat, in ſtatu naturali reperire potuimus; at, vaſcula copioſiſſima ubique in eis deprehenduntnr. (*b*) Hinc igitur rectius *vaſculoſa* appellantur hæc viſcera, quam *glanduloſa*, quia revera vaſculoſa ſunt, atque ſic competens nomen ipſis tribuitur. Omnium vero maxime miror, quod ob tubercula in cadaveribus morboſis quandoque *in liene reperta*, multi lienem quoque glanduloſum eſſe perhibeant (*c*): cum tamen lien nihil,

(*a*) Libr. de Glandulis. 15. (*b*) conf. *Stenzelii* Diſſ. de Glandularum in plurimis viſceribus abſentia, Witteberg. 1731. (*c*) quod tamen *Douglas* adhuc fecit in Actis Anglican.

nihil, quod notum ſit, ſecernat, verum alio longe officio fungatur; (vid. *Not.* 21*) adeoque ne quidem glandulis indigeat. Si veteres hoc egiſſent, qui ſecretionem bilis atræ ipſi, licet falſo, tribuerunt, condonandum hoc ipſis eſſet facilius. Cum vero hoc hodie adhuc contingat, ubi doctiores conveniunt, nullam ſecretionem hic fieri, atque inſuper ductu quoque excretorio deſtituatur: non concipio, *in quem uſum glandulæ in eo adeſſe debeant:* præſertim cum omne id, quod lien præſtat, aut his glandulis tribuitur, per vaſculoſam fabricam vel æque bene, vel adhuc facilius & melius intelligi atque explicari queat. Si *Renes* ex homine, porco, bove, vitulo, cane &c. vel recentes, vel cocti, diſcerpuntur, tota corticalis eorum ſubſtantia, æque ac interior, vaſculoſa ſive tubuloſa apparet; rotunda vero corpuſcula, ex quibus eos conſtare perhibent, offendere potui nunquam. Aut ſi forte quandoque nonnulla deprehendantur, ut RUYSCHIUS aliquando quædam vidit, ea cum ipſo vel morboſa eſſe exiſtimo; vel tam pauca & exigua ſunt, ut largiſſimæ urinæ ſecretioni minime ſufficere queant. Ita & *teſticuli*, omnium fere conſenſu, prorſus ſunt vaſculoſi. [*a*] Item in *pleura*, *pericardio*, *peritonæo*, *tunica vaginali*, naturaliter nullæ ſunt glandulæ; ſed ſubinde tantum tubercula morbida.

380. *Differentias glandularum* autores quamplurimas excogitarunt: ex quibus hic paucas, quas vero ſufficere exiſtimamus, pro- *Differentiæ glandularum.*

b 2 fere-

[*a*] Vid. figur. noſtr. 24. Tab. VI.

feremus. Dividemus eas primum in *ſimplices*, quas alii *conglobatas* vocant, ex unico corpuſculo globoſo, in pilulæ modum conglobato ac diſtincto, ſuaque membranula incluſo, conſtantes; & in *compoſitas*, quas vulgo appellant *conglomeratas*, quæ ex pluribus minoribus adunatis, unica communi tunica incluſis, conglomerantur ſive componuntur. Differunt 2. *Conſiſtentia*: dum quædam duriuſculæ, quædam molliſſimæ, præſertim illæ, quæ in juncturis oſſium hærent. 3. *Colore*: pleræque quidem pallidi ſive carnei ſunt coloris, aliæ longe magis rubentes; quædam flaveſcentes, aut fuſcæ; nonnullæ prorſus nigricantes. 4. *Figura*: plurimæ quidem ſunt globoſæ ſive ſphæroideæ, & quædam glandiformes; multæ vero ab his figuris quam alieniſſimæ: ut pancreas, thymus, thyroidea &c. Quædam etiam *a figura nomen acceperunt*, ut glandula *pinealis*, *miliares*, & tonſillæ, barbaris *amygdalæ* dictæ. 5. *Uſu* differunt: unde quædam *ſalivales*, *mucoſæ*, *lymphaticæ*; aliæ, *mucilaginoſæ*, *ſebaceæ*, *ceruminoſæ*, *lacrymales*: *pituitaria* &c. dici conſueverunt. 6. *Situ*: ob cujus diverſitatem, parotides, maxillares, thyroideæ, linguales, palatinæ, labiales, jugulares, cervicales, bronchiales, axillares, inguinales, lumbares, inteſtinales, meſentericæ, renales, vocantur. Ita etiam a ſitu vel *ſolitariæ*, vel *congregatæ*, præſertim in inteſtinis, vocari ſolent. 7. *Magnitudine* glandulas quoque differre, tam notum eſt omnibus, ut non opus eſſe exiſtimem, verbis id indicare prolixius.

De

De Glandulis ſpeciatim.

381. Videamus vero jam ſpeciatim, quænam partes in numero glandularum merito retinendæ aut retineri queant: & quidem primo *in capite.* Hic, ſi quis velit totum *cerebrum* pro glandula magna habere, quia HIPPOCRATES illud, ob qualemcunque ſimilitudinem, ut ſupra jam monuimus, *corpus glandulis ſimile*, vocavit (*a*), non valde repugnabo: licet ceteri veteres idem non egerint. At corticalem ejus ſubſtantiam naturaliter ex innumeris parvis glandulis ſive corpuſculis globoſis, ut BIDLOUS delineavit (*b*), conſtare, a ſententia HIPPOCRATIS & autopſia, ut ſupra §. 379. evici, quam alieniſſimum eſt. Attamen in duræ matris ſinibus, & extra eoſdem ad latera, glandulæ exiguæ reperiuntur a PACCHIONO deſcriptæ. (*c*) Aliæ in foveis oſſis frontis, & circa diviſionem vaſorum quandoque occurrentes, inter duram matrem & arachnoideam a SANTORINO indicantur. (*d*) Ita ergo aliquoties acervos quaſi ſimilium glandularum in foveis oſſis ſincipitis, quæ haud procul a ſinu longitudinali *Glandulæ intra cranium.*

(*a*) Lib. de Glandulis.
(*b*) Anatom. Tab. X. fig. 2. & *Verheyen*, Tab. XXIV. fig. 6.
(*c*) De Glandulis conglobatis duræ matris.
(*d*) Obſerv. anat. p. 52. Sed cum in tunica arachnoidea nulla ſint vaſa conſpicua, haud intelligo, quomodo *glandulæ hæ novæ*, ut ab ipſo appellantur, *circa truncos vaſorum, inter duram matrem & arachnoideam*, quemadmodum in margine ſcribit, hærere potuerint. Ego haud raro nonnullas circa diviſiones ramorum notabiliorum piæ matris hinc inde obſervavi: quæ igitur aliæ forte erunt, quam quas *Santorinus* hic indicavit.

tudinali ſæpe his oſſibus inſculptæ ſunt, vidi, quæ quoque dura matre, ut SANTORINUS de ſuis in foveis oſſis frontis ſcribit, tectæ non erant, verum dura mater ibi deficiebat, & quaſi perforata erat. Videntur hæ glandulæ duræ matri humectandæ inſervire. Præterea in cerebro pro glandula habenda eſt *glandula pinealis*, pag. 135. & ſub cerebro *glandula* latet *pituitaria* in ſella equina, de qua vid. pag. 139. quarum vero glandularum omnium uſus valde incertus eſt. In plexu choroideo nullas naturaliter eſſe glandulas, injectiones RUYSCHII & autopſia nos docuerunt.

Glandulæ extus in capite.

382. Extus in capite habemus *Parotides*, *Maxillares*, *Sublinguales*, *Linguales*, *Labiales*, *Palatinas*, & *buccales* hinc inde per membranam oris diſperſas, p.145. & 146. deſcriptas. *Glandulam* item *lacrymalem*, olim *innominata* dictam, in orbita, pag. 142. Sub palpebris, *ceraceas* ſive *ſebaceas Meibomii*, ibidem indicatas. Intus vero *in uvea oculi*, ubi quidam tales adeſſe ſtatuunt, ob eam ſolum hypotheſin, *nullam ſecretionem fieri ſine glandulis*, ſervandam, nullæ reperiuntur. Præterea hic occurrunt *Tonſillæ* in faucibus, de quibus pag. 148. Glandulæ in *membrana pituitaria narium*, *mucoſæ*, pag. 152.; & *ceruminoſæ* in meatu auditorio. p. 153.

De glandula thyroidea.

383. In *collo* occurrit potiſſimum *Glandula Thyroidea*, tanquam colli maxima: (vid. pag. 122.) quam, quia a VERHEYENO & male deſcripta, & male delineata eſt, in Ephemeridum Cent. VII. & VIII. pag. 365. accuratius deſcripſi, & ex cadavere humano, una cum *bronchialibus glandulis*,

dulis, magnitudine naturali delineari curavi: ubi ſimul delineationem thyroideæ ex infante addidi. Eſt vero hæc glandula plerumque *unica in homine*, raro duplex, (*a*) lunæ cornutæ utplurimum ſimilitudinem referens, cornubus ex utroque latere non deorſum, ut VERHEYENUS pingit, ſed ſurſum exporrectis, eiſque tam cartilagini thyroideæ & cricoideæ, quam œſophago utrinque adhærens. Pars vero media quam *iſthmum* appellant, ſuperioribus aſperæ arteriæ cartilaginibus jungitur. (*b*)

384. Prolixius etiam in prædictis Ephemeridibus, de uſu novo, quem VERCELLONIUS (*c*) huic glandulæ adſcribit, diſſerui; dum eam *nidum ovulorum verminoſorum* conſtituit, e quo per ſubtiliſſimos ductulos, quorum meatus tamen in conſpectum non venirent, *ovula verminoſa*, in hac glandula generata, in œſophagum, & inde ad ventriculum, pro charactere vitali, chylo in ventriculo impertiendo, atque digeſtione promovenda, tranſmitterentur: quæ vero ovula in ſtatu præter naturam ſæpe in vermes abirent. *Sententia Vercellonii de ea.*

385. Sæpius in hanc rem in cadaveribus humanis inquiſivi: fibras quoque ſatis manifeſtas, quibus œſophago adhæret, deprehendi: glandulam ſemper duriuſculam, firmamque offendi; verum neque ovula in ea obſervare, neque ductulos cavos deprehendere potui. *Quid ego obſervaverim.*

b 4 Anno

(*a*) *Hallerus* eam duplicem invenit, vid. comm. litt. Nor. A. 1735. p. 108.

(*b*) Conf. *Morgagn.* Adv. I. Tab. I. *Cantius* figura cordis Tab. 4. eam delineat; quam vero ſemper aliter deprehendi.

(*c*) In Diſſert. de glandulis conglomeratis œſophagi.

Anno autem 1719. Altorfii, in cadavere feminino, quod publice diſſecueram, glandulam hanc liquido valde turgidam reperi: propterea ſperavi, me hic aliquid circa uſum ejus deprehendere atque manifeſtare poſſe. Quam ob rem a parte poſteriori tam tracheam, quam œſophagum, aperui, ut in horum cavum recte inſpicere poſſem: deinde glandulam hanc manibus primo leniter, poſtea paullo fortius preſſi, ea ſpe, fore, ut vel in tracheam, vel in œſophagum, vel in utrumque, aliquid liquidi ingrederetur; verum ne guttula neque in tracheam, neque in œſophagum impelli potuit: ita ut mihi ſemper adhuc dubium ſit, cui uſui notabilis hæcce glandula inſerviat; aut in quam partem aliquid infundat. Cum vero hanc turgidam glandulam, ad interiora luſtranda, diſſecarem, liquidum limpidum copioſum effluebat, quod repletiſſimum erat ſphærulis flaveſcentibus, quæ, ut guttulæ olei minutiſſimæ, aquæ innatabant. Utrum vero hæc corpuſcula *ovula* fuerint VERCELLONII, an aliud quid, determinare non audeo. Interea tamen hanc obſervationem hic notare volui: fortaſſe enim experimentis inpoſterum inſtituendis, aliquid lucis dare poterit; nihil tamen ab eo tempore notatu dignum in ea obſervare potui: manetque igitur ejus uſus mihi adhuc incertus.

Glandulæ jugulares laryngis, tracheæ, & œſophagi.

386. Præter hanc glandulam in collo hinc inde diverſæ glandulæ in interſtitiis muſculorum & pinguedine, magnitudinis & figuræ variæ, ſituſque & numeri incerti, deprehenduntur, *jugulares* in parte colli anteriori, *occipitales* & *cervicales*

cales in poſteriori appellatæ: quarum uſus quoque non adeo certus eſt. Vulgo vaſis lymphaticis ſervire creduntur: quem vero in finem ipſis inſerviant, non perſpicio. In *epiglottide* RUYSCHIUS atque MORGAGNIUS glandulas exhibuerunt ac delinearunt, ſicuti pag. 121. indicavimus. In reliquis laryngis partibus, & præſertim juxta cartilagines arytænoideas, ut & in *trachea*, *glandulæ* a MORGAGNIO delineantur, (*a*) quæ vero raro tam magnæ ſunt, ut in illo cadavere fuerunt, unde ſuas delineavit: interea tamen ſemper ſatis conſpicuas eas offendi. In *œſophago*, præſertim ejus parte ſuperiori, multæ ſæpe glandulæ reperiuntur, quæ a VALSALVA (*b*) delineatæ ſunt. Reperi vero eas aliquando adhuc majores, & in ſingularum medio foraminulum, tanquam oſculum ſive ductus excretorius, conſpiciebatur, quas adhuc delineatas aſſervo.

387. In *thorace* glandulæ quædam ſunt externæ, quædam internæ. Externe mammarum præcipuam ſubſtantiam glanduloſam eſſe, ſupra, ubi de mammis actum, docuimus. Quid vero de areolarum glandulis ſentiamus, *§*. 397. videri poteſt. At interne occurrit primo *Glandula thymus*, cujus deſcriptionem pag. 118. dedimus, duas vero diverſas ejus figuras, Tab. IV. fig. 14. & 15. exhibuimus. Anno 1706. controverſiæ de hac glandula ortæ ſunt, inter BIDLOUM & VERHEYENUM; dum BIDLOUS in diſſertatione quadam de *Thymo*, Lugduni Batavor. *Glandulæ thoracis & 1. thymus.*

b 5 habita,

(*a*) Adverſ. anat. I. Tab. II.
(*b*) Libr. de aure humana Tab. V. fig. 2.

habita, acriter aggreſſus erat VERHEYENI deſcriptionem & delineationem hujus glandulæ: cui vero VERHEYENUS eodem quoque modo reſponderat. Huic deinde BIDLOUS alteram diſſertationem oppoſuit: quam ille altera quoque reſponſione refutavit. Quoniam vero BIDLOUS ſtatum controverſiæ reliquerat, & cavillari, latinitatemque VERHEYENI potiſſimum carpere annifus erat, nihil hinc utilitatis ex illa controverſia natum eſt.

2. Glandulæ bronchiales. 388. In thorace præterea occurrunt conſiderandæ *glandulæ bronchiales*: (de quibus jam N. 259.) quæ ſunt ſatis notabiles glandulæ, extus in tracheæ & bronchiorum majoribus diviſionibus ſitæ *(a)*, coloris nigricantis, ſed uſus quoque adhuc dubii. Creditum vulgo hucuſque fuit, has glandulas ſeparare liquidum quoddam, quod in bronchia demitterent, pro horum humectatione atque lubricatione. Verum VERCELLONIUS (*b*) vult, eas potius liquidum, digeſtioni inſerviens, per tenuiſſimos ductus, ad œſophagum (cui maxime quoque adhærent) & ventriculum mittere. Inquiſivi quoque jam ſæpius in hos ductus, & reperi etiam fibras ſatis notabiles, ab his glandulis ad œſophagum exporrectas: quæ vero nunquam tam magnæ erant, ut cavitas ſe in eis manifeſtaverit, vel ſetam admiſerint, & propterea uberiori inquiſitione adhuc indigent. Aliquan-

(*a*) Harum in ſitu & magnitudine naturali delineationem accuratam dedi in Ephemerid. Cent. VII. & VIII. Tab. VI. pag. 361; verum chalcographi incuria variæ tam male ſculptæ ſunt, ut a bronchiis diſtingui recte nequeant.

(*b*) In ſupra citata diſſertatione de gland. conglom.

quando in cadavere virili in maxima harum glandularum *calculum* reperi, extremum articulum digiti auricularis adæquantem; poſtea vero etiam in muliere, a me diſſecta, paullo minorem in eadem glandula vidi: quod deinde etiam ab aliis notatum inveni. Anno 1723. in cadavere viri multas ejuſmodi glandulas nigras in tota tracheæ parte poſteriori, juxta hanc & œſophagum, phaſeoli parvi & ſeminis tritici figura ac magnitudine, offendi, atque nonnullæ etiam anteriori tracheæ parte laxe adhærebant.

389. Circa quintam circiter dorſi vertebram in thorace ſubinde notabilis reperitur *glandula*, œſophagi poſteriori parti adhærens, a VESALIO aliiſque veteribus jam delineata atque deſcripta, quam *dorſalem* appellare ſolent. Hæc glandula diverſæ obſervatur magnitudinis: ſæpe tamen phaſeoli vel amygdalæ magnitudinem obtinet, & ſubinde major, ſubinde quoque minor, reperitur. Imo non raro vel prorſus deficit, vel ſaltem adeo exigua eſt, ut, omni licet induſtria adhibita, eam invenire non potuerim. Quandoque etiam duæ hic reperiuntur glandulæ: id quod quidam frequentius eſſe volunt una. Ante plures annos virum ſecui, qui vivus nihil cibi aut potus amplius deglutire poterat, propter obſtaculum quoddam, quod non in faucibus, ſed in thorace percipiebat. In hoc hanc glandulam ad ovi gallinacei magnitudinem auctam reperi, unde œſophagus ita comprimebatur, ut nihil amplius tranſire potuerit. Paucis etiam abhinc annis a celebri

3. Glandula dorſalis.

Germa-

Germaniæ Medico conſultus fui ob ſimilem morbum, quo filius ejus, qui non niſi difficillime propter obſtaculum in œſophago deglutire poterat, laborabat. Suſpicatus ſum, idem vitium hic adeſſe: æger etiam mortuus eſt. An vero cadaver inciſum, & quid repertum ſit, non comperi. VERHEYENUS œſophagum ex eadem cauſſa penitus coalitum reperit. (*a*)

Ejus uſus. 390. VERCELLONIUS (*b*) hanc glandulam quoque dicatam eſſe ſtatuit ſeparationi liquidi digeſtioni inſervientis: id quod per ductus tenues in œſophagum transfundi affirmat: quos vero ductus etiam neque alii, neque ego hucuſque reperire potuimus. Cl. FANTONUS (*c*) aliique, jam ante VERCELLONIUM, ſuſpicati ſunt, has glandulas in cavitatem œſophagi mucoſum liquidum ſecernere; ſeque eorum *meatus* in cane, in quo hæ glandulæ excreverant, non ſolum vidiſſe, ſed etiam *vermiculos* in iis inveniſſe ſcribit. Ita etiam Celeb. MORGAGNIUS (*d*) refert, has glandulas in canibus ſæpe turgere, & a vermiculis quibuſdam rubentibus, oblongis & tenuibus incoli: id quod & REDIUS (*e*) atque CLERICUS (*f*) confirmant. Atque talibus in caſibus, MORGAGNIUS ſcribit, canaliculos in œſophagum apertos reperiri: verum glandulis his ſecundum naturam ſe habentibus, nullos evidentes meatus in cane, multo minus

(*a*) Anatom. Cap. de œſophago.
(*b*) In eadem diſſertatione.
(*c*) Anatom. Corp. hum. diſſert. III. pag. 55.
(*d*) Adverſar. anatom. III. pag. 5.
(*e*) De Animal. vivent. in viventib. repertis.
(*f*) De lumbrico lato, cap. 13.

nus in homine videri. Quare vero tam frequenter his in glandulis vermiculi oriantur: & an forte hic talis vermiculorum nidus ſive ovarium, quale VERCELLONIUS in thyroidea ſtatuit, res eſt ulterioris indaginis.

391. In *abdomine* reperiuntur multæ glandulæ: quarum maxima eſt *Pancreas*, pag. 87. Deinde *Glandulæ renales*, ſive *Capſulæ atrabilariæ*, pag. 81.; poſtea *Meſaraicæ* pag. 72.; *Inteſtinales*, tam BRUNNERI, quam PEYERI, in inteſtinis, pag. 80. & 82. notatæ; *Ventriculi glandulæ* in canibus & porcis facile apparent, in homine vero perquam difficulter: atque quam maxime de iis in homine olim dubitaveram, antequam Cl. MORGAGNIUS me ſuis obſervationibus de illis certiorem reddiderat. Poſtea tamen Helmſtadii eas in ventriculo cadaveris virilis admodum inſignes deprehendi. Præterea circa *vertebras lumborum*, ubi chyli receptaculum ſitum eſt, circa *os ſacrum*, & *diviſionem vaſorum iliacorum* variæ glandulæ, ſed diverſæ figuræ & magnitudinis, reperiuntur, *Lumbares*, *Sacræ* & *Iliacæ* vulgo dictæ, in quas vaſa lymphatica copioſa ingrediuntur: quæ inde in receptaculum chyli ſe exonerant. Vidi lumbares glandulas in muliere ultra pugni magnitudinem auctas: id quod etiam in pueris atrophia defunctis ſæpius obſervavi. In *hepatis parte concava*, circa ingreſſum venæ portæ, & *collum veſiculæ felleæ*, ut & prope *lienem*, juxta ingreſſum vaſorum, ſæpe glandulæ conglobatæ, phaſeoli quaſi magnitudine reperiuntur, quæ a nonnullis *Glandulæ hepaticæ*, *cyſticæ*, *venæ portæ*, *lienares* ſive *ſpleni-*

Glandulæ in abdomine.

ſplenicæ appellantur, vaſiſque lymphaticis inſervire videntur. In hepate bubulo modo indicatæ glandulæ in concava parte plures utplurimum conſpiciuntur, quam in homine: quarum nonnullæ amygdalæ, aliæ nucis, aliæ parvi ovi magnitudinem quandoque adæquant. *Circa os ventriculi ſiniſtrum* extus ei adhærere glandulam, phaſeoli magnitudine, affirmat VERCELLONIUS: e qua quoque ductum excretorium, in ventriculum deſinere affirmat. [*a*] Talem quidem glandulam ſæpe in porcis inveni, ductum vero detegere non potui. At in homine, neſcio quam ob cauſſam, ne quidem adhuc glandulam notabilem videre potui, licet in variis cadaveribus in eam magno ſtudio inquiſiverim. In *omento* nonnulli ubique, ubi pinguedo continetur, glandulas ſtatuunt, pinguedinem ſecernentes [*b*]: verum pauciſſimæ tantum, præſertim ubi pyloro jungitur, ſubinde reperiuntur, *omentales* dictæ, & pinguedo hæc ex arteriolis, ſicuti aliis in partibus, ſecernitur. In *veſicula fellis boum* ſæpius parvas glandulas flavas, ceruminoſis in meatu auditorio haud abſimiles, vidi. In humana vero quandoque tantum eas videre potui. [*c*] *Veſica* & *ureteres* interdum parvas glandulas oſtendunt, & quidem in his hinc inde, nullo certo in loco, apparent; in illa vero maxime

[*a*] Loco ſupra citato.

[*b*] *Hippocrates* lib. de Glandul. multa loquitur de glandulis *epiploi* ſive *omenti*: ſed voce *epiploi* meſenterium ibidem intellexiſſe mihi videtur.

[*c*] Vid. Ephem. Nat. Curioſ. Cent. V. & VI. pag. 343. Tab. VI. fig. I. & II.

æime prope collum, attamen raro conſpicuæ ſunt.

392. *In partibus genitalibus virorum* occurrunt 1. *Glandulæ Cowperi*, de quibus pag. 99. & infra *Nota* (29*). 2. *Glandula Littrii* itidem pag. 99. deſcripta. 3. *Glandulæ odoriferæ Tyſonis* in præputio & corona penis, pag. 97. & 98: quarum tamen illæ, quæ in præputii parte interiori exiſtunt, frequentius ſe mihi obtulerunt, quam eæ in corona penis: ubi valde difficile eſt, eas a papillis nerveis, ibidem occurrentibus, diſtinguere. 4. *Proſtatæ*, quæ pag. 96. deſcriptæ ſunt. 5. *Glandulæ veſicularum ſeminalium* raro quidem occurrunt: aliquando tamen eas ſeminis ſinapi magnitudine conſpexi. HARDERUS *(a)* vero ſcribit, ſe eas, una cum foraminulo excretorio, tantas vidiſſe, ut ſetam in eas immittere potuerit; ideoque maximas inteſtinorum craſſorum æquaverint. 6. *Glandulas parvas in urethra virili* deſcribit TERRANEUS *(b)*, quas hinc inde in ipſa cavernoſa urethræ parte hærere perhibet, urethram multis foraminulis perforantes, & liquidum lubricum in eam excernentes. Harum vero nullam adhuc oſtendere potui. Hoc vero vidi, quod MORGAGNIUS ſcripſit *(c)*, *foraminula* ſcilicet *illa*, *retento intus liquore*, *turgidula non raro*, *ſpecie ſubrotundorum, albeſcentiumque corpuſculorum imponere. Teſticulos* vero cum *epididymidibus* a glandulis propterea diſtinguo, quia manifeſto vaſculoſi ſunt, *habitu glandulæ* deſtituuntur, & veteres

In partibus genitalibus virorum.

(*a*) In prodrom. phyſiologico.
(*b*) In Tract. de Glandulis, pag. 32.
(*c*) Adverſar. anat. prim. §. 10.

veteres atque plerique ex recentioribus eos quoque a glandulis ſemper diſtinxerunt. (*a*)

In naturalibus mulierum. 393. *In partibus mulierum naturalibus* ad glandulas referri poſſunt, 1. eæ, quas MORGAGNIUS in nymphis detexit atque deſcripſit (*b*), magnam cum odoriferis præputii penis ſimilitudinem habentes. Hæ glandulæ quidem non in omnibus feminis æque magnæ & conſpicuæ ſunt, ut ab ipſo delineantur; quod inde fieri exiſtimo, quia ipſæ nymphæ in diverſis ſubjectis figura & magnitudine multum diverſæ ſunt: & ubi nymphæ valde exiguæ, ibi hæ glandulæ vix in conſpectum veniunt. Contra vero, ubi illæ magnæ, glandulæ hæ quoque manifeſtius ſe oſtendere ſolent, eæque utplurimum tanto majores, quanto nymphæ majores exiſtunt. Ita enim in muliere, nymphas valde amplas & ſimul craſſas habente, nonnullas eadem magnitudine offendi, quali a MORGAGNIO delineantur. In aliis autem eas vix, aut prorſus non conſpicere potui. 2. *Glandulæ in urethra muliebri* æque ac in virili ſtatuuntur. (*c*) Meis quidem obſervationibus ductulos in urethra vidi, at nullas glandulas videre potui. 3. Circa *urethræ* vero *oſtium in vagina uteri*, ubi lacunæ ſe manifeſtant, ſetas admittentes, in cadaveribus quandoque glandulas ſubjacentes offendi, qualem valde inſignem MORGAGNIUS (*d*) delineat. Has vero & nympharum glandulas ſæpius valde turgere obſervavi

(*a*) Interea tamen *Celſus* ait, quod *ſimile quid glandulis habeant*, Libr. VII. cap. 18. quemadmodum *Hippocrates* de cerebro dixit, §. 381. (*b*) Adverſ. anat. I. Tab. III. ee. (*c*) *Bidloo* Anatom. Tab. 51. fig. 3. *Terraneus* de glandul. pag. 44. & alibi. (*d*) loc. cit. H.

vavi partus tempore, quando mulieribus in partu difficili, vertendo atque extrahendo fœtum, adſtiti: quia tunc partibus his a ſanguine copioſius influente, turgeſcentibus, omnia melius in conſpectum prodeunt, quam in cadaveribus: ubi non raro, neque ductus, neque glandulæ apparent. 4. *Veſiculæ circa uteri orificium internum* ſæpe occurrentes, pag. 104. deſcriptæ, in gravidis & puerperis optime apparentes, pro *ovario novo* a quibuſdam reputatæ, non pro glandulis haberi poſſe cenſeo: partim quia faciem ſive *habitum* glandulæ non obtinent, partim quia confuſio inde oriretur veſiculoſi & glanduloſi: quippe quæ partes a veteribus ſemper pro diſtinctis partibus habitæ fuerunt, ideoque & hodie non confundendæ, ſed pro diverſis habendæ ſunt; alias enim *ovarium* quoque, aliæque partes veſiculoſæ, in glandulas tranſmutarentur. 5. In *utero* nonnulli glandulas ſtatuunt, pro ſanguinis menſtrui ſecretione perficienda: quod præter alios LITTRIUS præſertim olim ſæpe fecit in Hiſtoria Academiæ Regiæ. Non quod eas viderit; aut figuram, magnitudinem, vel habitum earum deſcripſerit; (nam non entis nullæ ſunt affectiones;) verum ſolum, quia falſa illa hypotheſi imbutus erat, *nullam fieri, aut fieri poſſe, ſecretionem ſine glandulis.*

394. In *placenta uteri* ob eandem forte malam hypotheſin varii glandulas ſtatuerunt, & nonnulli adhuc ſtatuunt: licet nullus, quomodo ſe habeant, deſcripſerit aut demonſtraverit. E contrario frequentes RUYSCHII obſervationes variis in ſcriptis ejus iteratæ, diligentes placen- *Glandula placentæ.*

C ta

tæ perveſtigationes RAUHOLTI (*a*) itemque noſtra aliorumque in hac parte adhibita diligentia, glandulas nullas hic detegere valuerunt; verum eam ex meris vaſis ſanguiferis coagmentatam eſſe, ſatis eviciſſe opinor.

Glandulæ artuum. 395. *Glandulæ ad artus ſive extremitates* pertinentes, ſunt 1. *Axillares*, ſub alis, pinguedini involutæ, vaſis axillaribus adſitæ; & 2. *Inguinales*, utrinque in inguinibus ad vaſa cruralia collocatæ; quæ variis in morbis ſæpe intumeſcunt, inflammantur & in abſceſſus, vel quandoque ſcirrhos peſſimos, tendunt. Harum vero uſus haud manifeſtus eſt. 3. In artubus occurrunt quoque *Glandulæ Haverianæ* (*b*), ab uſu *mucoſæ* dictæ: quæ in articulationibus oſſium, præcipue femoris, tam ubi cum acetabulo oſſis innominati, quam ubi cum Tibia jungitur, quam maxime obſervantur. In aliis quidem juncturis quoque tales reperiuntur, verum longe minores. Hæ glandulæ omnium molliſſimæ ſunt, & *liquidum mucoſum* ſecernunt, quod in juncturis oſſium deprehenditur, pro extremis eorum lubricandis, ut motus eorum libere atque expedite fieri queant; & ne invicem concreſcant. Hæ glandulæ multum ad pinguedinis quandam ſubtilem ſpeciem accedunt, qualis etiam *in interſtitiis quorundam muſculorum*, itemque *in canali vertebrarum*, *circa ſpinalem medullam* deprehenditur; ita ut ambiguum ſæpe ſit, utrum vera glandula, an pinguedo quædam laxior, cui RUYSCHIO & mihi ſimilior videtur, adſit. Ceterum

(*a*) In Hiſtor. Acad. Reg. A. 1714. 1715. & 1718.
(*b*) In Oſteologia Haveri deſcriptæ.

rum etiam *circa ſcapulam*, *flexuram cubiti*, *manus*, *genu*, *pedis*, aliiſque in locis *inter muſculos*, variæ hinc inde *parvæ glandulæ* reperiuntur: quas vero omnes ſigillatim hic recenſere, cum earum incertus numerus, ſitus, figura, & magnitudo, tum compendii brevitas, prohibent.

396. Reſtat, ut pauca adhuc de *glandulis cutaneis* dicamus. VERHEYENUS *(a)* inquit STENONEM *obſervaſſe, ſingulis poris cutis ſuam glandulam ſubjacere, ex qua vaſculum ſudoriferum, in exteriore cutis ſuperficie deſinens, exurgeret*: & inde VERHEYENUS, licet ipſe ſe tales vidiſſe non affirmet, eas *glandulas ſubcutaneas* appellat. Sed, quot, quæſo, tales glandulæ adeſſent, ſi omnibus poris, (quorum infinitus eſt numerus,) glandula ſubeſſet? tantus certe numerus viſum effugere non poſſet. Attamen, ſi cutis a ſubjecta pinguedine exacte ſeparatur, nullæ glandulæ, neque in ſuperficie pinguedinis, neque in inferiori cutis facie, conſpiciuntur. Pinguedinis quidem exiguæ particulæ foveolis cutis hinc inde adhærere ſemper deprehenduntur, quæ multis impoſuiſſe videntur, & quæ mihi quoque in juventute, ab uno præceptorum meorum, pro glandulis demonſtratæ ſunt; quæ vero a glandulis ab accurato ſpectatore nullo negotio diſtinguuntur. Hinc certum eſſe puto, *glandulas ſubcutaneas*, id eſt, tales, quæ cuti ſub quovis *poro* ſubjacerent, quaſque *miliares* vulgo appellant, non dari. Videtur potius hypotheſin hanc a falſo illo *Glandulæ cutaneæ.*

 axio-

(a) Anatom. cap. de cute cap. 35.

axiomate ortam eſſe, *ubicunque ſecretio, ibi glandula:* dum enim STENO aliique cognoverunt, e ſingulo *poro* fieri excretionem; hinc ex illo axiomate judicaſſe videntur, etiam cuivis *poro* glandulam ſubjacere; quod vero falſum eſſe jam ſupra num. 364. probavimus. In ipſa vero cute, aut ſuperficie ejus exteriori, ſub epidermide, variis in locis *corpuſcula ſphæroidea*, una cum ductulo excretorio ſæpe conſpiciuntur, præſertim in *palpebris*, *naſo*, *auribus*, *areolis mammillarum*, *ſub alis*, *in cute penis & ſcroti*, *circa anum & pudenda mulierum* &c. quæ, ſi tanquam peculiaria corpuſcula adſunt, pro *glandulis cutaneis*, ſed non pro *ſubcutaneis*, haberi poſſunt: quia non ſub cute deprehenduntur.

Epicriſis de illis. 397. Circa quas vero adhuc notamus, 1. *eas non æque copioſas, nec æque magnas, in omnibus occurrere:* nam in quibuſdam *naſus* & *palpebræ* corpuſculis talibus miliari magnitudine ſcatent, eiſque totæ exaſperatæ ſunt, ita, ut notabilis faciei deformitas inde inducatur; in quibuſdam vero pauciſſimæ, eæque exiguæ; in aliis vero prorſus nullæ, conſpiciuntur. Sic *cutis penis & ſcroti* quorundam talibus corpuſculis valde luxuriat; in aliis contra vix ulla, vel nulla prorſus, reperiuntur. Ita in *areolis mammarum* rarius tam magna deprehenduntur, quam a MORGAGNIO delineata ſunt; (*a*) *Unde patet, eas & numero, & loco, & magnitudine, multum variare.* 2. Mihi, aliiſque variis, adhuc dubium ſupereſſe, *utrum hæc tubercula veræ*

(*a*) Adverſ. anat. prim. Tab. IV. fig. 2.

ræ ſint glandulæ: & an non potius ductuli excretorii, ex arteriolis cutis provenientes, qui vel a denſitate cuticulæ, vel a craſſitudine materiæ contentæ obſtruuntur, & deinde in tubercula expanduntur. Ita etiam ſentiunt RUYSCHIUS & BOERHAVIUS; (*a*) qui eas propterea *folliculos*, *cryptas*, ſive *receptacula cutanea*, appellant. Ita quoque ſentit VERCELLONIUS, dum affirmat (*b*), *glandulas ſebaceas* (ita enim recentiores quidam hæc tubercula appellant) *meras eſſe extremitates arteriolarum in folliculos expanſas:* ut & BIANCHUS, dum glandulas cutaneas nec eſſe, nec neceſſarias eſſe ad ſecretionem in cute, judicat. (*c*) *Ratio etiam ſuadere videtur, has particulas globoſas non eſſe veras glandulas:* 1. quia in tam multis hominibus ſanis prorſus deſunt, vel ſaltem variis in locis non in conſpectum prodeunt. 2. Quia, poſtquam contenta ſive ibidem ſtagnans materia viſcida aut ſebacea digitis exprimitur, totum tuberculum diſparet, & pars concidit: id quod non fieret, ſi tuberculum vera glandula, hoc eſt, peculiare quoddam corpuſculum, ex vaſculorum congerie, peculiari membrana incluſum fuiſſet, licet aliquid inde fuiſſet expreſſum. Igitur hanc rem, & multa alia circa glandulas momenta, uberiori eruditorum diſquiſitioni commendo, antequam aliquid certi de iis affirmetur: ut ſic veritas indies augeatur, atque promoveatur.

398. Hancce meam de glandulis ſententiam, tanquam claram, perſpicuam, cum natura glandula- *Michelotti objectionibus reſpondetur.*

(*a*) *Ruyſchii* Adverſ. anat. Dec. I. pag. 9.
(*b*) Diſſert. de Glandul. conglomer. œſophagi, pag. 150.
(*c*) In Hepatis Hiſtoria.

dularum, & cum mente veterum, imo & cum vulgi de glandulis idea optime convenientem, multis hucuſque eruditis haud diſplicuiſſe intellexi: imo a Medico Gallo tanti fuit habita, ut totam meam Adenologiam editionis ſecundæ verbatim Gallice verterit, & in ſuam Anatomen tranſtulerit. (*a*) Neque ullum novi, qui hanc meam ſententiam adhuc impugnaverit, niſi Clariſſ. MICHELOTTUM, Medicum & Mathematicum Venetum nobiliſſimum, in tractatu *de ſeparatione fluidorum in corpore animali*: qui fingit, ſe ignorare, *quid per peculiarem glandularum habitum* velim, dum ſcribit: „ *Neque vero eos de ſententia* (ſcilicet „ Malpighiana) *deducunt*, *quæ Heiſterus per* „ *peculiarem habitum*, neſcio quem, *definire* „ *conatus*, *nuperrime oppoſuit*, pag. 234.„ Sed præterquam quod vulgus & mulieres glandulas ex ſolo & noto eorum *habitu*, non ex libris, non aliunde, non ex definitione, aut deſcriptione vel doctiſſima, cognoſcunt, ipſe MICHELOTTUS ſatis indicat, ſe hunc *glandularum habitum* haud ignorare, atque ſic meam glandulæ deſcriptionem non adeo obſcuram eſſe, quando pag. 235. ita habet: „ *Facile concederem*, *de glandularum majorum*, *& quarundam minorum ſtructura exteriori* per faciem quandam, ſeu habitum exteriorem, *judicare poſſe* &c. „ Conſentit præterea mecum, non omnes ſecretiones ſive ſeparationes fluidorum interventu veſiculæ aut folliculi fieri, ſicut MALPIGHII rigidiores aſſeclæ voluerunt, dum ait: „ *Ceterum convenit mihi* „ *cum*

(*a*) Noguez Anatomie du corps de l'homme. 12. Paris 1725.

„ *cum* Heiſtero, *ſeparationes fluidorum in ani-*
„ *mantibus ſine folliculis, ſive veſiculis inter-*
„ *jectis, & fieri poſſe, & re vera etiam ple-*
„ *riſque in partibus ita fieri.* „ Verum ſuſtinet, *abditam & penitiſſimam glandularum, & præcipue minimarum, conſtitutionem, non in ſingulari exteriori facie ſive habitu; ſed potiſſimum in earum ſtructura vaſculoſa, fluidorum ſeparationi maxime opportuna, conſiſtere*: atque inde concludit pag. 236. *cerebri partem corticalem, hepatis, renum atque teſticulorum partes vaſculoſas penitiſſimas in glandularum numerum referendas eſſe.* Verum hæc ſententia jam ſupra num. 368. & ſeqq. ſatis, ut opinor, refutata eſt: dum demonſtravi, confuſionem partium inde oriri, quando inter partes vaſculoſas & glanduloſas, ab antiquiſſimis temporibus diſtinctas, diſtinctionem jam tollere velimus, ita enim quælibet fere pars corporis fieret glandula: quod profecto valde incongruum eſſet: dum ſcapha, ſcapha, & quælibet res ſuo proprio nomine, ſi diſtincte, clare & accurate loqui atque judicare velimus, appellanda ſit. Præterea Auctor doctiſſimus ex ſua de glandula idea, quam in ſola ſtructura vaſculoſa conſiſtere indicat, non male eos ſentire exiſtimat, *qui, ubicunque ſecretiones, ſive liquorum ſeparationes, ibidem glandulas eſſe pronunciant.* Sed & hanc ſententiam confuſiones & errores parere, quoque jam ſupra num. 364. 393. & 395. indicavi: quia chylus ſine glandulis in inteſtinis, pinguedo ſine glandulis, mucus in ſinubus pituitariis, genitura in teſticulorum vaſculoſa fabrica, ſanguis menſtruus in

utero ſine glandulis &c. ſecernuntur, & omnes membranæ, imo omnes fere partes, glandulæ in poſterum eſſent vocandæ: quod re vera neque cum ſententia veterum, neque cum natura partium, convenit, atque ab idea, quam vel vulgus, vel alii ſapientes, qui Medici aut Anatomici non ſunt, de partibus habent, qui glandulas, muſculos, pinguedinem, membranas, inteſtina, vaſa &c. facie ſatis diſtinguunt, nimis abhorret. Veniunt mihi occaſione hujus jam in mentem aliquot diſticha, quæ aliquando in honorem cujuſdam Medicinæ Candidati, de glandulis diſputantis, Altorfii adhuc confeci: quæ, quia non male huc quadrant, apponere lubet.

Dicere difficile eſt Medicis, quæ glandula *pars ſit;*
Nondum Doctores hoc docuere ſatis.
Corporis hinc omnes mire confundere partes
Cœperunt, & pars glandula *quævis erat.*
Nunc quivis plexus vaſorum glandula *dictus;*
Nunc membrana omnis glandula *facta fuit.*
Mox cerebrum, ſplen, pulmo, jecur, reneſque vocati
Glandula; *nunc quævis* bullula *talis erat.*
Aſt qui diſtinguit partes, quas viſus & uſus
Diſtinguunt priſcus, rectius ille docet.

Quapropter, quamvis *& ego glandulæ abditam* & *penitiſſimam ſubſtantiam vaſculoſam eſſe* in definitione mea §. 33. *poſuerim*, tamen quia quam plurimæ partes vaſculoſæ exiſtunt, quæ imme-

immerito & non niſi nimio novaturiendi ſtudio glandulæ vocarentur cum Malpighianis, hac in Adenologia oſtendi, *veſiculoſum & vaſculoſum eſſe, ad glandulæ definitionem non ſufficere:* & cum nec ſecretio, ut modo evici, neque aliud quid, mihi hactenus notum, ſufficiat ad glandulas re vera & extra controverſiam tales, quaſque veteres ita appellarunt, ab aliis partibus diſtinguendas, *faciem illam peculiarem* ſive *habitum glandulæ proprium*, pro iis ab aliis rite diſcernendis, in auxilium vocandum eſſe, merito judicavi & adhuc judico: atque has forte ob cauſſas egregius quondam ille Anatomicus Argentoratenſis, *Henricus Albert.* NICOLAI, hypotheſin MICHELOTTI de glandulis *precariam eſſe*, pronunciavit: *diſſert. de directione vaſorum, pag.* 7.

399. Neque a mea me abducunt ſententia, quæ Clariſſ. BOERHAVIUS prolixa epiſtola ad RUYSCHIUM in favorem hypotheſeos Malpighianæ in medium produxit. Sciendum enim eſt, RUYSCHIUM atque BOERHAVIUM, Medicos in Belgio nuper principes, meoſque olim Præceptores æternum venerandos, ſæpius amice de glandulis coram diſputaſſe. Cumque RUYSCHIUS pro ſua, BOERHAVIUS pro Malpighiana, ſtaret hypotheſi, convenerunt inter ſe, ut BOERHAVIUS epiſtola, ea, quæ pro Malpighii ſententia facerent, complecteretur; RUYSCHIUS contra hæc, ſi poſſet, reſponſione impugnaret, everteret, ſuamque uberius illuſtraret atque vindicaret ſententiam: idque poſtquam factum eſſet, binæ hæ epiſtolæ, titulo opuſculi Anatomici, *de fabrica glan-*

Atque etiam Boerhavii.

dularum in corpore humano, evulgatæ ſunt. (*a*) In priori harum BOERHAVIUS ſumma, qua pollet, ingenii vi omnia congeſſit argumenta, quæ pro Malpighiana produci poſſunt hypotheſi: quamvis, ut ipſe fatetur, ſæpius minus a RUYSCHIO diſſentiat, quam ex verbis ipſius colligi poſſit; quibus deinde in poſterioribus literis RUYSCHIUS nervoſe reſpondit. Attamen, quia nonnulla haud exigui in hac doctrina momenti ſupereſſe puto argumenta contra MALPIGHIUM, quæ RUYSCHIUS, tunc ſenex fere nonagenarius, & negotiis multis, laboribuſque Anatomicis continuo fere obrutus, prætermiſit, venia nobiliſſimorum horum Virorum, inprimis BOERHAVII, mihi ſemper amiciſſimi, non contradicendi, ſed veri ſtudio, quædam adhuc pro *Ruyſchiana*, meaque, firmanda ſententia proponam, & reſponſioni Ruyſchianæ quaſi ſuperaddam. MALPIGHIUS, & qui eum ſequuntur, atque adhuc ipſe MICHELOTTUS, glandulam *veſicula*, vel *folliculo* membranaceo conſtrui, ſicut jam ſupra ſatis expoſui, docuerunt. Verum BOERHAVIUS, qui tamen MALPIGHII partes, ſi ſervari poſſent, majori ſtudio & acumine, quam forte unquam alius, defendendas ſuſcepit, in hoc mox ab hujus ſententia recedere videtur, dum glandulam *ſimpliciſſimam* definit *partem, quæ propriæ membranæ ſimplici apparatu format involucrum, cavum, intra quod ſingularis humor ſecernitur* &c. pag. 3. & 4. Verum cum *involucrum*, ut notum eſt, nihil aliud proprie ſit, quam integumentum; inte-

(*a*) Lugduni Batavorum A. 1722. in 4.

integumentum vero alicujus partis non ſit ipſa pars, ut involucrum hepatis, non eſt ipſum hepar: atque ſic involucrum glandulæ, (venia tanti viri) non eſt ipſa glandula: idcirco *involucrum* pro glandula ipſa recte ac citra confuſionem ſumi aut haberi non poteſt. Quod ſi vero Clariſſ. Auctor *involucri* voce, novo, eoque inuſitato, & improprio utatur ſenſu, pro folliculo aut veſicula, cum Malpighianis reliquis, præter ea, quæ ſupra jam §. 369. & ſeq. hac de re diſputata ſunt, hoc ſolum adhuc hic monebo, atque æquis arbitris judicandum relinquam, annon, ſi *veſiculam*, *folliculum* aut *involucrum* pro glandula habere velint, veſiculæ & glandulæ vocabulo novam prorſus, atque veteribus inuſitatam, imo incognitam prorſus, ſignificationem affingant, atque utramque confundant? Velim enim, ut demonſtrent, quis auctorum veterum, Græcorum, aut Latinorum, aut quis ante Malpighium, *veſiculam*, *folliculum* aut *involucrum* pro glandula habuerit, aut glandulam vocaverit? Manifeſtum enim eſt, novas ejuſmodi ſignificationes vocabulorum hodie ſine confuſione rerum introduci non poſſe: nam eſt re vera nova prorſus ac veteribus incognita vocabuli glandulæ & veſiculæ notio, quæ præterquam quod nova, &, me judice, incongrua ſit, non modo præter neceſſitatem excogitata eſt; ſed etiam ad confuſiones & errores producendos aperte facit. Concedo quidem ſummis his Viris, dari in corpore humano, variis in partibus, veſiculas aut folliculos, *intra quos liquida diverſa ſecernuntur*, *continentur*, *foventur*, *mutantur*,

tantur, & *per emiſſarium denique excernuntur*; verum nego, has partes glandulas recte aut jure vocari. Nam veſica urinæ, veſicula fellis, veſiculæ ſeminales, veſiculæ in ſinubus oſſium cranii, *partes ſunt cavæ*, *intra quas liquida diverſa ſecernuntur*, *continentur*, *foventur*, *mutantur*, & *per certa emiſſaria denique emittuntur*, habentque ſic omnia requiſita, quæ a Clariſſ. BOERHAVIO glandulæ adſcribuntur: nemo tamen veterum, nemo recentiorum, has partes glandulas vocavit, aut glandulas eſſe voluit; verum ſuo genuino eas nomine *veſicas*, aut *veſiculas*, omni ævo appellarunt. Quare ſi etiam clare demonſtrentur veſiculæ, variis in corporis partibus, in quibus vel re vera adſunt, ut in cute, vel in quibus eæ adhuc in ſtatu ſecundum naturam ſunt dubiæ, in quas *liquidum quoddam ſecernatur*, *contineatur*, *foveatur*, *mutetur*, & *per emiſſarium emittatur*: tamen inde *non evincitur*, *glandulas eſſe in illa parte*; *ſed veſiculas*: eamque ob cauſſam *eæ etiam partes non glanduloſæ*, *ſed veſiculoſæ appellandæ* erunt: quia ut veſicæ vel veſiculæ majores, quas antea nominavimus, ſe habent, adeoque & idem nomen ipſis dandum eſt; niſi data opera æquivocationes, logomachias & confuſiones in rem anatomicam & medicam, magno ejus damno, invehere velimus: nam juxta tritum illud:

Errorum genitrix eſt æquivocatio ſemper.

Ubi igitur non niſi vaſcula deprehenduntur, illæ partes *vaſculoſæ*; ubi veſicæ, illæ *veſiculoſæ*; ubi vero glandulæ, illæ etiam *glanduloſæ* vel

glan-

glandulæ appellandæ ſunt. Itaque in *cutis variis partibus*, *ut in naſo*, *auriculis*, *aliiſque partibus*, *folliculi aut veſiculæ deprehenduntur*, in quibus liquidum unctuoſum, illudque ſæpe tenax & ſebaceum, reperitur. Hæ veſiculæ ſive folliculi, quia ſunt veſiculæ, & nullam, me judice, faciem glandulæ obtinent, ob rationes expoſitas, immerito glandulæ appellantur; verum rectius *folliculi*, *receptacula*, *cryptæ*, omnium vero optime *veſiculæ cutaneæ* dicerentur: quia ea habent requiſita, quæ veſicæ reliquæ ſupra nominatæ, & ab iis vix, niſi magnitudine, differunt. *Cur itaque his veſiculis nomen veſiculæ denegent* Malpighiani, aliudque haud congruum, novum, confuſiones pariens, & cum earum natura ac ratione non conveniens, imponant, cauſſam gravem aut urgentem video nullam: ſupraque jam (§. 367.) monui, *quod ſi etiam in hepate*, *renibus*, *cerebro &c. in naturali ac ſano ſtatu*, *veſiculas re vera adeſſe demonſtrent*, viſcera tamen hæc immerito *glanduloſa*, ſed *veſiculoſa*, ob cauſſas modo & ſupra allatas, dicenda ſint. Ubi vero veſiculæ ejuſmodi glanduloſa carne; id eſt, tali ſubſtantia cinctæ ſunt, quæ glandulis, ſive partibus, quas nemo glandulas eſſe negat, propria eſt, vel quæ *faciem & habitum glandulæ* omnibus notum obtinet, uti videmus adeſſe in glandulis labrorum (*a*), aſperæ arteriæ (*b*), palati, pharyngis & inteſtinorum, præſertim duodeni & recti,

(*a*) Vid. Tab. noſtra VIII. fig. 36. dd.
(*b*) *Morgagn.* Adverſ. anat. I. Tab. II. co.

cti, tunc hæ partes glandulæ jure & recte nominantur; verum non *ob veſiculam*, ut Malpighiani volunt, multo minus ob *involucrum* membranaceum; ſed propter peculiarem earum faciem & carnem glanduloſam, qua veſiculæ hæ cinguntur; quippe *ob ſolam hanc faciem*, aut ut clarius loquar, *ob hanc carnem propriam*, (non ob alias cauſſas) ut ſupra evici, veteres certas corporis partes glanduloſas appellarunt, (quorum nomina præter neceſſitatem non mutanda) adeoque & nobis non niſi tales partes glandulæ appellandæ ſunt: alias, ut abunde demonſtravi, æquivocationes, rerum & partium confuſiones, atque errores neceſſario ſequuntur; *quæ omnia evitantur, ſi a veteribus in glandularum appellatione non recedamus*, ſed cum ipſis, ut par eſt, conſentiamus.

400. Denique adhuc monemus, *tumores* illos, quos Clariſſ. Boerhavius cum Malpighio in *folliculis ſive veſiculis cutaneis oriri & exiſtere* judicat, ut atheromata, ſteatomata, talpas, &c. mea ſententia non in cute oriri, ſed ſub cute: quotieſcunque enim tumores ejuſmodi, quod ſæpe feci, ſcalpello exſtirpavi, non ſolum eos ante curationem ſub cute actu percepi; verum quando eos excidere volui, *tota mihi ſemper cutis prius diſcindenda erat*, antequam ad tumorem ejuſque folliculum pervenire potuerim: quod etiam ex iis exemplis, quæ auctor clariſſimus ipſe vidit, & deſcripſit pag. 14. & 16. manifeſtum eſt, aliique etiam chirurgi hoc teſtabuntur. Unde liquido conſtat, *quam parum tota hæc de tumoribus cyſticis recita-*

recitatio ad glandularum cutanearum, *aliique morboſi caſus ad aliarum glandularum probationem faciant*; dum partes nimis a ſtatu naturali recedere poſſunt: præſertim cum veræ glandulæ vix unquam, *partes vero vaſculoſæ ſæpiſſime, in hydatides aut veſiculas mutentur*: ubi quam maxime etiam ille caſus, in hoc libello recenſitus, notatu digniſſimus eſt, *ubi totum hepar in hydatides fuit mutatum*, ut de vena portæ & vena cava nullum ſuperfuerit veſtigium: id quod enormem partium in morbis tranſmutationem docet, unde nihil veri aut certi de vera partis fabrica diſci poteſt.

Scholion.

HIPPOCRATEM *in glandularum deſcriptione ad habitum earum* potiſſimum reſpexiſſe, ex eo intelligi poſſe puto, quando ita loquitur: (*a*) *Natura ipſis eſt ſpongioſa*: *ſunt enim raræ & pingues*; *neque carnem habent reliquo corpori ſimilem*, *neque aliud quid corpori ſimile*, *ſed friabilem*, *& multis venis* (hoc eſt vaſis) *refertam.*

(*a*) Lib. de Glandulis.

NOTÆ,

NOTÆ,

SIVE

ILLUSTRATIONES QUORUNDAM locorum, quæ tabulis noſtris anatomicis commode inſeri non potuerunt.

De oſſiculis ſeſamoideis.

NOta (1*) *ad finem pag.* 60. *Solertiſſimus quondam noſter per quadriennium, & quod excurrit, auditor,* Dn. Chriſt. Jac. Trevv, *nunc Medicinæ Doctor Norimbergæ, & comm. litter. ibidem Director celeberr. obſervationem anatomicam, Ephemeridum Centur. VI. Anno* 1717. *per me inſeri curavit, quæ ibidem pag.* 245. *legitur,* de oſſiculis quibuſdam ſeſamoideis, *quæ ſuo marte, in cadaveribus variis, in Theatro anatomico Altorfino a me diſſectis, invenit, & in hac Obſervatione, tanquam nova, deſcripſit, atque delineavit. Hæc vero obſervatio, licet ſub* Trevvii *nomine a me tranſmiſſa fuerit; certas tamen ob cauſſas ab illuſtribus harum Ephemeridum directoribus, paucis mutatis, ſub meo nomine, me tamen inſcio & inconſulto, impreſſa eſt; quod propterea hic indicare volui, ne vel ipſe* D. Trevvius, *vel alii, quibus illud notum fuit, exiſtiment, me honori ipſius aliquid detrahere, aut mihi quid, quod tamen meum non eſt, tribuere voluiſſe: Ideoque totam illam obſervationem ad laudatum* Trevvium *pertinere, publice hic profiteor. Ceterum illa ab ipſo deſcripta oſſicula, præſertim ea, quæ in oſſibus femorum locantur, antequam ea* Trevvius *nobis monſtravit, ut verum fatear, ignoravi, & tunc tanquam nova conſideravi:*

cum-

cumprimis quia Cl. Ravius, *meus olim in anatome, & præſertim in Oſteologia, præceptor, (cui graves ob rationes fidem adhibueram) ea in demonſtrationibus ſuis oſteologicis non ſolum non demonſtravit; ſed etiam in Oſteologia ſua ſcripta, quam tunc temporis cum auditoribus ſuis communicavit, atque deſcribendam dedit, aperte negavit, dum ita de oſſibus ſeſamoideis locutus eſt:* Notandum, *inquit,* me oſſium numero non plura oſſa ſeſamoidea adſcribere, quam decem; duo ſcilicet, ad ſecundum articulum utriuſque pollicis manus & pedis; unum in utroque tendine muſculi tibialis poſtici *(a)* innatum: Ceteri digitorum articuli *nunquam* hæc habent, rariſſime prædictus tendo, &c. *Atque ſic* Ravius *illa in femore & auriculari digito ſita non tantum ſilet; verum etiam reliqua omnia ſeſamoidea, præter decem illa enarrata, negat. Deinde cum viderem* Hornium *in microcoſmo ſuo, hujuſque commentatores, (qui tamen viri fuerunt doctiſſimi,) alioſque multos anatomicos, hæc oſſicula quoque prætermiſiſſe; itemque* Verheyenum *(b) illa in femore locata non ſua obſervatione, ſed tantum ſecundum* Bartholini *aſſertionem, commemoraſſe; imo* Marchettum, *celebrem quoque Anatomicum, aſſeveraſſe, (c) ſe nunquam hæc oſſicula in femore a quibuſdam deſcripta reperire potuiſſe, quamvis multis in cadaveribus ea inveſtigaverit: hinc ſententiæ* Ravii, *quem in oſſibus & muſculis egregie verſatum ſciebam, eo fortius adhærebam; præſertim cum ea etiam aliquoties, ſed fruſtra, inquiſiverim. Aſt* Trevvii *demonſtrationibus revera convincebar, dari omnino interdum*

(*a*) Forte hic *Ravius* loco tibialis poſtici, *peronæi poſtici* ſcribere voluit: ego enim, *Veſalius*, aliique, non in tibiali, ſed in peronæo poſtico, oſſiculum ſeſamoideum invenimus. (*b*) In Anat. Cap. de oſſibus ſeſamoideis. (*c*) Anatom. Cap. XIX. ubi de muſculis gaſtrocnemiis agit.

oſſa ſeſamoidea adhuc alia, quam quæ a RAVIO *mihi indicata erant. Cum vero poſtea horum oſſiculorum cauſſa plures anatomicos pervolverem, atque ex variis cognoſcerem, non unum, ſed duo oſſicula ſeſamoidea in ea femoris parte, ubi muſculi* gaſtrocnemii *originem habent, in ſenibus non raro reperiri, & nominatim ex* VESALIO (*a*), RIOLANO (*b*), (*qui primam inventionem eorum* VESALIO *adſcribit*) BARTHOLINO (*c*), MUNNICKIO (*d*), DRACKIO (*e*), &c. *ex* FALLOPIO *vero* (*f*), *&* COWPERO (*g*), *eos tantum unum ibi reperire potuiſſe, quod idem forte erit, quod* TREWIUS *deſcripſit: hinc hujus conſenſu hic monere volui,* hæc oſſicula non eſſe nova, *ſicuti prima fronte ipſi, mihi, aliiſque multis, apparuerunt; attamen quia hoc tempore ſere oblivioni data erant, & a nemine antea unquam mihi demonſtrata vel indicata, imo a magnis Anatomicis variis fruſtra quæſita, & hinc vel negata, vel ſaltem ſilentio prætermiſſa, nec uſquam delineata fuerunt; quapropter, licet non nova ſint, tamen curioſis Anatomicis haud ingratum erit, quod* TREWIUS unum, *& deinde ego etiam* alterum *in femore, oblivioni quaſi tradita, non ſolum reſuſcitaverimus; ſed etiam novis experimentis comprobaverimus, atque figuris naturali magnitudini reſpondentibus illuſtraverimus* (*conf. Tab. I. fig.* 2, 3, 4.) *multum enim figuræ partium, nondum ſatis cognitarum, ad Anatomen perficiendam exornandamque faciunt.* Ita in vertebræ lumbaris primæ proceſſu laterali oſſiculum ſeſamoideum lateri ejus utrinque adhærens & peculiari ſinui inſidens, ſe vidiſſe commemorat Clar. SCHULZIUS in Commerc. litter.

(*a*) Corp. human. Anat. Cap.28. Lib.I. (*b*) Anthropograph. Lib.V. Cap.43. (*c*) Anatom. Cap. de Oſſib. ſeſamoideis. (*d*) De Re Anatomica §.LXV. ubi de his oſſibus agit. (*e*) Anthropolog. pag.729. (*f*) Obſervat. Anatom. mihi pag.441. (*g*) Myotom. Reform. Cap. 34. pag. 206.

litter. Univerſal. An. 1731. pag. 55.

(2*) *ad* §. 196. *pag.* 68. *Explicatur* generatio & regeneratio epidermidis *alio modo a* CL. MORGAGNIO *in Adverſar. Anatom. alteris pag.* 13. *Nimirum*, cuticula ipſi nihil aliud eſſe videtur, niſi ipſa ſumma cutis ſuperficies, a compreſſione externa indurata, & quaſi calleſcens: unde inſenſilis & quaſi emortua eſſet. *Sed ingenioſæ huic conjecturæ obſtare exiſtimo, cuticulæ jam in fœtu, utero adhuc incluſo, præſentiam: ubi liquoris amnii mucilago, fœtum ambiens, non admittere vel efficere poſſe videtur, talem cutis compreſſionem, qualis ad cuticulæ productionem, exſiccationem, & quaſi calleſcentiam, requireretur. Præterea, quomodo cuticula & corpus reticulare* Malpighii *optime ſint præparanda, egregie* RUYSCHIUS *docet, in Adverſ. anat. III. p.*26. *ubi & anatomicum Anglum, cui* S. ANDREÆ *nomen, fortiter impugnat: qui non ſolum vaſa epidermidi adſcripſit; verum etiam affirmaſſe dicitur, ſe vaſa hæc ita replere poſſe, ut rubra materia injecta valde turgerent, atque ubique libero oculo copioſiſſima apparerent;* quæ vero RUYSCHIUS negavit. *De epidermidis generatione, præparatione & vaſis.*

(3*) *ad* §. 198. *pag.*70. *Recentiores nonnulli deſcribunt glandulas*, in cute hinc inde exiſtentes, *quas* ſebaceas *appellant, præſertim in* auribus, palpebris, naſo, areolis mammarum, ſcroto & penis cute, præputio, in nymphis & labris pudendorum muliebrium, circa anum, axillas ſive alas, *&c. ex quibus materia quædam craſſa, ſebo quaſi ſimilis, hinc ſebacea dicta, ſæpe exprimi poteſt. Has vero partes non niſi* extremitates eſſe arteriarum, *in* folliculos *expanſas, contendit* BERGERUS (*a*) *&* VERCELLONIUS. (*b*) *Deinde ea corpuſcula potius* re- *De glandulis ſebaceis.*

d 2

(*a*) In Phyſiologia variis in locis.
(*b*) In Diſſert. de glandul. œſophagi pag. 150.

receptacula *eſſe humoris oleoſi, unctuoſi, quam veras glandulas, docet* Boerhavius (*a*), *quæ ſubtili foramine, quod emiſſarium eorum eſt, epidermidem perforarent: atque hunc humorem ex cutis arteriolis minimis, in hæc* receptacula cutanea *deſinentibus, deponi; qui, dum ſecernitur, tenuis eſſet. Quando vero ex quacunque cauſſa diutius ibi hæreret, exhalante parte tenuiſſima, reliquum inſpiſſari, ceræ ſive ſebi indolem adipiſci, & tubercula creare, quæ glandulas referrent, in facie frequentia, inprimis in naſo & fronte. Hæc a latere fortiter preſſa, eructare materiem lentam, albam, ſebaceam, ſive ceraceam, quæ ſæpe exquiſite vermiculum repræſentaret, ut multi hac imagine decepti, putent, ſe vermes cutaneos vidiſſe. Inde poſtea* puſtularum, atheromatum, meliceridum, *aliorumque morborum cutaneorum originem, perquam erudite, ut ſolet, deducere voluit. Hanc de ita dictis* glandulis cutaneis *opinionem non ſolum ſemper fovi, ſed etiam, quamdiu Anatomen doceo, docui. Sed de his plura jam dicta ſunt in Adenologia; ex quibus vero minimum id evictum eſſe credo, glandulas veras cutaneas tanta copia non dari, ut cuivis* foraminulo cutis inſenſibili, *ſive* unicuique poro, *una ſubjecta ſit: ſicuti* Steno, *& multi alii poſt eum, crediderunt atque docuerunt. Cl.* Boerhavius, *in epiſtola ad* Ruyschium *de glandularum fabrica, hos folliculos pro veris glandulis habere videtur: cui vero &* Ruyschius *in reſponſione ſua contradicit, & nos de hac hypotheſi N.* 399. *ſententiam noſtram expoſuimus.*

De ligamento Poupartii.

(4*) *ad* §.205. *pag.*75. Ligamentum, *ita dictum* Pou-

(*a*) In *Ruyſch.* Adverſ. Anat. dec. I. p. 10. & ſeq.

Poupartii (*a*), *perhibetur eſſe ligamentum robuſtum a ſpina anteriori oſſis ilei ad ſupremam oſſis pubis partem extenſum: quo conniventiam muſculorum abdominis, ubi proceſſus peritonæi & vaſa ſpermatica in viris tranſeunt, firmari perhibent, ne tam facile inteſtina prolabi, aut herniæ generari queant. Sed recte* MORGAGNIUS *Adverſ. Anat. III. pag.* 2. *negat hæc ligamenta, eaque nihil aliud eſſe ſuſtinet, quam imam oram ſive limbum tendinis muſculi oblique deſcendentis: quæ etiam ſemper mea mens fuit, & propterea, ne entia præter neceſſitatem multiplicarentur, ſilentio hæc ligamenta in prima editione mei Compendii anatomici, tanquam partes ſeorſim non exiſtentes, prætermiſi. Conſentit etiam nobiſcum* COWPERUS. (*b*) *Interea tamen robore ſuo ligamenti munus præſtare videtur, ne inteſtina facile prolabi & herniæ hic generari queant: id quod* VESALIUS *haud ignoravit, ſed plane ſatis indicavit.* (*c*)

(5*) *ad* §. 205. *pag.* 75. *Celebris* TOURNEFORTIUS (*d*) *aliquando Medicis perſuadere voluit,* vomitum a ſolis muſculis abdominis perfici: *verum* SCHELHAMMERUS *jam dudum hanc ſententiam rejecit.* (*e*) CHIRACUS *autem poſtea &* DU VERNEUS *vomitum a motu extraordinario diaphragmatis & muſculorum abdominis ſimul fieri ſuſtinuerunt, abſque concurſu ventriculi.* (*f*) *Verum* LITTRIUS *& hunc ad hanc actionem concurrere, gravibus rationibus evicit.* (*g*)

An a muſculis abdominis vomitus.

(6*) *ad* §. 206. *pag.* 76. *Varii ſcriptores perhibent*, ſe in peritonæo, pleura, & pericardio, cor-

De glandulis peritonæi, pleuræ & pericardii.

(*a*) In Hiſtor. Acad. Reg. Scient. A.1705. pag.64. (*b*) In nova ſua Myotomia, p. 2. & Tab.XIV. XV. (*c*) De Fabrica corp. human. Lib. II. cap.31. p.334. (*d*) In Catalog. plantar. Pariſienſ. (*e*) In Analect. anatom. Diſſertat. VIII. in fine. (*f*) Hiſt. Acad. Reg. A.1700. (*g*) Ibidem.

corpuſcula globoſa (*quæ glandulas eſſe volunt*) obſervaſſe. *Verum quia hæ obſervationes omnes ex corporibus ægris, ſive ex ſtatu morboſo, ſunt deſumtæ, & in ſanis nunquam, quantum novi, adhuc viſæ; hinc potius exiſtimo, hæc corpuſcula, glandulas repræſentantia, nil niſi tubercula morbo producta exiſtere, a ſtagnatione materiæ terreſtris, aut viſcidæ, in minimis arteriolis harum membranarum orta: quæ neglecta conſideratio multas in mente produxit, atque in anatomen præter neceſſitatem introduxit, glandulas, quæ in corpore animali ſano re ipſa non exiſtunt, & propterea in ſtatu ſecundum naturam non reperiuntur.* CHESELDENUS, *recens ſcriptor Anglus, ſcribit ſe in muliere hydropica* peritonæum, tres pollices craſſum, *reperiſſe, & in hoc glandulas ejus nudo oculo conſpici potuiſſe.* (*a*) *At, quis ex ingenti illa atque morboſa peritonæi mutatione non ſuſpicabitur, corpuſcula hæc, pro glandulis habita, glandulas veras non eſſe, ſed potius res novas, morbo productas? Sicuti enim quandoque in quibuſdam partibus calculi, oſſicula, cartilagines, atheromata, ſteatomata, aliaque inuſitata corpora producuntur, aut partes ipſæ in oſſa, imo in lapides, mutantur* (*b*), *quas mutationes nemo facile pro ſtatu naturali dijudicando habebit: ita & hanc mutationem, pro naturali illarum partium ſtatu inde cognoſcendo, aſſumi non poſſe, credo. Neque video, quomodo certe probabunt, talia corpuſcula, in ſtatu præter naturam, eaque quandoque tantum apparentia, veras eſſe glandulas. Idem judicandum eſſe puto de aliis ſimilibus variorum auctorum obſervationibus, ſicuti in Adenologia noſtra pluribus evicimus ratio-*

(*a*) In anatome ſua editionis primæ pag. 96.
(*b*) Exempla legi poſſunt in Hiſtor. Acad. Reg. A. 1700. aliiſque quamplurimis ſcriptoribus.

tionibus, ad quas varii recentes ſcriptores, qui poſt me de hoc argumento egerunt, non ſatis reſpexiſſe videntur. Denique hic adhuc monendum, DOUGLASIUM *in docta ſua Diſſertatione de peritonæo, quam filius meus latine vertit,* nihil de glandulis peritonæi diſſerere; *unde ſuſpicor, ipſum nullas etiam in hac parte ſtatuere.*

(7*) *ad* §. 208. *pag.* 78. Foramen naturale, *ſive* aperturam *peculiarem, aut* introitum *in cavum omenti, invenit & deſcripſit* WINSLOUS, (*a*) *celebris Pariſienſium Anatomicus, per quem omentum, pro conformatione ipſius naturali rectius demonſtranda, flatu pulchre diſtendi poteſt. Hæc apertura inveſtiganda ſub magno lobo hepatis, inter ligamentum aliquod membranaceum, quod jungit principium duodeni & collum veſiculæ felleæ hepati, a latere eminentiæ, quæ radix eſt parvi lobi dicti* Spigelii, *& ligamentum aliud, quod colon nectit pancreati. Hæc duo ligamenta, dum ſe uniunt, interſtitium ſive aperturam relinquunt, quemadmodum auctor ſcribit, quatuor vel quinque linearum diametri, in infante quatuor vel quinque annos nato, per quam aperturam ante dicta eminentia tranſit. Si per hanc magnus tubus immittitur, & reliquum aperturæ digitis conſtringitur, tota epiploi cavea flatu expandi poteſt, atque epiploon tunc ſacculum, quem* burſam *Galli vocant, ſed inæqualem, repræſentat; cujus vero cavea, ut idem auctor notat, non ſolo epiploo conficitur, verum etiam ſuperficie ſuperiori meſocoli, parte inteſtini coli & ventriculi, ac denique ea membrana, quæ intervallum occupat, quod orificia duo ventriculi intercedit, quam membranam* parvum epiploon *appellat. Uſum*

De apertura omenti naturali.

d 4 *hujus*

(*a*) Hiſt. Acad. Reg. A. 1715. pag. 316. edit. Amſtel.

hujus aperturæ eſſe exiſtimat, ut humores, qui in cavo omenti forte colligerentur, per eam, homine præſertim dorſo incumbente, effluere queant. Attamen fateri cogor, me hoc foramen in multis reperire non potuiſſe, ideoque illud non ſemper adeſſe exiſtimo.

De ductibus adipoſis. (8*) *ad* §. 208. *pag.* 78. Ductus adipoſos (*tanquam diſtincta vaſa*) *ipſe* MALPIGHIUS *in Oper. poſthum. rurſus in dubium vocat: neque eos neceſſarios eſſe, recte* MORGAGNIUS *innuit, Adverſ. Anat. III. pag.* 3. *quia hic æque ac alibi, ſecretionem pinguedinis ex arteriis fieri poſſe cenſet, in cellulas adipoſas, & ex his deinde eam quoque abſorberi rurſus poſſe a venis, ſine interventu tertii cujuſdam generis vaſorum, quale* MALPIGHIUS *olim adeſſe ſuſpicatus erat. Negavit quoque jam hos ductus* RIVINUS, *diſſertatione de* Omento.

De fibris carneis & tunica celluloſa ventriculi. (9*) *ad* §.209. *pag.*79. *Bene monet Clar.* MORGAGNIUS (*a*), *multa* FALLOPIUM *de ventriculi ſtructura, præſertim quæ ad fibrarum carnearum ordines attinent, docuiſſe, quæ poſtea* WILLISIUS *pro ſuis deſcripſit.* HELVETIUS *vero longe alium fibrarum muſcularium in ventriculo ſitum, curſum ac diviſionem deſcribit & delineat, quam ab aliis factum eſt.* (*b*) *An vero ſemper ita ſe habeant, dubito: quia aliter eas vidi, atque adhuc ventriculos humanos flatu diſtentos atque ſiccatos aſſervo, in quibus alia ratione ſe oſtendunt. Adeoque potius credo, variam in variis hominibus fibrarum harum eſſe conſtitutionem. Præterea* SANTORINUS *vult, fibras ventriculi carneas* non annulares, *ſed* ſpirales *eſſe, haſque maxime in corporibus lacertoſis* *prope*

(*a*) Adverſar. Anatom. III. p. 6.
(*b*) Hiſtor. Acad. Reg. A. 1719. pag. 41. & Memor. p. 444.

prope pylorum conſpici poſſe: (*a*) *quod vero diſtinguere difficile eſt. Clarius vero apparet* tunica cellulоſa *ventriculi, quam* Morgagnius *ſub tunica extima ſive communi nuper indicavit, præſertim ea in parte, quæ utraque ejus oſtia interjacet,* (*b*) *ſed ſuperiori hyeme in ventriculo porcino* tunicam amplam celluloſam, *inter muſcularem & nerveam obſervavi, cujus ope hæ duæ membranæ tam laxe cohærebant, ut intromiſſo digito facile a ſe invicem ſeparari potuerint.*

(9**) *ad* §. 209. *pag.* 79. *Tunicam ventriculi villoſam* Malpighius *negat* (*c*), *quia a nervea ſeparari non poſſet; atque propterea tres tantum tunicas ventriculi numerat. Interea tamen* villos *& papillas ventriculi non negat. Alii vero eas negant, aut ſaltem in dubium vocant. Attamen* Ruyschius (*d*) *&* Santorinus (*e*) *docuerunt, quomodo* maceratione in aqua, præſertim tepida, conſpicuæ reddi poſſint in homine; *cum longe facilius videri queant in ventriculis ovium, porcorum, canum, aliorumque animalium: ita, ut de his mihi nullum amplius ſit dubium. In hac tunica etiam quandoque glandulas ventriculi, eorumque oſcula excretoria hiantia prope antrum pylori,* Morgagnus *in viro notavit* (*f*); *quo vero in loco ſe tantum oſcula vidiſſe* Santorinus *affirmat, quæ* ſiphunculos *appellat.* (*g*) *De papillis & glandulis ventriculi.*

(10*) *ad* §. 210. *pag.* 80. Glandulæ Brunneri *quemadmodum ipſe docet, in duodeno valde magnæ atque conſpicuæ ſunt, præſertim in infantibus, diarrhœa vel dyſenteria mortuis: quæ vero ut etiam in aliis hominibus melius demonſtrari poſſint, coquendum hoc inte-* *De glandulis Brunneri.*

(*a*) Obſervat. Anatom. pag. 165. (*b*) Epiſt. anatom. I. n. 62. (*c*) Epiſt. de glandul. p. 9. (*d*) Adverſ. Anatom. III. p. 34. (*e*) Obſervat. Anatom. p. 91. (*f*) Adverſ. Anatom. III. p. 6. (*g*) Obſervat. Anatom. p. 164.

inteſtinum in aqua eſſe ſcribit, donec fundum petat; poſtea a facie interiori, ablata tunica interna, inveſtigandæ, ſic optime apparebunt, præſertim in parte ventriculo vicina.

De nova tunica celluloſa, ut & de villoſa & muſculoſa inteſtinorum.

(11*) *ad* §. 211. *p.* 82. *Cel.* ALBINUS *in diſſertatione inaugurali, Anno* 1722. *Lugduni Batavorum edita,* novam tenuium inteſtinorum deſcriptionem exhibente, *docuit, quomodo vertendo inteſtinum tenue, illudque ſcite inflando atque ſiccando, tunica nervea in* celluloſam *elegantem & novam, a* Ruyſchiana *diverſam, mutari queat: quod facile ſuccedere ipſemet expertus ſum, ſi modo experimentum legitime inſtituatur. Varia præterea notatu digna & de aliis inteſtinorum horum partibus, eadem in diſſertatione, idem auctor protulit: ut, exempli gratia, quod* celluloſa Ruyſchii *ſit inter externam membranaceam communem ac muſculoſam, &* totum canalem inteſtinalem non cingat, *ſed deficiat in parte mediaſtino averſa, ſitque meſenterii propago; ſua vero nova exiſtat inter villoſam & muſculoſam, conſtituat ipſam nerveam, cingatque totum inteſtinorum cavum.* (*a*) *Deinde* quod fibræ longitudinales carneæ tantum ſint in parte meſenterio oppoſita (*b*), *& quod non ſint ut fila, per totam inteſtinorum longitudinem extenſa;* ſed interrupta

(*a*) *Helvetius* etiam in Hiſtor. Acad. Reg. Scient. A. 1721. (quæ vero A. 1725. demum in Belgio prodiit) meminit, ſe *duas in inteſtinis tunicas celluloſas novas inveniſſe*; quarum alteram ponit inter muſcularem & nerveam, alteram, inter nerveam & villoſam, quæ forte eadem erit ac *Albini*. Attamen monet, ſe has membranas nondum ſatis examinaſſe.

(*b*) *Helvetius* contrarium ſuſtinet, atque longitudinales prope meſenterium fortiſſimas eſſe ſcribit pag. 397. Attamen in ultimis inquiſitionibus eas in parte meſenterio oppoſita quam maxime vidi, ut *Albinus*.

rupta, *ad ſimilitudinem quaſi muſculorum rectorum abdominis. Porro quod annulares meſenterio, ut tendini, non ſint inſertæ, ſicut* WILLISIUS *voluit; contractionem tamen earum verſus meſenterium fieri. Præterea, quod* inflatione nerveæ *ſive* novæ ſuæ celluloſæ omnes rugæ *& valvulæ horum inteſtinorum* evaneſcant *illico, & quod hoc artificio ſimul* tunica villoſa a nervea (*quæ alia methodo non niſi difficillime recedit*) ſeparari queat. *Denique* quod villi in tunica villoſa maceratione levi, in aqua tepida, & crebra ejuſdem abluitione egregie ſpectabiles reddi queant, *ſi deterſo lubrico muco inteſtinum inverſum in liquore limpido ſuſpendatur; qui villi adhuc craſſiores fierent, (præſertim illi, qui cum venis communicant,) ſi cera prius probe infarcti ſint. Tandem* quod venæ inteſtinorum per arterias, arteriæ vero per venas cera impleri poſſint, *& per utramque cera uſque in cavum inteſtinorum pelli queat: quodque cera tunc inſtar vermiculorum (ſi inteſtinum caute aperiatur) tunicæ intimæ villulis adhæreat: id quod multis egregiis meditationibus occaſionem præbet.*

(12*) *ad* §. 211. *pag.* 82. *Intima inteſtinorum tunica vulgo* villoſa *appellatur anatomicis, quia parvi ac tenues villi, quaſi in holoſerico, in ea obſervantur, (a) præſertim in canibus, porcis, aliiſque nonnullis animantibus, ſi in aqua tepida, ſæpius mutanda, per unum alterumve diem maceratur, & ſubinde probe agitatur. Sed* RUYSCHIUS *notavit,* papillas *quoque in hac tunica exiſtere, eamque ob cauſam* villo-papilloſam *appellavit.* *Plura de his tunicis.*

(*a*) HEL-

(*a*) Vid. *Bartholin.* Anatom. quartum renovata pag. 297. fig. 1. *Manget.* Theatr. anat. Tab. 69. fig. 7. *Pechlin.* de purgantib. Tab. II. fig. 3.

(*a*) HELVETIUS *vero* villos, *qui pilis ſimiles ſint, in hac tunica* prorſus negat, *eamque* ex ſolis & meris papillis ſpongioſis, planis (*quas quoque, quemadmodum microſcopio apparent, delineat*) irregularis figuræ, atque foraminulis fere inſenſibilibus pertuſis, conſtare, *proponit, quibus foraminulis chylum ſorberi, & ad vaſa lactea deduci, contendit* (*b*): *qua de cauſa etiam eam novo nomine* membranam papillarem *appellat. Quoniam vero hæ papillæ non niſi exquiſitis microſcopiis patent, & oculis nudis, ut villi in holoſerico apparent, imo ipſis microſcopiis villi ſimul obſervantur, nomen uſitatum* tunicæ villoſæ *non mutandum, ſed retinendum eſſe cenſeo. Conf. quæ de hac tunica nota præcedenti dicta ſunt, tunc uſus ejus, de quo &* ALBINUS *&* HELVETIUS *eleganter diſſerunt, tanto erit manifeſtior.* HELVETIUS *etiam eodem loco fibras carneas, quas Anatomici vel* annulares *vel* ſpirales *eſſe volunt, tales eſſe negat; ſed ut* irregulares, *&* tanquam ſectiones circulorum in faſciculos collectas, *proponit atque delineat: quas vero ita videre nondum potui.*

De inventoribus lacteorum. (13*) *ad pag.* 84. *Præter hic citatos vaſorum lacteorum obſervatores,* ROLFINCIUS *in diſſertat. anatom. Lib. V. cap.* 22. *pag.* 906. *adhuc alios adducit auctores, quos vaſa hæc vidiſſe exiſtimat: & quidem ex veteribus ipſum* HIPPOCRATEM *&* ARABES; *ex recentioribus vero* VESALIUM, FALLOPIUM & VAROLIUM, *quorum ipſiſſima verba refert. Conf. etiam* ALMELOVENII *Inventa Nov. antiqua §. XXIII.* Sed hos omnes in animalibus tantum ea vidiſſe, veriſimile eſſe,

(*a*) Adverſar. Anatom. I. pag. 25.
(*b*) Hiſtor. Academ. Reg. A. 1721. p. 35. & Memor. p. 392.

eſſe, indicat MORGAGNIUS (*a*); verum *Cæcilium Folium* ea in homine primum obſervaſſe aſſeverat.

(14*) *ad pag.* 84. *Anno* 1717. *juvenis robuſtus, poſtquam in nundinis Altorfio vicini oppidi bene paſtus ac potus, & forte ebrius, veſperi domum redire vellet, incidit in foveam profundam, aqua repletam, ibidemque ſuffocatus perit. Altero die ab* Illuſtribus Academiæ Altorfinæ Curatoribus *ad ſectionem publicam mihi tranſmittebatur cadaver: quo die tegumentis communibus, muſculiſque abdominis demonſtrandis occupatus eram. Sequenti die, cum ad interiora perluſtranda progrederer, in inteſtinis tenuibus & meſenterio, tertio hoc a morte die, in magna ſtudioſorum corona, tantam vaſorum lacteorum deprehendi copiam, mox ſub membrana meſenterii, ſuper pinguedine ejus reptantium, ut ſane inteſtina & meſenterium his vaſis, liquido candidiſſimo lacteo plenis, eſſent refertiſſima: quæ copiam lacteorum, alias in canibus, optime licet paſtis, occurrentium, longe ſuperabant. In his enim plerumque tantum tractum vaſorum meſenterii ſequuntur; verum in hoc homine promiſcue per totum meſenterium, frequentiſſimis inoſculationibus ſive anaſtomoſibus ſe extendebant, & nonnulla in glandulas, inteſtinis vicinas, mox ingrediebantur: alia vero partim pinguedini meſenterii immergebantur, ut progreſſus eorum videri non potuerit; partim ad remotiores glandulas abibant, ſicuti ea Tab. II. fig. 8. delineari curavi, quæ vero & pictor & ſculptor ſatis copioſa & ſubtilia repræſentare non potuerunt. Deinde Anno* 1718. *menſe Aprilis, in cadavere juvenis, phthiſi extincti,*

De vaſis lacteis corporis humani a me obſervatis.

(*a*) Epiſt. anatom. 1. num. 85.

tincti, præſentibus aliquot ſtudioſis Medicinæ, vaſa lactea, viginti quatuor horis poſt mortem, copioſiſſima rurſus & eodem modo reptantia obſervavi: imo in hoc cadavere, & poſtea adhuc in alio, ea ex ipſo inteſtino duodeno, (quod nonnulli negare audent,) *provenire, accurate perſpeximus. Anno* 1719. *in duodeno, prope pylorum, iterum vas magnum lacteum vidi: atque ab eo tempore adhuc aliquoties vaſa lactea inteſtinis tenuibus humanis, ſed non adeo turgida, ut in prioribus, conſpexi, & ſpectatoribus demonſtravi. Quia vero rariſſime in homine, præſertim adeo copioſa ſe exhibent, atque ea, quæ huc uſque Anatomici delinearunt, ſolum ex brutis deſumta eſſe videntur; eorum in homine conſtitutionem, & a brutorum lacteis diverſitatem, figura aliquo modo oſtendere voluimus. Exhibuit quidem* NUCKIUS, *Adenograph. fig. IX.* vaſa lactea (*ut ſcribit*) ex homine; *verum adeo pauca in tanto fruſto inteſtini ſiſtit, ut cum caninis melius conveniant: nam in ambobus hiſce noſtris cadaveribus minimum decuplo plura adfuerunt.* Valvulæ, *quas hic in iis ſpecioſas & magnas delineat, prorſus non apparuerunt; verum vaſa lactea in hominibus ita ſe habebant, ſicuti a nobis delineata ſunt; valvulæ enim & tubercula horum vaſorum tunc apparent, quando in animantibus recens mactatis ligantur, attamen non adeo conſpicuæ & manifeſtæ, ut* NUCKIUS *ea delineavit. In priori cadavere, quia juvenis ille, in media quaſi digeſtione, cibo & potu bene repletus, aqua ſubito ſuffocabatur, ſimul & ſemel motus chyli in vaſis chyliferis, ad ſatietatem uſque repletis, ſiſtebatur: unde factum eſſe puto, ut in eo tam egregie conſpici potuerint. Alteri vero juveni phthiſico, ad extremum fere halitum, gelatinæ, juſcula, ſuccolata, emulſiones, & ſimilia roborantia ingeſta fuerant: inde*

quo-

quoque mirum non eſt, hæc vaſa tam pulchre repleta apparuiſſe. Quæ occaſiones cum raro occurrant, mirum non eſt, vaſa lactea copioſa rariſſime in hominibus obſervata fuiſſe. Interea tamen Cl. MORGAGNIUS, *uti in Adverſar. Anat. II. pag. 92. refert, ea, eodem quoque fere modo ab ipſo viſa, imo & in duodeno, mox ſub pyloro obſervata, Adv. anat. III. pag. 31. deſcribit. Quomodo vaſa lactea in cane, liquido cœruleo, ex ſolutione cærulei montani (anglice* Stone Blew *) in aqua facta, ſint replenda* MUSGRAVIUS *deſcripſit in Act. Anglic. N. 275. pag. 996. & in* MOTTII *epitome horum actorum Part. II. pag. 76. denique de* vaſis lacteis *doct.* DU VERNEI *multa notatu digna refert in Act. Acad. Petropol. An. 1726. p. 262. quæ, ut legantur, merentur. Cumprimis vero docet, quod* in valvulis inteſtinorum omnia oriantur, *quod tam* in poſteriori, *quam anteriori meſenterii parte ſerpant, & a membrana adipoſa ſive celluloſa a ſe invicem ſeparata ſint, & quæ ſunt alia ſimilia, ab aliis tam accurate non notata.*

(15*) *ad pag. 85. Varii fuerunt, qui* receptaculum chyli *in homine* prorſus negarunt; *alii glandulas lumbares receptaculi vices gerere tradiderunt. Verum illud non ſolum aliquoties, una cum ductu thoracico, argento vivo nitide replevi, ac tanquam ſacculum tenuem membranaceum, nunc ſimplicem, nunc duplicem, demonſtravi; ſed varii auctores illud etiam atque ductum thoracicum ex homine figuris eleganter repræſentarunt: ut* COWPERUS *in Anatomia ſua magna;* BIDLOUS, *in diſſert. de Organo chylifero;* DRAKE, *in Anthropol. Tab. II. fig. 3.* SALZMANNUS *&* WIUM, *in peculiaribus de hoc ductu diſſertationibus;* *De receptaculo chyli.*

HEN-

HENNINGERUS, *in Ephem. Cent. III. Append. p.* 120. & CANTIUS, *Tab. VI. Quare doctiſſ.* MORGAGNIUS BIANCHUM *refellit*, qui receptaculum hoc in homine adhuc negat, *ejuſque in locum glandulas lumbares ſubſtituit ; inſimul oſtendit*, Ol. RUDBEKIUM *primum fuiſſe*, qui hoc receptaculum ex homine delineaverit. *Epiſt. anat. I. n.*83. DUVERNOY *illud bis* duplex *demonſtravit.* (*a*)

De uſu valvulæ ad finem ductus thoracici ſitæ, aliarumque valvularum.

(16*) *ad pag.*85. Valvulæ ſemilunaris *in vena ſubclavia ad inſertionem ductus thoracici* uſus *a pleriſque huc uſque creditus eſt, ut claudat ductum thoracicum, ne ſanguis venæ ſubclaviæ in eum intrare poſſit. Minime vero eam hujus gratia fabricatam eſſe, ſuſtinet Vir. Clar.* Jo. Adolph. WEDELIUS (*b*), *atque docte demonſtrat, nullum ſanguinem in eum intrare poſſe, ſi vel maxime hæc valvula abeſſet : quia primo valvulæ in ductu thoracico, ac deinde etiam liquidum perpetuo in ipſo contentum, hoc impedirent, ſanguinique ingreſſum tentanti reſiſterent : id quod pluribus rationibus evincit. Præterea oſtendit, valvulæ hujus poſitum talem non eſſe, ut ingreſſum ſanguinis ſatis impedire poſſit, ſi alias ductus thoracici conditio id admitteret. E contrario vero docet, valvulam hanc, cum adſtante ſimili valvula ſocia in pariete oppoſito, idem præſtare, quod valvulæ venarum in aliis locis : nimirum ne ſanguis e vena cava, dum cor contrahitur, per hanc viam facile retrocedat, ſicut pluribus apud laudatum auctorem*

(*a*) In peculiari de hac valvula edito programmate An. 1714. Ienæ in 4.

(*b*) In comm. Acad. Petropol. A. 1726. pag. 282. ubi etiam *ductum thoracicum* ex elephante deſcripſit.

rem videri poteſt. Præterea in univerſum de uſu valvularum ſemilunarium in animalibus peculiare quoque ſcriptum edidit, (*a*) quo evincit, has valvulas omnes non agere, ſed tantum a liquido moveri, ita ut humores non propellant, ſed eorum motum tantum determinent, rationeſque reddit mechanicas, quare ſemper vel unica, vel duæ, vel tres, & non plures adſint, aut adeſſe queant.

(17*) *ad §. 215. pag. 89.* Vaſa lymphatica *pauca ex homine habemus delineata; ipſaque ea, quæ* NUCKIUS *in Adenographia ſua ſiſtit, a multis pro veris humanis habita, revera, ſi non omnia, pleraque tamen, ex brutis, vel ingenio, ſunt deſumta: id quod ejus figuræ de renibus, corde &c. ſatis teſtantur: ſicuti experti Anatomici facile obſervare poſſunt. Ea vero, quæ* utero addidit humano, *certe nunquam ita viſa, ſed non niſi ad analogiam cum lymphaticis beſtiarum ita efficta eſſe credo: quia enim hæc vaſa vix niſi in viventibus videri poſſunt, vivæ vero mulieres non ſecantur, patet inde ſententiæ noſtræ veritas. Interea tamen non nego, quandoque nonnulla obſervari poſſe,* videturque ea cum receptaculo chyli primus, ut Nota 15. jam dixi, in homine conſpexiſſe atque delineaſſe *Ol.* RUDBECKIUS Exercit. de Duct. aquoſ. Tab. X. ut MORGAGNIUS indicat, Epit. anat. 1. n. 83. *De vaſis lymphaticis.*

(18*) *ad §.217. pag. 88. In Ephemeridum centuria V & VI deſcripſi quidem jam duas veſiculas felleas humanas, in quarum ductu cyſtico* pulchræ atque mirabiles valvulæ ſpirales aderant: *quas vero* *De ductu biliario cyſtico.*

e

(*a*) Ibid. 1727.

vero hic, dum, quantum novi, ab aliis non deſcriptæ aut delineatæ ſunt, Tab. III. fig.9. iterum ſiſto; addito ſimul novo & tertio ſchemate ejuſdem ductus, cadaveris feminini, poſtea a me diſſecti, in quo etiam multæ valvulæ ſive membranæ aderant tranſverſæ & obliquæ, ductum hunc quaſi in cellulas dividentes: quæ vero ductum non omnino claudebant; verum ut valvulæ conniventes in inteſtino jejuno aut colo fere ſe habebant: ſicuti ex figuris melius cognoſcere licet. GLISSONIUS (*a*) *quidem ait*, Anatomicos quoſdam in ductu cyſtico valvulas effinxiſſe, ſe autem credere, fibroſum annulum cyſtidis iis impoſuiſſe, ſe enim, nunquam valvulam ibi inveniſſe. *Ita &* BIANCHUS (*b*) *inquit*, valvulas cyſtis felleæ, collum & cervicem occupantes, imaginarias eſſe. *Verum an non hæ indicatæ partes, non ſemel, ſed ab aliquo tempore in pleriſque cadaveribus repertæ, ſint dicendæ valvulæ, aliis dijudicandum relinquo. Ita & quem uſum hic præſtare queant, doctoribus indagandum commendo. Moneo ſolum adhuc hic,* BIANCHUM *in nova hiſtoriæ ſuæ hepaticæ editione, pag. 973. & 974. ea, quæ antea contra ductus cyſtici valvulas ſcripſerat, revocare, eaſque poſtquam experientia convictus eſt, jam admittere.* Ceterum BAUHINUS (*c*), BIDLOUS (*d*), *&* VESTUS (*e*) *valvulas etiam hic ſtatuerunt.* SCHELHAMMERUS *vero notavit, ductum cyſticum ſtylum neque a parte duodeni, neque a parte cyſtidis, admittere; flatum vero liberrime* (*f*) *: unde ſuſpicor, hunc virum valvu-*

(*a*) Tract. de Hepate, cap. 14. (*b*) Hiſt. hepat. edit. primæ cap. 14. §. 2. (*c*) Theatr. anatom. p. 156. (*d*) Anat. Tab. 38. fig. 3. (*e*) in Obſerv. ad *Crameri* Colleg. chim. (*f*) Analect. anatom. Diſſert. XI. N. 23.

valvulas hic offendiſſe, licet id ignoraverit, & de alia ratione hujus phænomeni ſollicitus fuerit. Plancus *tamen etiam hic valvulas, cochleam perfectiſſime referentes, vidit* (*a*) & de uſu earum jamjam Riolanum & Highmorum diſſeruiſſe, Morgagnius indicat Epiſt. anat. I. num. 53.

(18**) *ad pag.* 88. *Multum hucuſque diſputatum fuit, an dentur ductus, qui ex hepate, ſine interventu alterius ductus, hoc eſt,* immediate, *ut loqui ſolent, in veſiculam fellis bilem invehant?* Bohnius *egregia deſcribit experimenta* (*b*), *quibus evincit, dari omnino ejuſmodi ductus in bobus, notatque* Glissonium, Blasium, & Amſtelodamenſes *jam eorum mentionem feciſſe, atque ſimul inde concludit, ductus etiam tales in homine neceſſarios eſſe, & exiſtere. Attamen præſtantiſſimi Anatomici fere omnes eos in animalibus variis quidem concedunt; verum in homine negant, ſeque illos in hoc nunquam reperire potuiſſe mecum affirmant.* Cel. Cheseldenus, *Anglus, in prima Anatomes ſuæ editione caſum refert, ubi minutiſſimos ejuſmodi ductus in cadavere ictero demortuo, ſe vidiſſe putavit, atque conſtitutionem illius veſiculæ fellis Tab. XVIII. tunc delineavit. Verum in tertia, quam poſſideo, libri hujus editione pag.* 178. *revocat hanc, quam, ut recens Anatomicus, ſicut ipſe loquitur, propoſuerat, ſententiam, & fatetur, ſe nunquam poſtea hos ductus, ſumma licet adhibita diligentia, deprehendere potuiſſe. At* Bianchus *denuo illos ductus magno conatu, multiſque rationibus & experimentis, adſtruere*

De ductibus hepatico-cyſticis.

e 2 *re*

(*a*) In Epiſtola ad Joſeph. *Pozzum*, Bononiæ edita 1726.
(*b*) In Act. Eruditor. Lipſienſ. An. 1682. pag. 20.

re contendit, (*a*) *eoſque in* hepatico-cyſticos *&* cyſt-hepaticos *diſtinguit*; *atque ampliſſimis figuris evincere ſatagit. An vero hæ inquiſitiones aliis quoque in re anatomica exercitatis ita ſuccedant, tempus docebit.* Hoc ſaltem certum, quod MORGAGNIUS hæc omnia negaverit. (*b*) *Unum tamen præ ceteris teſtimonium adducit*, CAIETANI *nimirum* TACONI, *Philoſophi & Medici Bononienſis, qui in epiſtola ad* BIANCHUM *data, atque ſimul in figura cum eodem communicata, ductus ejuſmodi ex hepate ad veſiculam fellis abeuntes peculiari obſervatione ex cadavere morboſo confirmare ſtudet. Verum poſtea in epiſtola* Joſephi POZZI, *Anatomes Profeſſoris Bononienſis, ad* Janum Paulum Simonem PLANCUM *Anno* 1726. *edita, & in hujus reſponſione ad epiſtolam prioris, tota hæc* TACONI *obſervatio ficta ac falſa declaratur, atque* TACONIUM *ab arteriolis cyſticis deceptum eſſe, (jure, an injuria aliis uberius decidendum relinquo,) indicatur. Mihi ſaltem contigit, ut, cum in hos ductus ſummo ſtudio ſæpius inquirerem, tandem in cadavere quodam, præſentibus multis auditoribus, invenerim aliquem, quem ob colorem flavum & locum prope colli cyſtidis partem poſteriorem, quam attingebat, verum ductum hepatico cyſticum habebam. Sed cum, ut certus eſſem hujus rei, hinc inde in originem & progreſſum ejus diu diligenterque inquirerem, atque tandem per inflictum vulnuſculum flatum verſus cyſtidem immitterem, cognovi, ejus diſtributionem per cyſtidem inſtar ramuſculorum arboris ſe habere, truncumque vas cyſticum ſanguiferum eſſe: licet ob colorem, & locum, quo ductus*

(*a*) In Hiſtor. hepat. nov. edit. pag. 111. & 940.
(*b*) In Epiſtol. anatom.

ductus hepatico-cyſtici in bobus in collum cyſtidis ſe inſerere ſolent, fere juraſſem, me ductum hepatico-cyſticum, qui tamen talis non erat, inveniſſe. Atque inde uberius cognovi, quam facile quis falli poſſit in ductuum horum inquiſitione, & propterea concludo: quod ſi in homine revera dentur, eos non eſſe perpetuos, ſed raros, imo rariſſimos. Conf. uberius hac de re MORGAGNI Epiſtolæ anat. qui BIANCHUM pluribus refutat.

(19*) *ad pag.* 89. *Qui* hepatis ſubſtantiam glanduloſam *eſſe dixerunt, ex eo potiſſimum fundamento hoc affirmarunt, quia varii in cadaveribus morboſis, hydrope præſertim aut atrophia defunctis, corpuſcula globoſa ſeu ſphæroidea ſæpe quamplurima in eo obſervarunt.* (*a*) *Verum quia in corporibus ſanis non ita reperiuntur, hæc corpuſcula potius pro tuberculis præter naturam ſunt habenda, ſicuti ſupra jam docuimus, pag.* 194. *Nam, etiamſi hepar maximi bovis vel equi ſumatur, in quibus omnes hepatis partes valde magnæ exiſtunt; tamen in eis nulla peculiaria aut diſtincta ejuſmodi corpuſcula, ſingulari membranula incluſa, conſpiciuntur. At, ſi in cadaveribus morbo defunctis ad tubercula illa rite attendatur, haud adeo difficulter cognoſci poteſt, tubercula illa eſſe producta morboſa, & tota præter naturam. Ita enim præter alia ſimilia corpora a me diſſecta, cum amiciſſimo quondam Collega,* D. Jo. Jac. BAIERO, *Altorfii aperui cadaver mulieris hydropico morbo defunctæ, cujus hepar innumera in ſuperficie albicantia corpuſcula ſphæroidea variæ magnitudinis oſtendebat: quæ certe aliis, præjudicio occupatis, facile pro glandulis impoſuiſſent. Sed cum hæc tu-*

De ſubſtantia hepatis glanduloſa.

(*a*) Hoc *Maloet* adhuc haud pridem fecit in Act. Acad. Reg. Par. An. 1727.

tubercula diſſecando accuratius examinaremus, materiam continebant, a ſubſtantia hepatis quam alieniſſimam, & adipi, ſebo, ſive materiæ in tumoribus cyſticis durioribus ſæpe contentæ, ſimilem: quorum tuberculorum deinde, cum hepar (quod naturalem magnitudinem bis æquabat) ulterius diſſecarem, intus per totam ſubſtantiam quam plurima diſperſa invenimus: horumque multa avellanæ, alia nucis, quædam ovi, magnitudinem æquabant, imo ſuperabant. (*a*) *Eorum etiam color & totus habitus a ſubſtantia reliqua hepatis quam alieniſſimus erat: unde ſatis cognoſci poterat, hæc tubercula non glandulas eſſe, ſed tumores morboſos, licet figuram ſphæroideam habuerint, & aliquo modo glandulas mentita fuerint. Similiter, ſi aliis in ſubjectis, tam humanis quam brutis, talia tubercula examinavi, ea ſemper de natura tumorum cyſticorum inveni: qui, ſicuti in externis partibus, ita & internis, oriri ſolent, atque ſub ſpecie glandularum ſæpe imponunt. Alii* veſiculas morbidas *in hepate obſervarunt quas nonnulli glandulas eſſe volunt; ſed idem hic opponimus, quod nota* (78*) *renibus talibus oppoſuimus.*

De itu reditu que bilis.

(19**) *ad pag.* 89. Palfinus *me reprehendit,* (*b*) *quod contra* Verheyeni *ſententiam itum & reditum, ſive ingreſſum bilis per ductum cyſticum in cyſtidem, ejuſque rurſus egreſſum e veſicula per eundem ductum in cholidochum aſſeruerim: cum plerique præſtantiſſimi anatomici, ut perhibet, hoc negent, & cum* Verheyeno *ſentiant*: qui impoſſibile eſſe putat, per unum eundemque ductum cyſticum bilem in cyſtidem influere & rur-

(*a*) *Saviard.* in obſer. chirurg. ſimilem fere caſum recenſet, p. 495. (*b*) Anatomie du corps humain pag. 134.

& rurſus inde effluere poſſe. *Verum* BOHNIUS (*a*) *&* ORTLOBIUS (*b*) *graviſſimis rationibus atque experimentis certiſſimis* (*quæ ipſe repetii*) *hoc evicerunt, conſentiuntque,* COLE (*c*), Jo. Maur. HOFFMANNUS (*d*), *& alii quamplurimi, illudque uberius confirmavit* BIANCHUS, (*e*): *qua de re tanto minus dubitandum, quicquid nonnulli contradicant, quia analogiam habemus in veſiculis ſeminalibus, in quibus idem fieri certi ſumus, neque vel ipſe* PALFINUS *negat.*

(20*) *ad pag.* 90. Sicuti in hepate, ita & in liene nonnulli corpuſcula ſphæroidea quandoque *in cadaveribus morbidis* obſervarunt, *quæ pro glandulis lienis venditarunt. Sed idem hic, quod paullo ſupra* (Nota 19.*) *contra corpuſcula ſphæroidea hepatis dixi, regerere licet. Imo, quia ne quidem ſecretio contingit in liene, dum nullus ductus excretorius adeſt; hinc tanto minus glandulæ hic requiruntur: Cui enim uſui hic erunt glandulæ, ubi nulla fit ſecretio? Cum vero* RUYSCHIUS *in variis ſuis ſcriptis & præparatis tam clare demonſtraverit, hæc viſcera eſſe vaſculoſa, veraſque glandulas in eis non adeſſe, atque* SCHELHAMMERUS *etiam* glandulas lienis *Malpighii* racematim ei inhærentes, merum eſſe commentum *ſtatuat* (*f*), *præſtat, certum pro incerto amplecti. Conf. quæ in Adenologia N.* 365. *& ſeq. hac de re jam dicta ſunt.* *De glandulis in lienis ſubſtantia.*

(21*) *ad pag.* 90. *Nullius viſceris uſus magis obſcurus fuit, quam lienis, & hinc nullum magis diſſen-* *De uſu lienis.*

(*a*) In Actis Erud. Lipſ. A. 1682. pag. 20. & A. 1683. p. 126. (*b*) Hiſtor. partium pag. 135. (*c*) de ſecret. animal. pag. 133. (*d*) in Idea Machin. corp. human. pag. 55. (*e*) in Hiſt. Hepat. cap. XIII. edit. prior. & cap. XVIII. edit. poſter. (*f*) Analect. anatom. Diſſert. X. N. XXII.

diſſentientes ſcriptorum opiniones excitavit. Multi enim cum ERASISTRATO (*a*), *præſertim quia animalibus, ſalva vita, exſcindi poteſt*, eum pro inutili & ſuperflua corporis parte, ſive pro errore naturæ, habuerunt. *Alii eum tantum* ob æquilibrium corporis *conſervandum factum eſſe putarunt. Nonnulli cum* HIPPOCRATE *&* ARISTOTELE *aquoſas partes e ventriculo attrahere ſuſtinuerunt.* (*b*) *Plerique veterum illum* cloacam bilis atræ *ſive melancholiæ cum* GALENO *conſtituerunt. Quidam* fermentum ſive menſtruum ventriculi *pro digeſtione promovenda in eo ſecerni, & ad ventriculum demandari exiſtimarunt. Varii lienem* riſus autorem *crediderunt juxta tritum:*

Splen ridere facit, cogit amare hepar.

Alii eum ſanguinem inſpiſſare *exiſtimarunt.* HAVERUS (*c*) *putavit, illum præparare mucum illum, qui in glandulis mucoſis articulorum ſecernitur.* SCHELHAMMERUS, (*d*) *& cum hoc Angli recentiores, ut* LISTERUS (*e*), PURCELLIUS (*f*), *eum diverticulum ſanguinis eſſe volunt in motibus fortioribus: qui ultimus quoque vult, eum ſanguinem inſpiſſare, & ope acidi, neſcio cujus, præcipitationem producere, pro meliori bilis ſecretione. Alii adhuc alios uſus produxerunt, quos omnes hic recenſere prolixum nimis foret. Ego vero exiſtimo*, eum vi ſitus & fabricæ ejus ſanguinem tenuem, fluidiſſimum a corde acceptum, ſuppeditare hepati, ut reliquus craſſus ex ceteris partibus ad

(*a*) *Galen.* de uſu part. libr. IV. cap. XV.
(*b*) Vid. Caſp. *Hoffmann.* de uſu lienis.
(*c*) In Oſteologia.
(*d*) Analect. anatom. Diſſert. X. §. 40.
(*e*) Tract. de Humoribus.
(*f*) Tract. de Colica.

ad hepar influens, & ex quo bilis in denſo hoc viſcere ſecernenda, fluidior reddatur, hepatis obſtructio ſic impediatur, biliſque ſecretio hoc modo promoveatur. *Nam ſi vena ſplenica in cane aliove animali vivente inciditur*, ſanguinem tenuem, floridum, ſubtilem, effluere, *& alii & ego ſæpe deprehendi; nunquam vero craſſiorem, reliquo ſanguine venoſo.*

(22*) *ad pag.* 91. Renum ſubſtantiam *ob tubercula quandoque in eis reperta, glanduloſam quoque efficere multi conati ſunt; de quibus vero idem ſentiendum, quod de tuberculis in hepate, nota* (19*), *& ſuperius N.* 365. *& ſeq. in adenologia diximus. Quid vero* de renibus, veſiculoſis obſervatis, *ſit judicandum, uberius in Nota* (78*) *videri poterit.* *De Glandulis in renibus.*

(23*) *ad pag.* 92. *Quoniam uſus harum glandularum adeo obſcurus & incertus eſt, ante aliquot annos Academia Burdegalenſis, in Gallia inſigne præmium publice obtulit ei, qui uſum verum earum detegere poſſet; verum nemo, quantum adhuc percepimus, fuit, qui id præſtare, & præmium deportare valuiſſet. Attamen haud adeo diu poſt, Anno nimirum* 1719. VALSALVA, *celebris quondam Bononienſium Anatomicus, publicari curavit, imo ad varios ſcripſerat* (*a*), *ſe uſum earum deprehendiſſe, ductuſque inveniſſe, qui in viris ad epididymides, in mulieribus vero ad ovaria abirent, eaſque ſic ad generationem conferre, atque diſſertationem hac de re ſe editurum promiſerat. Verum quamvis poſtea auctor adhuc per* *De renibus ſuccenturiatis.*

 aliquot

(*a*) Vid. *Valliſneri* Hiſtor. generat. pag. 353.

aliquot annos vixerit, promiſſa tamen illa diſſertio non prodiit; neque adhuc ullum ab auctore hoſce ductus didiciſſe cognovi. Hinc de iis non ſolum dubito, verum etiam ingens harum glandularum magnitudo in fœtu, & diminutio contra in adultis, huic uſui quam maxime obſtare videtur. Ceterum de harum fabrica eleganter diſſerit MALPIGHIUS. (*a*)

De tunica celluloſa & muſculoſa veſicæ. (24*) *ad pag.* 93. Tres vulgo tantum membranæ in veſica urinaria numerari ſolent, *a nobis §.* 222. *recenſitæ: verum quia* WARTHONUS celluloſam *numerat* in meſenterio, *in qua pinguedo hæret;* RUYSCHIUS*que & alii* celluloſam in inteſtinis, *ut §.* 211. *dictum eſt: hinc eodem jure & eaſdem, vel forte adhuc graviores, ob rationes in veſica humana* tunicam celluloſam *ſtatui poſſe credo; quia manifeſto inter extimam & muſcularem tunicam plerumque, ſi non ſemper, pinguedo, eaque ſæpe copioſa, in pinguibus ibidem reperitur, in peculiaribus cellulis adipoſis ſecreta, collecta, atque in certum uſum aſſervata; ſic ut merito quatuor membranæ veſicæ urinariæ numerari queant.* Ex eodem fundamento Cl. MORGAGNIUS recte etiam tunicam celluloſam ejuſmodi, & in ventriculo, & in veſicula fellis, ſtatuit; contra BIANCHUM vero tunicam veſicæ muſcularem, quam in Hiſt. Hepat. p. 980. negare conatur, maſcule defendit & confirmat. *In canibus vero hæc celluloſa veſicæ tunica vix in conſpectum prodit. Inſervire videtur in homine ad veſicam contra urinæ acrimoniam defendendam.*

(25*) *ad*

(*a*) Epiſt. de glandul. pag. 5.
(*b*) Epiſtol. anat. I. n. 62.

(25*) *ad pag.* 94. *Cum varia notatu digna de teſticulis ſuo loco, paginæ* 94, *commode inſerere non potuerim, nonnulla adhuc hic notabo. Primo Cl.* MORGAGNIUS *indicat* [*a*], *quod veram teſticulorum ſubſtantiam vaſculoſam ex veteribus primi indicaverint* ARANTIUS, CABROLIUS, *& adhuc perſpicacius* RIOLANUS; GRAAFIUS *vero connexionem horum vaſculorum & uſum demonſtraverit. Hæc vero ſubſtantia vaſculoſa bene apparet in teſtudine* [*b*], *in ſuibus* [*c*], *ariete* [*d*], *gliribus* [*e*]. *Deinde notamus*, arterias ſpermaticas non ſemper ex aorta, *ſed ſiniſtram quandoque ex emulgente, imo utramque aliquando ex hypogaſtrica, provenire.* [*f*] *Id quod haud obſervaſſe videntur illi, qui arterias ſpermaticas prorſus defeciſſe ſcribunt; quos nugari dicit* GRAAFIUS [*g*]. *Præterea* LEALIS *&* SCHRADERUS [*h*] *volunt, arterias ſpermaticas, antequam ad teſtes perveniant, per anaſtomoſes cum venis communicare; quod tamen alii obſervare non potuerunt* [*i*]. *Denique prima harum arteriarum deſcriptio* ANDERNACO *deberi videtur* [*k*]. *Tandem albugineam teſtis tunicam in duas facile dividi poſſe*, MORGAGNIUS *monet* [*l*]; TEICHMEIERUS *vero eam in tres, tendinoſam ſcilicet, vaſculoſam & nervoſam diſtinguit* [*m*]. *De teſticulis.*

(26*) *ad pag.* 95. Peculiaris teſticuli & epididymidis præſertim diſpoſitio *obſervata a me eſt* *De epididymide peculiari.*

[*a*] Adverſ. anat. I. pag. 21. [*b*] Adverſ. anat. IV. pag. 4. [*c*] *Schelhamm.* Analect. Diſſ. XII. §. IV. lit. B. [*d*] *Lealis* de part. genital. [*e*] *Graaf.* & *Cheſelden.* [*f*] *Nicolai* direct vaſor. p. 69. [*g*] de viror. organ. generat. p. 30. conf. *Vulſner*, de generat. p. 352. [*h*] in obſerv. anatom. [*i*] vid. *Heucheri* Diſſert. Anatome ars magna, §. XII. [*k*] Inſtitut. anatom. p. 37. [*l*] Adv. anat. IV. p. 3. [*m*] Anthropolog. 171.

eſt Helmſtadii in viro a me publice diſſecto: ubi teſticulus ſiniſter non in ſcroto erat, ſed in abdomine reperiebatur; verum non in pelvi ad veſicæ latera, ut ab aliis obſervatum [a], ſed eo in loco, ubi alias vaſa ſpermatica abdomine egrediuntur, altero longe minor, & ſine epididymide. vid. Tab. VI. fig. noſtra 25. m. Epididymis vero n. o. per muſculos abdominis, ubi alias vaſa ſpermatica tranſeunt verſus ſcrotum egrediebatur, & per inguen ſiniſtrum ad ſupremam uſque ſcroti partem ſe extendebat. A fine vero epididymidis vas deferens rurſus reflectebatur ſurſum, quod juxta epididymidem per inguen, & deinde per muſculos abdominis, ventrem intrabat, & conſueto alias more ad veſiculam ſeminalem ſiniſtram abibat: quemadmodum hoc, & quomodo vaſa ſpermatica hic ſe diviſerint, clarius ex figura modo citata cognoſci poteſt.

De ductibus excretor. Veſicular. ſeminal.

(27*) *ad* §. 227. *pag.* 96. Leal Lealis *delineavit* veſiculas ſeminales uno ductu communi in urethram deſinentes: *cujus deſcriptionem etiam ſequitur Cl.* Boerhavius [b], *& ut percepi, nonnulli in Gallia: perhibentes, frequentius eos unico communi ductu gaudere, quam duplici. Verum ego ſemper duplicem obſervavi: atque non ſolum veſiculas tales exſiccatas, ceraque repletas aſſervo, ut & alias in ſpiritu balſamico, in quibus duplicem ſemper ductum oſtendere poſſum; verum in omnibus cadaveribus, quæ adhuc ſecui, ſemper hucuſque duplicem ductum, & duplex oſculum excretorium, demonſtravi. Præterea*

[a] Adverſ. IV. pag. 1.
[b] in Inſtit. med. edit. alter. & tertia §. 648.

ea omnes reliquos Auctores, (præter modo citatos) conſentientes habeo. Imo & ipſe BOERHAVIUS *poſtea ſententiam hanc mutavit.* (*a*) *Idcirco, licet forte ſubinde ſimplex tantum oſculum, & unicus ductus adſit, tamen nondum credere poſſum, hoc frequentius reperiri, ſi modo rite inquirantur: quia omnes ceteri Anatomici mecum contrarium obſervarunt. Facile vero contingere poteſt, ut minus exercitati unicum tantum reperire queant.*

(28*) *ad pag.* 97. *In præfatione editionis ſecunda hujus compendii pag.* 24. *notavi, me in ultimo, quod ſub manibus tunc habebam, cadavere virili, in pene, præter ligamentum ejus ſuſpenſorium, duo* lateralia ligamenta, *ſuſpenſorio fere ſimilia, reperiſſe: quæ utrinque mox ſupra ortum muſculorum erectorum ex oſſibus pubis prodibant, & ſupra inſertionem horum muſculorum in latera corporum cavernoſorum penis ſe inſerebant. Cum vero hæc ligamenta ab eo tempore non niſi bis, & quidem tenuiora longe, quam prima vice, deprehendere potui, eas pro partibus ordinariis habere nequeo.* *De ligamentis penis lateralibus.*

(29*) *ad pag.* 99. CHESELDENUS, *Anglus, & municeps* COWPERI, *has ipſius urethræ glandulas in prima Anatomes ſuæ editione, pag.* 160. *prorſus in dubium vocat, affirmando, ſe eas nunquam reperire potuiſſe: additque præterea,* niſi hæ glandulæ inventum eſſent COWPERI, ſuſpicandum foret, *quaſdam glandulas exiguas, vel ob ſtatum morboſum ita intumuiſſe in eo cadavere, unde* COWPERUS *illas delineavit: utpote qui luſus naturæ in glandulis non eſſent rari. Sed in tertia editione* CHESELDENUS *omne, quod modo ex ipſo* *De glandulis Cowperi.*

(*a*) Edit. quarta Inſtitut. medicar.

ſo adduximus, omittit; attamen non affirmat, ſe has glandulas reperiſſe, verum modo indicat, COWPERUM *has tres glandulas deſcripſiſſe pag.* 294 : *unde ſuſpicor, eum hucuſque ipſas non vidiſſe.* MORGAGNIUS *tamen affirmat, ſe illas in pluribus cadaveribus inveniſſe, & ea quidem aliquando magnitudine, ut parvum phaſeolum ſuperarent, interdum pari, alias minori, magnitudine conſpexiſſe: ſæpe tamen etiam eas, omni quamvis adhibita diligentia, deprehendere non potuiſſe.* [*a*]

De hymene. (30*) *ad pag.* 101. *Multum ſemper utramque in partem de* exiſtentia membranæ hymenis *in virginibus diſceptatum eſt a Medicis; multis eam olim & adhuc hodie vel negantibus, vel pro re inconſueta aut præter naturam venditantibus. Sed videntur hi juniorum puellarum, verarumque virginum, vaginas haud inſpexiſſe, & ſolum defloratas perluſtraſſe. Ego certe in omnibus, quas ego examinavi puellas juniores, (examinavi vero permultas,) tam recens natas, quam aliquot menſes natas, itemque unius anni, biennes, ſexennes, & illam quatuordecim annos natam, cujus deſcriptio & delineatio in Ephem. Centur. VII & VIII Tab. VI. fig. 4. a me exhibita eſt: atque ſemper membranoſum quoddam corpus, orificium vaginæ coarctans, nunc* annulare, *nunc* ſemilunare, *reperi, ita ut pro ſtatu morboſo, quod in pleriſque occurrit, minime ſit habendum. Quod vero in adultioribus raro reperiatur, multæ hujus rei poſſunt eſſe cauſſæ; de quibus vero hic dicendi non eſt locus. Conſentiunt mecum Viri graviſſimi.* WIE-

[*a*] Adverſar. anatom. IV. pag. 25. & ſeq.

WIERUS [*a*], RIOLANUS, GRAAF, SWAMERDAM, MORGAGNIUS, SANTORINUS, *aliique.* VESALIUS *ab initio illud quoque negaverat: poſtquam vero juniores & veras examinavit virgines, illud affirmavit.*

(31*) *ad pag.* 103. *Nonnulli ſcriptores, & in primis celebris* MAURICEAU [*b*] *ac* DIONIS [*c*] *aliique voluerunt*, uteri ſubſtantiam in gravidis tenuiorem fieri, quam in non gravidis; *credendo, impoſſibile eſſe, uterum in tantam molem, quanta eſt ultimis menſibus in gravidis, extendi, ſine diminutione ſubſtantiæ aut craſſitiei poſſe. Verum non ſolum* ROSSETUS [*d*], *& cumprimis* DEVENTERUS, *integro ac peculiari capite, illam ſententiam refellit;* [*e*] *verum ego ipſe varias gravidas, & in partu, & paullo poſt partum mortuas, cultro aperui; ſed nunquam uterum tenuiorem, ſæpe vero craſſiorem, inveni. Quod in primis probe notavi, dum, hic Helmſtadii, intra unius circiter anni ſpatium, tres gravidas mortuas aliquando incidi: quarum duæ in partu, una vero ex vulnere capitis, mortuæ erant: ſicut haud pridem ſcripſi,* [*f*] *& poſtea adhuc plures. Sed dubium mihi interea objecerat vir quidam eruditus, an non forte partus demum tempore tanta ſanguinis copia ad uterum adflueret, qua ita extenderetur, quæ copia extra illud tempus non adeſſet, adeoque etiam uterum extra illud tempus forte non ita craſſum eſſe: nam obſervationes ex mulieribus in partu, aut paullo poſt*

De uteri craſſitie in gravidis.

[*a*] Obſervat. med. pag. 95. 99. & lib. de præſtig. Dæmon. lib. III. cap. 19. [*b*] *Traité des maladies des femmes groſſes.* [*c*] In Chirurgia ſua, itemque in lib. de arte obſtetric. cap. de ſect. cæſar. [*d*] Lib. de Partu cæſar. pag. mihi 445. [*e*] Operat. chirurg. cap. VII. [*f*] In Actis Natur. Curioſ. volum. I. pag. 406.

poſt partum mortuis hanc ob cauſſam fallere poſſe. Verum omne hoc dubium ſuſtulit exemplum mulieris, quæ extra partus tempus ex vulnere graviſſimo capitis, glande plumbea, medium cerebri penetrante, concitato, ſana ceterum, & ſubito, octavo graviditatis menſe, interfecta eſt. In hac nullus inſolitus tunc erat ſanguinis ad uterum affluxus, nullus pariendi conatus, & tamen uteri ſubſtantia non erat tenuior, ſed æque craſſa, ut in aliis gravidis & puerperis eam obſervavi. Conſentiunt etiam mecum, præter ſcriptores a DEVENTERO *& a me in Actis novis Academ. Nat. Curioſor. laudatos, Viri Clariſſimi,* MORGAGNIUS (*a*), LITTRIUS (*b*), VOGLIUS (*c*), SANTORINUS (*d*), VATERUS (*e*) *aliique.*

Et muſculo novo Ruyſchii.

Denique etiam ad hunc locum notamus, quod RUYSCHIUS *in puerperarum uteri fundo fibras carneas ſpirales ſive orbiculares viderit & delineaverit, quas* novum uteri muſculum orbicularem *appellavit* (*f*), *cui vires adſcribit placentam, fœtu edito, ab utero ſeparandi & expellendi: atque ſimul docet, placentam nunquam vi ab utero ſeparandam; ſed, ſi lenem tractionem non ſequatur, relinquendam eſſe, donec ab hoc novo muſculo, (quem tamen a reliqua uteri muſculoſa fabrica juvari exiſtimo,) protrudatur.* Inquiſivi poſtea, occaſione oblata in gravidis in hunc muſculum orbicularem; Verum eum ita invenire non potui: ſed ſolum fibras muſculares, in

(*a*) Adverſ. anat. IV. p. 46. (*b*) Hiſtor. Acad. Reg. Scient. An. 1720. pag. 22. (*c*) in Anthropogenia Part. II. pag. 35. (*d*) Obſervat. anatom. p. 163. (*e*) de utero gravido pag. 11. (*f*) Adverſar. anatom. Decad. III. Deinde in peculiari libello de hoc muſculo belgice edito. Item in epiſt. Vateri ad *Ruyſchium* de hoc muſculo.

in varium ſenſum inextricabili modo circum tenſas; quas vero idem imo plus præſtare poſſe puto in fœtu ſecundiniſque expellendis, quam fibras illas orbiculares, eamque ob cauſſam uterum ex gravida, paucis diebus ante partus tempus ſubito extincta, adhuc aſſervo.

De menſtruorum fontibus.

(32*) *ad pag.* 104. *De menſtruorum fontibus ſive ſcaturigine*, utrum ex ipſo utero, an ſolum ex vagina uteri proveniant, *Medici non conveniunt: quibuſdam prius, aliis poſterius affirmantibus, eorumque magnum catalogum proponit doctiſſimus* MORGAGNIUS [*a*], *qui ſimul docet, quod ſuis obſervationibus hunc cruorem* ſæpius ex fundo uteri, nunquam vero e vagina, *proveniſſe viderit. Idem & ego duobus in cadaveribus quam luculentiſſime vidi, & leni uteri preſſione guttulas ſanguinis ex foraminulis adhuc ſatis conſpicuis expreſſi. Confirmat etiam denuo menſtruorum ex utero ortum* LITTRIUS *notabilibus obſervationibus* [*b*], *itemque* GRASSIUS [*c*], SANTORINUS [*d*], ac SCHULZIUS [*e*]. *Unicus vero eſt, quem novi ex recentioribus* [*f*], *qui ſuſtinet, ſanguinem menſtruum ex ſola vagina prodire, illudque ſe in cadaveribus obſervaſſe ſcribit. Quibus obſervationibus variiſque rationibus nixus, naturam in hoc negotio variare, & modo per uterum, modo per vaginam, modo forte per utraque loca exire, cum* FREINDIO [*g*], MORGAGNIO, *&* VATERO [*h*], *exiſtimo.*

(33*) *ad finem pag.* 94. Veſiculæ in ovariis *obſervatæ, vulgo cum* HORNIO, GRAAFIO, STENONE, KER-

[*a*] Adverſar. anat. I. p. 45. [*b*] Hiſt. Acad. Reg. An. 1720. p. 20. [*c*] Ephem. Nat. Curioſ. Cent. V. obſ. XXIV. [*d*] *Morgagn.* Adverſar. anat. IV. p. 48. [*e*] in Commerc. litterar. An. 1731. [*f*] *Gouey* veritable chirurgie pag. 398. [*g*] in Emmenologia. [*h*] de utero gravido.

De ovulis & corporibus luteis.

KERKRINGIO *&c. pro veris ovis hucuſque a pleriſque habitæ ſunt, in quibus fœtus principium, ejuſque rudimentum, ſit delineatum. Verum recentiorum varii, ut* MORGAGNIUS, VALLISNERIUS, SANTORINUS *&* PAITONUS, *cum* MALPIGHIO *dubitant non ſolum, veſiculas illas vera eſſe ova; verum etiam evincere volunt*, in luteis iſtis glandiformibus corporibus vera latitare ovula, *ſed prioribus longe minora, quæ poſt imprægnationem accreſcerent: cum e contrario veſiculæ, pro ovis vulgo habitæ, facta imprægnatione, decreſcerent, vero ovulo & fœtui in nutrimentum cederent, atque ejus expanſionem, accretionem & ſeparationem promoverent: quæ ſane res digna eſt, ut uberius perveſtigetur, donec ad majorem certitudinem hac in re perveniamus.* HALLERUS *interea refert, ſe in hanc rem ſedulo inquiſiviſſe, & obſervationibus variis factis vulgarem ſententiam contra Italos illos defendit, in diſſ. de femina gravida diſſecta Goettingæ* 1739. 4. *Ceterum licet plerique recentiores medici* generationem hominis ex ovo *credant; ſunt tamen, præter* DIEMERBROEKIUM, LAMIUM, DU VERNEUM *Chirurgum, in Zodiaco Medico Gallico, A.* 1680. & SBARALEAM, *ex recentiſſimis auctoribus, qui ſyſtema hoc impugnant*, VIDUSSIUS (*a*) *&* VOGLIUS (*b*), *Itali, atque* DE LA MOTTE, *Gallus* (*c*); *qui vero a multis recentioribus, ut* MORGAGNIO (*d*), SANTORINO (*e*), *& qui de generatione ſpeciatim haud pridem ſcripſerunt*, NIGRISOLIO (*f*), VALLISNERIO (*g*), PAI-

(*a*) In libro, cui titulus; *Motivi di dubitare intorno la Generazione de' viventi* &c. in Venez. 1717. 12. (*b*) in Anthropogenia, Bononiæ A. 1718. 4. (*c*) *Diſſertation ſur la Generation*, Paris, 1718. 8. (*d*) Adverſar. anatom. variis in locis. (*e*) Obſervat. anatom. (*f*) *Conſiderazione intorno alla generazione de' viventi.* (*g*) *l'iſtoria della Generazione*, Venez. 172[illegible]

PAITONO (*a*) *aliiſque refelluntur: qui & LEEWENHOEKII ſyſtema* generationis ex vermiculis *in genitura virili deſtruere ſatagunt.*

De tuba Fallopiana.

(34*) *ad pag.* 106. *Figuram, quam* DRAKIUS *exhibet, de* Tuba Fallopiana, *quia liber extra Britanniam in paucorum manibus verſatur, hic Tab. III. fig.* 10. *ſiſtere volui. Quia vero in diſſectione publica cadaveris feminini, menſe Januario A.* 1719. *cum mercurium in venam ſpermaticam dextram immitterem, ligata tubæ Fallopianæ inferiori parte, una cum ligamento,* ala veſpertilionum *dicto, (ne mercurius ad reliqua uteri vaſa deſcenderet) copioſiſſimorum atque ſubtiliſſimorum vaſorum curſum longe alia, & adhuc pulchriori ratione, per has partes obſervavi, atque auditoribus demonſtravi; totamque partem, quia nuſquam ſimilis figura exſtat, delineari curavi, ſicuti repræſentatur* Tab. *III, fig.* 11; *Ubi vero mercurius, poſtquam Tubæ Fallopianæ copioſiſſima vaſcula totam tubam denſiſſimis ramuſculis ambientia, gratiſſimo ſpectaculo repleverat, tandem in ipſam tubæ caveam illapſus eſt; manifeſto indicio, vaſa hæc cum cavitate tubæ communicare, & pro ea humectanda atque lubricanda aliquod liquidum illuc deponere: imo in conceptu intra tubam, quales multi obſervati ſunt, fœtui nutrimentum dare. Exempla vid. Nota ſeq.*

De fœtibus extra uterum.

(35*) *ad finem pag.*106. *Uterus quidem ordinarium atque conſuetum fœtus eſt domicilium, ubi creſcit, & ad partus uſque tempus continetur; verum exempla quoque non deſunt, fœtus extra uterum conceptos eſſe, & nonnullos eorum ad perfectionem uſque accreviſſe: quibus etiam, præter alias rationes, erudimur,*

f 2

(*a*) *Diſcorſi della Generazione*, in Venezia, 1722. & 1726. 4.

dimur, fœtum non in utero ex mixtura utriuſque ſexus genituræ oriri, *ut cum veteribus nonnulli recentiores volunt*; *neque* ex ſubſtantiæ uterinæ, *ut* VOGLIUS *in Anthropogenia ſua contendit*, elongatione; *verum* jam in ovario principium ſumere, *ibidemque a genituræ virilis parte maxime volatili impraegnari*, *& ſubinde varias ob cauſſas vel in hoc, vel in alio loco, remoram pati, ut in uterum pervenire nequeat, ſed nunc ex ovario ſe extricare non poſſit; modo in cavum abdominis decidat; alia vice tubæ Fallopianæ anguſtias ſuperare haud valeat; verum ibidem parti cuidam accreſcat, & inde nutrimentum capiat; at ſua plerumque & matris præmatura morte: quemadmodum triplicis hujus generis hiſtorias ex variis ſcriptoribus collegit atque prolixiſſime deſcripſit* MANGETUS (*a*); *de fœtibus vero extra uterum atque in tuba Fallopii repertis* DIONIS (*b*) & ANELLUS (*c*) *varia quoque exempla proferunt. Speciatim vero hiſtorias fœtuum in ovario repertorum publicarũt* Zodiacus Medico-Gallicus (*d*) VIEUSSENIUS (*e*) *ac* LITTRIUS (*f*); in abdomine deprehenſorum, STRAUSSIUS (*g*). BAYLIUS (*h*), *qui & aliorum adhuc obſervationes refert.* SAVIARDUS (*i*), CŌURTIAL (*k*), BIANCHUS (*l*) CALVUS (*m*); *quibus & ea addenda hiſtoria, quæ de fœtu extra uterũ reperto refertur in Diario Gallico An.* 1722.;

(*a*) Theatr. anatom. Tom. II. pag. 140. & ſeq. quas iiſdem verbis in bibliotheca ſua chirurgica Tom. II. pag. 131. ut libri forte molem & pretium augeret, repetit. (*b*) *Diſſertation ſur la generation de l'homme.* (*c*) *Suite de la nouvelle méthode de guerir les fiſtules lacrimales p.* 294. (*d*) An. 1682. (*e*) Diſſert. de ſtructura & uſu uteri. (*f*) Hiſtor. Acad. Reg. An. 1701. (*g*) Hiſtoria fœtus Muſſipontani. (*h*) Hiſtor. anatom. gravidit. Annor. XXV. ubi fœtus epiploo annexus erat. (*i*) Obſerv. Chirurg. 60. (*k*) Obſervat. anatom. pag. 171. (*l*) *Manget.* Theatr. anat. Tom. II. p. 142. (*m*) *Anel.* loco citato.

1722.; *ſed* in tuba Fallopiana *inventorum*, RIOLANUS [a], ELSHOLTZIUS [b], BUSSIERE [c], LITTRIUS [d], DU VERNEY [e], CYPRIANUS [f]. *Quibus adhuc addendum recentiſſimum exemplum a* SANTORINO [g] deſcriptum, aliudque, ſi non idem, a PAITONO indicatum, at ſimul in dubium vocatum, [h] *& forte quoque ea hiſtoria* CAMERARII *de fœtu per annos 46 in utero detento, de quo A.* 1720. *Tubingæ peculiarem diſſertationem edidit, cujuſque in variis Diariis mentio fit. Ex quibus ſatis conſtare arbitror, quæ modo affirmavimus. Conferri hic meretur Celeb.* VALLISNERII *liber doctiſſimus*, de Generatione, *ſæpius jam a nobis laudatus.*

(36*) *ad finem pag.* 108. *Quæſtio agitatur inter anatomicos*, an ſanguinis detur circulus reciprocus inter matrem & inter fœtum: *pleriſque id negantibus, vel ſaltem in dubium vocantibus. Verum, præterquam quod* COWPERUS *mercurium in arterias umbilicales fœtus injectum, vidit intrare in venas uteri matris* [i]; *& e contrario* VIEUSSENIUS *mercurium in arterias carotides canis gravidæ injectum, non tantum in omnia ejus membra & viſcera decurriſſe; ſed etiam in catellos in ipſius utero concluſos, perveniſſe, affirmat, ut ipſorum interiora & exteriora, cutiſque ipſa hoc mercurio, per vaſa ſanguinea affluente, jucundo ſpectaculo pingerentur.* [k] MERYUS *hunc ſanguinis circulum*

De circulo ſanguinis inter matrem & fœtum.

f 3

[a] Anthropograph. lib. 2. cap. 35. [b] de conceptu tubario, de quo etiam *Tillingius* & *Deuſingius*. [c] in Act. Anglican. 1694. & Lipſienſibus. [d] Hiſt. Acad. Reg. A. 1702. [e] ibid. [f] Epiſt. de fœtu &c. [g] Obſerv. anatom. pag. 225. [h] Diſcorſo IV. della Generazione, pag. 97. [i] Anatomy of the human Body Tab. 54. & Act. Eruditor. Lipſ. An. 1699. pag. 53. [k] *Manget.* Theatr. anatom. Tom. II. pag. 139. quare vero propter hoc experimentum mercurium in carotides, & non in alias arterias, utero propinquiores, injecerit, rationem exhibet nullam.

culum ſingulari confirmat exemplo mulieris, ultimo menſe gravidæ & infelici lapſu ſubito enecatæ. In hujus ſectione abdominis cavum ſanguine turgidum; atque cuncta vaſa ſanguifera, cum propria, tum fœtus una mortui, prorſus vacua invenit, placenta nihilominus matrici adhuc integra, ſine ulla ſanguinis in utero effuſione, adhæreſcente. (*a*) *Hoc unicum optarem, ut auctor addidiſſet, quænam vaſa in abdomine matris læſa fuiſſent, unde ſanguis ille effluxiſſet; vel ut alii, qui huic ſectioni ſorte interfuerunt, hoc adhuc publice indicarent, ut obſervatio ſic perfectior eſſet. Denique &* meam addam obſervationem, *quam haud parum ſententiam hanc firmare credo. Nimirum anno* 1724. *menſe Decembri, præſentibus* D. WAGNERO, *Collega meo conjunctiſſimo, & Academiæ noſtræ Philiatris, puerperam ſecui, quæ duos fœtus in utero geſſerat, unoque vivo feliciter excluſo, paullo poſt intra quartam horæ partem, ob enormem ſupervenientem uteri hæmorrhagiam, altero adhuc retento, mortua eſt. Hanc infelicem puerperam aliquot horis poſt (citius enim affines ſectionem admittere recuſarunt) incidi, ejuſque vaſa ſanguifera ſanguine vacua deprehendi. Cumque deinde matricem quoque aperirem, inveni placentam fœtus nati ab utero magna ex parte ſolutam; (unde ſine dubio ſubita & lethalis illa hæmorrhagia) fœtus vero in utero adhuc relicti placenta firmiter exacteque utero cohærebat. Perluſtratis atque ſpectatoribus demonſtratis tunicis fœtus relicti, quæ adhuc integræ erant, ipſum hunc fœtum ſcalpello aperui, ut philiatris ea, quæ in fœtu notatu digna ſunt, quoque oſtenderem,* nullum

(*a*) Hiſtor. Acad. Reg. An. 1708. p. 43. & 240. Conferri etiam poteſt, quod idem *Meryus* circa hoc argumentum de fœtu ſine corde nato profert. An. 1720. p. 17.

nullum in hoc infante ſanguinem, neque in corde, neque in vaſis ejus majoribus, deprehendimus. *Unde conſtare puto, ſanguinem hujus fœtus per arterias ipſius umbilicales & placentam ad uterum matris tranſiiſſe, atque una cum materno ſanguine per uterum effluxiſſe. Eundem reciprocum hunc circulum etiam ſtatuunt viri doctiſſimi,* RAUHOLTIUS (*a*), MORGAGNIUS (*b*), SALZMANNUS (*c*) *aliique. Inprimis etiam in Diſſ.* HOELLINGII *de offic. obſtetr. quæ A.* 1738. *Argentorati prodiit, affirmatur, liquorem in vaſa hypogaſtrica gravidæ injectum, per uterum in placentam; & viciſſim injecta arteria umbilicali fœtus, in uterum matris tranſiiſſe. p.* 16. *Vaſa vero placentæ gemellorum, licet placentæ inter ſe invicem arctiſſime ſæpius concretæ ſint, non communicare exiſtimo. Nam aſſervo tales placentas, in quibus unius arterias & venas ceracea materia probe replevi: ubi vero nihil ad alteram, arctiſſime licet connexam, tranſiit placentam.*

(37*) *ad finem pag.* 110. Fœtum per os etiam in utero nutriri, *præter alia ſingularis caſus, quem bis, multis Studioſis Medicinæ præſentibus, Altorfii obſervavi, extra dubium ponere videtur. Accepi nimirum aliquando fœtum vaccinum perfectum, utero & membranis ſuis adhuc incluſum, tempore hyemali frigido: ubi non ſolum* liquor amnii, *qui fœtum ambit conglaciatus erat; verum idem liquor conglaciatus per os, totum œſophagum, & ventriculum, tanquam unum continuum corpus, digiti circiter craſſitudine, in œſophago reperiebatur:* quod ipſum *deinde alia hyeme iterum mihi videre contigit: ita, ut liquoris hujus, fœtum ambientis, cum eo, qui in ventriculo ejus reperitur,* *De nutritione fœtus in utero.*

 com-

(*a*) In Hiſt. Acad. Reg. An. 1714. ubi de placenta agit. (*b*) Adverſ. anat. IV. pag. 82. (*c*) diſſert. de circul. ſanguin. in fœtu.

communicatio inde ſit manifeſta. Neque veriſimile eſt, tantam illius liquoris copiam, quanta in ventriculo fœtus perfecti plerumque reperitur, in hoc omnem ſecerni, ſicut nonnulli exiſtimant; ſed aliunde potius eum prevenire credo: præſertim, cum omnibus illis qualitatibus donatus ſit, quas ille habet extra fœtum, cui innatat. Egregie etiam hanc meam ſententiam confirmat obſervatio, quæ in Frid. HOFFMANNI *diſſert. de* pinguedine *pag.* 10. *refertur: ubi auctor ſcribit, infantem perfectum natum eſſe*, cujus funiculus umbilicalis putredine totus corruptus erat. *Impoſſibile fuiſſet, ut vixiſſet, niſi aliunde, quam per funiculum, nutrimentum capere potuiſſet. Ita &* PETITUS *Academiæ Pariſinæ oſtendit funiculum fœtus humani*, qui in medio nodulum habebat: *ubi manifeſta indicia adfuerunt, hunc nodulum diu ante partum jam conſtrictum fuiſſe: unde judicandum*, hunc fœtum, ſicut priorem, nutritione per os conſervatum fuiſſe. (*a*) *Qualem nutritionis fœtus modum per os, ex glandula thymo*, BELLINGERUS *Anglus, in medium produxit, ut ſupra pag.* 107. *indicavimus. Conf. Act. Erud. Lipſ. A.* 1718. *p.* 6.

De foraminis ovalis uſu.

(38*) *ad pag.* 112. Uſus *hujus* foraminis ovalis *magnas quondam movit lites inter* MERYUM (*qui ſanguinem ex auricula ſiniſtra, contra vulgarem ac receptam ſententiam, in dextram per illud influere contendebat*) & DU VERNEUM, TAUVRIUM, SYLVESTRUM, BUSSIERUM, LISTERUM & VERHEYENUM, *qui contrarium ſentiebant, & pro recepta ſententia, quam etiam plerique adhuc hodie tuentur, pugnabant: qua de re evolvi poſſunt cumprimis Hiſtoria Academiæ Regiæ Pariſienſis Anni* 1699. *aliaque laudatorum virorum ſcripta.*

(*a*) Vid. Hiſt. Acad. Reg. 1718. pag. 40.

ſcripta. WINSLOUS *tamen* MERYO *aliquo modo iterum aſſentire videtur in ejuſdem Academiæ Hiſtoria An.* 1717. *pag.* 20. *&* 272. *edit. Amſtelodam. atque ſimul docet,* GALENUM *hoc foramen & canalem arterioſum tam ſciviſſe, pag.* 281. *aliter ac hactenus creditum fuit. Plura etiam de hac re, in Hiſt. Acad. Reg.* 1725. *& Anatome ſua propoſuit, quæ me tamen a vulgari ſententia nondum abducunt.*

(39*) *ad pag.* 116. *Hoc interſtitium varii anatomici negant, imo prorſus imaginarium pronunciant, & a violenta ſterni elevatione illud demum produci contendunt. Verum illud interſtitium ſemper & quidem ſuperiori adhuc anno aliquot in cadaveribus in parte non ſolum ſuperiori, ſed etiam diaphragmati vicina, quamvis ſternum leniſſime tantum, ut ab hoc diaphragma commode ſeparari queat, elevetur, deprehendi ac ſpectatoribus demonſtravi: qua blanda profecto elevatione, qua ego utor, nihil, quod antea non erat, nihilve novi aut præter naturam, produci poſſe exiſtimo. Imo An.* 1730. *in anatome publica & poſtea adhuc ſæpius illud ampliſſimum inveni, ita ut mediaſtini membrana dextra ſterni medio, ſiniſtra vero tantum cartilaginibus coſtarum ſiniſtri lateris adhæreret. Deinde præter varios auctores, qui abſceſſus & pus in hoc interſtitio viderunt* (*a*), MAYERUS *quoque ſe ſæpius ſerum in hoc mediaſtini interſtitio inveniſſe affirmat.* (*b*) ***De mediaſtini interſtitio.***

(40*) *ad pag.* 118. Idem MAYERUS *ex* MURALTI *obſerv. XXXII. refert*, quod hic in thymo plurima vaſcula cryſtallina, ad mediaſtinum & pericardium ſerpentia, viderit, itemque ductum ad tonſillas ***De thymi vaſis excretoriis.***

f 5

(*a*) *Dionis* in chirurg. cap. de ſterni trepanat. & *Petit* Lib. de morb. oſſ. cap. de carie & exoſtoſi. (*b*) in Colleg. Anatomico. pract. 4. Pragæ 1725. pag. 99.

ſillas meantem, natura durum & membranaceum. *(a) Quo vero in libro* MURALTI, *cum plures ediderit, hæc obſervatio contineatur, invenire non potui.*

Quare arteria pulmonalis amplior vena.

(41*) *ad pag.* 120. *Diſputant nonnulli recentiores Anatomici*, quare arteria pulmonalis amplior ſit vena pulmonali: *cum alias in omnibus partibus venæ arteriis ampliores eſſe ſoleant. Quidam exiſtimant, hoc fieri propter ſanguinem in arteria nimis reſolutum, qui in pulmone per reſpirationem rurſus condenſaretur, eumque propterea in vena pulmonali minus ſpatium requirere. Ego vero, miſſis aliorum ſententiis, exiſtimo, arteriam propterea ampliorem hic eſſe:* quia ſanguis ad cor refluus ob craſſitudinem difficulter per rete ſubtiliſſimum pulmonis vaſculoſum tranſire poteſt; *hoc enim ob vaſculorum anguſtiam reluctatur vehementer, hinc aliquo modo in progreſſu ſuo retardatur, unde arteria diſtenditur ac dilatatur. Ex adverſo ſanguis venæ pulmonalis notabile obſtaculum vix habet, quod ejus motui reſiſtat; ſed in pulmone prius attenuatus libere in cordis caveam ſiniſtram influere poteſt, hinc hæc minor ſive anguſtior.* (*b*) *Cum ſupra commemorare prætermiſerim* capſulam ſive tunicam, cum pericardio continuam, quæ vaſa pulmonum, arteriam nimirum ac venam pulmonalem, itemque bronchia, *extra & in pulmone, eodem modo, ut capſula Gliſſonii vaſa hepatis, includit, quam Cel.* LANCISIUS *haud pridem egregie deſcripſit,* (*c*) *eam adhuc ſupplementi loco hic indicare volui.*

De Capſula Lanciſii.

(42*) *ad*

(*a*) In Colleg. Anatomico pract. pag. 109. (*b*) Conferri hac de re prolixius poſſunt ea, quæ *Helvetius* in Hiſtor. Acad. Reg. Anni 1718. pro condenſando ſanguine in pulmonibus, & contra hunc *Michelottus* in peculiari epiſtola, atque *Santorinus* obſervat. anat. pag. 143. pro eo attenuando doctiſſime ſcripſerunt. (*c*) Lib. de corde, &c. p. 23. 30.

(42*) *ad pag.* 120. Venas bronchiales, *quas in homine ſæpe fruſtra inveſtigavi, primum An.*1719. *in cadavere muliebri clare ac perſpicue vidi, aliquot ramis ex venis intercoſtalibus ad bronchia abeuntes, quorum ramorum tres erant ſatis notabiles, calami ſtraminei tenuioris craſſitiem habentes; quæ vero non ſemper occurrunt. Sed* COWPERUS *affirmat, ſe unam vel plures ſæpe vidiſſe in ſubclavias influere.* (*a*) *Plura de hac vena legi poſſunt in Cel.* MORGAGNI *Epiſt. anat.I.n.*90. *ubi inter alia etiam meminit,* GALENUM *jam de hac vena ſcribere.* *De vena bronchiali.*

(43*) *ad pag.* 125. *Auriculæ & ventriculi cordis, licet non in omnibus, ob diverſam ætatem, ſtaturam aliaſve cauſas, eandem magnitudinem & capacitatem habeant; tamen auricula dextra & ventriculus dexter utplurimum ſiniſtris capaciores exiſtunt: qua de re multa experimenta ab* HELVETIO, SALZMANNO, MICHELOTTO *&* MORGAGNIO *facta collegit & recenſuit* NICOLAI, (*b*) *Anatomes quondam Profeſſor Argentorati; quibus vero adhuc alia ſuperaddit* SANTORINUS (*c*): *quæ egregie hoc argumentum illuſtrant.* *De magnitudine cavearum cordis.*

(44*) *ad pag.* 125. *Hoc tuberculum, quod* LOWERUS *primus deſcripſit* (*d*), *quodque in boum & vitulorum cordibus, ſicut maſſa ſive eminentia carnea facile oſtenditur, in corde humano nunquam obſervare potui. Memini quidem, aliquem præceptorum meorum, cum tuberculum hoc in corde humano auditoribus ſuis oſtendere vellet, aperta vena, cum nihil in loco a* LOWERO *indicato protuberaret, volſella partem eam, ubi tuberculum in cordibus vitulinis exiſtit, apprehendiſſe,* *Tuberculum cordis negatur.*

(*a*) Anat. of hum. Bodies. (*b*) in Diſſert. de Directione vaſorum &c. pag. 51. (*c*) Obſervat. anatom. pag.144. (*d*) lib. de Cord. pag. 48. Tab. I. fig. 1. cap. 1.

diſſe, illamque elevando dixiſſe: Videtis hic tuberculum cordis LOWERI. *Verum cum nec ante, nec poſt uſum volſellæ, tuberculum eo in loco viderem, diligenter deinde in quamplurimis cordibus humanis in illud inquiſivi; verum nunquam illud deprehendere potui. Interea tamen laudatus modo* NICOLAI *(a) affirmat, quod hæc eminentia in homine ſit, ſed longe major, quam in beſtiis. Verum ego ob hanc cauſam plura corda humana in ſpiritu vini aſſervo, in quibus ſemper oſtendere poſſum, tale tuberculum ſive eminentiam abeſſe, eamque ob cauſſam in prioribus hujus libri editionibus illud, tanquam partem in corpore humano non exiſtentem, prorſus omiſi. Nuſquam etiam in elegantiſſimis de corde figuris in* COWPERI *nova Myotomia reperitur; ſed concurſus ille venæ aſcendentis & deſcendentis, planus, ut ego eum ſemper vidi, repræſentatur: & ſi forte quandoque adeſt, quemadmodum &* SCHULZIUS *ſe illud vidiſſe affirmat, (b) raro tamen id adeſſe exiſtimo.*

De fibris cordis rectis.

(45*) *ad pag.* 126. LOWERUS *in cordis deſcriptione fibras rectas muſculares, ſubjectas reliquas involventes, deſcripſit: quæ quidem in animalibus brutis facile oſtenduntur; verum a quibuſdam magni nominis Anatomicis in humano corde prorſus negantur. Fateor quidem, tam multas in hoc non adeſſe, quam in beſtiis; attamen hoc affirmo, me in humano eas oſtendere poſſe; præſertim in ſuperficie ſiniſtri ventriculi. Quem in finem adhuc cor humanum diuturna maceratione in aqua, donec membranam externam avellere potuerim, ita præparavi, ut ablata membrana hac, mox fibræ rectæ in conſpectum prodierint: quod cor etiam propterea adhuc in ſpiritu aſſervo, ut dubitantibus illas oſtendere poſſim.*

(46*) *ad*

(*a*) Loco citato p. 53.
(*b*) In commerc. lirerar. An. 1731. p. 33.

(46*) *ad pag.* 127. *Non conveniunt recentiores Anatomici de ſitu œſophagi reſpectu aſperæ arteriæ in collo. Plerique eum recta poſt tracheam ſitum eſſe ſcribunt, inter hanc ſcilicet & vertebras colli; Clar.* MORGAGNIUS *vero eum aliquo modo ad latus dextrum tracheæ inclinantem delineavit.* (a) *Sed* WINSLOUS *ad latus ſiniſtrum illum ſemper ſitum eſſe contendit.* (b) CANTIUS *erroris* VESALIUM *accuſat, quod gulam poſt tracheam collocaverit; atque ſimul* MORGAGNIUM *reprehendit, quod œſophagum in latus dextrum aſperæ arteriæ pinxerit, provocatque ad* EUSTACHII *tabulas. Verum ego in hoc ſitu naturam variare, & ut dicunt, ludere, ſæpiſſime ſum expertus: certeque aſſeverare poſſum, me, ut alias obſervationes taceam, adhuc ultimis inveſtigationibus aliquoties gulam tracheæ ſubjacere deprehendiſſe; in aliis cadaveribus ad latus dextrum inclinantem, ut a* MORGAGNIO *pingitur; attamen eam etiam in latere ſiniſtro tracheæ vidi. Si quis vero* EUSTACHII *tabulas, ad quas* CANTIUS, *licet neque numerum tabulæ neque figuræ indicet, provocat, recte inſpicit, ille cognoſcet, opinor,* EUSTACHIUM *etiam œſophagum poſt tracheam pinxiſſe. Nam in tab.* 41. *fig.* 8. & 9 *ubi trachea cum gula (quod notandum) capite, dextro lateri incumbente ſiſtitur, gula vix poteſt aliter apparere, quam ſi ad latus ſiniſtrum inclinaret, licet poſt tracheam ſita ſit; tabula vero* 42. *fig.* 4. & 6. *gula & trachea quam manifeſtiſſime ſibi incumbunt.* **De vero œſophagi ſitu.**

(47*) *ad pag.* 127. Ductus excretorios novos, *in œſophagũ deſinentes, multos deſcripſit* JAC. VERCELLONIUS *in libro, cui titulus:* Diſſertatio anatomico-medica, **De ductibus novis Vercelloniі.**

(*a*) Adverſar. anat. prim. Tab. I. lit. G.
(*b*) Hiſtor. Acad. Reg. An. 1715. pag. 315.

medica, de glandulis œſophagi conglomeratis, 4. *Aſtæ MDCCXI. In hoc libro Autor contendit, digeſtionis negotium nondum hucuſque perſpectum fuiſſe, quia Medici humorem vere digeſtivum ignoraverint. Hunc vero humorem œſophago & ventriculo, per ductus ſubtiliſſimos infundi, 1. ex glandulis conglomeratis, ſiniſtro ventriculi oſtio aſſitis. 2. Ex dorſalibus, & 3. ex bronchialibus & trachealibus. Ex thyroidea vero glandula, quæ nidus eſſet ovorum verminoſorum,* ovula verminoſa ad œſophagum & ventriculum tranſmitti: *quæ chylo characterem vitalem conciliarent; ſicuti hoc jam in Adenologia N. 384. & ſeq. indicavi. Quid vero de his glandulis ac ductibus obſervaverim, in adenologia quoque candide profeſſus ſum.*

De ſinibus duræ matris. (48*) *ad pag.* 131. *Natura valde ludit in* ſinibus duræ matris: *nam* quartus non ſemper adeſt, *&* ſinus longitudinalis *non ſemper in duos laterales dividitur, ut vulgo putarunt, ſed ſinus lateralis ſiniſter, ex* MORGAGNI *obſervatione,* (*a*) *ſæpe non a longitudinali oritur, ſed ſæpiſſime a dextro demum provenit. Ita & longitudinalis haud raro in ſolum ſinum lateralem dextrum abit, omnemque fere ſuum ſanguinem per hunc ad jugularem venam transfert. Præterea notavit* MORGAGNIUS, *ſe ſinus laterales* per canalem peculiarem tranſverſum *communicantes inveniſſe* (*b*): *id quod ego quoque anno* 1726. *vidi: huncque canalem ſive* ſinum communicationis, *ſicuti in eo cadavere erat, Tab. VII. fig.* 32. *delineari curavi.* RIVINUS *etiam* ſinus tranſverſi *mentionem facit, Diſſert. de Auditus vitiis, pag.* 31. *Denique* ſinus falcis, *quem* inferiorem *nonnulli vocant, mihi omnium minime*

(*a*) Adverſar. anat. VI. pag. 2. (*b*) ibidem pag. 2.

minime ſinus videtur; quia tunicæ ejus tenues ſunt, ut in aliis venis, neque figura ejus triangularis, ut prædictorum. Omnes vero minores duræ matris ſinus deſcribere velle, ut nonnulli fecerunt, vix operæ pretium eſſe puto.

(49*) *ad §.273. pag.*138. *Non pauci ſunt auctores, qui hoc rete homini denegant, quorum varios collegit* NICOLAI (*a*),*mirorque ipſum* RUYSCHIUM, *qui hoc rete olim figura & verbis indicaverat* (*b*), *nunc illud fabulis annumerare* (*c*): *cum tamen, ſi modo dura mater utrinque juxta glandulam pituitariam ſcalpello decenter aperiatur, unicuique rete mirabile facile in conſpectum veniat. Illud primum a* VAROLIO *deſcriptum eſſe, notat* MORGAGNIUS *Epiſt. anat. I. n.*91. *De rete mirabili.*

(49**) *ad pag.* 142. Viæ lacrymarum ex oculo ad nares *non ſunt recentiorum Anatomicorum inventa, ut multi putarunt, poſtquam ab aliquo tempore quamplurimis neglectæ aut ignotæ fuerunt; neque eorum cognitio ad uſum medicum & cumprimis chirurgicum applicata fuit, donec tandem hoc ſeculo* ANELLUS, *forte ex lectione* MORGAGNI *Adverſ. anat. I. n.* 22. *& poſt* ANELLUM *ego, in obſtructione canalis naſalis, oculo lacrymante & fiſtula lacrymali curandis, haud infeliciter in praxin chirurgicam introduxerimus: ſicut ex* ANELLI *lib. de fiſtula lacrymali, & mea diſſert. de hac fiſtula, itemque ex Inſtit. chirurg. noſtris Part.II.cap.* 53. *&* 54. *p.*562. *& ſeq. uberius videri poteſt, quorum ductum poſtea multi, variis cum mutationibus, ſecuti ſunt. Verum hæ viæ lacrymales jam notæ fuerunt* GALENO, *ut ſupra jam dictum eſt, ſicut videre licet ex lib. ejus de uſu partium Cap. XI. tit.*4. *itemque* *De viis lacrymalibus.*

(*a*) Diſſertat. de Directione vaſorum, pag.43. (*b*) Epiſt. problem.XII.Tab.13. lit.T. (*c*) Adverſar.anatom.II.pag.45.

itemque VEGETIO *in Mulo-Medicina, lib.II. cap. XXI. p.63.* BERENGARIO *Anat. ventris ſupremi,* FALLOPIO *Obſ. anat. p.426.* Fabr. ab AQUAPENDENTE *in oculi hiſt. P.II. C.13.; Sed deinde etiam a recentioribus variis, ut* STENONE *in obſ. anat. de Gland. p.91.* Henr. MEIBOMIO *noſtro in Epiſt. de Nov. palpebr. vaſis, & diſſ. de fluxu humorum ad oculos, cumprimis vero tandem a* MORGAGNIO, ANELLO, *& me, locis ſupra citatis, aliiſque, curatius deſcriptæ ſunt.*

De primario viſus organo.

(50*) *ad pag.* 144. *Veteres pro primario viſus organo* humorem cryſtallinum *agnoverant; recentiores vero ſuperiori ſeculo tunicam nerveam oculi,* retinam *dictam: quæ ſententia cum experimentis opticis optime conveniens, pleriſque & Medicis & Mathematicis poſt* CARTESIUM *placuit, & adhuc hodie placet. Attamen* MARIOTTUS, *celebris Mathematicus, tunicam* choroidem *organum viſus præcipuum conſtituere voluit,* (*a*) *multis ratiociniis & experimentis in medium adductis. Hunc deinde ſecutus eſt* MERYUS (*b*), *varia quoque nova experimenta proferens; itemque* DORTU DE MAYRAN (*c*) *&* Dn. de S. YVES, *ocularius quondam Pariſinus celebris* (*d*). *Verum quia in omnibus reliquis ſenſuum organis pars ſentiens primaria nervi optici expanſionem in oculo, quæ retina eſt, excludere, aliique minus ad ſenſationem aptæ membranæ aut tunicæ hoc negotium committere malimus.* (*e*)

De humoris aquei & cryſtallini in oculo vero ſitu controverſia.

(51*) *ad pag.* 144. *Lis ab aliquo tempore mihi mota eſt, ab adverſario ſententiæ meæ de catara-* *cta*

(*a*) *Nouvelles découvertes touchant la vue*, & Act. Erudit. 1683. pag. 67. (*b*) Hiſtor. Acad. Reg. 1704. (*c*) Diſſert. de cauſa lucis phoſphororum; vid. Act. Erudit. 1717. pag. 460. (*d*) *Traité des Maladies des Yeux*, pag. 36. (*e*) Conf. *de la Hire* diſſ. de Viſu, *Hamel.* Hiſt. Acad. Reg. m. pag. 73. & *Bernoulli* in Act. Petropol. A. 1726. p. 314.

ƈta & glaucomate, Wolhusio, utrum plus humoris aquei exiſtat in anteriori, an in poſteriori oculi camera? *id eſt*, utrum plus humoris aquei inter corneam & uveam, an inter uveam & lentem cryſtallinam exiſtat? *Adverſarius ſuſtinebat*, in poſteriori; *ego vero* in anteriori camera *plus contineri, affirmabam. Ille, ut videtur, ex figuris librorum magis, quam autopſia edoctus, & ad hypotheſin ſuam de ſuffuſione ſive cataracta in humore aqueo tanto melius defendendam, ita ſentire neceſſe habebat: præſertim cum plerique ſcriptorum Anatomicorum & Opticorum, ſpatium illud inter uveam & cryſtallinum, vel majus longe*, (*a*) *vel ſaltem æquale*, (*b*) *pinxerint illi, quod inter uveam & corneam intercedit. Cum vero ob multa experimenta, olim jam in Hollandia inſtituta, certus eſſem, plus humoris aquei in anteriori, quam poſteriori camera reperiri; tamen* g *occaſione*

(*a*) Ut *Veſalius* de Fabr. C. H. cap. de Oculo. *Caſſerii* Tab. anat. lib. X. Tab. XII. fig. 1. *Vid. Vidius* Anat. Tab. 78. fig. 20. *Valverda* Anatom. Tab. III. lib. V. fig. 1. *Keplerus* Paralipom. pag. 177. *Horſtius* de Natur. hum. Tab. XXIX. *Bartiſch.* Ophthalmod. fol. 8. *Plater.* Tab. Anat. Tab. 49. fig. 1. *Highmor.* Anatom. p. 238. *Bauhin.* Theatr. anat. lib. III. Tab. XXII. fig. 1. *Bartholin.* Anat. reform. cap. de Oculo. Tab. XI. fig. 3. *Tauvry* Anat. Tab. 14. fig. 1. & 2. *Briggs* Ophthalmogr. fig. 5. *Zahn.* ocul. artificial. variis in figuris. *Blegny* Zodiac. Med. Gallic. An. III. p. 112. fig. 1. *Salom. Alberti* in Hiſt. part. corp. hum. *Meekren* obſ. chirurg. append. cap. XII. *Bourdon.* Tab. anatom. V. fig. 3. *Vagner.* diſſ. de oculo, fig. 5. 6. *Poliniére Expériences de Phyſique* Tab. 15. 16. aliique.

(*b*) Ut *Stephanus* Diſſect. part. corp. hum. pag. 303. *Carteſius* in Dioptr. *Scheinerus* in Fund. opt. *Honorat. Fabri* lib. de homine, pag. mihi 300. fig. 1. *Nevvton.* Optic. *Hartſoeker.* Dioptr. *Verheyen.* Anat. Tab. XXVII. fig. 5. *Rohault*, in Phyſica, aliique.

occaſione hujus controverſiæ denuo accurate in hujus rei veritatem inquirere, veramque delineationem exhibere, conſtitui: quia a paucis ſatis bene humorum oculi ſitus exhibitus eſt. (*a*) *Quia vero in oculis recentibus, & non conglaciatis, ob effluxum humoris aquei inter diſſecandum, & collapſum tunicarum, humorum ſitus rite conſpici, adeoque de eo recte judicari nequit, propterea neceſſum eſt, ut experimentum in oculis conglaciatis inſtituatur: in quibus, ſi caute procedamus, omnia naturalem & verum ſitum retinent. At quoniam ultima illius hyemis, ut & penultimæ maxima pars, cum altera vice hoc compendium ederem, nimis temperata erat, & magni frigoris tempore cadavera humana mihi non mox proſtabant, primo in variorum animalium oculis recentibus, ego aliique, tam Altorfii, quam Norimbergæ, inſtinctu meo, experimenta inſtituimus, & in omnibus his oculis, per axin diſſectis, cryſtallinum uveæ valde vicinum, atque* inter cryſtallinum & uveam exiguam, ac vix percipiendam, humoris aquei copiam invenimus; inter uveam vero & corneam quadruplo, vel ſaltem longe majorem ſemper quantitatem ejus offendimus, *ſicuti ex Tab. noſtra IV. fig.* 18, *quæ ſuillum oculum repræſentat, videre eſt. Nullus vero æqualem nedum majorem copiam poſt uveam invenit; ſed omnia & noſtra & amicorum experimenta & delineationes cum ſententia noſtra accurate conveniebant. Interea tamen, ut quoque ex homine delineationem veram exhibere poſſem, ſi forte & ultima illa hyeme cadavera frigoris intenſioris tempore me deficerent,*

per

(*a*) Inter eos, qui hunc ſitum optime repræſentarunt, ſunt *Fabric. ab Aquapend.* de Viſus organo, cap. VIII. *Mariott.* de Viſu, fig. 3. *Bidloo* de Oculis & Viſu, pag. 3.

per litteras rogavi Cl. Morgagnium, *quia ſæpius ipſi cadavera præſto eſſent, ut non ſolum ſuam ſententiam hac de re mihi perſcriberet; verum etiam oculi humani, dicto modo præparati, delineationem tranſmitteret. At quæ Vir humaniſſimus doctiſſimuſque, VII. Kal. Februar. anni* 1719, *non modo reſpondit*, ſe ſemper longe majorem humoris aquei copiam inter corneam & iridem, quam inter hanc & cryſtallinum, vidiſſe; *ſed etiam delineationem, quæ Tab. noſtra IV. fig.* 19. *hic a nobis exhibetur, benevole tranſmiſit. Opportune vero in fine menſis Martii anni* 1719, *cum alteram hujus compendii editionem pararem, cœlum frigidum nobis favit, ut experimentum quoque novum in homine, violenta morte extincto, inſtituere optime licuerit, ubi in theatro anatomico, toti ſpectatorum coronæ, in oculo bene conglaciato clare demonſtravimus, vix conſpicuam humoris aquei copiam inter iridem & cryſtallinum, longe vero majorem inter iridem & corneam extitiſſe: ita, ut cum delineatione* Morgagni *oculus hic optime convenerit: id quod & poſtea nobis multiſque aliis ſemper feliciter ſucceſſit. Potuiſſemus hinc quidem noſtram delineationem hic exhibere: ſed maluimus viri integerrimi, & a partium ſtudio liberi, figuram retinere, ut æqui arbitri tanto melius inde judicare queant, utrum adverſarius, an* Morgagnius *& ego, verum ſcripſerim. Vid. eadem de re obſervatio, quam olim Ephem. Acad.N.C.Cent.VII. & VIII. inſerendam tranſmiſi: quæ ibidem pag.* 381. *legi poteſt.* (*a*)

(*a*) Perhibuerunt nonnulli, *humorem aqueum frigore non coire*; Sed facile eum congelari, non ſolum *Petitus* in Epiſt. ſuis p. 13. docuit, ſed experientia frequens confirmavit.

Novæ objectiones. *His quidem nonnulla, verum conſueto, amarulento ſuo more & ſtylo* WOLHUSIUS *variis in ſcriptis oppoſuit; atque in eis audacter calumniando, quaſi rem ſuam honeſto ac decenti modo agere non poſſet, meam ſententiam & experimenta convellere allaboravit. Verum ſicuti in Apologia & Vindiciis meis ipſum de erroribus, plagiis ac mendaciis quamplurimis ita convici, ut hucuſque coram orbe literato ſe ab iis purgare non potuerit: ſic vel ex ſola maledica ſua ſcribendi ratione, qua cum in alios honeſtiſſimos viros, tum in me, continuo acerbiſſime debachari pergit (a), honeſti malam ejus rem ſatis agnoſcunt. Quare etiam cum inficeto tali adverſario, præſertim cum viri plures præſtantiſſimi, inter quos* MORGAGNIUM *&* VINSLOUM, *ſummos Anatomicos,* PETITUM, *Medicum & Academicum doctiſſimum Pariſinum, (b)* Dn. RENEAUME, *Academicum quoque Pariſienſem, itemque* Dn. de St. YVES, MORANDUM, *& auctorem, quiſquis ille ſit, qui compendium meum gallice verterit, atque commentario illuſtraverit (c), nominaſſe ſufficiat, mihi aſſentiant, me ulterius committere, donec urbano decentique modo forte aliquando ſcribat, nolo. (d) Attamen uno alterove tantum exemplo hic demonſtrabo, quam vana ipſius ſint argumenta contra me producta. (e) Primum ipſi erat,* „ quod globus „ oculi a parte convexa corneæ, uſque ad cen„ trum oculi ſemper creſcat & augeatur; ergo ca„ meram oculi poſteriorem majorem eſſe, quam „ anteriorem. „ *Verum hoc argumentum clare oſtendit,*

(a) Vid. Cenſuram ejus amarulentiæ pleniſſimam in Memor. Trevolt. An. 1725. menſe Martio. (b) Acad. Reg. 1721. (c) titulo: *L'Anatomie d'Heiſter. 8. à Paris 1724.* (d) Quia interea mortuus eſt, controverſia hæc erit cum ipſo finita. (e) *Journal des Sçavans* A. 1720.

*dit, quam male ocularius hic oculi fabricam intellexerit. Hoc quidem argumentum verum eſſet, ſi oculi ſphæra cava, liquore ſolum repleta eſſet, vel ligamentum ciliare longius eſſet, aut remotiorem a cornea ſitum haberet. At quia hoc cum cryſtallino, tanquam paries ſive ſeptum, cameræ poſteriori breviſſimos limites ponit, ſicut ex Tab. noſtra IV. fig.*19. (*quæ Cl.* MORGAGNIUM *auctorem agnoſcit*) *conſpici poteſt, hinc hoc argumento non evincit, quod volebat; ſed potius ex vero hoc uveæ ligamenti ciliaris, cryſtallini & vitrei ſitu manifeſte cognoſcitur, cameram poſteriorem non augeri, aut anteriori majorem fieri, quamvis oculus verſus centrum creſcat. Deinde* ex puris copia, quæ quandoque in hypopyo poſt uveam obſervatur, *ſententiam ſuam ſtabilire contendit. Verum quales mutationes partium in morbis fiant, & inprimis quantum pus alicubi contentum partes præter naturam divellere, expandere & mutare poſſit, nemo ignorat: id quod vel ipſe adverſarius in Memor. Trevolt. An.* 1725. *pag.* 406. *in maledica ſua cenſura ſponte fatetur. Unde conſtat, quam male ex hoc aliiſve morboſis caſibus, aut operationibus quibuſdam chirurgicis, naturalis & vera oculi conſtitutio doceri queat. Ita & reliqua ejus argumenta ſimilis farinæ facile, ſi vellem, refutare poſſem. Verum quia compendii ratio non permittit, ut in una controverſia nimis diu verſemur, hæc & conſenſus ſupra laudatorum virorum nobis jam ſufficiant, lectoribus judicium relinquentes, cujus ſententiam amplecti malint: præſertim ſi ea quoque, quæ Cl.* WINSLOUS *hac de re in Memor. Acad. Reg. An.* 1721. *& Exp. anat. pag.* 667. *mihi, &* PETITUS, *Medicus, in eadem Acad. Regia, An.* 1723. *aliiſque ſequent. ſcripſerunt, prius legerint.*

De oculo animadverſiones aliæ.

(52*) *ad pag.* 144. Hovius *in tractatu ſuo* de motu circulari humorum in oculis, *vaſa ſanguifera minora in oculo, quæ ſanguinem rubrum non amplius vehunt, ſed lymphaticum, dudum a* Ruyschio *deſcripta atque delineata* (*a*), *novo nomine donavit, eaque* neuro-lymphatica *appellavit. Quam vero ob cauſſam novo & inuſitato nomine hic opus ſit, & præſertim tali, a nervis deſumto, in vaſis, quæ, vel arteriarum, vel venarum, propagines ſunt, & ab aliis* arteriæ vel venæ lymphaticæ, *prout vel ab his vel ab illis oriuntur, appellantur, vel vaſa* arterioſo-lymphatica, *ego certe idoneam rationem non video: & idcirco a nomine tali, quod perverſam ideam lectoribus, ac præſertim tyronibus, excitare poteſt, abſtinere malui. Præterea in eodem libro quædam adhuc lectorum uberiori conſiderationi commendamus: ut, quando* I. Tunicam choroideam in quinque tunicas dividendam eſſe *vult; dubito vero, an in oculo humano hanc diviſionem præſtare unquam potuerit: cum ſua experimenta, ob cadaverum inopiam, ut ipſe pag.* 58. *fatetur, tantum ex brutis deſumſerit.* II. Muſculoſas fibras in proceſſibus ciliaribus, & ligamento ciliari negat, *pag.* 68. *&* 101. *quia vaſcula eſſent. Verum reſpondeo, ratum eſſe hodie prudentioribus anatomicis* fibras muſculoſas eſſe cavas, ſive vaſcula: *ideoque ex hac ſententia nullæ amplius muſculoſæ fibræ in corpore eſſent ſtatuenda; id quod abſurdum eſſet. Hoc vero vaſculoſum eſſe, non prorſus repugnat muſculoſæ naturæ: quæ potiſſimum in manifeſta motus ſive contractionis actione conſiſtit.*

(*a*) In Epiſtol. problem. Tab. XVI.

ſiſtit. In pupilla vero actio contractionis & dilatationis eſt manifeſta, & fibræ, muſculoſis ſimillimæ, in proceſſibus ciliaribus conſpiciuntur, quæ vaſculorum habitum prorſus exuerunt. Ergo merito pro veris muſculoſis fibris habendæ ſunt. Pagina tamen 25. uveæ ſubſtantiam appellat muſculoſo-membranaceam. III. *Pag.* 21. *contendit*, vaſa adducentia oculorum ab una eademque ſcaturigine provenire, a ramo ſcilicet carotidis interno; aſt non intra cranium admiſſo, uti Nuck ſuſtinuiſſet; verum oculorum orbitæ impertito. *At ſciendum, quod in homine etiam revera e cranio cum nervo optico ad oculum excurrant.* IV. *Pag.* 49. *ait*, ductum arterioſum Nuckii, e cranio provenientem, non eſſe ſcaturiginem ductuum aquoſorum, quia nimis parvus eſſet. *Reſpondetur, eum non eſſe ſolum ſcaturiginem, ſed per anaſtomoſin junctum cum aliis ramis ad oculum excurrentibus.* V. *Pag.* 30. choroideam tunicam cum MARIOTTO aliiſque a pia matre productam eſſe, *perhibet: verum hoc non probat. Nam non ſolum diverſiſſimæ eſt naturæ, coloris, figuræ & habitus; ſed etiam certum eſt, reliquas membranas corporis ſimul cum pia matre generari, & ortum ſuum huic non debere.* VI. *Pag.* 45. *inquit, cryſtallinum* e nervis pellucidis *conſtare. Sed quæro, cur non potius dicat cum aliis*, ex vaſis pellucidis? VII. *Pag.* 75. Gluten in ſanguine ſine novo acido reſtaurari non poſſe *ait*, illudque acidum non niſi in glandulis ſeparari. *Quam vero ſententiam nullo modo probavit, nec probare forte unquam poterit.* VIII. *Pag.* 77. *affirmat*, conglomeratas glandulas nullis inferentibus

gaudere vaſis: *quod vero eſt contra omnem rationem atque experientiam: ſi enim nulla inferentia eſſent vaſa, nihil in ipſis ſecerni poſſet.* IX. *Pag.* 95. *ait*, circulum venoſum a ligamento ciliari linearum NB. *ſex*, *ſeptem*ve mathematicarum diſtantia abeſſe; *cum tamen oculus integer vix ſeptem lineas ſuperet, & hic circulus ligamento ciliari ſit quam proximus. Unde apparet, eum, quid linea mathematica vocetur, non intelligere.* X. *Arterias oculi*, fontes *appellat, variis in locis; ſed quid opus eſt* novo nomine, *& entia præter neceſſitatem multiplicare?* XI. *Pag.* 165. *angulum oculi internum*, canthum minorem *appellat, id quod eſt contra conſuetudinem & ipſos ſenſus. Tacemus jam multas ſimiles hallucinationes. Ceterum in amarulenta ſua epiſtola, huic libello annexa, contra meritiſſimum* RUYSCHIUM *perhibet, ac perſuadere vult lectoribus, ſe (hominem Batavum)* RUYSCHII *ſcripta ubique adeo nota & celebria, nunquam vidiſſe, ut plagia ſua, ex iis commiſſa, defendat. An vero quis facile hoc credet, cum in Hollandia ubique proſtent, omnibuſque literatis Medicis notiſſima ſint, valde dubito.*

De nervo optico. (53*) *ad pag.* 144. *Notandum adhuc hic eſſe exiſtimamus, quod* nervi optici, *licet obiter intuenti, in oculis ex orbita exemtis, atque a muſculis ac pinguedine liberatis, quaſi directe in medium ſive centrum partis poſterioris oculi inſerantur appareat, tamen* oculum non ingrediantur in loco pupillæ e diametro oppoſito, ut BRIGSIUS *voluit* (*a*); *ſed utrinque magis prope naſum: ne radii ab objectis in ipſos nervos, cum quibus arteriæ ingrediuntur, incidant, a quibus quaſi abſor-* *bentur*

(*a*) Ophthalmographia cap. 3.

bentur & ſuffocantur. Pupillæ enim utriuſque oculi per pollices fere tres a ſe invicem diſtant; foramina vero cranii, per quæ nervi optici orbitas intrant, parum ultra unicum pollicem. (*a*) *Sciendum vero eſt, hunc oculi locum, ubi nervi optici eum ingrediuntur, cæcum eſſe: id quod nobili* MARIOTTI *experimento primum evictum eſt* (*b*)*; hinc multa non viderentur, ſi directe e regione pupillæ nervi ingrederentur: quod vero incommodum nervi a latere naſi inſertione præcavetur, ut homo talem defectum in oculo non percipiat. Præterea notamus*, nervum opticum in centro ſuo minutiſſimum foraminulum *obtinere; id quod &* EUSTACHIUS *variis in figuris de oculo, ubi ſimul nervum opticum repræſentat, indicare mihi videtur Tab. XXXX.*

(54*) *ad pag.* 145. *Quod per hunc ductum Stenonianum larga ſalivæ copia, præſertim inter mandendum effluat, variæ obſervationes chirurgicæ docent. Et primo quidem* Fabricus ab AQUAPENDENTE *obſervavit*, (*c*) in vulneribus genarum verſus aurem, foraminulum anguſtum, vix oculis conſpicuum, apparere, per quod, potiſſimum ubi patientes mandunt, tantam copiam exire limpidæ aquæ, quæ eſt veluti lacryma ab oculis emiſſa; *De quantitate ſalivæ.*

g 5 *quæ*

(*a*) Conf. *Boerhav.* Inſtit. Med. cap. de Viſu, & cumprimis *Winslovv* in Memor. Acad. Reg. An. 1721. ubi adhuc varia alia de oculo docte pertractat. (*b*) *Nouv. Découvert. touchant la vuë:* quod deinde *de la Hire* diſſert. de Viſu, *Boerhav.* l. c. *Stancarius* Schedis mathem. pag. 38. aliique confirmarunt. Ego hoc quoque experimentum more *Mariotti* ſæpe imitatus ſum; verum etiam nova ratione noctu, ope vel unius, vel duarum candelarum illud inſtitui, ubi legitimo loco ac diſtantia repertis, mox candela accenſa diſparuit. (*c*) in Chirurgia, cap. de genarum vulneribus, m. pag. 180.

quæ vero quomodo & unde effluat, ſe neſcire fatetur; ductus enim ſalivales tunc nondum erant cogniti. Deinde HELVETIUS *affirmat,* (*a*) quantitatem hujus liquoris, in hac glandula ſecreti, tantam eſſe, ut, cum miles vulnus gladio inflictum accepiſſet in gena, quo ductus hic ſalivalis diſſectus eſſet, quoties hic cibaret, ſemper unico, eoque brevi prandio vel cœna, aliquot mappulas (*ſerviettes*) ſaliva per hunc effluente totas impleret. *Similes caſus & ego & adhuc alii viderunt, & cumprimis talis refertur in libello, cui titulus:* Diſſertation en forme de lettre, au ſujet des ouvrages de l'Auteur du livre ſur les maladies des os, *pag.* 93. *Unde conſtat, quam inepte nonnulli, motu maxillæ in manducatione ſalivæ in glandulis ſeparationem & progreſſum ad os promoveri, negent, totumque negotium ſolum animæ adſcribere velint. Conf. &* NUCKII *Sialographia cap. III. pag.* 64.

De glandulæ ſublingualis ductibus. (55*) *ad fin. pag.* 145. *Glandulas ſublinguales vaſcula excretoria utrinque ad linguæ latera obtinere breviſſima & anguſtiſſima, ſibi invieem parallela, vixque conſpicua, niſi premantur,* STENO *prius in brutis notavit atque delineavit* (*b*)*; deinde* STENONIS *verbis, ejus tamen nomine ſuppreſſo, ea quoque indicavit* VERHEYENUS (*c*). *Verum quia a ſummis quondam Belgii Anatomicis hæc in homine nunquam demonſtrata videram, hoſque & alios magni nominis Anatomicos aliter ſentire ac ſcribere noveram, atque ego ipſe ea aliquoties fruſtra inveſtigaveram, ea in brutis tantum ita eſſe putaveram: donec Clar.* MORGAGNIUS *non modo in litteris ſuis, humanitate atque eruditione pleniſſimis; ſed*

(*a*) Hiſtor. Acad. Reg. An. 1719. pag. 43.
(*b*) In Obſervat. anatom. de Glandul. oris, §. 20. fig. 3.
(*c*) Anatom. Tract. IV. cap. XX.

ſed etiam in ſcriptis ſuis doctiſſimis (*a*) *me certiorem reddiderat, dari revera etiam in homine* compluɾa utrinque ejuſmodi vaſcula, quæ ab exterioribus glandularum ſublingualium lateribus, non antrorſum, ſed in tranſverſum, recta gingivas verſus tenderent, & non magno a glandulis intervallo peculiari quodque oſculo hiarent, per quod ſæpius tenuiores ſetas immittere potuerit, *a quo tempore majori cura in ipſa inquirere cœpi, atque etiam tandem inveni. Interea vero harum glandularum ductus peculiari diſſertatione & prolixius deſcripſit, & primus, quantum novi, ex homine delineavit Clar.* WALTHERUS, *Regis Polon. archiater, & profeſſor Lipſienſis celeberr.* (*b*), *eorumque octo repræſentavit. Menſe vero Februario anni* 1727. *in cadavere virili hos ductus longe plures atque ampliores, quam unquam alias vidi, inveni, atque, ſicuti erant in hoc cadavere, ex uno latere, lingua adhuc perſpicuitatis gratia cum maxilla inferiori naturaliter cohærente, accurate delineari curavi. vid. Tab. noſtra VII. fig.* 33.

(56*) *ad pag.* 146. *In eodem cadavere, foramen,* cœcum *vulgo appellatum, in lingua valde amplum & profundum deprehendi, ita, ut craſſum tubulum, qualem alias pro ureteribus & veſica inflanda adhibere ſoleo, nullo negotio immittere potuerim. Cumque per hunc, pro ductu, a Cl.* VATERO *indicato, detegendo aërem inflarem, pars linguæ poſterior inſigniter quoque intumeſcebat. Quoniam vero nec ſic ejus verum ſitum, conſtitutionem & progreſſum cognoſcere valebam, ſiphone ceraceam materiam rubram injeci, atque hoc* **De linguæ foramine cœco ejuſque novis ductibus.**

(*a*) Adverſar. VI. pag. 130.
(*b*) Exercitat. de Lingua, 4. Lipſ. An. 1724.

hoc eo quidem ſucceſſu, ut, poſtquam foramen cœcum in lingua aperuerim, (vid. Tab. VIII. fig. 34. lit. A.) mox principia duorum notabilium, hucuſque non deſcriptorum, ductuum ſe offerebant, qui ad lineæ circiter profunditatem ſub tegumentis linguæ pergebant; quibus tegumentis caute remotis, ductus hi, alter in ſiniſtro, alter in dextro latere eadem figura, magnitudine, ſitu, & progreſſu, ſicuti hic ad exemplar delineati ſunt, apparebant; quorum ſiniſter b uſque ad tuberculum cc, quod veſicula pellucida erat, liquore ſalivæ ſimillimo turgebat, qui liquor, ut mihi videtur, a cera vi injecta in illum locum repulſus eſt, ubi cedere neſciens, partem poſteriorem hujus ductus ita dilatavit. In dextro d, non niſi in principio aliquid ceræ hærebat; qua rurſus exemta, flatum ope tubuli tenuis injectum uſque ad e propellere potueram, ſic ut à d uſque ad e ductus ejuſdem ſubſtantiæ, ac ſalivalis Warthonianus *eſt, ſe manifeſtabat; in cujus fine vero nulla veſicula, ut in altero latere, conſpiciebatur: qui igitur ductus in hac lingua, quam adhuc in ſpiritu aſſervo, veri ductus ſalivales mihi videntur. Quoniam vero in eodem foramine cœco adhuc tria oſcula, lit. gg indicata, eadem magnitudine, ut hic exhibentur, aderant, deorſum ſpectantia, quæ autem ſtylum tenuem ultra lineam unam alteramve non admittebant, hoc foramen, ſive canalem, cum* Collino, Morgagnio *&* Vatero *ductum excretorium glandularum lingualium, vel concurſum eſſe judico variorum ductuum, qui ex glanduloſa ſubſtantia linguæ ſalivam in os deponunt: quos vero ductus, præſertim ſi magnum illud*

illud foramen abeſt, quemadmodum ſæpius contingit, per plura minora oſcula ſe exonerare, naturamque in his valde variare exiſtimo. Quæ ceteroquin adhuc in hac figura notanda, in tabularum explicatione monebimus. Ductus vero a COSCHWITZIO *pro ſalivalibus novis deſcriptos atque delineatos, & a* KULMO (*a*) *repetitos, cum* DU VERNOI (*b*), TREWIO (*c*), *aliiſque, venas eſſe judico.*

(57*) *ad pag.* 146. *In hoc ipſo ſubjecto duas inſignes glandulas conglomeratas, utrinque unam, circa dentes molares poſteriores maxillæ ſuperioris, inter muſculum buccinatorem & maſſeterem, ea magnitudine & figura, ut in fig.* 36. *ffff delineantur, deprehendi, quæ ob ſitum* molares *dici poſſent: in quarum qualibet duo magna oſcula, punctis lacrymalibus duplo ampliora, quæ facillime ſetas craſſas, gggg, itemque ſtylos, quibus in fiſtula lacrymali utor, ad duarum linearum profunditatem, admittebant, perbelle conſpiciebantur; in ſiniſtra vero adhuc duo vel tria paullo minora foraminula aderant, quæ omnia membranam oris & buccinatorem muſculum penetrabant, glandulaque leviter preſſa, guttulam quodlibet ſalivæ pellucidæ dabant. Fig.* 37., *oſtendit faciem externam glandulæ ſiniſtri lateris ex pluribus minoribus, fere ut mori fructus, compactam: unde, quod ad compoſitas ſive conglomeratas, ut vocant, pertineat, cognoſci poteſt; quæ vero in hoc cadavere, ubi dentes poſteriores deficiebant, cum glanduloſa palati ſubſtantia cohærebat. An*

De glandulis molaribus.

(*a*) In Tabul. anatom. germanice editis Gedani 1725. in 8. Tab. XII. (*b*) Diſquiſit. anatom. duct. ſalival. novi Coſchwitzii, 4. Tubing. 1725. (*c*) de vaſis linguæ ſalivalibus 4. Norimb. 1734.

An hæ glandulæ ſemper adſint, earumque ductus ſive oſcula excretoria in aliis quoque adeo ſint manifeſta, affirmare non audeo, ſed ulterius inquirendum eſt.

De ductu mucoſo in pharyngis fornice.

(58*) *ad pag.* 146. *Cum in eodem cadavere circa tubas Euſtachii & muſculos columellæ perveſtigandos occupatus eſſem, forte fortuna digito impingo in ſnpremam pharyngis partem, in locum figuræ* 38. *b, membranæ illius craſſæ, quæ ibi inferiorem partem apophyſis magnæ oſſis occipitis inveſtit, ubi ex loco a, prope ſupremam vomeris partem, humorem mucoſum, non pellucidum, prodire obſervo. Cumque poſtea ſtudio illam regionem ac viciniam premerem, ſemper ſimilis humor prodibat. Exploraturus, quid hoc foraminis ſive ductus in fauces hiantis eſſet, primo ſtylum tenuem verſus anteriora itemque ad latera immittere volebam; verum res non ſuccedebat. Poſtquam vero eum recta ad poſteriora, ſive verſus magnum occipitis foramen dirigerem, facile ad digiti tranſverſi profunditatem intrabat: nimirum uſque ad b. Deinde cum cognoſcerem, meatum ſive canalem hunc tam amplum eſſe, ut craſſiorem ſtylum admittere poſſet, talem immiſi, qualis in eadem figura lit. f. conſpicitur, qui quoque uſque ad b liberrime intrabat. Immiſi etiam aerem per tubulum; ob denſam vero ſubſtantiam parum vel nihil diſtendebatur: ſenſim tamen ſenſimque ſatis largam liquidi mucoſi copiam exprimere poteram. Aperui deinde hunc meatum, eumque ab oſculo a ad b, inter ſubſtantiam denſam glanduloſam, qua cingitur, ſub medio apophyſis oſſis occipitis verſus foramen magnum ſe extendere comperi. Suſpicabar primum,*

annon

annon hic ductus forte morboſus eſſet in hoc cadavere, aut ulcuſculum præter naturam, inprimis quia vir hic, præter alia ſymptomata, quæ paſſus eſt, etiam faucium inflammatione, eo morbo, quo mortuus eſt, laboraverat, præſertim quia etiam non ſuccurrebat, quod quiſquam de ductu tali hoc in loco aliquid ſcripſerit. Poſtea vero incido in locum SANTORINI (*a*), *ubi de* pharyngis fornice *agit, quo hanc fere regionem intelligit, quam hac figura inter narium extrema poſteriora, utramque tubam Euſtachii, & foramen magnum occipitis, repræſentamus. De hac ſcribit,* quod denſa craſſaque membrana obtegatur, plurimis cumulata glandulis, e quibus ſpiſſior mucus deſtillat. Hanc in leves cavitates, quodam velut ordine compoſitas, aliquando diſcretam ſe offendiſſe, aliquando in inordinatos loculos diductam, aliquando ſic cavernoſam reperiſſe, quæ conſpicuis oſculis, ac profundioribus ſinubus, propemodum tonſillas æmularetur, e quibus pronum fuiſſet, mucoſum humorem elicere. *Hic mucus, ſive ex pluribus oſculis, ſive ex unico, ut ego hic obſervavi, & quaſi communi proveniat, in cujus canalem vicina glanduloſa ſubſtantia ſe ſe exoneret, (qua in re analogia inter canalem ſive foramen illud linguæ & hunc canalem intercedere conjicio) pro faucibus lubricandis, vocis ſuavitate, ac cibis facilius per gulam detrudendis, inſervire videtur. In ſtatu præter naturam autem, ſi redundat, ex his fontibus illam proluviem, quam ſic affecti e capite deſtillare judicant, & frequenti*

(*a*) Obſervat. anatom. pag. 137.

ti exſcreatione rejiciunt, maxime provenire, cum SANTORINO *judico.*

De ductu e naribus ad palatum.

(59*) *ad pag.* 152. *In ultimis, quæ ſecui, cadaveribus magno ſtudio in ductum hunc,* STENONIS, *ut vocant, a naribus in os, poſt dentes inciſores inquiſivi. Verum quo manifeſtior eſt in ſceleti capite, eo obſcurior mihi ſemper fuit in cadaveribus. Rugas & foveolas quidem varias poſt dentes inciſores ſemper deprehendo; ſed nullum ductum aut canalem ad naſum, neque ſtylo tenuiſſimo, neque ſeta, quæ puncta lacrymalia facile ingreditur, detegere potui. Palati membrana rugoſa ibidem poſtea reſecta, ſtylus quidem in canalem oſſeum juxta membranam, quæ per hunc canalem exporrigitur, per breve ſpatium intrabat; verum in naſum non penetrabat. Ita vice verſa nec e naſo ad os aperturam reperire potui, quæ vel tenuiſſimum ſtylum aut ſetam tranſmiſiſſet. Quare membranam hanc, quæ ſatis valida eſt,* ligamentum *quaſi* eſſe ſuſpicor, *quod membranam palati oſſibus nectit & firmat, ne a durioribus aut aſperioribus alimentis, aliiſve injuriis, a palati oſſibus facile avellatur, unde gravia alias mala oriri poſſent.*

De hiatu Rivini in membrana tympani.

(60*) *ad pag.* 154. *Cl.* RIVINUS *hoc foramen, quod nonnulli* hiatum Rivini *appellant, ſtatuit in ea parte tympani, ubi* chorda *ſita eſt, & manubrium mallei capitulo ſuo jungitur: ſicut locum hunc deſignat & figura illuſtrat ipſe* RIVINUS, (*a*) *itemque Cl.* TEICHMEYERUS, *diſcipulus & Auditor quondam* RIVINI, *Anatom. Profeſ-*

(*a*) Diſſertat. de Auditus vitiis, fig. 1. & 2. lit. b.

Profeſſor Ienenſ. celeb. amicus & fautor ſingulariter colendus. (*a*) *Alii hoc foramen alio in loco, alioque modo deſcribunt: & quidem inter recentiſſimos Scriptores Anatomicos,* CHESELDENUS *affirmat, membranam tympani, eo in loco, ubi circulus oſſeus, cui in infantibus hæc tympani membrana innaſcitur, integer non eſt, in tantum apertam eſſe, in quantum circulus ille deficit* (*b*)*: eam tamen aperturam in diverſis hominibus variam eſſe fatetur: & in quibuſdam eam adeo patere, ut ignem candelæ, preſſione aeris ex ore clauſo* per tubam Euſtachianam *& aurem externam, extinguere potuerint:* ſeque vidiſſe virum, qui fumum tabaci, integri tubuli tabacalis ore ſenſim attractum, per aures rurſus emiſerit; atque hunc virum optimo auditu gaviſum eſſe. *In cadavere virili ſe membranæ hujus dimidium apertum deprehendiſſe; virum tamen non fuiſſe ſurdum. De alio refert, fide tamen Dn.* S. ANDREÆ, *quod ei totum tympanum ulcere deſtructum, atque oſſicula auditus ejecta fuerint, & tamen auditum non ſublatum eſſe. Sed haud meminit, hoc in una, an in utraque fuerit aure: ſi enim hæ læſiones in una tantum fuerunt, altera adhuc audire potuerunt. Mihi contra notum eſt, auditum lapſu horum oſſiculorum omnino ſublatum eſſe. Ceterum &* MUNNICKS (*c*) *&* VALSALVA (*d*) *aſſeverant, ſe quoque foramen Rivinianum aliquando vidiſſe; licet poſterior alium locum indicare videatur, quam* RIVINUS.

(*a*) In Anthropologia ſua, fig. 13.

(*b*) In Anatom. ſuæ primæ editionis cap. de Aure. In tertia vero hujus libri editione exiguam tantum hic loci adeſſe aperturam, eamque *valvula* eſſe tectam.

(*c*) Lib. de Re Anatomica.

(*d*) De Aure humana.

Quod ad me attinet, lubens fateor, me neque illam aperturam certo videre, neque reperire potuiſſe; licet in quamplurimis humanis & beſtiarum auribus, magna induſtria, variiſque experimentis, in illas inquiſiverim. Aſſervo etiam adhuc tales membranas ex cadaveribus humanis, in ſitu naturali conſtitutas: quæ vero integerrimæ ſunt, nullamque vel minimam aperturam, neque in loco a RIVINO, *neque a* CHESELDENO *indicato, in eis deprehendere poſſum. Novi etiam, Cl.* RUYSCHIUM *&* RAVIUM, *exercitatiſſimos quondam Anatomicos & Præceptores meos, aperturam talem in tympani membrana ſæpius, ſed fruſtra, inveſtigaſſe.*

Vidi quidem quoque jam dudum hominem, & haud pridem adhuc Helmſtadii militem, qui fumum tabaci ex ore per aures tranſmittere potuerunt; *verum hic ex ulcere auris; ille ex verberibus vehementibus, quæ puer acceperat,* ſurdus factus erat: *idcirco ſuſpicandum, ipſorum tympani membranas ruptas fuiſſe. Nullum vero adhuc, auditu valentem, qui hoc præſtare poſſet, invenire potui: licet multi fuerint, etiam ſæpe inter Medicinæ ſtudioſos, in uſu fumi illius exercitatiſſimi, qui hujus experimenti gratia, hoc ſæpius, omni conatu, ſed fruſtra, tentaverint. Certum hinc eſſe exiſtimo,* hunc meatum ſive hiatum, ſi detur, non in omnibus adeſſe; *verum potius in pleriſque abeſſe: alias plures repertum iri, qui illud perficere poſſent. Interea tamen, quia quidam (qui tamen pauciſſimi ſunt,) id præſtare valent, uti nonnulli ſcriptores teſtantur,* illum hiatum non omnino negandum eſſe cenſeo. *Attamen optandum,*

tandum, ut Anatomici adhuc diligentius in hanc rem inquirant, donec veritas & conſtitutio ejus melius pateat.

Percepi quidem olim ab Auditoribus quibuſdam RIVINI, *clariſſimum hunc virum hiatum illum demonſtrare ſolere, ſetæ porcinæ applicatione ad locum ſupra indicatum, ejuſque per membranam tympani tranſmiſſione; oculis vero eum obſervare haud poſſe. Tentavi quidem idem experimentum eadem methodo, ſetæque tranſmiſſio mihi quoque ſucceſſit. Verum ſemper dubius hæſi, & adhuc hæreo, utrum ſeta per naturalem meatum tranſierit, an potius per tam tenuem membranam novam aperturam fecerit: experimentum enim ſine notabili quadam preſſione mihi non ſucceſſit; quali etiam aliis in locis membranam tympani perforare poteram.*

Idem prorſus, quamplurimis experimentis hunc in finem inſtitutis, convictus mecum ſentit laudatus Cl. WALTHERUS, *diſſertatione docta de* Membrana tympani. (*a*) *E contrario Celeb.* TEICHMEIERUS *exiſtentiam hujus hiatus perpetuam non ſolum vindicandam, verum etiam ejus facilem inveniendi rationem, in aure vitulina, novo ſcripto, novaque figura docendam nuper ſibi ſumſit.* (*b*) *Attamen nondum mihi contigit, adeo eſſe felicem, ut tam facile ſtylum, ſicut ille aſſeverat, tranſmittere potuiſſem. Ex adverſo obſervare mihi videor, locum hujus hiatus in figuris* TEICHMEIERI & RIVINI *non unum eundemque indicari.*

 Quam

(*a*) Quæ Lipſiæ prodiit An. 1725. 4.
(*b*) Vindiciæ quorundam inventorum ſuorum anatomicorum, Ienæ 1727.

Quam enim ille in Anthropologia dedit figuram, cum RIVINI *convenit, dum hiatus in area, ut vocant, majore tympani repræſentatur. In figura VII. vero, quæ Vindiciis addita eſt, in area minori exhibetur. Deinde ſi hiatus hic ſemper, vel ſaltem ſæpe, adeſſet in homine, quæro, cur non multi fumum tabaci vel aerem per aures efflare queant: cum tamen hi homines ſint adeo rari, imo rariſſimi. Plures habeo rationes, quæ contra perpetuam hujus hiatus exiſtentiam pugnant, quas vero hic proferre nimis prolixum foret.*

De oſſiculis auditus. (61*) *ad pag.* 154. Occaſione numeri oſſiculorum auditus *notandum hic adhuc eſſe putamus, Cl.* TEICHMEYERUM *in laudata modo Anthropologia ſex oſſicula in unaquaque aure numerare, & præter illa quatuor, vulgo recenſeri ſolita, adhuc duo alia ex vitulis deſcribere, figuraque* 14. *&* 15. *ea repræſentare. Horum primum,* lenticulare *ab ipſo vocatum, malleo & incudi, inſtar oſſiculi ſeſamoidei interpoſitum, iiſque per ligamenta junctum eſſe, ad articulationem hanc firmandam, ad inſtar patellæ, affirmat. Alterum ſive ſextum oſſiculum ad finem tendinis muſculi ſtapedis hærere, muſculumque hunc, non in caput ſtapedis, ut vulgo perhibetur, ſed oſſiculo huic,* ovatæ figuræ *ſtapedi* lateraliter *annexo, inſeri: hocque jam a* VESLINGIO; *alterum vero a nemine adhuc obſervatum eſſe aſſeverat.*

Illud, quod lateri ſtapedis adhæret, in vitulis facile reperitur, atque id non ſolum BILSIUS (*a*) *&* COW-

(*a*) In ſpecim. anatom. ubi auditus organi anatomen exhibet, mihi pag. 17.

COWPERUS (*a*) *jamdudum delinearunt; verum illud etiam ſemper meis Auditoribus demonſtravi. Quia vero in homine nullum horum adhuc reperi, ea huc uſque inter oſſicula auditus omiſi.* SCHELHAMMERUS *quidem in brutis etiam ejuſmodi oſſicula obſervavit* (*b*), *nunquam vero in homine. Quid denique de quarto oſſiculo,* orbiculari *dicto, ſentiendum ſit, jam ſupra §. 68. indicavi. Si enim epiphyſes pro peculiaribus oſſibus numerare velimus, tunc os femoris non unum eſſet os, ſed quinque conſtitueret.*

TEICHMEIERUS *nuper his adhuc novum, tanquam ſeptimum oſſiculum addidit,* triangulare *ob figuram ipſi dictum, quod quoque in vitulis ſe reperiſſe docet; & quidem in pariete, ut ait, ſinuoſitatis oſſis maſtoidei, cui crus incudis brevius & craſſius, tanquam baſi ſive hypomochlio inſiſteret* (*c*): *monetque ſimul, hoc os difficillime, & non niſi in coctis organis deprehendi, ac loco moveri poſſe.* DOUGLAS *denique etiam de alio adhuc oſſiculo auris loquitur* (*d*), *quod nonnulli in tendine muſculi mallei, quem* internum Euſtachii *vocat, obſervarunt. Hoc vero tantum extremum a longo illo canali, cui inhæret, abruptum eſſe putat, quod tendini illi forte fortuna ſubinde adhæreret. Ceterum quod* Alex. ACHILLINUS *primus de mallei & incudis oſſiculis ſcripſerit, licet forte inventor non fuerit, monet Cl.* MORGAGNUS, (*e*) *quia alii vulgo aliis, iiſque recentioribus, inventionem tribuunt.*

 (62*) *ad*

(*a*) Myotom. reform. fig. IX.
(*b*) De Auditu, pag. 44. & ſeq.
(*c*) In Vindiciis modo citatis, p. 22.
(*d*) Myographia, p. 27.
(*e*) Epiſt. anat. I. n. 92.

De Simoncellii diſtributione nervi auditorii.

(62*) *ad pag.* 155. *Quia liber hic, in quo ſingularis hic nervi auditorii reptatus deſcribitur, his in regionibus, & forte multis in aliis, extra Italiam, rarus, imo & a* MANGETO *adhuc, in Theatro anatomico omiſſus eſt, hinc Lectoribus curioſis, eiſque, qui deſiderio forte flagrant in hanc rem uberius inquirendi, integram deſcriptionem, latine utcunque verſam, hic adjungere, & quia adhuc ſpatiolum aliquod in Tab. II. aderat, figuram quoque ſub numero* 21. *addere placuit.*

Titulus libri eſt, LETTRES DE G. DESNOVES Profeſſeur d'Anatomie & de Chirurgie de l'Académie de Bologne; & de Mr. GUGLIELMINI, Profeſſeur de Médecine & de Mathématiques à Padoue, de l'Académie Royale des Sciences; & d'autres Savans, ſur différentes nouvelles découvertes. *A Rome MDCCVI. in* 8. *In quo pag.* 206. MASTICHELLIUS, *Medicus Romanus, ſequenti modo nervum auditorium deſcribit.* Par nervorum auditoriorum, qui e medulla oblongata proveniunt, ingrediuntur foramen oſſis petroſi; & poſtquam portio dura a molli receſſit, hæc per exiguum foramen, quod linea centralis cochleæ format, tranſit, & inde per exiguum foramen exit, quod a baſi recta ſurſum aſcendit. Poſtea in parte ſuperiori non ſolum parva illa foramina, fere haud conſpicua, quæ VALSALVA indicavit, reperiuntur; verum adhuc meatus quidam, in quem ſeta immitti poteſt: per quem via libera datur portioni molli, formam filamenti adeptæ, quæ augetur in principio, ſicut in centro ſuo, atque in progreſſu prolongatur, ſe ita inflectit,

fleċtit, ſicut in circumferentia quadam, & per cavitates ſpirales cochleæ, de qua jam diximus. Poſtquam vero deſcendit ad finem baſis, tranſit per parvum foramen in veſtibulum. Hic vero hæc ſubſtantia mollis & nervea muco quaſi quodam involvitur, & diverſis inflexionibus ſenſim progreditur ad arcus uſque labyrinthi; ubi aſſumens iterum formam filamenti mollis & nervei, mox intrat orificium anguſtum minimi canalis, & tranſeundo per hujus cavitatem redit per proprium orificium parvi canalis; & poſtquam tranſiit per hanc cavitatem, egreditur inde e magno orificio ejuſdem arcus. Hinc ingreditur orificium proprium parvi canalis; & egreditur rurſus ex orificio communi hujus arcus, per quem denuo intrat in canalem magnum, & egreditur iterum ex orificio proprio, tandemque ex oſſe petroſo exit per unum foraminum illorum, quæ tranſverſim in veſtibulum hiant, atque in cranium revertendo ſe in cerebrum inſinuat, ubi vero dum penetrat, in ramos ſe expandit, ſeque multis exiguis ramulis jungit, ſicuti alias parvæ ramificationes venoſæ atque arterioſæ, in dura matre, in cerebri ſuperficie ſuperiori, & circa glandulam pinealem. *Ut vero circuitus hujus nervi facilius intelligi queat, en adjeċtam figuram, (nobis hic Tab. II. fig. 21.) quæ eum ſeorſim, ab oſſibus liberatum exhibet: ut inde videri queat, quomodo per has cavitates tranſeat. Hæc eſt deſcriptio hujus nervi, cujus mirabilem circuitum* SIMONCELLIUM, *Chirurgum & anatomicum Romanum, detexiſſe, perhibet* MASTICHELLIUS; *in quo præcipue demonſtrare vult*, nervi auditorii portionem mollem per ca-

vitates cochleæ & labyrinthi neque in forma membranæ, (*ut vulgaris eſt opinio*,) neque in forma Zonarum, (*quemadmodum* VALSALVA *vult*,) *excurrere*, verum in forma filamenti nervei, mollis, quod tandem ad cerebrum revertitur: *Præterea ſcribit*, SIMONCELLIUM *hanc aliaſque novas obſervationes de aure brevi peculiari libro editurum, figuraſque jam æri inciſas eſſe; verum hoc, licet jam A.* 1705. *promiſſum ſit, hactenus, quantum novi, nondum factum eſt. Deſcriptio quidem hujus nervi ſine dubio multis obſcure videbitur, licet magnam in ea, e Gallico vertenda, adhibuerim induſtriam; ſed in Gallico quoque adeo obſcura eſt, ut paucos eſſe exiſtimem, qui mentem ſcribentis recte intelligant. Denique notamus*, CAMERARIUM *in Diſſert. Taurinenſi X. hanc* SIMONCELLI *inventionem jam impugnaſſe: quæ propterea, ſi lubet, evolvi poteſt.*

De tunicis arteriarum.

(63*) *ad pag.* 156. *In prioribus hujus libelli editionibus tres tantum, ut olim numerarunt, deſcripſi arteriarum tunicas: poſterioribus vero inquiſitionibus reperi*, quinque minimum in arteriis numerandas eſſe, *quæ in majoribus arteriis, & præſertim trunco arteriæ magnæ, ſatis manifeſtæ ac diſtinctæ ſunt, facileque eo deprehendi poſſunt ordine, quo illas deſcripſi. In extima multa conſpiciuntur vaſa ſanguifera; altera ex multis plexibus retiformibus conſtat, & in varias lamellas dividi poteſt: quam tamen ob homogeneam ſubſtantiam tantum pro unica numeravi, &* celluloſæ *nomine inſignivi, quia cum celluloſa membrana aliarum partium convenit. Tertia eſt tenax & firma membrana, ad* tendineam *ſubſtantiam accedens: qua ablata, tunica denſa, craſſa, ex fibris*

bris manifeſtis muſcularibus quamplurimis, circuli vel annuli in modum arterias ambientibus, compoſita, quæ quoque ob craſſitudinem in diverſas lamellas facile dividua eſt, & hinc pro quarta & muſculoſa *mihi deſcripta eſt. Quinta denique & intima, fibris annularibus carneis ſubjecta,* nervea *appellatur. Quod vero ad* muſcularem *ſpeciatim attinet, in diario quodam, quod quondam Halæ, lingua Germanica, titulo Bibliothecæ miſcellaneæ* (vermiſchte Bibliothec.) *prodibat, in recenſione compendii mei Autores illius tunicam muſcularem, partim auctoritate* Pechlini *&* Schelhammeri, *partim propterea negare voluerunt, quia requiſita muſculi hic abeſſent, & quandoque* arteriæ oſſeæ *fierent; id quod contra naturam muſculorum eſſet:* Schelhammerus *inſuper putavit, arterias non vi, aut tunica muſculari, ſed* ſola ipſarum ſubſidentia *conſtringi. Analect. anat. Diſſert. IX. & X. Verum cum in inteſtinis aliiſque partibus fibræ his longe tenuiores tunicam muſcularem conſtituant, & pro muſculari ab omnibus habeantur, atque motus & conſtrictio inteſtinorum huic inteſtinorum tunicæ ab omnibus anatomicis, & quidem merito adſcribatur, miror, quare arteriis, in quibus hæ fibræ carneæ annulares longe ſunt manifeſtiores & craſſiores, variaſque ſatis notabiles ſubrubicundas lamellas, quod unicuique quotidie oſtendere poſſum, conſtituunt, quæque longe manifeſtiorem ac fortiorem in propellendo ſanguine conſtrictionis vim & motum exerunt, muſcularem tunicam, aut requiſitum muſculi, (quod in manifeſta fibroſa ſubſtantia, & conſtrictionis vi ac motu conſiſtit,) denegare queant. Denique etiam nec hoc verum eſſe, quod partes muſculoſæ in oſſeam ſubſtantiam mutari nequeant, (præter oſſicula ſeſamoidea, quæ hinc inde, & in principio,*

& in fine variorum muſculorum, ſæpe deprehenduntur) ipſa dura mater, quæ recentiorum anatomicorum judicio muſcularis eſt, imo ipſa inteſtina, in quibus ſubinde oſſea ſubſtantia reperitur, ſatis evincunt. Denique auctoritati Pechlini *&* Schelhammeri, *loco multorum aliorum, auctoritatem* Morgagni, *ſummi Anatomici, oppono: qui in Adverſ. II. Animadv.* 38. *tunicam muſcularem arteriarum non ſolum ſtatuit; ſed etiam ejus fibras annulares, contra* Mangeti *ſpirales, defendit. Adeoque* ſummo jure arteriis tunica muſcularis tribui poteſt, *qua de re etiam conferri poteſt* Lancisius de corde *pag.* 95. Douglassius *contra in Diſſert. de* Peritonæo *arterias* muſculos cavos *vocat, eaſque tantum ex ſola & unica tunica muſculari conſtare vult, exterioreſque reliquas tantum a tunica cellulari communi provenire exiſtimat p.* 26. (*a*); *cum quo vero non conſentio.*

De arteriæ magnæ diviſione. (64*) *ad pag.* 157. *Multi quidem Anatomici & Phyſiologi dividunt* Arteriam magnam in truncum ejus aſcendentem & deſcendentem, *eodem modo, uti vena cava dividi ſolet; Verum alio modo ſe habet hæc arteria in homine.* (*b*) *Nam poſtquam tres circiter digitos tranſverſos unico trunco ſurrexit, arcus in modum inflectitur, ac deinde retrorſum & ſimul deorſum pergit per thoracem atque abdomen: qui vero arcus a baſi cordis, donec deſcendat, ex* Morgagni *annotatione,* (*c*) *ſeptem circiter digitos tranſverſos implet, vocaturque a loco inflexionis verſus inferiora,* truncus aortæ deſcendens, *unde omnes*

(*a*) Edition. Londin. Anglicanæ, & pag. 55. edit. Latinæ Helmſtad. a filio editæ. (*b*) Vid. optima ejus delineatio in *Drakio* Anthropolog. Tab. XX. (*c*) Vid. *Micheloti.* de Separat. fluid. p 104.

omnes arteriæ partium inferiorum. Ex arcus vero ſuperiori parte in homine tres *uſitatiſſime* inſignes rami *ſurſum aſcendunt, quorum dexter deinde, modo propius, modo remotius a trunco, in* ſubclaviam & carotidem dextram *dividitur; melius vero* carotidem ſiniſtram, *& tertius* ſubclaviam ſiniſtram *conſtituit: quæ poſtea per totum caput & brachia diſtribuuntur. Aliquando, quod rarum eſt,* quatuor ramos aſcendentes in feminino cadavere reperi: *quorum duo extremi, utramque ſubclaviam; duo autem medii binas carotides conſtituerunt: quod cor vaſis his cera repletis, adhuc in ſpiritu aſſervo.* (*a*) *Rariſſime vero, ſi unquam,* duo tantum rami, aſcendentes in homine reperiuntur, *multo minus unus; quapropter aorta in truncum aſcendentem & deſcendentem dividi nequit. In* canibus *quidem,* vitulis, *aliiſque beſtiis variis plerumque unus inſignis ramus aſcendens obſervatur, unde error ille ortum traxiſſe videtur: cui tamen plerumque adhuc minor quidam ramus aſcendens vicinus eſt. Neque* CANTII *nova horum vaſorum delineatio* (*b*) *cum ſtatu ordinario maximeque conſueto convenit; cum duos quaſi tantum ramos aſcendentes exhibeat: alterum, eumque priorem, ſolito majorem, (ex quo deinde ſubclavia dextra & duæ carotides,) alterum a priori quam remotiſſimum, qui ſubclaviam ſiniſtram conſtituit. Ego contra in omnibus, quæ a multis annis hujus diſtributionis cauſſa examinavi cadaveribus, nullum cum hac delinea-*

(*a*) Quatuor etiam ramos notavit ac deſcripſit *Bergerus*, in Act. Erudit. An. 1698. p. 295. qui vero a meis differunt.

(*b*) Impet. Anatomic. Tab. IV.

delineatione conveniens deprehendi. Nam ramus, qui carotidem ſiniſtram conſtituit, ut plurimum diſtinctiſſimo principio, ac fere in medio, inter primum & tertium, prodire ſolet. Quare figuras VERHEYENI, RUYSCHII (*a*) & DRAKII (*b*) *accuratiores judico: licet hic diviſionem ſubclaviæ & carotidis dextræ trunco nimis vicinam delineaverit. Attamen non quatuor exhibuit ramos, ut* NICOLAI *vult,* (*c*) *ſed tantum tres. Carotidem enim dextram ex ſubclavia provenire, & ex figura* DRAKII, *& ex ejus explicatione, quam maniſeſtiſſime agnoſco.*

De carotidum diviſionibus. (65*) *ad pag.* 157. CANTIUS *libro ſæpius citato, Tabulæ I. figuræ* 2. *explicatione, omnes Anatomicorum de arteriarum carotidum diviſionibus atque diſtributionibus carpit figuras, & pro imperfectis declarat, aliamque novam ſubſtituit, quam forte perfectam credidit. Verum quantum & hæc a perfectione adhuc abſit, facile illi agnoſcent, qui vel leviter in vaſis ope ceræ replendis exercitati ſunt: illi enim norunt, harum arteriarum diſtributiones per tempora & faciem longe ulterius progredi, atque finem non habere, ubi ille fines fecit; verum temporales longe lateque per totam ſupremam capitis partem, reticulatis anaſtomoſibus diſtribui, atque cum arteriis alterius lateris coire. Ita & ea arteria, quæ genam aſcendit, & quaſi circa medium ejus minimis ramuſculis terminaretur, delineatur, minime ibi finitur; ſed hujus arteriæ inſignis ramus per totam malam oblique verſus oculi canthum majorem aſcendit, partim orbitam ingreditur,*

(*a*) Theſaur. anatom. IV. Tab. III.
(*b*) Anthropolog. Tab. XX.
(*c*) Diſſert. de Direct. vaſorum, p. 24.

ditur, iiſque in regionibus multis partibus proſpicit; partim ad frontem abit. Alius ejuſdem arteriæ ramus notabilis, prius ſubdiviſus, per labra pergit, & arteriæ alterius lateris per anaſtomoſin jungitur: quæ arteriæ in cura labri leporini vel carcinomatis labri inciſæ magno ſatis impetu ſanguinem fundunt; quæ vero labra ſecundum CANTII *figuram, nullos arteriarum ramos haberent. Tacemus, ne nimis hic prolixi ſimus, alios hujus figuræ defectus, variaſque eas variationes, quas circa primam carotidis diviſionem ſæpe obſervavimus, ab ea, quæ a* CANTIO *ſiſtitur, longe diverſas. Hic enim neque in arte vaſa replendi ſatis exercitatus fuiſſe videtur; alias hæc faciei vaſa melius repleta eſſent; neque forte ſæpius hæc vaſa replevit; alias carotidis externæ & internæ ſitum atque flexiones non ita ſemper ſe habere, ut ſcribit, ſine dubio monuiſſet. Quandoque enim, ut a* DRAKIO *delineatæ ſunt, quandoque vero alia ratione flexæ deprehenduntur: quod illi facile invenient, qui has arterias ſæpius apta cera, aliave materia, idoneiſque ſiphonibus, implebunt.*

De arteriis vertebralibus.

(*66**) *ad pag.* 157. Arterias vertebrales *a ſubclaviis oriundas, per foramina, quæ apophyſibus vertebrarum colli inſculptæ ſunt, ad cranium aſcendere, omnes, quantum memini, docent, qui de his arteriis ſcripſerunt, Anatomici: atque ſic per hæc omnium vertebrarum colli foramina has arterias tranſire tacite innuere videntur. Ego vero,* quod adhuc a nullo notatum novi, *in quamplurimis cadaveribus, in quibus arterias cera replevi, conſtanter deprehendi, has arterias* non in infima vel ſeptima colli vertebra, verum in ſexta *ſive penultima,* fora-

foramina hæc ingredi; venas autem vertebrales e ſeptimæ demum vertebræ foraminibus prodire. *Quod eum in finem ab effectore corporis noſtri factum videtur, ne, ſi arteria & vena per unum idemque foramen tranſirent, arteria dum valde dilatatur, venam comprimeret. Quam ob cauſam etiam in cranio arteriæ & venæ præcipuæ non per idem foramen, ſed per diverſa, tranſeunt.*

De arteria brachiali. (66**) *ad finem pag.* 157. *An.* 1729. *in cadavere feminino, in quo arterias totius corporis cera rubra repleveram, hoc inprimis notatu dignum judicavi, quod* arteria axillaris dextra, *ſtatim ubi axillam deſeruerat, atque ad brachium pervenerat,* mox in duos ejuſdem magnitudinis inſignes ramos brachiales diviſa eſſet: *quorum alter per internum brachii latus verſus cubitum, uti alias ex conſueta naturæ lege fieri ſolet, pergebat, ibique poſtea eaſdem diviſiones, eundemque per cubitum & manum progreſſum ac diſtributionem, ut alias, quando unicæ tantum arteriæ brachialis truncus adeſt, habebat; alter vero mox infra articulum humeri ſuper muſculum bicipitem tranſibat, & in externo brachii latere, juxta bicipitem uſque ad os radii, ac deinde ſecundum hujus ſitum ad carpum & pollicem manus deſcendebat, arteriamque primo illam, quæ in carpo apud ægros explorari ſolet a Medicis, conſtituebat. Poſtea prope pollicem varie diviſus per anaſtomoſes cum prioris in manu ramis jungebatur, qui deinde ſimul per manum & digitos, ut alias, ubi unica tantum arteria brachialis adeſt, fieri ſolet, diſtribuebantur. Inprimis vero notandum, quod ramus internus in brachio in interiori bicipitis latere, alter vero in externo ejuſdem latere, ubi vena,* cephalica *dicta, ſita eſſe ſolet, ad cubitum deſcenderit, atque ambo demum*

demum in manu rurſus manifeſtis ramulis fuerint conjuncti. Idem fere poſtea in utroque alius hominis brachio reperi; ſic tamen, ut in ſiniſtro arteriæ brachialis truncus ad finem uſque muſculi deltoidis ſe in duos ramos divideret, in dextro autem mox poſt egreſſum ex ala, ſicut in cadavere præcedenti. Quales uſus in chirurgica diſciplina ex his in vulneribus brachialis arteriæ periculoſis, itemque in aneuryſmatibus brachii *curandis, deduci poſſint, brevitatis cauſſa ſilentio hic prætermitto: qui vero prolixius legi poſſunt in diſſertatione, quam titulo obſervationum Medicarum An.* 1730. *Candidatus tunc Medicinæ, D.* MOEBIUS, *Medicus nunc Comitis Schaumburgenſis & Lippienſis, Helmſtadii publicavit, pag.* 18. *atque ſolum hic monemus*, nunquam ob vulnus brachialis arteriæ brachium eſſe amputandum, *ut alias ſæpe factum eſt a Chirurgis, antequam certe cognoverint, ligatura arteriæ brachium ſervari non poſſe.*

(67*) *ad pag.* 158. Arterias œſophagi *a paucis notatas atque indicatas eſſe, jam dudum monui:* NICOLAI (*a*) *non niſi* RUYSCHIUM *citat atque* DRAKIUM, *qui parvulam arteriam ex aorta ad gulam abientem, notaverint. Ego vero non ſemel, ſed ſæpius*, duas, imo tres tales arteriolas, diſtinctis principiis *ex* arteria magna oriundas vidi *ac demonſtravi, quæ cera repletæ erant.* *De arteriis œſophagæis.*

(60*) *ad pag.* 159. Venas vertebrales ad cranium non aſcendere, *neque* ſinus laterales adire, *cum* WILLISIO *&* FALLOPIO, *contra* VESALIUM, RIDLEUM *& me, modo laudatus* NICOLAI *contendit.* (*b*) *Hoc verum eſſe concedo in illis cadaveribus, in quibus foramina illa ſive canales* *De venæ vertebralis ingreſſu in cranium.*

(*a*) Diſſert. de Direct. vaſor. p. 64.
(*b*) Ibidem p. 4.

canales poſt apophyſes condyloideas oſſis occipitis, (de quibus §. 102. dixi) ſicut ſæpius eſſe ſolet, clauſa ſive coalita ſunt. Quoniam vero hæc foramina in multis non clauſa, ſed aperta ſunt, & in ſinus laterales manifeſte deſinunt, in hiſce cadaveribus, præſertim ſi per ſinum duræ matris longitudinalem reliqui ejus ſinus, & venæ inde provenientes, cera bene repleti ſunt, per hæc foramina ſive canales venas vertebrales cranium ingredi, & in ſinus laterales, prope exitum eorum e cranio, ſe inſerere vidi. Qui huic experimento apta inveniet cadavera, & meo more procedet, hanc communicationem ſine dubio inveniet. Inſuper ab iis, qui hanc venarum vertebralium cum ſinubus lateralibus, per canales indicatos, communicationem negant, rogo, ut alium horum canalium cranii uſum oſtendant.

De valvula Euſtachii. (69*) *ad pag.* 160. *Valvulæ hujus inſignis prope cor in venæ cavæ trunco inferiori, (de qua jam pag.* 112. *nonnulla dixi) primam mentionem feciſſe invenio* CHESELDENUM, *in anatomes ſuæ prima editione, quæ Londini, Anno* 1713. *prodiit, pag.* 90. *qui & ejus aliqualem delineationem cum publico Tab. IX. communicavit; quam vero* DOUGLASSIO *adſcribit, eamque* valvulam nobilem cavæ aſcendentis (*quo nomine* cavam inferiorem *hic intelligit) appellat. Sed in tertia hujus libri editione hanc tabulam, in qua hæc valvula delineata eſt, neſcio quam ob cauſam, rurſus omiſit. Ad hanc vero valvulam deſignandam forte* EUSTACHII *Tab. VIII. fig. VI. quæ in opuſculis ejus anatomicis Anno* 1564. *in* 4. *Venetiis impreſſis, curaque* BOERHAVII *An.* 1707. *Lugduni Batavorum in* 8. *recuſis, exhibetur,* DOUGLASSIO *occaſionem dedit: ſed* EUSTACHIUS *eam*

non

non valvulam, *ſed* membranam *ſolum*, artificii & admirationis plenam, appellat, quæ foramini venæ cavæ a jecore aſcendentis, quamprimum hæc in dextram auriculam degenerat, præfecta eſſet, dimidiam partem, eamque anteriorem illius occuparet, & deinceps reticulum efformaret. (*a*) *De uſu vero illius nihil addit.* (*b*) *Sed* LANCISIUS *in* EUSTACHII *tabulis, quæ deperditæ credebantur, atque Anno* 1714. *Romæ ab ipſo editæ ſunt, & ſpeciatim in Tab. XVI. fig. III. explicatione, hanc membranam quoque* valvulam *appellat: qua impediri credit*, ne ſanguis a jugularibus, per ſuperiorem cavam deſcendens, nimio impetu arietet cum ſanguine, per cavam inferiorem aſcendente. WINSLOUS *vero omnium optime hanc valvulam & deſcripſit & explanavit* (*c*), *eique* valvulæ reticulatæ Euſtachii *nomen impoſuit. Deinde elegantem ejus figuram lunatam atque reticulatam, ſitum ac connexionem accuratius, quam antea factum eſt, litteris conſignavit, notavitque, ejus cavam partem ſurſum, convexam vero deorſum ſpectare. Præterea oſtendit, eam inveſtigando non anteriorem, ſed poſteriorem cavæ partem incidendam eſſe, alias eam non facile reperiri. Denique notavit, eam ſæpius in adultis, ubi foramen ovale clauſum, abeſſe; in infantibus vero, præſertim recens natis, & ubi alias foramen ovale apertum, optime conſpici ac demonſtrari poſſe: in primis ſi vaſi aquæ*

(*a*) In libr. de vena ſine pari adhuc paullo prolixiorem hujus membranæ deſcriptionem dedit.

(*b*) *Bauhinus* in theatr. anatom. append. Tab. VIII. fig. 1. eandem *Euſtachii* figuram exhibet; ſed uſum quoque hujus membranæ ſilet, neque adhuc valvulam eam appellat.

(*c*) In Hiſtor. Acad. Reg. An. 1717.

pleno immittatur. Tandem, ut alia, quæ notatu digna in docta hac diſſertatione enarravit, brevitatis cauſſa, prætereeam, docuit, eam ipſam non ſolum uſum præſtare, quem LANCISIUS *ei aſſignavit; verum etiam, cumprimis in fœtu naſcendo, (ubi maxime ſpectabilis) impedire, ne ſanguis ex auricula dextra, aut vena cava ſuperiori, in cavam inferiorem remeare poſſit: quibus vero de rebus* WINSLOUS *uberius legi meretur: qui etiam eodem loco de* uſu foraminis ovalis & membranæ huic oppoſitæ, *quam contra vulgarem ſententiam cum* MERYO *valvulam eſſe negat, varia profert, quæ uberiori inquiſitione digna ſunt. Denique poſt hos duo adhuc alii recentiores ſcriptores, & quidem primo* CRELLIUS, *Profeſſor Witteberg. A.*1737. *Wittebergæ, &* HALLERUS 1738. *Gœttingæ de hac valvula diſſertationes, notatu dignis obſervationibus ditatas, ediderunt.*

De ortu nervorum incerto.

(70*) *ad pag.* 162. *Nervos vel ex medulla cerebri oblongata, vel ex ſpinali oriri, Anatomici conſentiunt; verum ex quibus ſpeciatim medullæ partibus aut locis proveniant, valde diſcrepant: quemadmodum ex* WILLISIO *&* VIEUSSENIO *de Nervis,* DU VERNEO *de organo auditus Tab. XI.* RIDLEO *de cerebro,* MORGAGNIO *&* SANTORINO *variis ex locis, aliiſque videri poteſt. Quod autem non tam erroribus nonnullorum auctorum, ut facile quis ſuſpicari poſſet, quam naturæ varianti potiſſimum adſcribendum eſſe cenſeo: quæ in origine, diſtributione & plexibus multorum nervorum, ut rectiſſime* MORGAGNIUS *ſentit* (*a*), *incerta & varia eſt.* SANTORINUS *quoque, ſubtiliſſimus nervorum perſcrutator, poſtquam in veris eorum originibus detegendis*

(*a*) Adverſar. anat. II. p. 75. 76. & Adverſ. VI. variis in locis.

gendis multum operæ impendit, atque digna de iis propoſuit, tandem tamen fatetur (*a*), *origines nervorum cerebri non conſtantes eſſe, ſed variare: id quod &* WINSLOUS *facit.* (*b*) *At ſpeciatim de vero & ſpeciatim intercoſtales* nervi intercoſtalis principio *ex recentioribus Anatomici præſtantiſſimi diſſentiunt. Plerique cum* WILLISIO *ex pari cerebri quinto & ſexto ſimul eum deducunt, atque certos ſurculos huic; illi, alios adſcribunt.* EUSTACHIUS, *ut ex tabulis ejus conſtat, ex ſolo ſexto eum accerſit: cum quo maxime conſentit* MORGAGNIUS: *qui nunc unico, nunc duobus, nunc tribus ſurculis, ejus exortum a ſexto; nunquam vero ſatis luculenter a quinto, ſe vidiſſe affirmat.* (*c*) LANCISIUS *hunc nervum, neque a quinto, neque a ſexto pari deducit; ſed peculiarem ac diſtinctum exortum*, a protuberantiis ſcilicet cerebri, ubi cum pedunculis glandulæ pinealis adnectuntur, *ipſi tribuit.* (*d*) COWPERUS *de certa & conſtanti origine ejuſdem nervi nihil affirmare voluit.* (*e*) SANTORINUS *tamen rurſus a pari quinto & ſexto, cum* VIEUSSENIO *&* RIDLEO *ortum ejus ſe vidiſſe teſtatur.* (*f*) *Ego quoque eum nunc ex ſexto, nunc ex ſexto & quinto ſimul, prodiiſſe obſervavi: quæ omnia, originem ejus variare, ſatis evincere videntur: cujus tamen variæ ac diverſæ obſervationis tam nervorum cerebri in univerſum, quam ſpeciatim intercoſtalis, etiam aliqua cauſa eſſe poteſt ſumma exilitas & mollities horum nervorum prope exortum, ob quam, dum cerebrum eximitur, & præparatur, facillime vel rumpi, vel diſtrahi, vel alio modo lædi poſſunt.*

& ſpeciatim intercoſtalis.

i 2 (71*) *ad*

(*a*) Obſervat. anatom. pag. 63. ad 67. (*b*) Expoſit. anatom. ubi de Nervis agit. (*c*) Adverſ. anatom. VI. p. 30. (*d*) *Morgagn.* Adverſ. V. p. 105. (*e*) Ut *Morgagnius* monet Adverſ. VI. p. 30. (*f*) Obſervat. anatom. p. 66.

De pari cerebri decimo.

(71*) *ad finem pag.* 163. WILLISIUM, *qui primus* decem cerebri paria nervorum numeravit, *omnes fere Medici & Anatomici recentiores hucuſque ſecuti ſunt. Mihi vero jam dudum viſum eſt, decimum ſive ultimum ejus par immerito ad nervos cerebri relatum eſſe: primo, quia* non a cerebro, *aut medulla oblongata oritur, ſed* a ſpinali medulla: *quæ vel ſola ratio, ſi aliæ deficerent, ſufficere poſſet, ut Anatomici illud mecum e numero nervorum cerebri eximerent, & ad medullæ ſpinalis, cujus vera & genuina ſoboles eſt, nervos transferrent. Accedit deinde, quod hoc par non per foramen quoddam capitis ſive cranii, quemadmodum cerebri reliqua, tranſeat: imo ne quidem inter cranium & primam colli vertebram, ut* WILLISIUS *aliique eum ſequentes voluerunt; verum inter primam demum, ut ego ſaltem obſervavi, & ſecundam colli vertebram: nullum enim unquam nervum inter cranium & primam vertebram prodeuntem manifeſte conſpicere potui; ipſeque* WILLISIUS, *ubi de paris hujus exitu diſſerit, tam dubitanter de illo loquitur, ut merito inde ſuſpicandum, ipſum hunc nervum inter occiput & primam vertebram exeuntem luculenter haud vidiſſe: & idcirco, quia ejus ortus & egreſſus omnino eſt extra cranii limites, nullo modo pro nervo cerebri, ſed pro ſpinalis medullæ primo, haberi debet. Doctiſſimus, mihique amiciſſimus* MORGAGNIUS *concedit quidem, hoc par non e medulla cerebri oblongata, ſed ex ſpinali oriri, neque per cranii foramina exire* (*a*); *differre autem in eo a ſpinalibus reliquis, cum* RIDLEO *affirmat, quod non, ut hi, antico & poſtico oriatur principio: & propterea illud ſpinalibus non accenſendum eſſe*

(*a*) Adverſar. anatom. VI. pag. 39. 40.

eſſe arbitratur. Verum SANTORINUS *non ſolum mecum ſentit* (*a*); *ſed & Anonymus Italus* (*b*): *quorum ille accuratiſſimis etiam inquiſitionibus ſe reperiſſe aſſeverat, illud, ſicuti ceteri nervi ſpinales*, tam e priori, quam poſteriori, medullæ ſpinalis facie oriri: *hinc quia ſic omnia ſpinalium nervorum, nulla vero cerebri requiſita obtinet, merito etiam ad ſpinalis medullæ illud referendum eſſe cenſeo. Imo ſi etiam forte alia ratione ac ſpinales aliquando oriretur, hoc tamen, ut nervus cerebri inde fiat, haud ſufficere exiſtimo.*

(72*) *ad pag.* 184. *Cum* in uvula *ejuſque muſculis examinandis occupatus eſſem, ſæpius & ultimis inquiſitionibus perpetuo obſervavi, e radice apophyſis tenuis proceſſuum pterygoideorum*, (*quam* SANTORINUS *haud inepte* corniculum *horum proceſſuum appellat*) *ſeriem fibrarum carnearum, ſatis conſpicuarum, oriri, quæ conjunctæ exiguum muſculum conſtituunt, cujus tendinea expanſio deſinit in velum palatinum, verſus uvulæ partem ſuperiorem, quam una cum aliis muſculis ſurſum trahere valet. Si & ab aliis exigua hæc muſculoſa pars pro muſculo agnoſcetur, quemadmodum revera eſſe videtur*, cerato-ſtaphilinus *vocari poſſet, eumque aliquo modo Tab. VIII. fig.* 38. *litera ll indicavi: licet a cælatore ſatis bene non ſit expreſſus.* *De muſculo cerato-ſtaphilino.*

(73*) *ad pag.* 188. *Quadraginta quatuor muſculos intercoſtales perperam numerari, cum* DRELINCURTIO *ſuſtinet* SCHELHAMERUS. (*c*) Fibras enim intercoſtales, ait, non ita diſpoſitas eſſe, *De muſculis intercoſtalibus.*

i 3 ut

(*a*) Obſervat. anatom. pag. *69*.
(*b*) In comment. ad quaſdam *Euſtachii* Tabulas in 8. ſine loco & anno impreſſis.
(*c*) Analect. anatom. Differt. IX. N. *46*.

ut muſculos ſeorſim exhibere queant; ſed permixtas eſſe, ut decuſſatim inter ſe diſcurrant. Alterum enim horum ordinem a coſtæ ſuperioris parte inferiore externa, ad coſtæ inferioris partem ſuperiorem internam, oblique decurrere; alterum contrario modo a coſtæ ſuperioris parte inferiori interna, verſus inferioris partem ſuperiorem externam, itidem oblique. Hujus fabricæ autem rationem eſſe, quod non tantum ſurſum, ſed etiam extrorſum coſtæ trahendæ erant, quo thorax amplior fieret. Atque hoc modo thoracem follem exhibere, qualis nullus exſtaret uſquam, nec ab artifice quoquam fabricari poſſet. *Itaque tantum XXII. intercoſtales numerat: quibus ſolis cum ſubclaviis elevationem thoracis adſcribit.* GOUEY *vero contendit, omnes muſculos intercoſtales* non niſi unicum *conſtituere* muſculum, *qui in plures tantum ventres diſtributus eſſet* (*a*): *quod ſingulari experimento probare vult, quo unum latus thoracis, vel ex homine, vel alio animali reſectum, coquit, donec carnes oſſa relinquere queant: ita enim totum hoc extenſum carneum, ut partem continuam, a coſtis detrahi poſſe docet: quod iis forte haud diſplicebit, qui muſculos multiplicare non amant. Verum ego & olim & hoc adhuc anno ita, ut* §.330. *eos deſcripſi, demonſtravi.*

De muſculis lumbricalibus, profundo & ſublimi. (74*) *ad pag.* 194. §. 337. *Muſculorum* lumbricalium *quatuor utplurimum in quavis manu adeſſe ſolent, quorum ſingulus ſingulo digito, ut ſupra indicavimus, inſeritur; attamen ſubinde, ut in aliis, ita & hic varietas obſervatur. Deprehendi enim An.* 1730. quinque in una manu, *ab eadem origine, tendinibus nimirum muſculi profundi in manu, unico*

(*a*) Véritable Chirurgie, p. 189.

unico principio proveniſſe, quorum I. in latus externum digiti indicis, pollicem reſpiciens; II. in latus externum digiti medii; III. in latus internum ejuſdem digiti; IV. in latus externum digiti annularis; V. in latus internum annularis, inſerebatur. Quatuor poſteriores in prima ſtatim phalanga jungebantur tendinibus interoſſeorum; primus vero tendine ſuo peculiari per latus externum digiti indicis excurrebat, & in extrema demum hujus digiti phalanga finiebatur. Præterea notavi, digitum minimum ab his lumbricalibus hoc in cadavere nullum obtinuiſſe muſculum, *ut alias fieri ſolet: contra digitus medius & annularis quilibet duplici muſculo lumbricali gaudebat, index vero tantum unico.* (*a*) *Circa* uſum horum muſculorum *moneo, cum vulgo tantum pro flexoribus & quidem primæ phalangæ haberi ſoleant, eos* 1. *quando uni ſolum lateri digiti, ut vulgo fit, inſeruntur, & quidem utplurimum pollicem reſpicienti*, eos etiam adducere poſſe *ad pollicem, atque ſic interoſſeos juvare*; 2. *quando ad extremam uſque phalangam excurrunt, ut ſæpe fit, eos non ſolum primam, verum etiam reliquas phalangas movere*; 3. *quando duo uni digito utrinque inſeruntur, eos non ſolum flexionem hujus digiti multum promovere, ejuſque vim augere poſſe, præſertim ſi hoc in duobus digitis mediis unius manus, ut hic factum erat, contingit; verum etiam eos ad digitos facilius citiuſque &* adducendos & abducendos *a ſe invicem multum facere poſſe; id quod Muſicis ad digitos citius elegantiuſque movendos, magnam aptitudinem, præ aliis conciliare poteſt.*

i 4

(*a*) Qui plures *horum variationes* noſſe cupit, videre eas poteſt in Commerc. litter. A. 1734. p. 136. itemque An. 1736. p. 340. & Cel. *Albini* Hiſtor. Muſcul.

teſt. (*a*) *Denique notamus*, *muſculos* lumbricales proprie unum tantum eſſe muſculum, *in quatuor vel quinque caudas deſinentem*; *dum unico tantum principio*, *eodem fere modo*, *ut ſublimis & profundus*, *incipit: circa quos vero ultimos muſculos*, ſublimem & profundum, *adhuc monemus*, *quod tendines eorum in manu ſæpiſſime* tendineis fibris inter ſe hinc inde connectantur, *imo & nonnullæ harum fibrarum muſculi profundi* in primam digitorum phalangam *inſerantur*, *atque ſic & his movendis famulentur.*

De muſculis interoſſeis, Winsloi ſententia. (75*) *ad pag.* 194. §. 337. *Haud ſine ratione Clariſſ.* WINSLOUS *monet* (*b*), *pleroſque Anatomicos muſculos interoſſeos non ſatis accurate propterea tradidiſſe*, *quia hi in myologia demonſtranda utplurimum poſtremi ſint*, *ubi Anatomici*, *diuturni laboris tunc plerumque pertæſi*, *ad finem properent*, *atque ſic hos muſculos*, (*quod ſæpe veriſſimum eſt*) *raro debita cura perſcrutentur*; *ſed obiter*, *& quaſi per tranſennam tantum oſtendant: quemadmodum etiam ipſe* COWPERUS, *diligentiſſimus alias muſculorum perſcrutator*, *ſatis jejune ac imperfecte eos deſcribit: atque hinc factum eſſe*, *ut eouſque haud accurate a pleriſque traditi fuerint*, *adeoque meliorem eorum deſcriptionem*, *quæ hic ſequitur*, WINSLOUS *ſuppeditavit. Diviſionem eorum in externos & internos*, *numerumque ſenarium probat*; *verum ratione inſertionis*

(*a*) In commerc. litter. loco modo citato, Anni 1736. magis pro extenſoribus, quam flexoribus, habentur, quia ad dorſum extremæ digitorum phalangæ eorùm tendines ſe extenderint. Id quod vero jam antea Cl. *Albinus* & notavit & figura eleganti in Hiſt. Muſc. icon. IV. illuſtravit.

(*b*) Memor. Acad. Reg. An. 1720. p. 114.

tionis & uſus cum vulgari deſcriptione non convenit. Nonnullos enim, ait, affirmare, omnes externos eſſe abductores; internos vero adductores: alios contrarium de iis ſtatuere. WINSLOUS *vero contendit, externorum duos priores, (indici ſcilicet maxime vicinos) unico digito medio utrinque inſeri, ad ipſum adducendum & abducendum; tertium vero annulari digito datum eſſe, eumque abducere: atque ſic oſtendit,* interoſſeos externos non niſi duobus digitis (*medio ſcilicet & annulari*) *inſervire.*

Internorum *vero primum, indici; alterum, annulari; at tertium minimo digito committi: qui omnes hos digitos* abducerent. (*a*) *Unde apparet, interoſſeos internos, ex* WINSLOI *ſententia, digito medio haud famulari, ſed ſolum reliquis tribus.*

Ad eundem fere modum, ſed prolixius, nobilis Anatomicus, & ſpeciatim ſubtiliſſimus muſculorum ſector, Jacobus DOUGLAS, *in ſæpius laudata ſua Myographia* (*b*), *hos ſex muſculos lingua Anglicana deſcribit. Quia vero hic liber extra Britanniam rarus erat, cum tertia vice compendium hoc ederem, nec a* WINSLOO *multiſque aliis Anatomicis tunc adhuc viſus videbatur, ejus deſcriptionem breviter,* *Sententia Douglaſſii.*

(*a*) Quomodo vero interoſſeus internus, ſi ſitum conſidero, digitum minimum *abducere* poſſit, (*abducere* enim anatomicis hic eſt, a pollice removere ſive abducere) ego ſatis non perſpicio. (Monuit me Cl. *Winslous* hoc *abducere* vitium eſſe typographicum editionis Amſtelodamenſis; cum in editione Pariſina, quam non vidi, *adducere* ſcriptum eſſet, quod itaque & hic lectores monere volo, quia ſic ſenſus manifeſtus & perſpicuus eſt.) Attamen non omnes interni ſunt *adductores*, ſed ſolum ſecundus & tertius, Tab. noſtra IX. fig. II. E. & F; primus vero D. indicem a pollice, *abducit.*

(*b*) Quæ jam Londini A. 1707. prodiit in 8.

ter, quantum potero, latine verſam, hic annectere volui: quæ tamen jam etiam in verſione totius libri, quæ An. 1729. *Lugd. Bat. prodiit, legi poteſt.*

Recte eos dividi, *ait*, in externos & internos. Externos *replere ſpatium totum (ſive tria ſpatia) oſſium metatarſi in dorſo manus:* internos *vero, quibus nomen interoſſeorum minus recte competeret, oriri ex anteriori parte oſſium metacarpi, quæ volam reſpicit, eoſque unice in vola manus, non in dorſo ejus conſpicuos eſſe; cum contra externi utrinque appareant. Primum* interoſſeum internum *oriri partim tendineum, partim carneum, a tota parte anteriori oſſis metacarpi indicis, inter caput & condylum ejus, ut & a parte ſuperiori oſſis metacarpi digiti medii; atque inſeri ei lateri indicis, quod digito medio proximum. Alterum, eumque* externorum primum, *ortum habere a parte maxima lateris externi oſſis metacarpi, quod medium digitum ſuſtinet, & aliquo modo tendineum ab ejus parte interiori, proxime ſub capitulo ejus, indeque per latus medii, quod indicem ſpectat, ſe extendere.* (*a*) *Tertium,* externorum ſecundum, *per alterum digiti medii latus porrigi, atque omne hoc ſpatium, quod inter oſſa metacarpi hujus & annularis digiti, ex quibus oritur, interjacet, implere. Quartum,* internorum ſecundum, *ad latus digiti annularis, quod medium digitum reſpicit, pertinere, oriundum a tota facie anteriori oſſis illius metacarpi, cui annularis inſiſtit. Quintum,* externorum tertium, *per alterum hujus digiti latus excur-*

(*a*) Magis perſpicua & facilis forte fuiſſet Auctoris deſcriptio, ſi prius omnes internos, & deinde externos deſcripſiſſet, aut vice verſa; ordinem vero ejus hic mutare nolui.

excurrere , *& interſtitium* , *inter oſſa metacarpi annularis & auricularis* , *in quibus ortum habet* , *replere. Sextum* , *atque* internorum tertium , *extendi per illud digiti auricularis latus* , *quod annularem ſpectat* , *atque partim tendineum* , *partim carneum* , *a tota illius oſſis metacarpi facie anteriori originem trahere.*

Omnes hos muſculos utriuſque generis tranſire monet ſub ligamento quodam tranſverſo cartilagineo , (*quod oſſa digitorum ibidem jungit*) *& tunc* quemlibet duos formare tendines : *quorum alter mox ſuperiori & laterali parti primi internodii inſeratur* , *alterum vero valde ampliari* , *ita* , *ut maximam partem primæ juncturæ* , *cui tendo extenſoris adhæret* , *tegat* ; *poſtea eum paullo anguſtiorem rurſus fieri* , *ſi appropinquet ad ſecundum internodium* , *ubi ultimo nominatus muſculus finiatur* , *atque oblique ſecundum longitudinem hujus oſſis excurrere* , *ibique ipſum* , in parte ſuperiori articuli extremi , *poſtquam prius cum ſocio ſuo alterius lateris ſe conjunxerit* , finiri.

Quod ad uſum *ex mente* DOUGLASSII *attinet* , *pergit* ; *ſi tendines longi agant* , ultimum *articulum eis extendi* , *atque ſic eos ſupplere vicem* extenſoris *magni* , qui hic deficeret ; *ſin vero breves* , *digitos ad latera moveri* , *id eſt* , *vel ad pollicem adduci* , *vel ab eo abduci. Hactenus* DOUGLASSII *horum muſculorum deſcriptio* , *cum qua* WINSLOI *& noſtræ poſteriores obſervationes plurimum conveniunt.*

Ubi tamen adhuc monere volo , *interoſſeum internum primum Tab. IX. fig.* 1. *litt. A a me delineatum* , eſſe adductorem digiti medii , *alterum*

B ,

B, abductorem *ejuſdem digiti*, *& tertium C* abductorem annularis: *e contrario internorum primum* indicis *eſſe* abductorem *Tab. IX. fig.* 11. *D*; *alterum E*, adductorem annularis, *ac tertium F*, adductorem auricularis. *Præter hos uſus vero, dum interoſſei ſimul agunt cum ſublimi & profundo, flexionem digitorum promovere; ſed ſi agunt cum extenſore communi, digitorum extenſionem juvare, imo & læſo extenſore communi, eos aliquo modo extendere poſſunt; ſin vero quilibet ſolus agit, unum digitum ad alterum adducere vel abducere poteſt.*

Denique Cl. WEITBRECHTUS (*a*) *notat, interoſſeos, qui in latus digitorum pollicem reſpiciens, inſerti ſunt, tendines habere breves, ſolos cum phalanga prima terminantes; illos autem, qui in latere digitorum a pollice averſo conſtituti ſunt*, gaudere duplici tendine, brevi *ſcilicet* & longo, *ut nimirum hoc modo tendines lumbricalium longos, qui in hoc latere deficiunt, natura reſarciret. Idem fere poſtea vidit ac notavit* SCHOENMEZLERUS. (*b*)

Stockhuſii ſententia. *Quod Clar.* STOCKHUSIUS, *Medicus Magdeburgenſis, ut in tertia editione pag.* 319. *ſignificavi, tres externos, &* ſex internos, *interoſſeos ſtabilire voluerit, neque cum* DOUGLASSII *aut* WINSLOI, *neque cum noſtris ultimis obſervationibus convenit; videturque mihi, ipſum partes illas externorum, quæ in manu ut peculiares muſculi apparent, pro diſtinctis muſculis habuiſſe, quæ tamen revera tantum partes externorum ſunt, ut in antecedentibus ſatis indicatum eſt.*

(76*) *ad*

(*a*) In Commerc. litter. An. 1733. p. 2.
(*b*) In eod. Commerc. A. 1736. p. 340.

(76*) *ad finem pag.* 196. §. 340. *Ad muſculos digiti auricularis obſervationes nonnullas hic adhuc addere placet: & I. quidem aliquoties obſervavi*, quod ejus extenſor proprius, *præter tendinem, quem a communi extenſore accipit*, duplex *ſive* duplici tendine *inſtructus fuerit.* II. *quod pars abductoris*, *auricularis* interior & exterior, *nullo fere negotio, quaſi hæ duæ partes duo ſint muſculi*, in duas partes, & duos quaſi muſculos *omnino haud raro dividi queant, quæ origine etiam diverſæ ſunt, atque diverſas quoque actiones perficere poſſunt. Nam pars, quæ interiorem locum occupat, uſum abducendi ſervat; quæ vero exteriorem, pollicem ſcilicet reſpicientem, flexoris magis & adductoris quam abductoris munus, ſi ſitum quis rite conſiderat, perficit.* III. *quod* ad adductores auricularis *jure referendus quoque ſit* interoſſeus internus tertius *noſter, qui Tab. noſtra IX. fig.* 2. *litt. Ff delineatur, quemadmodum ſitus, ortus & finis docent: Adeoque digitus auricularis* quinque, *vel minimum* quatuor muſculos *habet* proprios. *De muſculis auricularis.*

(77*) *ad pag.* 203. §. 351. & 352. *Quintum extenſoris digitorum pedis longi tendinem* §. 352. *a nobis indicatum, nonnulli & cumprimis etiam Clar.* Douglassius *hic omittit*, & pro peculiari muſculo habet: *quorſum vero ſit referendus, quantum ego recordor, non indicat. Quando igitur pro peculiari muſculo ſit computandus, quemadmodum hoc apte fieri poteſt, referendus erit ad flexores pedis; eique nomen dari poteſt* peronæi antici majoris *ſive* longi: *nam oritur a fibulæ medio ſupra peronæo antico vulgari ſive minori, & ligamento interoſſeo, atque ſubinde in duos vel tres tendines* *De extenſore digitorum pedis.*

dividi

dividi ſolet, qui in os metatarſi extimum ſive quintum inſeruntur, atque pedum flectit. Attamen ſæpiſſime cum extenſore longo ſive communi digitorum ſatis arcte cohæret in principio, ut pro parte ejus a multis fuerit habitus. VESALIUS *quidem Lib. II. Cap. IX. ut* COWPERUS *Myotom. pag.* 219. *indicat, eum pro muſculo pedis agnovit; attamen eum ad extenſorem communem longum retulit, & inde ſeparare noluit.*

De renibus veſiculoſis.

(78*) *ad pag.* 9. *Tom.* 2. *Ad celebrem obſervationem Clar.* LITTRII *(a), de renibus fœtus veſiculoſis, ex quibus multi renum ſubſtantiam, in ſtatu ſecundum naturam,* veſiculoſam eſſe certe probatam ac demonſtratam eſſe credunt, *præter ea, quæ pag. cit.* 9. *& ſeqq. jam diximus,* adhuc ſequentia hic monere *conſultum duxi.*

1. Eos renes *prorſus p. n. &* quaſi monſtroſos fuiſſe, *ſive a ſtatu naturali quam alieniſſimos, ex hoc etiam patere exiſtimamus, quod ureteres non ſolum prope renes, ad pollicis latitudinem omnino ſolidi ſive coaliti; ſed etiam ipſius pelvis parietes concreti fuerint deprehenſi: id quod ſtatum prorſus præter naturam, inuſitatum atque extraordinarium fuiſſe aperte demonſtrat, unde ſtatus renum naturalis nullo modo doceri poteſt.*

2. *Licet* LITTRIUS octo concluſiones *ſive ſequelas ex hac obſervatione deduxerit, ad glandulosam renum ſubſtantiam probandam: unam tamen, eamque præcipuam, conſequentiam omiſiſſe mihi viſus eſt, quæ ex hac obſervatione rectius forte elici poterit, quam reliquæ omnes. Nimirum,*

(*a*) In Acad. Reg. Scient. An. 1705. deſcripta.

mirum, fœtum humanum urinæ excretione in utero, ideoque & *tunica allantoide* non adeo abſolute indigere, ſicut LITTRIUS, aliique multi putarunt. *Si enim hic fœtus ſine urinæ excretione ad perfectionem pervenire potuit, (fuit enim fœtus novem menſium, & juſto tempore, partu difficili, in quo mortuus eſt, excluſus,) cur non etiam in aliis id fieri poterit? Pelvim enim & ureteres adeo ſolidos & coalitos fuiſſe affirmat* LITTRIUS, *ut nullum liquidum ſubtiliſſimum, neque aerem, neque flatum, multo minus, ut ipſe confitetur,* urinam, tanquam liquidum craſſius, *tranſmittere potuerit. Ideoque ex his nulla urina ad veſicam, nedum ad urachum & allantoidem vel pervenit, vel pervenire potuit. Sed exiſtimat* LITTRIUS, *(a)* ex veſiculis horum renum, liquido urinæ ſimili repletis, probari, ſecretionem urinæ in fœtu fieri: adeoque fœtum vel meiere urinam in allantoidem, vel eam per urachum in allantoidem demittere. *Neutrum vero horum inde ſequi exiſtimo. Ratum quidem eſſe, opinor, aliquam quidem ſecretionem fieri in renibus fœtus; verum an hæc adeo larga ſit, ut urina in veſica, ureteribus & pelvi contineri omnis nequeat, nondum demonſtratum eſt. Si ex adverſo conſideramus renes, a* LITTRIO *delineatos, facile judicare licet, omnem liquidi, in veſiculis his renalibus contenti, copiam, unciam unam non exceſſiſſe; nihil vero plus in hoc fœtu ſecretum eſſe, coalitus pelvis atque ureterum manifeſte evincit. Cum vero fœtus humanus facile majorem adhuc copiam urinæ in veſica, ſatis, pro magnitudine corporis, magna, ureteribus & pelvi*

(*a*) Vid. Hiſt. Academ. Reg. 1718. p. 49.

vi utraque continere queat, atque ille fœtus ad perfectionem, ſine ullo alio vitio in corpore, præter illud in renibus, pervenit, & tamen urinæ in allantoidem excretio facta non eſt, conſtare liquido inde poſſe, opinor, hanc excretionem in allantoidem in aliis fœtibus quoque non abſolute eſſe neceſſariam. *Hinc, donec urachus in fœtu humano longe frequentius reperiatur pervius, & tunica allantois certius clariuſque demonſtretur, quam adhuc factum eſt, eam in fœtu humano, ut partem ordinariam, non admittendam eſſe cenſeo. Vias enim, quæcunque illæ fuerint, per quas ex hoc fœtu* LITTRII *omnis, excepta pauca ea copia, quæ in veſiculis renalibus erat, excerni potuit urina, etiam in aliis fœtibus urinæ exitum concedere poſſe, non eſt dubitandum.* Deum enim ab urinæ onere, *quod in vaccis profecto ingens eſt,* feminas, *utpote duobus tantum pedibus incedentes,* liberare, *& urinam cum ſanguine, per arterias umbilicales, ad ſanguinem & renes matris tranſmittere ſive remittere voluiſſe, ne gravidæ ob ventrem alias nimis magnum & protuberantem, facile cadant aut procidant, mihi, præter modo dictam rationem, etiam ex coalitu illo ureterum, ſi non abſolute demonſtratum, tamen valde veriſimile eſſe, videtur.* (*a*) *Denique non omnia, quæ* LITTRIUS *de his renibus ſcripſit, tam clare atque perſpicue in eis, apparuiſſe, ſicuti ab autore loco prædicto repræſentata ſunt, ex Cl.* FONTENELLII, *Academiæ Regiæ Scientiarum a ſecretis, monito ſive epicri-*

(*a*) Ita quoque ſentire cognovi *Molinettum* diſſert. anatom. patholog. lib. VI. cap. 7. p. 304.

epicriſi conſtare poteſt; *dum ſcribit* (*a*): quam tumidi ſive diſtenti etiam fuerint illi renes, in quibus D. LITTRIUS obſervationes has ſuas fecit; tamen maximam partem rerum ſingularium, quas in eis notavit, non niſi microſcopio detegere potuit. *A* MAYERO *vero obſervatio notabilis ex adulto refertur* (*b*), ubi totam ſubſtantiam renum *veſiculoſam deprehendit*: quæ longe majoris mihi momenti videtur, quam Littriana.

(*a*) Hiſtor. Acad. Reg. Scientiar. A. 1705. pag. 58. & 59. edit. Amſtelodamenſ.
(*b*) Colleg. anatom. pag. 73.

MONITA QUÆDAM

Circa

SPLANCHNOLOGIAM GARENGEOTI,

Chirurgi Pariſienſis.

CUm Compendii hujus quarta editio jam magna ex parte Altorfii impreſſa eſſet, ad manus meas pervenit liber Anatomicus Gallice conſcriptus, editusque a Chirurgo, alias diligenti, & in obſervationibus aliorum colligendis hactenus perinduſtrio, cui GARENGEOT nomen, Titulo *Splanchnologie*, ou *l'Anatomie des viſcéres, avec des figures originales, tirées d'aprés les cadavres &c. à Paris* 1728. *in* 12. cumque hunc libellum evolverem, mox præter ſpem, inveni varia loca, ubi autor rudi ac indecenti ratione mihi, qui tamen ipſum nunquam læſi, aliiſque magnis viris, inſultavit, (*c*) variaſque leves hallucinationes,

(*c*) Quam ob rationem diu ejus diſtributio & venditio, ut percepi, Pariſiis prohibita fuit.

nationes, ſi modo tales vocandæ ſunt, tam acri ac mordaci ſcribendi ratione mihi exprobrat, quaſi errores maximi momenti commiſiſſem. Agnoviſſe quidem ipſe videtur, cum hæc ſcriberet, *ſe rudius quam par eſt*, æquique rerum arbitri probare poſſint, *me aggredi:* attamen ut petulantiam ſuam excuſet, me VERHEYENUM quoque durius tractaſſe perhibet, ſed nuſquam id probat. Ego vero hic prolixius me a cavillatione & falſa accuſatione hac purgare nolo, quia ipſi autores Diarii Gallici Pariſini, qui antea mei amici non erant, me jam dudum, cum interpres ille Gallus, qui compendii hujus editionem II. A. 1724. Pariſiis gallice edidiſſet, ab hoc mihi imputato crimine liberum pronunciarunt, meque neque VERHEYENUM neque ullum alium offendiſſe affirmarunt (*a*).

Un-

(*a*) Confer. Journal des Sçavans A. 1725. menſe Julio, ubi ita ſcribunt; *Le Traducteur ménage peu Meſſieurs* Verheyen & Heiſter; *il fait entendre, que le livre du premier eſt plein de fautes, & que dans celui de l'autre il y a de la paſſion. Il va même juſqu'à dire que le procedé de M. Heiſter à l'égard de M. Verheyen eſt peu ſéant à un homme judicieux & moderé. Il ajoute, que cet Auteur s'eſt laiſſé aller à des Emportemens ridicules.* Cependant on ne trouve dans le livre de M. Heiſter rien d'offenſant contre perſonne. Ce n'eſt point, comme le veut perſuader le Traducteur, pour décrier Verheyen, que M. Heiſter a compoſé ſa Préface; c'eſt ſeulement pour perfectionner les Oeuvres de cet Anatomiſte, c'eſt pour avertir les Etudians en Médecine de ce que cet Auteur a négligé, de ce qu'il a ignoré, & de ce qui a été découvert après ſa mort. M. Heiſter dit, que Verheyen a fait honneur à l'Anatomie; il s'applique à lui rendre juſtice, & à lui conſerver toute l'eſtime, qui lui eſt due; mais en même tems il tâche de ſe mettre à couvert du ſoupçon injuſte de n'avoir fait que ce que Verheyen a fait.

Unde apparet contra veritatem, adeoque malo animo hæc a GARENGEOTO dicta eſſe, eumque ſic parum juris, me tam inique aggrediendi habuiſſe.

Quoniam vero tam immodeſte mecum egit, qui ipſum nunquam offendi, ſed potius in Chirurgia mea, jam quintum edita, ſæpius laudavi, dum multa præſtantiorum Chirurgorum inventa & obſervationes, quæ alias facile periiſſent, notavit, collegit & edidit, pauca circa librum hunc ipſius, *quem & thraſonico fere modo extollit*, monebo: *ſi enim omnes ejus errores hic commiſſos indicare* & debita cenſura perſtringere quis vellet, magnus liber conſcribendus eſſet: itaque *tantum nonnullos indicabo, & a falſis quibuſdam accuſationibus* me purgabo.

Primo in præfatione alibique multis in locis vehementer *gloriatur*, *de multis novis ſuis inventis & emendationibus errorum anatomicorum omnium etiam recentiſſimorum*, nullo ſæpe excepto, & quomodo hæc non ab aliis nec ex libris, ſed ex ſolo naturæ libro deſumſerit, cum alii plerique recentiores tantum ab aliis libros ſuos deſcripſerint. Attamen ut in Chirurgia ſua, tanquam compilator, quod alii nobiles Chirurgi præſtiterunt ac invenerunt, fere tantum deſcripſit, *paucas vero vel nullas operationes magni momenti a ſe peractas*: ita & hanc Anatomen *partim ex meo compendio*, partim a meis diſcipulis, qui a me Pariſios abierunt, cúm quibus amicitiam coluit, hauſit; partim a præſtantioribus Anatomicis Pariſienſibus, uti Cel. WINSLOUS aliique forte probabunt, deſumſit, atque pro ſuis inventis & obſervationibus edidit.

Quod ex meo compendio didicerit & in ſuum li-

brum multa tranſtulerit, inde ſuſpicari licet, quod cum errores quoſdam mihi exprobret, errores editionis ſecundæ mei compendii maximam partem aggreditur, quos ego ipſe in tertia editione, quæ circa principium Anni 1727. adeoque diu ante ſplanchnologiam ipſius proſtabat, meo ſtudio ac labore correxeram. *Hic vero ſimulans, ac ſi tertiam compendii mei editionem non vidiſſet,* (cum tamen Anno 1727. jam abunde Pariſiis proſtaret) varia tanquam errores a ſe primum deprehenſos redarguit, quos ego diu antea ipſe correxeram, exemplo originis muſculorum abdominis aliorumque. Quæ an non ipſi pro plagio ſint imputanda, aliis dijudicandum relinquam.

Deinde *de ingenti errorum copia*, qui adhuc in recentiſſimis ſcriptoribus Anatomicis eſſent, ipſumque ad novam anatomiam edendam impuliſſent (*le grand nombre de fautes, qui ſont dans les ouvrages, qu'on nous a donné juſqu'ici*) conqueritur, *paucos vero alicujus momenti producit.* Præterea quod *recentiſſimi autores Anatomici* (ubi nullum excipit) *ſcripta ſua in muſæo confecerint*, nec cadavera inciderint; ſed alter alterum tantum deſcripſerit, *ſe vero ſolum* (ut gloriatur) *cadavera incidiſſe.* Quam injurius vero ſit in tot tantoſque ævi noſtri anatomicos RUYSCHIUM, DU VERNEIUM, VALSALVAM, COWPERUM, LANCISIUM, MORGAGNIUM, WINSLOUM, DOUGLASSIUM, CHESELDENUM, SANTORINUM, CANTIUM, ALBINUM, WALTHERUM, me alioſque, qui ingentem cadaverum numerum ſecuerunt, quilibet, qui hos viros eorumve ſcripta novit, ſatis cognoſcit, *hujuſque cavillatoris maledicentiam atque oſtentationem* abunde intelligit.

Quan-

Quando igitur ingens magnorum illorum errorum copia eſt oſtendenda, pauci revera ſunt, quos profert, qui alicujus eſſent momenti, qui vel ad theoriam vel praxin medicam aut chirurgicam illuſtrandam, aut emendandam, aliquid faciant, & qui non in compendii mei editione tertia jam emendati fuiſſent; aut quos indicat, vel errores non ſunt, vel ſaltem, tam exigui, ut ab earum ignoratione nullum damnum in arte Medica aut Chirurgica ſit metuendum. Ita & *inter additamenta ejus multas res quam leviſſimas producit*, ut v. gr. *peritonæi quaſdam productiones, quibus inteſtina & viſcera abdominis hinc inde connectuntur:* quas quidem ego, & ſine dubio antea alii recentiſſimi Anatomici, haud ignorarunt; verum ob levitatem rei, magnamque earum varietatem in variis cadaveribus nihil de iis dicere voluimus. Nam quis adeo ſtultus erit, qui credat, omnes Anatomicos recentiores, qui tam ſæpe inteſtina & viſcera abdominis examinarunt, & ex cadaveribus reſecuerunt, eas productiones vel ligamenta peritonæi non vidiſſe, cum manifeſtiſſima ſint, & neceſſario reſecanda, quando viſcera auferre volumus. E contrario loco leviſſimorum additamentorum aut emendationum, quas profert, & quæ (ut forte brevi tempus & anatome a Cl. WINSLOVIO exſpectanda (*a*) docebunt) ab aliis, tanquam autoribus, provenerunt, *graviſſimos novos errores, ſuo marte productos, committit*, qui ſua gravitate longe ſuperant leviſſima ejus additamenta aut emendationes; quemadmodum nonnullos mox proferemus, priuſquam indicavero, quod etiam *figuras recentiorum Anatomicorum in univerſum*, nullo

(*a*) Hæc interea prodiit.

etiam excepto, *contemnat*, ſuas vero thraſonico prorſus modo (*en véritable Gaſcon*) ad cœlum uſque extollat: cum tamen multi errores, iique enormes, & Anatomico non condonandi, in eis deprehendantur, qui in viliſſimis etiam figuris evitati, parteſque rectius ab aliis exhibitæ ſunt.

Accedit, quod, quemadmodum, quæ bona & nova ſcribit; vel ex ore & demonſtrationibus præſtantiorum Anatomicorum Pariſienſium, quos, ut audio, continuo & laudabili alias conatu audivit, præſertim Cl. WINSLOI, vel ex meo compendio anatomico hauſerit, ita & figuras ſuas bonas, ut ipſe fatetur, ab alio obtinuit, & quidem a D. STOCKHUSIO, Medico nunc Magdeburgenſi, in vicinia noſtra præſtantiſſimo, Germano, & diſcipulo quondam meo, qui veram partium conſtitutionem, ſitum & fabricam prius apud me vidit & didicit (id quod GARENGEOT aſtute ſilet). Unde manifeſtum eſt, quam parum de iis ipſi gloriandum, & cui e contrario honor & gloria, quæ ex bonis ejus figuris proveniunt, jure debeatur.

Attamen quam accurate etiam hæ figuræ delineatæ fuerint (novi enim quod D. STOCKHUSIUS artem delineandi accuratiſſime calluerit) tam enormes tamen errores chalcographi & Chirurgi noſtri vitio, poſt abitum STOCKHUSII ex Gallia, commiſſi ſunt, quos ne obſervare quidem valuit GARENGEOT: dum neque eos corrigi curaverit, neque in deſcriptione aut explicatione indicaverit. Hinc quam accuratus ſit in ſuis inquiſitionibus & obſervationibus (id quod tamen ſæpe jactat) facile judicari licet, aperteque oſtendit, *eum hos errores non agnoviſſe, vel eos*, quod perinde eſt, *approbaſſe*, ut exemplis nunc nonnullis probabo.

In

In omnibus figuris, ubi *peritonæum indicatum* eſt, ut Tab. VI. VII. X. ita *exhibetur, ac ſi ex fibris robuſtis muſcularibus, quæ in muſculorum delineatione tam robuſtæ & craſſæ non pinguntur, conſtaret:* Deinde eas ita exhibet, ac ſi ab umbilico, tanquam centro, ut radii circuli ad ambitum excurrerent; id quod vero in cadaveribus, vel in libro naturæ, ut vulgo loqui amat, & quod tantopere ſe perſcrutatum eſſe ſæpe gloriatur, nunquam ita reperitur, nullumque librum anatomicum novi, in quo peritonæum non melius delineatum exhibeatur, quam in GARENGEOTI: dum ut tyrones norunt, pellucida eſt membrana, in qua vel nullæ fibræ, vel ſaltem alius eorum curſus, obſervantur.

In præfatione præterea perhibet, *quod omnes partes in ſitu naturali melius repræſentet, quam alii fecerint:* & ſpeciatim pag. 163. affirmat, quod Tab. V. *venas & arterias umbilicales in ſitu exhibeat; id quod tamen falſiſſimum;* quemadmodum quilibet primo intuitu cognoſcet, præſertim quia ſuniculo alligato, ex ſitu naturali remotæ, a pictore de induſtria ſiſtuntur, quod vero cavillator pro ſitu naturali venditat. Unde quantum accuratione & judicio valeat in vero ſitu partium determinando, facile intelligitur.

Unus vero omnium errorum anatomicorum maximus, qui unquam in figuris commiſſi ſunt, Tab. X. fig. 2. conſpicitur, *ubi ureteres ambo ita exhibentur, ac ſi in partem anteriorem & ſuperiorem veſicæ inſererentur:* cum tamen ſemper in *partem poſteriorem & inferiorem veſicæ* ingrediantur, quemadmodum quivis tyro chirurgiæ aut anatomiæ novit, ceteri-

que Anatomici ſemper repræſentarunt, lectoremque hujus enormiſſimi erroris ne quidem admonet. Verum potius quamplurimis encomiis ſuas ſuper omnes figuras reliquas ita extollit, ut nihil ſupra; cum tamen veriſſimum ſit, *hanc inſertionem ureterum nuſquam pejus, ſed ubique longe melius, exhiberi.*

Quamobrem etiam miror, quod *nonnulli Chirurgorum illorum*, a quibus encomia, libro ejus præmiſſa, emendicavit, ipſius figuras promiſcue tantopere laudaverint, *nulluſque ingentes hoſce errores* vel *obſervaverit*, vel *indicaverit.*

Porro in præfatione jactabundus aſſeverat, *ſe in hoc libro non de vulgaribus omnibuſque notis rebus agere velle; ſed tantum de illis, quas minus cognitas eſſe credat.* Mox tamen pag. 5. dicit: *nous ſommes obligés de convenir, que l'homme eſt compoſé de parties ſolides & de parties fluides.* Ex quibus conſtat, ipſum credere, nihil vulgare, ſed rem minus cognitam eſſe, *quod homo conſtet ex partibus ſolidis & fluidis*, cum tamen hoc ſemper nihil fuit notius aut vulgatius. Atque ejuſmodi res tot in hoc libro occurrunt, ut quis integrum libellum ſcribere poſſet, *ſi vulgares omnes ejuſmodi res notare & perſtringere vellet, quæ pro novis & minus cognitis*, dum vulgaria tradere non vult, *deſcribit.*

Deinde pag. 9. perhibet, *ipſius deſcriptionem vaſorum lymphaticorum eorumque curſus, diverſam eſſe a deſcriptionibus reliquorum ſcriptorum:* ubi tamen ego quidem nihil notatu dignum deprehendi, quod non vel ipſe vel alii jam de iis dixerimus.

Pag. 10. & pag. 11. *vaſa ſecretoria & veſiculas glandularum* omnes intus indutas eſſe villoſa ſubſtantia (*d'une*

(*d'une eſpece de duvet*) : id quod vero in libro naturæ, unde ſuas obſervationes omnes deſumſiſſe ſæpius jactat, *demonſtrare non poterit.* Ut enim veſiculæ glandularum, ſaltem in pleriſque, demonſtrari non poſſunt, prout in Adenologia mea jam dudum evici, & plerique Anatomici, experientia convicti hodie affirmant; *ita multo minus villoſa ſubſtantia* in eis oſtendi poteſt. Verum GARENGEOT potius hic agit, quod anatomicis recentioribus vehementer exprobrat; nimirum ſcribit aut deſcribit, (*il copie*) quod alii hac de re jam dudum ex ingenio ſcripſerunt, & nunquam viderunt, neque adhuc in libro naturæ demonſtrari potuit. Unde manifeſtum eſt, quod *incerta, dubia, & falſa, quæ alii jam ſcripſerunt, hic ab ipſis deſcripſerit*, licet ea non viderit, nec demonſtrare queat.

Pag. 15. affirmat, *ungues pedum* ad ambulandum inſervire, *piloſque* parvos tubos eſſe inſenſiles: quod vero non probat, ſed rurſus ex aliis tantum deſcripſit: ita *quod pili ſub cute proveniant*, nihil novi eſt, ſed ego aliique jam dudum ſcripſimus.

Pag. vero 16., poſtquam *partes ſimpliciores*, quas vulgo *ſimilares* appellant, ex aliis deſcripſit, & inter has etiam, *pilos, ungues, oſſa, medullam* &c. retulit, tandem pergit, *quod omnes expoſitæ partes ſimilares conjunctim omnis generis partes conficerent, quæ viſcera dicerentur.*

Sed ſcire vellem, *ad quod viſcus conſtituendum pili, ungues, medulla & oſſa concurrant?* Quod ad artus componendos faciant, novi; quod vero ad conficienda viſcera naturaliter concurrant, mihi aliiſque anatomicis adhuc ignotum eſt, atque magnificis inventis chi-

rurgi noſtri adſcribendum erit; quæ vero, quia non ſunt, etiam ab ipſo demonſtrari nequeunt.

Pag. 17. In *diviſione trunci* ſequitur ac deſcribit (quod adeo deteſtatur in aliis) *methodum vulgarem Anatomicorum*, qua illum *in tres cavitates* tantum dividunt, abdomen ſcilicet, thoracem & caput, *collumque prorſus omittit:* ubi vero jam diu, conſentientibus eruditis, monui, illam vulgarem trunci diviſionem *mancam ſive imperfectam*, adeoque malam eſſe; *quia collum ſic excluditur*, quæ notabilem trunci partem, eamque quartam, merito conſtituit: quemadmodum non ſolum graviſſimi anatomici, (*a*) verum *& liber naturæ*, in quo facile a quolibet etiam ex vulgo ac ſine artificio demonſtrari poteſt, optime mecum conſentiunt: *nam collum ſine confuſione neque ad caput, neque ad thoracem*, commode referri poteſt.

Pag. 18. *Ex medulla oblongata cerebri novem paria nervorum in cranio provenire* docet, quaſi hoc ejus eſſet inventum aut primo ab ipſo notatum: *cum jam dudum ego, & forte primus*, contra vulgarem anatomicorum ſententiam, qui poſt WILLISIUM ſcripſerunt, & decem cerebri nervos eſſe docuerunt, ſuſtinuerim, *novem tantum cerebri ſeu medullæ oblongatæ in cranio eſſe nervos*, ubi vero me ſilet, & hoc pro ſua inventione venditare videtur.

Pag. 28. Ita & inter nova ſua inventa refert, cum alii hoc non doceant, *quod rotula os ſit forma cordis præditum.* Qui vero librum naturæ inſpicit, parum cordiformis in hoc oſſe deprehendit, vetereſ-
que

(*a*) Conf. compend. anatom. noſtri N. 264.

que Anatomici *a figura*, quam in eo agnoverunt, *rotunda*, illam potius *rotulam* dixiſſe veriſimile eſt.

Ibidem ſuſtinet *digitorum pedum oſſa in quovis digito eſſe tria*, ut in manu; cum tamen in virili ætate & ſenibus *non ſolum in pollice, verum & in digito minimo, imo & in huic proximo*, in libro naturæ ſæpe tantum duo & raro tria oſſa diſtincta reperiantur.

Pag. 30. & 34. *negat corpus reticulare ſubcutaneum Malpighii*, illudque *imaginarium* eſſe proclamat. Verum non ſolum in recentibus cadaveribus, ſed etiam in præparatis meis hoc ſemper oſtendere poſſum.

Pag. 50. Contendit, maximam partem anatomicorum velle, *corpus reticulare hoc in æthiopibus album eſſe*; quod vero falſum eſt: quia *plurimi Anatomici ab hoc colorem æthiopum nigrum* deducunt, ut videre eſt in comp. anatom. meo N. 197. Præterea Cl. D. TREWIUS, Medicus & Anatomicus Celeb. Norimbergenſis, in commerc. litterar. univerſal. An. 1731. pag. 141. *non ſolum hoc corpus reticulare novis obſervationibus confirmat*; verum & Cingarorum ſive Ægyptiorum colorem fuſcum, quemadmodum nigrum æthiopum, inde manifeſte deducendum eſſe evincit.

Pag. 56. *cuticulam & ungues a cute ſine diuturna maceratione ſeparari non poſſe exiſtimat*; adeoque hanc methodum inter nova ejus, dum vulgaria proponere non vult, referre velle videtur; *Verum methodo a me* N. 196. indicata, *aqua ſcilicet fervida, intra momentum temporis ſeparari poſſunt*; id quod tantus anatomicus, qui acerba ſua cenſura in omnes recentiores Anatomicos invehitur, ſcire, vel ſaltem non diſſimulare deberet: quia hæc methodus prompta, altera

altera vero, quam ipſe, ut novam forte & peculiarem proponit, valde diuturna ac tædioſa eſt.

Ibidem, *ventrem eſſe affirmat, ubi cutis in corpore ſit valde tenuis:* quæ tamen in palpebris & præputio longe eſt tenuior, quam in abdomine. Ita nec hoc verum eſt, quod hic affirmat, *cutem in ventre multo eſſe duriorem, quam omnibus aliis corporis in locis.*

Glandulas cutis miliares negat, pag. 59. quaſi primus eſſet, qui hoc obſervaſſet, & hoc in compendio meo nunquam legiſſet. Unde apparet, *ipſum hanc ſententiam*, meo nomine ſuppreſſo, *ex meo libro hauſiſſe*; quia hoc jam dudum docui.

Quamplurima adhuc eſſent monenda, imo Augiæ ſtabulum expurgandum, ſi omnes chirurgi noſtri lapſus proferre & refellere vellem; cui negotio autem expediendo nunc non vacat. *Unicum* tamen ſilentio prætermittere non poſſum, *quod inter præcipua ſua inventa refert*, imo forte pro præcipuo habet, atque Academiæ Regiæ ſcientiarum Pariſiis jam An. 1726. tanquam rem novam magnique momenti, in qua omnes Anatomici huc uſque erraverint, multa cum jactatione & oſtentatione obtulit, & de qua adhuc in hoc ſuo libro pag. 348. nimis quam par eſt, magnifice loquitur; quod tamen inventum revera vel valde exiguum eſt, vel prorſus nullum. Conſiſtit autem in eo, *quod Arteriæ intercoſtales duarum vel trium coſtarum ſuperiorum non a ſubclaviis arteriis, ſed ex trunco aortæ deſcendentis proveniant*; adeoque *coſtas ſuperiores arterias ſuas non a ſubclaviis*, ſed ex *ipſo trunco aortæ deſcendentis accipere.* Quamvis vero ego negare nolim, hoc quandoque & forte ſæpius accidere, quia natura in vaſorum minorum diſtri-

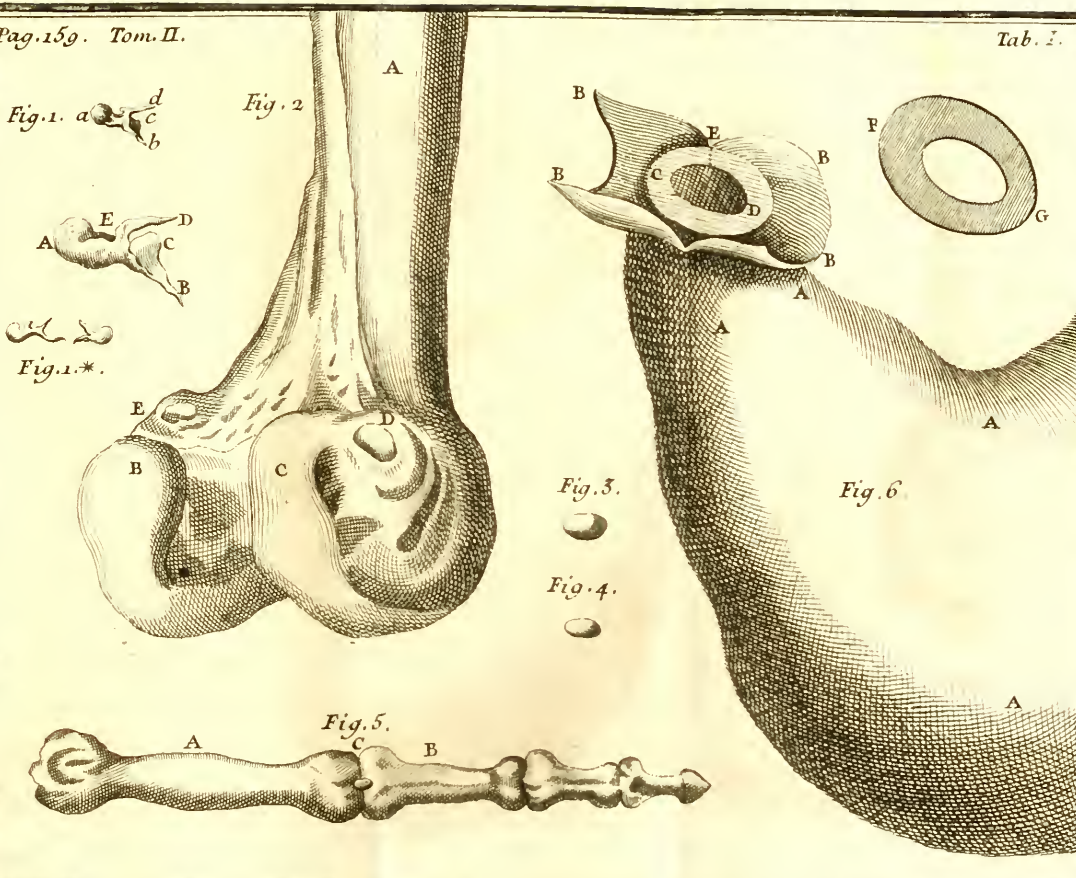
diſtributione, ut vel tyrones Anatomes non ignorant, vehementer variare ſolet; tamen non ſolum certus aſſeverare poſſum, me ſæpiſſime ſuperiores arterias intercoſtales ex ſubclaviis, ut omnes antea anatomici ſcripſerunt, & ſine dubio multi ex iis viderunt, prodeuntes obſervaſſe; verum & præſtantiſſimus ſubtiliſſimuſque Lipſienſium Anatomicus, *Auguſt. Frid.* WALTHERUS, occaſione hujus novæ GARENGEOTI ſententiæ, ſummo ſtudio quoque in has arterias inquiſivit; eas vero non ut GARENGEOT perhibet, invenit, ſed ut ego aliique præſtantiſſimi Anatomici eas deſcripſimus, *ex ſubclaviis prodeuntes notavit*: quemadmodum hoc peculiari *exercitatione de vaſis vertebralibus*, Lipſiæ An. 1730. edita, perſpicue deſcripſit, atque gravem ſimul hujus Chirurgi dictatoriam cenſuram, qua omnes tam veteres quam recentiores Anatomicos magni erroris alto ſupercilio accuſat, dum pag. 398. ait: *Parmi pluſieurs erreurs, que j'ai remarquées dans les livres d'Anatomie, tant anciens que modernes, la naiſſance des artéres vertebrales eſt une des plus conſiderables* &c. ex libro naturæ refutavit, p. 3. & 4.

Atque hæc hac vice, licet quamplurimi adhuc ſuperſint, loco ſpeciminum errorum hujus chirurgi ſufficere poſſunt. Diu ſane dubius hæſi, utrum quicquam iniquis ejus inſultationibus regerere vel reſpondere, an generoſo contemtu eas negligere debeam: quia prudentes facile ejus alios laceſſendi petulantiam cognoſcerent; attamen ne ſolus ſibi ſapiens videatur, aut impune hoc ſibi licere exiſtimet, ut alios bene meritos atque adhuc bene merentes viros, tam temere laceſſat, mordeat, ac contemnat, nonnulli amicorum meæ etiam exiſtimationis & nominis ſervandi cauſ-

cauſſa, ut nonnulla tantum reſponderem, ſuaſerunt, id quod tandem etiam hic effeci. Quod ſi vero impoſterum non modeſtius ſe geret, profecto non deerunt, qui acriori lixivio caput ipſi lavabunt. *Nunquam me infallibilem credidi*, multo minus rem anatomicam omnino a me abſolutam, exhauſtam aut ad umbilicum deductam eſſe, putavi, ut falſo mihi tribuere videtur; ſed potius probe gnarus fui, multa in ea adhuc corrigenda, emendanda & ſupplenda ſupereſſe. Neque etiam unquam ægre tuli, quando viri docti & honeſti vel *errorem aliquem a me commiſſum, vel aliquid adhuc addendum*, quod vel novum eſſet, vel antiquum, privatis litteris aut publicis ſcriptis decenti modo mihi indicarunt; ſed potius grato animo hunc favorem erga me & bonum publicum agnovi, in novas compendii mei editiones, ſi, facto prius examine in cadaveribus, verum id eſſe deprehendi, intuli, autoreſque illius laudavi. *Qui vero tam amarulento, mordaci, ac ſarcaſtico ſcribendi genere utitur* in eos, qui bene meruerunt; & a quibus nunquam læſus fuit, ut GARENGEOT fecit, male agunt, atque merito gravi reprehenſione digni ſunt. Quare in fine tandem ipſi commendo verba gallica D. VERNAGE, Cenſoris Regii Pariſienſis, quæ leguntur in ejus Teſtimonio D. CHEVALIERI libro (*a*) de uſu & differentiis Venæſectionis præmiſſo, quæ ita ſe habent: *En écrivant, le but doit être d'éclaircir les doutes & de découvrir la vérité; & non pas de bleſſer par des ironies piquantes.*

EXPLI-

(*a*) Cui titulus: *Reflexions critiques ſur le Traité de l'uſage des differentes ſaignées, principalement de celle du pied.* A Paris 1730. 12.

Fig.1. a d c b
A E D C B
Fig.1.*
Fig.2 A E D B C
Fig.3.
Fig.4.
Fig.5. A C B
Fig.6 B E B B C D B A A A A
F G

EXPLICATIO
TABULARUM ET FIGURARUM.

PLacuit Compendio huic Anatomico figuras aliquot addere Obſervationum Anatomicarum novarum, quæ in aliis Anatomicis, ſi duas forte excipias, nondum occurrunt; ceteræ vero ex noſtris ſunt.

EXPLICATIO TABULÆ PRIMÆ.

Fig. 1. Demonſtrat *Malleum* oſſiculorum auditus, perſpicuitatis cauſſa naturali paullo majorem, ex homine, cum apophyſi ſive *proceſſu* Folii, ſive ut vulgo vocant, *Raviano.*

a, Eſt capitulum mallei.
b, Ejus manubrium.
c, Apophyſis minor.
d, *Apophyſis* Folii, ſeu vulgo dicta *Raviana*, quæ longiſſima.

Idem malleus mox ſubjungitur, microſcopio delineatus, ut omnia clarius in conſpectum prodeant: ubi literæ majuſculæ *A B C D* idem indicant, quod in figura minori.

Notandum vero hic eſſe cenſemus, hanc *apophyſin*, ſive *proceſſum Ravianum*, nobis ita ſæpe apparuiſſe, ac ſi verum os non eſſet. Nam flexilis & elaſticus haud raro eſt, quemadmodum & alii notarunt, ut ſpinæ piſcium ſunt tenuiores; ita, ut, ſi in apice aliquo modo prematur, paullulum flectatur & cedat; ſin vero a preſſione remittatur, apexque relaxetur, apophyſis hæc in priſtinum ſtatum ſe reſtituat: qualem flexi-

flexibilem facultatem in aliis oſſibus veris, ſi coſtas excipias, non facile offendimus. Deinde eum recentem, imo quandoque jam aliquo modo induratum, acu circa apicem in varias fibrillas, ſicuti capilli in apice ſæpe finduntur, ſive ut tendinem paullo induratum, dividere potui; id quod primum apud Clar. RUYSCHIUM vidi: ſic, ut tendinis quaſi indurati illius muſculi, qui ibi inſeritur, ſive ſpinæ piſcis quandoque magis obtineat naturam, quam veri oſſis. Quoſdam tales proceſſus, quos microſcopio examinavi, circa angulum E, cartilagineos eſſe deprehendi; reliquum vero ab hoc angulo E, ad D, magis rurſus oſſeum, &, quaſi peculiare os, ſive epiphyſis eſſet, inveni: hincque forte fieri credo, quod tam facile in extractione mallei abrumpatur: ita ut huc uſque multi præſtantiſſimi Anatomici, & præſertim illi, qui ſpeciatim de Auditu & Aure humana noſtris temporibus egerunt, ut DUVERNEY, SCHELHAMMERUS, VALSALVA, & VIEUSSENS, imo & MANGETUS in magno ſuo Theatro Anatomico, hanc apophyſin (vel, ſi placet, epiphyſin) prætermiſerint, aut non invenerint. Hoc vero tanto magis mirandum, quia non ſolum a *Cæcilio* FOLIO, equite, in ſchediaſmate, quod inſcribitur, *Nova auris internæ delineatio*, & Venetiis An. 1645. impreſſum eſt, (quod vero poſt compendii mei alteram editionem primum vidi) deſcriptus atque delineatus, licet forte non ſatis accurate, cernitur; verum etiam in BARTHOLINI *Anatom. Reform. pag.* 713. exhibetur. Nullam tamen adhuc vidi, quod cum horum delineationibus recte conveniret.

Quoniam præterea primæ meæ de hoc figuræ perſpicuitatis cauſſa naturali factæ ſunt majores, eadem

dem tabula I. fig. I. * alium adhuc malleum cum hoc proceſſu, ex infante recens nato, magnitudine, ut in his eſt, naturali, diverſo ſitu, bis repræſentari curavi, ubi hujus *proceſſus Foliani* verus ſitus, figura, ac ſimul aliqua varietas, apparet.

Fig. 2. Exhibet *oſſis femoris partem inferiorem*, cum duobus oſſiculis ſeſamoideis, ab aliis Anatomicis, quantum memini, nondum delineatis.

A, denotat os femoris.
B, condylum ejus internum.
C, condylum externum.
D, *Os ſeſamoideum majus*, in fovea notabili condyli externi; quod vero in alio cadavere longe majus vidi.
E, *oſſiculum ſeſamoideum minus*, in condylo interno; quod non niſi rariſſime, prius vero frequentius, reperitur.

Fig. 3. Denotat *oſſiculum ſeſamoideum majus*, ſeorſim, ex fovea ſua condyli externi exemtum.

Fig. 4. Demonſtrat *oſſiculum minus* condyli interni.

Fig. 5. Indicat *oſſa digiti auricularis.*

A, eſt os metacarpi, cui auricularis inſiſtit.
B, prima hujus digiti phalanga, ſive nodus.
C, *oſſiculum ſeſamoideum*, quod inter juncturam oſſis metacarpi & digiti auricularis, ſæpiſſime reperitur: quod non raro majus, quam hic repræſentatur, tendini muſculi abductoris hujus digiti inhærens, offenditur.

Fig. 6. Oſtendit *partem dextram ventriculi humani flatu extenſi & exſiccati*, cum *valvula*, ſive membrana

ampla circulari, quæ in dextro ejus orificio, *Pylorus* dicto, ſæpe reperitur.

A, *A*, *A*, Pars dextra ventriculi flatu exſiccati.

B, *B*, *B*, Pars inteſtini duodeni aperti & reclinati.

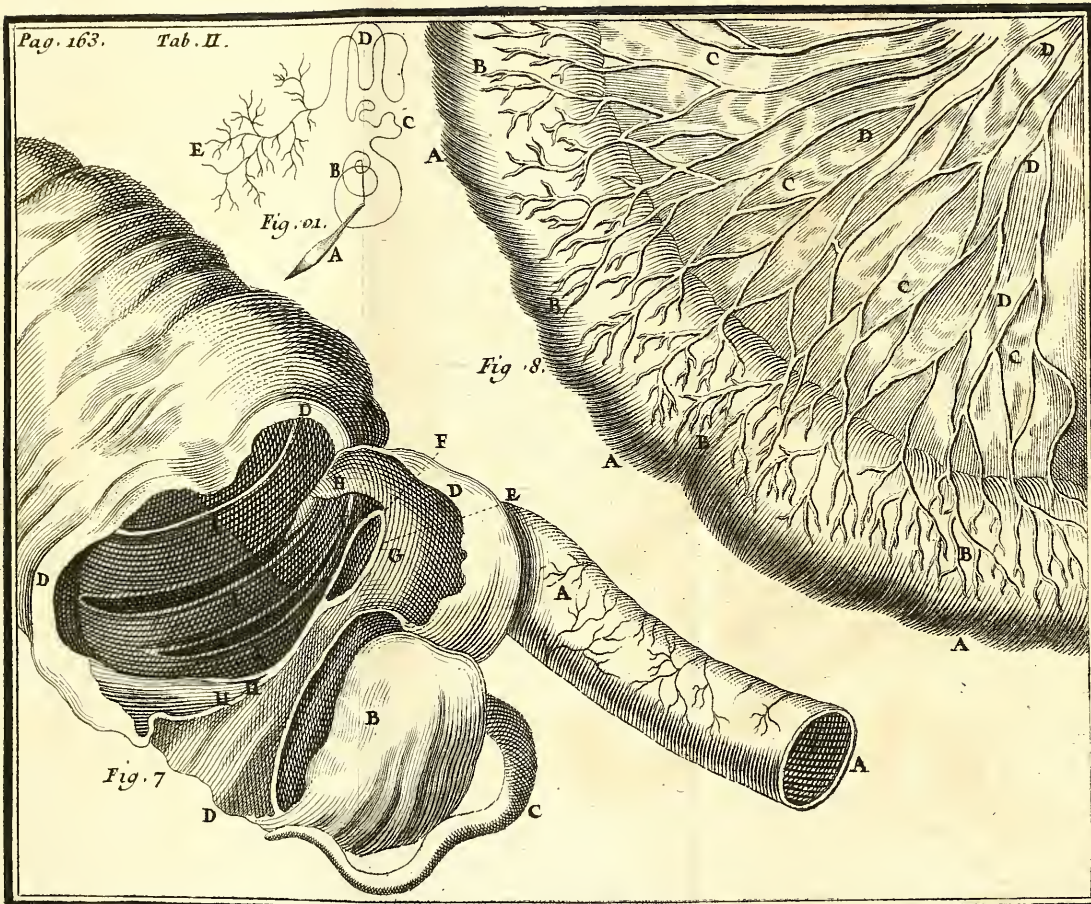
C, *D*, *valvula pylori*, ſive membrana circularis, pylorum intus ambiens, in naturali ſitu, prout in hoc cadavere ſeſe obtulit, ſatis ampla.

E, Apertura in ventriculum.

Ex hac figura patet, primo, *pylorum non habere ſitum horizontalem*, ſicuti a WILLISIO, in Pharmac. rationali, VERHEYENO in Anatomia ſua, aliiſque repræſentatur; ſed obliquum: & quidem ſic collocatum, ut a latere dextro *C*, oblique deorſum verſus latus ſiniſtrum *D*, deſcendat. Deinde, *quod pylorus non ſolum ex ſerie fibrarum circularium, orificium hoc ventriculi ambientium conſtet*, ut vulgo deſcribitur; ſed plerumque ex ſatis ampla membrana, duas, & quandoque tres lineas lata: unde fit, ut os hoc bene impleat, egreſſumque rerum craſſiorum, e ventriculo, magis remoretur. Sciendum tamen *hanc membranam pylori ſive valvulam non in omnibus hominibus tam amplam reperiri*; verum in quibuſdam minorem, & vix unicam lineam mathematicam latam eſſe. E contrario vero, eas quoque non raro dari *adhuc ampliores*; aſſervoque ventriculum, in quo talem habet magnitudinem & figuram, uti litera *F* & *G* aliqua ratione repræſentatur: ubi regio *G* anguſtior; regio *F* vero, quæ ſuperior, amplior exiſtit.

Denique monemus, ſimilem figuram, quam cum Ephemerid. Natur. Curioſ. Cent. V. communicavimus, culpa Calcographi inverſam ibi fuiſſe repræſentatam. Tab. II. fig. 4. pag. 158.

EXPLI-

Fig. 01.
A
B
C
D
E
Fig. 8.
A
B
C
D
Fig. 7
A
B
C
D
E
F
G
H

EXPLICATIO TABULÆ SECUNDÆ.

Fig. 7. Exhibet portionem inteſtini *ilei*, *cœci* & *coli* cum *valvula coli Bauhini.* Exhibuimus quidem jam varias hujus valvulæ delineationes, in Diſſertatione noſtra de *valvula coli*, præſertim duas diverſitates notabiles ibidem, Tab. II. fig. I. & II. repræſentavimus; alteram ſcilicet, ubi partes hæ omnes ſunt ampliſſimæ, alteram vero, ubi anguſtiſſimæ. At hic exhibemus unam, quæ medio modo ſe habet, & prout frequentius reperitur: ut ſic, non obſtantibus hiſce varietatibus, cognoſcatur, *dari revera ſemper valvulam coli Bauhini*, ad finem ilei, eamque non eſſe fictam aut ſuppoſitam, ut *Cl.* BIANCHUS in MANGETI *Theatro anatomico* orbi literato perſuadere voluit.

A A Eſt *inteſtinum ileum*, oblique, ut plerumque ſolet, ad craſſum aſcendens, & in ſiniſtrum hujus parietem ſe inſinuans.

B Inteſtinum cœcum.

C Proceſſus ejus vermiformis, ſurſum reflexus.

D D D D Pars cœci & coli aperta, ut interiora conſpici queant.

E Apertura valvulæ, ſive inteſtini ilei in craſſa.

F Valvulæ pars ſuperior.

G Valvulæ pars inferior.

H H Membranæ utrinque valvulam hanc, (vel rectius valvulas has) ſuſtentantes, quæ *ligamenta* vel *frenula ejus* appellari poſſunt.

III Variæ valvulæ conniventes coli.

Fig. 8. Oſtendit *vaſa lactea*, quomodo ea bis in cadaveribus humanis reperi. Conf. quæ de iis *Nota* (14*) dicta ſunt.

A A A Pars inteſtini jejuni, cum rugis vel plicis ſuis leviter tranſparentibus.

B B B B Copioſiſſimæ *radices vaſorum lacteorum*; quæ longe plures hic in cadaveribus apparebant, quam pictor repræſentare potuit, aut in canibus vulgo apparere ſolent, multas anaſtomoſes conficientes.

C C C C Eorum reptatus quoque longe frequentior per meſenterium, frequentiſſimis anaſtomoſibus inter ſe communicantes, & partim in meſenterii glandulas ſe inſinuantes, partim glandulas tranſgredientes.

D D D D Majores hinc inde glandulæ meſenterii: præter quas plures hinc inde minores aderant.

Fig. 21. Quam ob ſpatii commoditatem huc collocavimus, indicat *diſtributionem Nervi auditorii per labyrinthum, prout* in Epiſtolis Novesii ſiſtitur, pag. 208. vid. *Nota* noſtra (62*).

A, Nervus auditorius.

B, Ejus per cochleam in forma filamenti diſtributio.

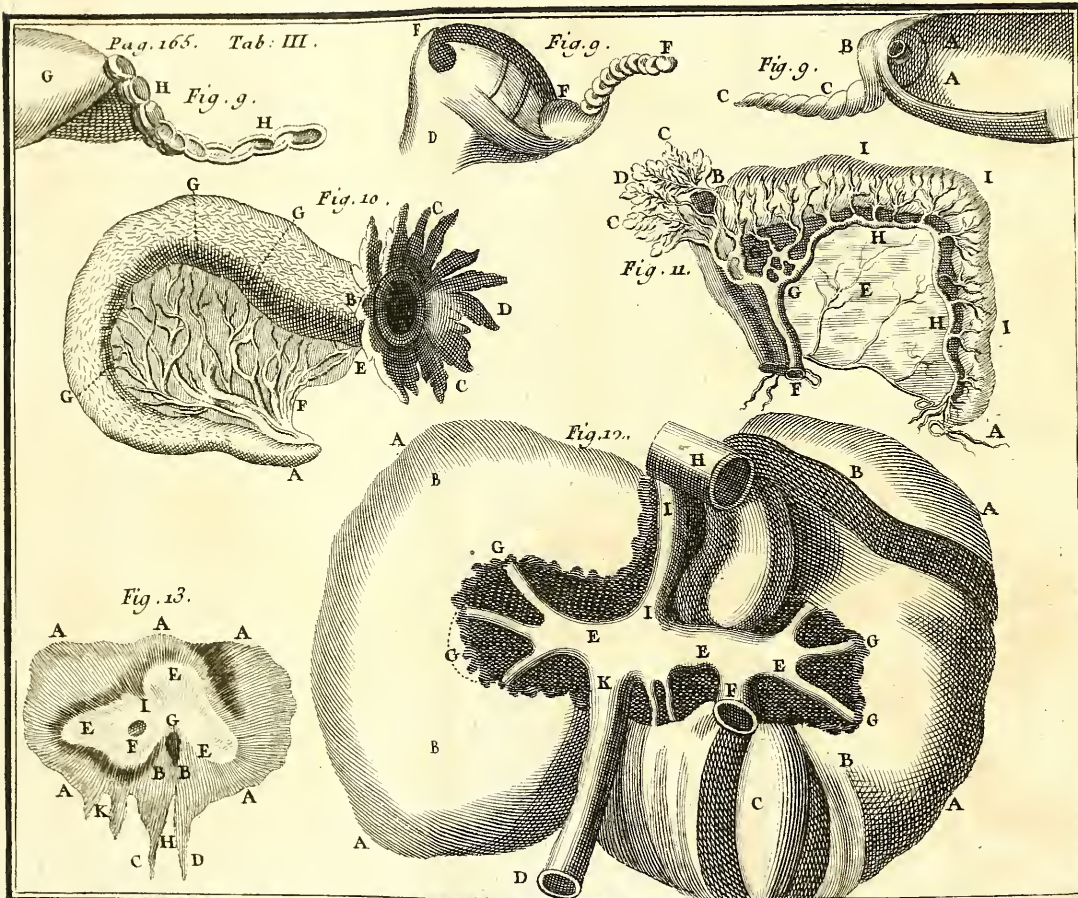
C, Progreſſus per veſtibulum.

D, Gyri per tres canales ſemicirculares.

E, Extremitas ad cerebrum rediens, & per illud multis ramulis diſtributa.

EXPLI-

Pag. 165. Tab: III.
Fig. 9.
Fig. 9.
Fig. 9.
Fig. 10.
Fig. 11.
Fig. 12.
Fig. 13.

EXPLICATIO TABULÆ TERTIÆ.

Fig. 9. triplex ſiſtit ſchema *tortuoſi curſus & valvularum ductus biliarii cyſtici*, cum parte veſiculæ fellis, prout in diverſis cadaveribus eum obſervavi.

A A Pars eſt veſiculæ fellis aperta.
B Exitus in ductum cyſticum valde tortuoſus.
CC Ductus cyſticus, inſtar funiculi contortus, intus *valvulas ſpirales* obtinens.

Fig. 9. *D*, Aliam ejuſmodi demonſtrat veſiculam fellis.

E Ejus exitus & inflexio quaſi ſigmoidea.
FF Ductus cyſticus apertus, *valvulas ſpirales*, alio modo conformatas, oſtendens, quam in figura priori.

Fig. 9. *G*, Rurſus alia exhibetur veſicula: quæ

HH varias intus obtinet cellulas, & membranulas tranſverſas, rectas, obliquas; omnes tamen pro tranſitu bilis perforatas ſive patentes: quæ quidem flatum, ſed non ſtylum ad veſiculam admittebant. Conf. *Nota* (18*).

Neglectæ hactenus ſunt a pleriſque anatomicis hæ valvulæ; ſed credo, ſi ſemper inquirantur, eas frequentiſſime obſervari: quia in pleriſque cadaveribus, quæ a multis nunc annis diſſecui, aliquid valvuloſum, ſed ſemper cum aliqua diverſitate, ibi offendi. Idem nunc teſtatur BIANCHUS in *Hiſtoria* ſua *hepatica* nova, qui has valvulas olim negaverat.

Fig. 10. Oſtendit unam *Tubarum Fallopianarum* uteri, ex Drakii Anthropologia, cujus vaſa *mercurio* & *flatu* repleta erant: ad demonſtrandum illorum progreſſum in altera alarum veſpertilionum, una cum diſtributione reticulari venarum in parietibus tubæ, ejuſque expanſionum ſive fimbriarum: quibus hæ partes in orgaſmo venereo, diſtenduntur, eriguntur, aptæque redduntur ad amplectendum ovarium ſui lateris: tam pro ſemine maſculino ab utero ad ovarium conducendo, quam ad ovum imprægnatum, ex ovario ad uterum tranſmittendum.

A Pars eſt hujus tubæ, utero proxima.

B Extremum ejus alterum; quod aliquo modo rurſus anguſtius fit, antequam fimbrias ſuas emittit.

CC *Fimbriæ*, ſive expanſiones ejus membranaceæ diſtentæ.

D Os hujus extremi diſtentum.

E Ala veſpertilionis hujus lateris.

F Venæ & arteriæ ejus ab hypogaſtricis.

GG Vaſa, mirabile cavernoſum ſive reticulare corpus in parietibus Tubæ conficientia.

Fig. 11. Oſtendit quoque *tubam fallopianam*, cujus venas mercurio in diſſectione quadam publica quondam replevi: in qua vero earum diſtributio longe alia & pulchrior apparuit, quam a Drakio exhibita eſt.

A Eſt pars tubæ, utero proxima, filo ligata: quia alias Mercurius ad uterum & vaſa hypogaſtrica rueret, atque perfectam tubæ expletionem impediret.

B Ex-

B Extremum alterum: in quo

CC Fimbriæ, ſive expanſiones membranaceæ, ad extrema ultima, vaſis minimis, conſpicuis tamen, repletiſſimæ; quæ vero a pictore tam pulchre omnia exprimi non potuerunt, quam viſui re vera ſe exhibuerunt.

D Oſculum hujus extremi.

E Ala veſpertilionis ſive ligamentum inter tubam, & ovarium: quod primo aſpectu vaſis mercurio plenis, erat refertiſſimum; quæ vero rurſus, donec pictor accerſeretur, ex parte deplebantur; quia mercurius per foraminulum quoddam effluebat, ita ut pauca ſuperſint.

F Vena, cui mercurius injectus erat, a ſpermatica uteri orta.

G Ejus diviſiones majores.

HH Ramus inſignis, cum tuba uteri quaſi parallelus incedens, fere ut venæ inteſtinorum in meſenterio: ex quo ramo parallelo.

III Rami plurimi, tubam, fere ut vaſa in inteſtinis adeuntes, eamque tam copioſis ramulis replentes, ut tota fere tuba ex meris vaſculis confecta videretur: nam tam copioſa erant, ut vaſa, quæ a RUYSCHIO in pia matre, corde, aliiſque partibus, maxime vaſculoſis, variis in ſcriptis ſuis, repræſentantur; *quæ tamen tubæ hactenus ab autoribus fere abſque vaſis delineatæ ſunt.* Inde vero mirum non eſt, has partes, *in orgaſmo venereo*, a copioſo ſanguine, in hæc vaſa irruente, diſtendi & erigi poſſe: cum etiam ipſo flatu aliqua ratione erigi queant.

Fig. 12. Demonſtrat *hepar fœtus recens nati.*

AAAA Hepatis ambitus.

BBBB Pars hepatis ima, in qua variæ inæqualitates.

C Veſicula fellis.

D Vena umbilicalis, ab umbilico ad hepar unico trunco progrediens.

EEE Sinus venæ portæ, in quem ſolum vena umbilicalis aliter ac Verheyen ſcribit, uno trunco ſe inſerit.

F Truncus venæ portæ reſectus, ubi ſinum intrat.

GGGG Rami præcipui ſinus venæ portæ per hepar diſtributi, hepate leviter abraſo demum conſpicui.

H Truncus venæ cavæ.

II *Canalis venoſus* ſive *ductus venoſus*; e regione ingreſſus venæ umbilicalis, ex ſinu venæ portæ egrediens, & in venam cavam ſe inſerens: qui in utero magnam, imo forte maximam ſanguinis partem, per venam umbilicalem ad hepar fœtus allatam, ampla via in venam cavam & cor recta transfert; qui verò poſtea, fœtu nato, ſenſim concreſcit. Hic canalis in Bianchi *Hiſtoria hepatica* non delineatus reperitur.

K Locus introitus venæ umbilicalis in ſolum ſinum venæ portæ, unico extremo, non duplici, uti male a Verheyeno aliiſque nonnullis perhibetur.

Fig. 13. *Diaphragma* exhibet a parte inferiori: eo ſcilicet poſitu, quo in corpore ſitum eſt; quod propterea rurſus ad corpus humanum recens delineari curavi, quia in altera editione a pictore male exaratum fuerat, atque etiam figuræ Verheyeni & Mangeti illud inverſum, ſive a parte ſuperiori tan-

tantum repræſentant: quo lectores, præcipue tyrones, facile falli poſſunt.

AAAAA Diaphragmatis muſculus ſuperior, fibris carneis craſſis e ſterno & coſtarum cartilaginibus proveniens: quæ fibræ omnes verſus partem tendineam, quaſi radii ad centrum, excurrunt, & ibidem ſe invicem ſæpe ſupraſcandunt.

BB Muſculus inferior, quaſi duplex.

C Tendo ejus dexter & longior.

D Tendo ſiniſter & brevior.

EEE Pars tendinea, ſive centrum tendineum, cui ſuperius pericardium adhæret: in qua fibræ tendineæ, obſervante SANTORINO, roboris gratia, inter ſe decuſſantur, & mirabiliter ſibi invicem intexuntur.

F Foramen ellipticum tranſverſum, in parte tendinea, per quod vena cava tranſit.

G Foramen oblongum in parte carnea, per quod œſophagus ventriculum adit.

H Locus ſive interſtitium inter duo capita muſculi inferioris, ubi *Arteria magna* e thorace in abdomen deſcendit; *Ductus* vero *thoracicus* & ſæpe *vena azygos* ex abdomine in thoracem aſcendunt.

I Pars quædam carnea, quæ hic erat in tendinea.

K Appendices duæ muſculoſæ, quæ in variis variant, & modo adſunt, modo deſunt. *(a)*

(*a*) *Haller.* in Diſſ. de Muſc. Diaphrag. Diaphragma aliter, & *Serac*, in Acad. Reg. Par. A. 1739. atque in Comm. litt. 1734. rurſus aliter delineavit: unde patet, hanc partem *non in omnibus uno eodemque modo ſe habere*, ſed ut alias partes, & præſertim muſculoſas, ſæpe variare.

EXPLICATIO TABULÆ QUARTÆ.

Fig. 14. Repræſentat *glandulam thymi* ex fœtu humano recens nato.

AA eſt *Cor*, pericardio involutum, cui thymus magna parte adhæret.

BB *Glandula thymus*, prout in hoc fœtu ſe habebat: bifida quaſi, in inferiori; trifida vero in ſuperiori parte. Cujus partes inferiores, *aa*, adhærent ſuperiori parti pericardii; pars media, *bb*, trunco arteriæ pulmonalis & aortæ; partes vero ſuperiores, *ccc*, principio ramorum aortæ aſcendentium incumbunt.

CCC Rami tres aſcendentes aortæ.

Fig. 15. *Varietatem hujus glandulæ* ex alio fœtu oſtendit; quales adhuc plurimas afferre poſſem: nam æque figura, quam magnitudine, in quovis fere infante variat; ita, ut nulla certa dari queat.

AA Pars ſuperior cordis pericardio involuti.

BB Glandula Thymus, ſuperius in duas partes diviſa, *aa*, inferius leviter tantum ſinuata, *b*.

CCC Rami aortæ aſcendentes, ut in præcedenti. Conferatur §. 256. & §. 387.

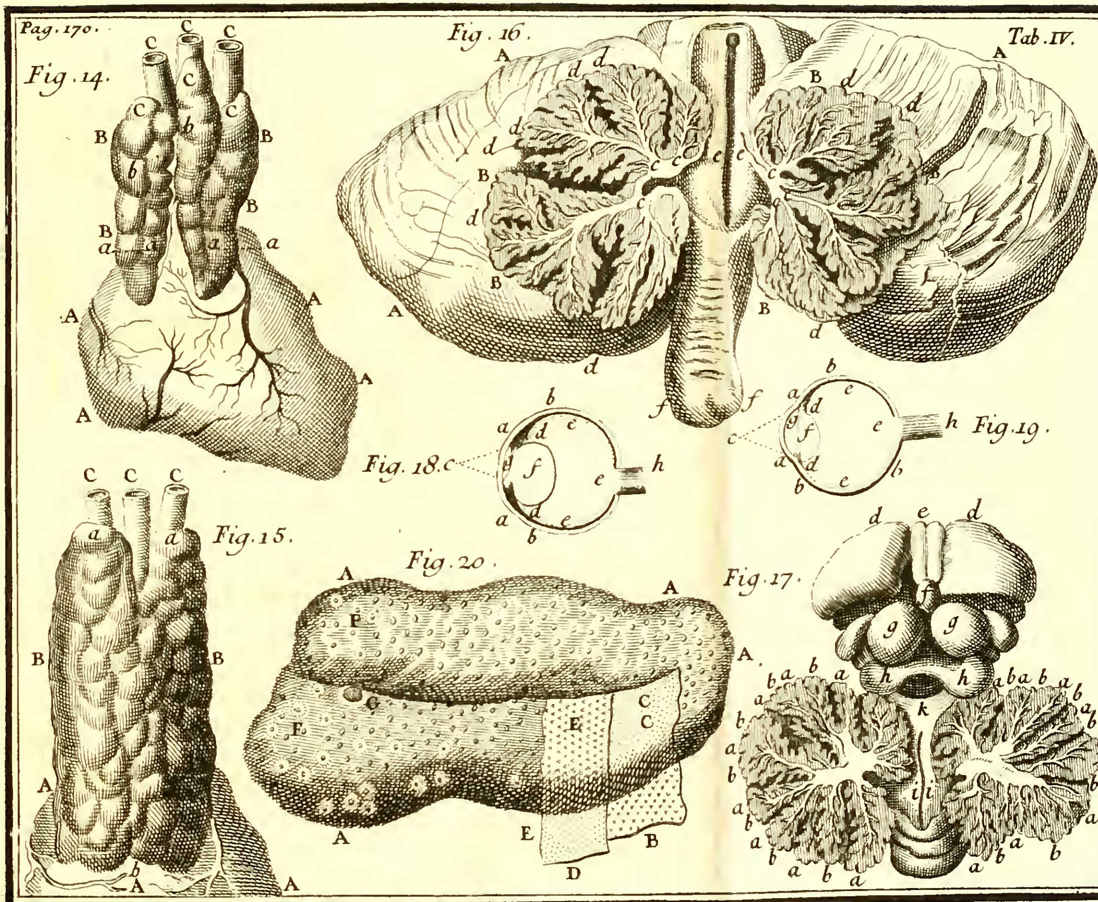
Fig. 16. Exhibet *cerebellum humanum:* in quo diviſiones ejus in lamellas ſive lobulos, ab aliis, quantum novi, non deſcriptos, pulchre demonſtrantur.

AAAA Indicatur *cerebellum humanum*, in medio perpendiculariter & in æquales partes ſectum.

BBB Interior ſubſtantia corticalis & medullaris.

ccc Tractus medullares, non adeo craſſi, nec adeo breves, ut vulgo a multis delineantur.

dddd

Pag. 170.
Tab. IV.
Fig. 14.
Fig. 15.
Fig. 16.
Fig. 17.
Fig. 18.
Fig. 19.
Fig. 20.

dddd Diviſiones corticalis ſubſtantiæ primo in *lobos* majores, qui vero mox in plures minores, & tandem *minimos lobulos*, ubique pulchre dividuntur: ita, ut quilibet lobus major, ſuum peculiarem habeat ramum medullarem, & quilibet lobus minor, imo minimus, ſuum ramulum medullaris ſubſtantiæ, quorum quilibet ab altero diſtinctus: omnes tamen tandem rurſus prope medullam oblongatam, quaſi in unum truncum, coeunt. Hæ diviſiones & lobuli literis ſatis indicari non poſſunt; ſed ex figuræ conſideratione facilius patebunt, licet ſatis bene a ſculptore non ſint expreſſæ.

ee Medulla oblongata, cum ſua crena.

ff Principium ſpinalis medullæ.

Quomodo vero ope ſpiritus vini præparari, & in conſpectum optime produci debeat hæc fabrica, olim in Ephem. Nat. Curioſ. Centur. V. pag. 157. prolixius docuimus.

Fig. 17. Oſtendit *cerebellum vitulinum*, in medio quoque verticaliter diviſum, cum partibus quibuſdam annexis, ut in eo lobuli cerebelli, quomodo in vitulo ſe ſe habent, quoque videri queant.

aaaaaaa Demonſtrat majores & præcipuos cerebelli hujus lobulos.

bbbbbb Præcipuas diviſiones lobulorum cerebelli, quos vulgo pro una eademque continua ſubſtantia habuerunt & delinearunt Anatomici.

cc Tractus medullares præcipui unde minores, tamquam ramuli arborum innumeri procedunt.

dd Crura cerebri reſecta.

e Rima ad infundibulum.

f Glandula pinealis.

gg Pro-

gg Prominentiæ, *Nates* dictæ.

hh Teſtes.

ii *Ventriculus quartus* cerebri, ſive calamus ſcriptorius, in cujus medio, *crena*; in parte ſuperiori

k *Anus*, ſive orificium ad *Aquæductum Sylvii.*

Fig. 18. Proponit *oculum ſuillum* recentem, *frigore conglaciatum*, & verticaliter diſſectum, ut ſitus trium ita dictorum humorum oculi & tunicæ uveæ rite conſpici queat.

aa Membrana cornea.

bbbb *Scleroticæ*, nec non ſubjectæ *choroideæ* & *retinæ*, ambitus.

c Membrana *uvea*, in cujus medio pupilla.

dd *Ligamentum ciliare*, juxta humorem cryſtallinum inſertum.

eee *Humor vitreus*, partem mediam & poſteriorem oculi occupans.

f *Humor cryſtallinus*, in ſinu vitrei: a ligamento ciliari quaſi ſuſpenſus, & membranula incluſus, mox poſt uveam.

g *Humor aqueus*, inter cryſtallinum & tunicam corneam: ubi conſpicitur, copiam humoris aquei inter corneam & uveam, ſive in *anteriori humoris aquei camera*, longe majorem eſſe, quam in poſteriori, ſive inter uveam & cryſtallinum: ubi pars longe minima, & vix tenuiſſima lamella, obſervari poteſt.

Fig. 19. Demonſtrat eadem, ſed ex *oculo humano*, in quo adhuc plus humoris aquei ante uveam, quam poſt uveam, conſpicitur. Ceterum nulla notabilis differentia, quam quod *plus humoris vitrei*, *eee*, & *cryſtallinus* *f* in homine longe ſit minor, quam in porcis, canibus, vitulis, ovibus, leporibus, aliiſque omni-

omnibus beſtiis, quas hujus cauſſa diſſecuimus. Conf. quæ uberius de hoc argumento *Nota* (51*) dicta ſunt.

Fig. 20. Exhibet *linguam humanam*, cum tribus ejus tegumentis: quæ, ſi recte memini, nuſquam antea delineata ſunt. *(a)*

AAAA Superficies ſuperior linguæ, in qua eminentiæ papillares capitatæ & pyramidales undique in conſpectum prodeunt.

B Tunicæ exterioris fruſtum, ſeparatum a reliquis, & reclinatum, in qua papillæ nerveæ innumeræ in conſpectum prodeunt, interiori ejus ſuperficiei adhærentes.

CC Tunica ſecunda linguæ, *corpus reticulare Malpighii* dicta; per cujus foramina papillæ nerveæ ex tertia ad primam ſive extimam tranſeunt.

D *Corpus reticulare*, a ſubjecto tertio involucro ſeparatum & reclinatum, ut foraminula retis melius conſpici queant.

EE Membrana, ſive *corpus papillare nervoſum*, in quo innumeræ papillæ e lingua eminent, quæ ex hoc corpore, per membranam reticularem, ad tunicam extimam, tranſeunt.

FF *Glandulæ linguales*, ut & papillæ anterioribus longe majores, in poſteriori linguæ parte conſpicuæ: nunc plures, nunc pauciores.

G Foramen, quod in poſteriori linguæ parte ſæpe occurrit, figuræ incertæ & dubiæ: modo rotundum, quandoque triangulare, alias ovale, de quo vide plura *Nota* (56*).

Fig. 21. jam in Tabulæ ſecundæ explicatione expoſita eſt, ubi quoque delineata proſtat.

EXPLI-

(*a*) Reperi poſtea, quod apud *Bourdonum* Tab. V. fig. 12. hæc jam delineata ſint; ſed magnitudine naturali majora.

EXPLICATIO TABULÆ QUINTÆ.

Fig. 22. Oſtendit membrum genitale virile *a facie ſuperiori*; cujus venæ & ſubſtantia cavernoſa, ſingulari & eleganti modo, argento vivo ita a me repletæ ſunt, ut illæ egregie & melius in conſpectum prodeant, quam eas antea unquam vidi, aut delineatas uſquam reperi: quod membrum adhuc ita præparatum aſſervo.

A Venæ penis truncus, in quem mercurium, pertuſa prius valvula ejus, immiſi.

BB Venæ hujus circa penis medium in ramos duos inſignes diviſio.

CC Uberior horum in plures ramos notabiles, & tandem in quamplurimos ramulos minimos, prope coronam penis, diſtributio.

DD Elegantiſſimus vaſculorum ſubtiliſſimorum & copioſiſſimorum, ex minimis ramulis ortorum, inextricabilis & mirabilis curſus per totam glandis ſuperficiem, tortuoſis & flexuoſis gyris, ad inteſtinulorum aut vaſculorum ſeminalium in teſticulis ſimilitudinem; quæ adeo numeroſa ſunt, ut tota glandis ſuperficies ex meris minutiſſimis vaſculis conſtare videatur.

eeee Vaſa quædam minora, majora & maxima, multis in locis ſcandentia, amplectentia ſive ſuperequitantia.

F. Finis urethræ, per quam urina exit.

G. Funiculus, quo poſt expletionem penis pars poſterior conſtricta eſt, ne mercurius facile effluat.

H. Pars

Fig. 22.

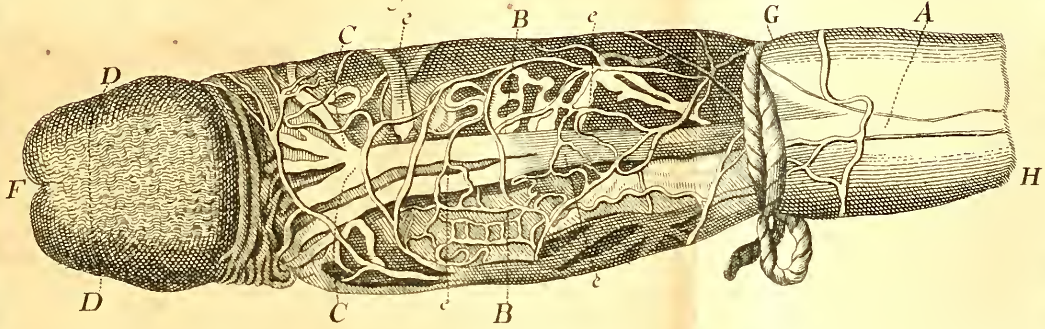
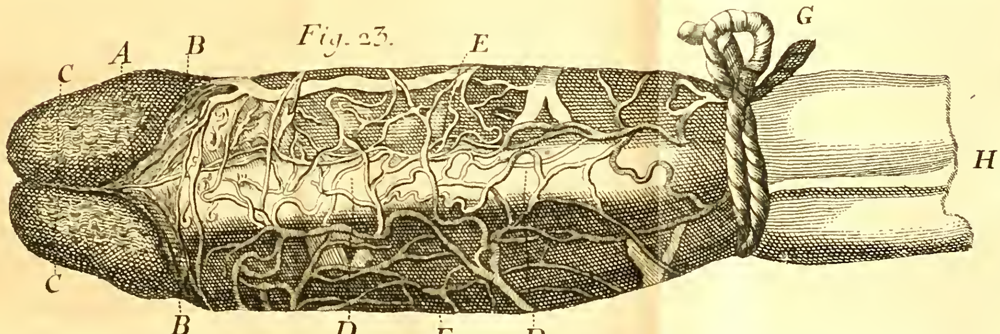

Fig. 23.

H. Pars penis poſterior reſecta.

Fig. 23. Repræſentat ejuſdem penis *faciem inferiorem*: in qua, quomodo venæ, mercurio repletæ, tam mirabili reptatu atque tam multis amplexibus, conjunctionibus ſive anaſtomoſibus, per hanc, & in primis etiam ſuper urethram diſcurrant, apparet; quarum multæ longe ſubtiliores ſunt & copioſiores in ipſo objecto, quod jam ultra tria luſtra aſſervo, præſertim circa frenulum & coronam, quam a pictore & ſculptore, ſine confuſione producenda, exhiberi potuerunt.

A Frenulum penis, copioſiſſimis minutiſſimiſque vaſculis, pilum tenuitate ſuperantibus, inſtructum.

BB Corona & cervix penis, vaſculis omnium ſubtiliſſimis abundantes.

CC Glandis tota pars inferior, ſicuti ſuperior, ubique vaſculis valde exiguis, mirabiliter tortuoſis, repletiſſima.

DD Urethra protuberans: cujus corpus cavernoſum, mercurio plenum, eam ita extendit, cum vaſis plurimis eam ambientibus.

EE Corpora duo penis cavernoſa, urethram in medio continentia, argento vivo quoque repleta: quæ una cum urethra vaſorum majorum, multas flexiones, ambages, amplexus & anaſtomoſes facientium, magna copia cinguntur, omnia mercurio impleta.

F Finis urethræ.

G Funiculus, quo penis ligatus.

H Pars penis poſterior reſecta.

Hoc

Hoc pulcherrimæ repletionis experimentum aliquoties in aliis penibus iterare volui: ſed in nullo tam bene ſuccedere voluit, quam in hoc: quia mercurius per venam dorſi immiſſus, per iter urinæ mox rurſus effluebat. *Unde vero communicatio hujus itineris* cum *venis penis cognoſci*, & præter alia, *contagii venerei modus* inde intelligi poteſt.

EXPLICATIO TABULÆ SEXTÆ.

Fig. 24. Repræſentat *teſticulum humanum*, cujus vaſa ſeminalia more *Ruyſchiano* a me reſoluta ſunt.

A Tunicam teſticuli albugineam denotat, a vaſculis ſeminalibus ſeparatam & reflexam.

BB Vaſcula teſticuli ſeminalia reſoluta, quæ genituram conficiunt, atque inſtar capillamentorum fere dependent: ex quibus interiorem teſtis ſubſtantiam totam conſtare, hic videri poteſt.

Fig. 25. peculiarem *teſticuli cujuſdam humani compoſitionem*, ſicut a me Helmſtadii, in cadavere publice inciſo, olim reperta eſt.

A Arteria aorta deſcendens.

B Vena cava inferior.

CC Venæ emulgentes.

D Ortus arteriarum ſpermaticarum ex trunco aortæ.

e Vena ſpermatica dextra, e trunco venæ cavæ.

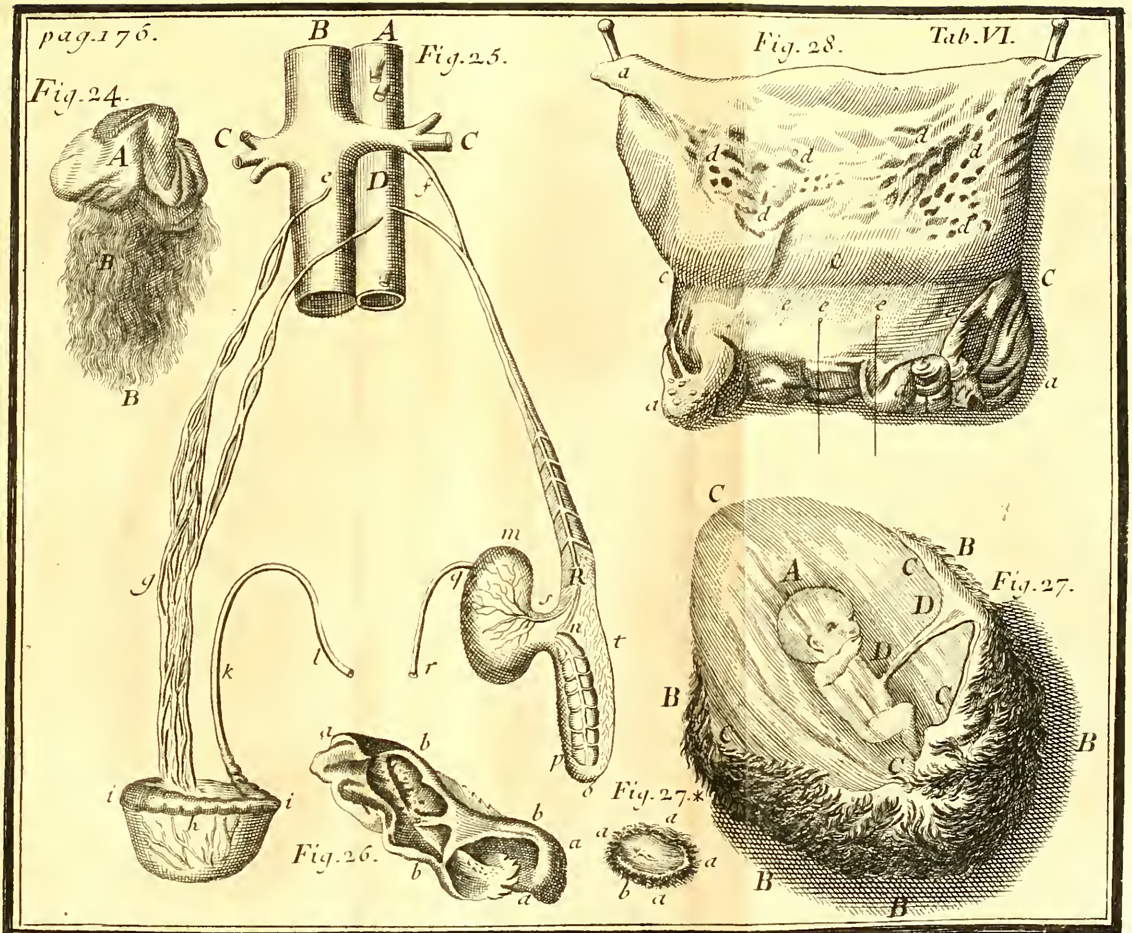
f Vena ſpermatica ſiniſtra, ex emulgente ſiniſtra.

g Vena & arteria ſpermatica dextra ſibi invicem implicatæ conſueto modo ad teſticulum abeuntes

h teſticulus dexter, &

ii epidydymis e ſcroto exemta.

k l vas

pag.176.
Tab.VI.
Fig.24.
Fig.25.
Fig.26.
Fig.27.
Fig.27.*
Fig.28.

k l vas deferens ſive ejaculatorium; quæ tria omnia, hoc latere, conſueto & naturali more ſe habebant.

m *Teſticulis ſiniſter*, qui non in ſcroto, ſed in abdomine hæſerat, eo in loco, ubi alias vaſa ſpermatica abdomine egrediuntur, altero longe minor, & ſine epidydymide. Conf. *Nota* (26*)

n o *epidydymis* in hoc cadavere a teſticulo maximam partem ſeparata; nam ad *n* tantum adhærebat teſticulo, reliqua pars per loca vaſis ſpermaticis alias conſueta, per muſculos ſcilicet abdominis, ex abdomine egrediebatur, & ad ſcrotum uſque ſe extendebat, ſic ut locus *o*, quæ pars ejus inferior fuit, in ſuperiori ſcroti parte hæreret. Inde vero

p ductus ſive *vas deferens*, (quaſi ex teſticulo e ſcroto veniret) rurſus aſcendebat ad abdomen, ſub teſticulo *m* pergebat, ad litteram

q emergebat, & deinde more ſolito a littera

r ad veſiculam ſeminalem ſui lateris progrediebatur.

R Eſt locus, ubi vaſa ſpermatica dividebantur, & pars

s ad teſticulum, pars vero

t ad epidydymidem abibat.

Cognoſcimus ex hoc luſu naturæ, *quam ingenioſe & pulchre natura hujus teſticuli ſtructuram fabricaverit.* Nihil in eo deficit: ſed partes, quæ alias conjunctæ eſſe ſolent, ut epidydymis & teſticulus, ſeparatæ & quaſi arte a ſe invicem reſolutæ erant.

Cumque alias teſticulus in ſcroto naturaliter hærere ſoleat, natura vero per errorem eum in abdomen

m poſuerit,

poſuerit, voluit tamen, ut pars aliqua ejuſdem, nimirum epidydymis, cum vaſis ejaculatorii parte, extra abdomen verſus locum conſuetum abiret: atque ſic, licet hæc teſticuli fabrica non ſit conſueta & naturalis, *hac tamen ratione omnes teſticuli naturalis functiones & uſus præſtare potuit*, ac ſi naturali prorſus modo factus eſſet. *Perſuademur etiam hac fabrica certius ac manifeſtius, genituram ex teſtibus per epidydymides ad vaſa deferentia* pervenire.

Fig. 26. *a a a* denotat *veſiculam ſeminalem* dextram, apertam, recentem, non ſiccatam; at elotam, ut non ſolum variæ ejus cellulæ, verum etiam *facies interna reticulata*, a SANTORINO in *obſ. anatom. pag.* 201. indicata ac deſcripta, in conſpectum prodeat.

b b b Facies interna reticulata, (tanquam corpus reticulare) quæ fere ut interior facies veſiculæ felleæ a RUYSCHIO delineata ſe oſtendit: quibus in cellulis ſive reticulis genitura virilis forte majorem perfectionem acquirit. Pulchrior vero in ipſo objecto apparet, quam a pictore & calcographo exhiberi potuit.

Fig. 27. *Fœtus* eſt *humanus*, abortu ex muliere, tertio menſe gravida, rejectus, membranis ſuis, quaſi in ovo adhuc pulcherrime incluſus, ac liquori ſuo conſueto innatans: omnia in naturali magnitudine, ut a me aſſervatur.

A Fœtus humanus, capite craſſo, oculis magnis, protuberantibus, nigris, ſicut plerumque hoc in ſtatu eſſe ſolent, per liquorem & tunicas pellucidas, ſicut ſitus eſt, apparens.

B B B B Tunica exterior chorii, valde vaſculoſa, vaſculis

culis inſtar radicularum undique dependentibus, copioſiſſimis, ab aliis, quod ſciam, nondum ita delineatis, ornata: ubi notanda

CCCC Tunicarum fœtus pellucidarum pars, a quibus vaſculoſa a me ex parte ſeparata ſive detracta eſt, ut una cum fœtu in liquore ſuo ambiente conſpici poſſit: nam ſciendum, maximam partem hujus ovi humani tunica tali vaſculoſa, vaſculis fluctuantibus, ut pictæ ſunt, & dependentibus fuiſſe inſtructam.

D D Funiculus umbilicalis rudi modo adhuc apparens.

Fig. 27*. *aaaa* Ovulum a muliere per quatuor circiter, ut credidit, hebdomades gravida, magna uteri hæmorrhagia, magniſque doloribus rejectum: quod fere pellucidum, multiſque vaſculis ſive radiculis chorii, tanquam villis, in ambitu ornatum, in quo

b corpuſculum inſtar vermiculi apparet, embryonem adhuc informem repræſentans, quod quoque adhuc aſſervo.

Fig. 28. *a a a a* Eſt *pars ani & inteſtini recti* aperta.

b b Inæquales eminentiæ & rugæ in extima ora ani, ubi venæ lividæ tumentes in hoc cadavere apparebant, quæ *hæmorrhoidales* vocantur.

c c c margo, qui a litt. *c c* ad litt. *a a* inferiores inſtar fimbriæ erat, ubi ſphincter & inteſtinum rectum colore & conſiſtentia, ut plerumque fieri ſolet, differebant.

d d d d Oſcula minima quamplurima circa inteſtini recti finem, cum multis glandulis ſubrotundis, ut in hoc cadavere apparebant.

e e e e Oſcula quædam majora ſetam admittentia,

infra fimbriam recti, ubi ſphincter ſitus eſt, prout in hoc cadavere videnda erant, quorum duobus ſetæ ſunt immiſſæ.

EXPLICATIO TABULÆ SEPTIMÆ.

Fig. 29. Oſtendit *inteſtinum ileum*, *colon*, *cœcum* cum *proceſſu* vermiformi, quomodo ſe ſæpe habeant in infante recens nato, flatu diſtenta & exſiccata.

A A *Pars inteſtini ilei*, ejuſque in latus ſeu parietem coli ſiniſtrum ingreſſus.

B B Pars inteſtini coli.

C *Inteſtinum cœcum*, ejuſque in *proceſſum vermiformem* peculiaris & diverſa, quam in adultis, mutatio: in infantibus enim his cœcum ſenſim ſenſimque anguſtatur in proceſſum hunc, coni quaſi figura; cum in adultis id alia fiat ratione, & cylindricus fere ſit.

D E *Proceſſus vermiformis* in hoc infante *ſingulari modo inflexus*: primum enim a *C* ſub ileo tranſibat & aſcendebat ad *D*. Deinde vero ſupra ileum iterum reflectebatur, & deſcendebat ad *E*.

Fig. 30. Eadem *inteſtina a parte poſteriori* exhibentur, ut cœci mutatio in proceſſum vermiformem, quomodo in infantibus plerumque ſe habeat, clarius conſpici queat.

A A Inteſtinum ileum cum ejus in colon ingreſſu.

B B Colon.

C Cœ-

Fig. 29.

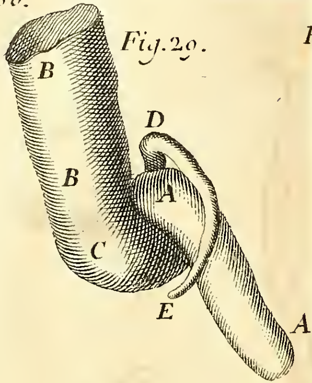

Fig. 31.

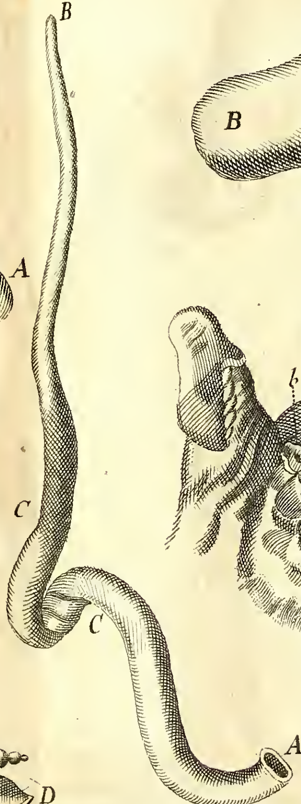

Fig. 30.

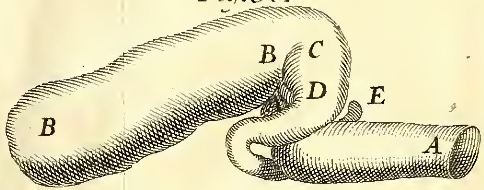

Fig. 33.

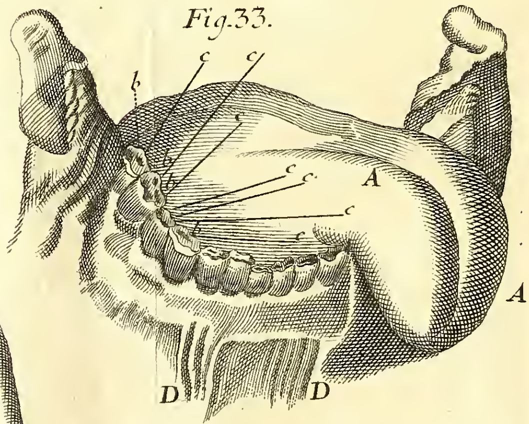
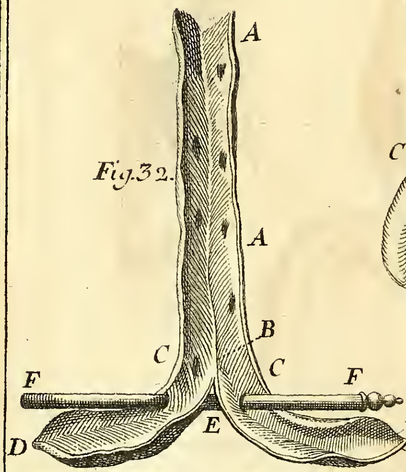

Fig. 32.

C Cœcum.
D Initium proceſſus vermiformis.
E E Singularis hujus flexus circa ileum.

Fig. 31. *Proceſſum quendam vermiformem* ſeparatim ex adulto, peculiaribus flexionibus, & quaſi gyris donatum, exhibet; qui ſimul ſolito longior erat.

A Principium ejus a cœco reſectum.
B Finis ſurſum ſpectans.
CC Singulares flexiones.

Fig. 32. *Sinum longitudinalem duræ matris* cum lateralibus exhibet, quibus *ſinus peculiaris tranſverſus* in hoc cadavere interjectus erat.

A A *Sinus longitudinalis* pars aperta.
B Locus, ubi accurate in *duos æquales* laterales, (quod ſæpius ita non contingit) dividebatur in hoc cadavere.
CC Initium duorum ſinuum lateralium.
D D *Laterales* in progreſſu ſuo reſecti.
E *Sinus* quidam *tranſverſus*, duobus lateralibus communicationem præſtans, per quem
FF Stylus craſſus facile tranſmittebatur.

Hujus ſinus tranſverſi hiatus in dextro ſinu amplior erat, quam in ſiniſtro. Conf. *Not.* (48*)

Fig. 33. Repræſentat *linguam cum maxilla inferiori* adhuc cohærentem, & in illa *oſcula ductuum ſalivalium glandulæ ſublingualis*, ſicut in hoc erant cadavere.

A A Lingua ad latus ſiniſtrum reclinata.
b b b *Oſcula ductuum ſalivalium glandulæ ſublingualis*, quorum *ſeptem* in hoc latere occurrebant.

cccc Setæ his oſculis immiſſæ.

DD Duo muſculi elevatores labri inferioris.

In ſiniſtro hujus linguæ latere horum oſculorum primum & anterius tam amplum erat, ut non ſolum ſetam, *ſed tenuem tubulum immittere*, atque per hunc flatum injicere potuerim: reliquorum vero oſculorum duo vel tria tantum apparebant minora. Conf. *Not.* (55*).

EXPLICATIO TABULÆ OCTAVÆ.

Fig. 34. *Lingua* ſiſtitur humana, ubi *in foramine, cœco* alias dicto, duo *notabiles ductus* ſalivales a me obſervati ſunt. Conf. pag. 146. part. I. & *Nota* (56*).

A Foramen illud cœcum, quod in hoc cadavere valde amplum erat, jam apertum.

b ductus alter ſalivalis, & quidem *ſiniſter*, verſus radicem linguæ abiens, cera rubra repletus.

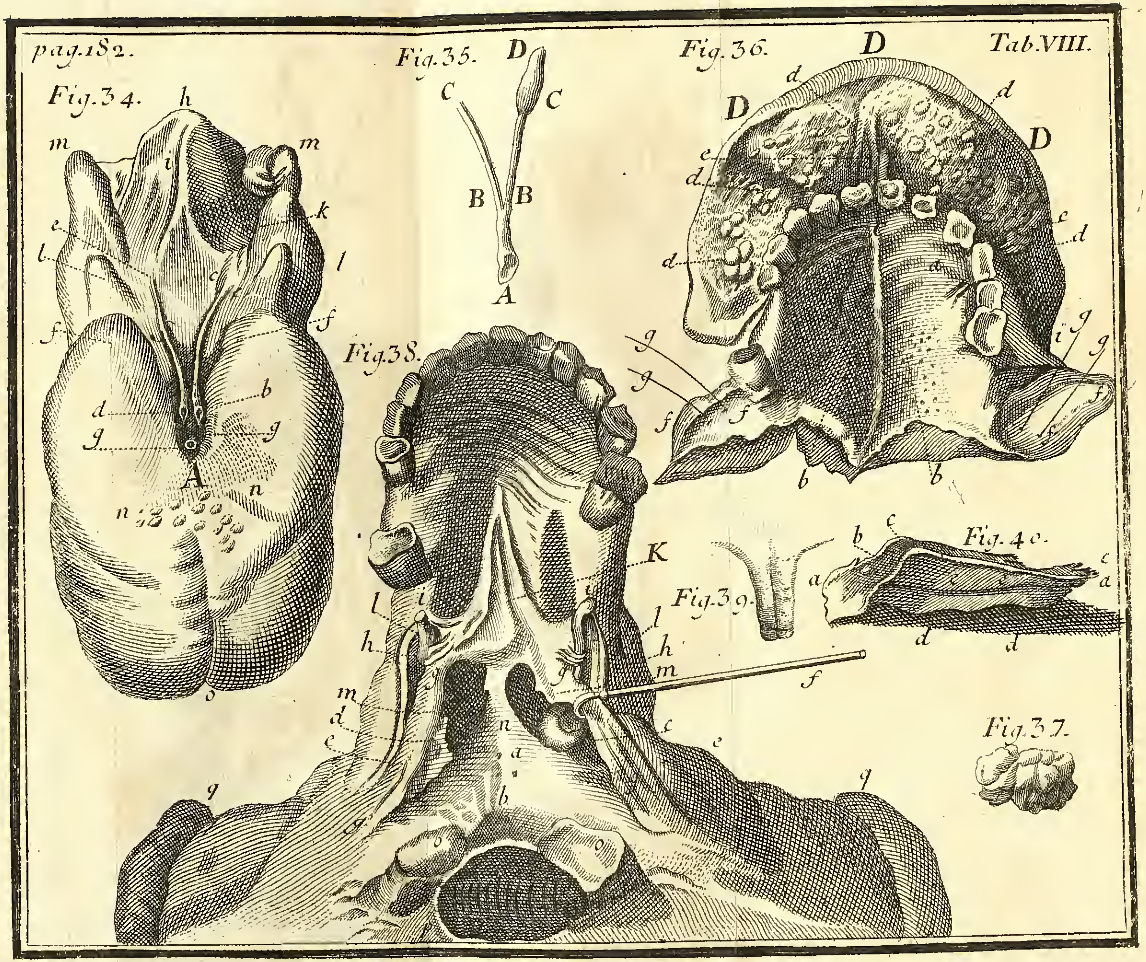
cc Veſicula in fine hujus ductus, ſaliva diſtenta.

d principium alterius ductus in latere dextro: qui quidem cera repletus non erat: inſtar ductus tamen non ſolum a reliqua linguæ ſubſtantia, tractu albicante, diſtinguebatur; verum etiam ſubtili fiſtula flatu diſtendi poterat.

e Locus, ubi hic ductus diſparebat.

ff Situs & progreſſus horum ductuum: ubi notandum, eos non in ſuperficie linguæ hæſiſſe, ſed ad lineæ profunditatem ſub linguæ involucris, quæ hic remota ſunt, ſitos fuiſſe.

Præ-

pag.182.
Tab.VIII.
Fig.34.
Fig.35.
Fig.36.
Fig.38.
Fig.39.
Fig.40.
Fig.37.

Præterea notamus oſculorum *b* & *d* ſingularem fuiſſe fabricam: nam ut valvulæ vel carunculæ ſe habebant, quæ collapſæ apparebant. Si vero flatus ope fiſtulæ certa ratione inferiora verſus pellebatur, aperiebantur, ſeque, ut hic delineata ſunt, exhibebant.

g g *Adhuc tria alia oſcula* ſive *foraminula*, quæ in majori erant, indicant: unum in parte anteriori; alterum in latere dextro; alterum, in ſiniſtro: quæ quidem ſetam per breve ſpatium oblique admittebant; verum an ulterius progrederentur, deprehendere non potui. Unde videtur, *hoc foramen, quando adeſt, communem quaſi ductum variorum ductulorum ſalivalium minorum* ex lingua eſſe; in quibus vero natura non conſtans eſt, ſed ſæpe ludit & variat.

h Epiglottis.

i Ejus ligamentum anterius.

k *Muſculoſæ fibræ*, qua ex linguæ ſubſtantia in ligamentum hoc, tanquam in tendinem, inſerebantur; quæ ad epiglottidem elevandam, quando adſunt, (nam ſemper non patent) inſervire, & pro muſculo epiglottidis, nomine *gloſſo-epiglottidei*, haberi poſſunt

l l *oſſicula duo* minima *oſſis hyoidis.*

m m Apices cornuum oſſis hyoidis.

n n Variæ glandulæ & papillæ in linguæ ſuperficie circa medium.

o Linguæ apex deorſum flexus.

m 4 Fig.

Fig. 35. *Demonſtrat ductus hos ſeorſim*, e lingua quaſi exemtos, cum foramine cœco, hic non diſſecto, tanquam ductu communi minorum.

A Foramen hoc linguæ cœcum, quod valde amplum, & canalem in hoc cadavere, ſicut hic eſt, tres circiter lineas longum, conficiebat, atque fiſtulam ſatis amplam facile admittebat.

BB Duo ductus ſalivales novi in illud deſinentes, ea magnitudine & figura, ſicut in hoc cadavere erant.

CC Fines horum ductuum, aut quorum ſaltem ulteriorem progreſſum invenire non licuit.

D Locus, ubi ſiniſter *in veſiculam pellucidam* expandebatur, quæ liquido pellucido, ſubviſcido, ſalivæ ſimillimo, replebatur: quod a cera, per oſculum A injecta, illuc compulſum eſſe videtur.

Fig. 36. Exhibet varia in *palato*, juxta palatum, & in *labro ſuperiori* conſideranda.

a a Palati pars anterior, in qua nulla oſcula hic apparebant.

b b Palati pars poſterior, valde glanduloſa: ubi in hoc cadavere quamplurima oſcula excretoria manifeſtiſſima apparebant; quorum nonnulla ſetam craſſam, & ſtylum tenuem, ad duarum triumve linearum profunditatem, non recta, ſed paullo oblique verſus poſteriora admittebant: quæ alias tam magna rarius occurrunt.

c In loco, qui reſpondet *canalibus illis Stenonianis, in capite oſſeo*, poſt dentes inciſores, conſpicuis,

ſpicuis, & ad naſum deſinentibus, nulla hic erat apertura, nullus tranſitus ad nares patebat. vid. *Nota* (59*).

D D D *Labrum ſuperius* reflexum, ut interiora pateant.

d d d d *Glandulæ* ejus *lenticulares* & *miliares*, ſicut in hoc cadavere, remota tunica oris interna, apparebant, ad ſecundum uſque dentem molarem utrinque ſe extendentes.

e Ligamentum labri ſuperioris.

f f Duæ *glandulæ conglomeratæ* in hoc cadavere obſervatæ, cum oſculis aliquot excretoriis, ab aliis, quantum ſcio, prius non deſcriptæ, a WINSLOVIO *Molares Heiſterianæ* dictæ. Conf. pag. 146. & *Nota* (57*).

g g g g Setæ & ſtyli oſculis his ad duarum linearum profunditatem immiſſi.

i pars hujus glandulæ, ubi adhuc duo ampla oſcula apparebant, quæ preſſa guttulas ſalivæ, inſtar roris emittebant.

Fig. 37. *Alteram harum glandularum*, & quidem ſiniſtram, *a facie exteriori* exhibet: unde, eam ad conglomeratarum genus pertinere, conſpicitur.

Fig. 38. *Varia circa fauces & uvulam* repræſentat, in capite & maxilla ſuperiori a parte inferiori inſpectis.

a Eſt *os ductus illius in fornice*, ſive ſuprema faucium parte, ſub *proceſſu anteriori oſſis occipitis* ſiti, pag. 146. indicati, & *Nota* (58*) uberius pro *ductu mucoſo* deſcripti.

m 5 *b* Ejus

b Ejus ſub oſſis occipitis apophyſi verſus foramen magnum occipitis extenſio, quinque minimum lineas longa.

c *Tuba ſiniſtra Euſtachiana*, cum oſculo ejus longitudinali obliquo; & cartilagineo limbo illud cingente, quemadmodum ſi paullo oblique, a regione aliquo modo oppoſita inſpicitur, apparet.

d *Tuba Euſtachiana dextra*, quomodo eodem ſpectatoris ſitu ſe oſtendit: ubi non in oſculum ejus inſpicere, ſed limbi ſive oræ faciem poſteriorem & exteriorem tantum videre poſſumus.

e e *Progreſſus* utriuſque hujus tubæ obliquus verſus aurem.

f *Hamulus*, muſculum tubæ incumbentem aliquo modo ad latus trahens, ut tuba *Euſtachii* hujus lateris tanto melius in conſpectum prodeat.

g g Muſculi *ſalpingo-ſtaphilini*, in partem poſteriorem uvulæ inſerti, qui eam retrahunt.

h h *Pterygoſtaphilini* muſculi, ſuper *corniculum* ſive apophyſin ſtyloidem *i i* interioris laminæ proceſſus pterygodei, quaſi per trochleam, reflexi, & in anteriorem veli palatini partem inſerti. Hos uvulæ muſculos eſſe negat Morgagnius Adverſ. II. p. 35. quia (ut ait) *illorum tendines in ipſam extremam oſſeam palati oram inſigantur.* Mihi vero videtur, partem quidem

quidem huic oſſi, partem vero etiam membranæ palatinæ, ut §. 326. propoſui, inſeri.

i i *Apophyſes illæ tenues* in proceſſibus pterygoideis, quas haud incongruo vocabulo *cornicula* appellavit SANTORINUS.

k *Uvula ad* palatum reflexa, & in ejus medio, ſeparata membrana palati glandulosa, *muſculus uvulæ azygos Morgagni*, ſicut hoc in cadavere ſe oſtendebat.

l l Muſculus uvulæ *cerato-ſtaphilinus*, leviter adumbratus. vid. *Nota* (72*).

m m duæ aperturæ poſteriores narium, quomodo in fauces hiant.

n *Septi naſi pars poſterior*, quam vomer conficit.

o o Duo capitula oſſis occipitis, quæ ſupremæ vertebræ articulantur, & poſt hæc

p *Foramen magnum* occipitis.

q q Aures aliquo modo apparentes.

Reliquas partes, de quibus hic non agitur, characteribus notare ſupervacuum eſſe cenſuimus.

§. 39. *Uvulam bifidam* oſtendit, qualem ann. 1740. obſervavi, quæ intus duplicem muſculum habuerat, ut alibi prolixius deſcribam.

§. 40. *Os vomeris* ſive vomer, quod a SANTORINO non pro peculiari oſſe, ſed pro parte ethmoidis tantum habetur, ſeorſim hic, ac diſtinctum, oſtenditur, e puero 13. annos nato: in quo diſtinctiſſimum erat ab ethmoideo, ſicut id adhuc aſſervo. In adultioribus vero cum ethmoideo in unum concreſcit.

a a *Vomer*, ex duobus lamellis ſive parietibus oſſeis diſtinctis conſtans.

b Ca-

b Cavea, cum oris reclinatis, quæ apophyſin oſſis ſphenoidei per gomphoſin recipit, ut alveolus maxillæ dentem: unde hæc duo oſſa per *gomphoſin* jungi dicuntur.

c c interſtitium in tota facie ſuperiori, inter duas lamellas, cui ſepti naſi pars, quæ ab ethmoideo oſſe provenit, inſeritur.

d d Pars inferior, ad ſimilitudinem vomeris, acuta; quæ palati oſſibus, ubi inter ſe coeunt, adnaſcitur.

e e lamella ſive paries vomeris dexter, cui in altero latere ſiniſter opponitur.

EXPLICATIO TABULÆ NONÆ.

Fig. I. *Muſculos interoſſeos manus externos*, & quidem ſolum partem eorum externam, quia interna hic videri nequit, exhibet.

A eſt *muſculus primus interoſſeus externus*, *a b* ejus duo diſtincta principia externa, ex ſuperficie externa utriuſque oſſis metacarpi indicis & medii digiti oriunda. *c* Linea ubi eorum fibræ oppoſito tractu coeunt. *d* tendo, qui lateri digiti medii, quod indicem reſpicit, inſeritur.

B eſt *alter interoſſeus externus*, uti ſe in dorſo manus oſtendit: *e* eſt ejus tendo, quem in externum medii digiti latus immittit, hinc hi duo muſculi, uni huic digito famulantur; prior

A ut

p. 188. Tab. IX.

fig. I.

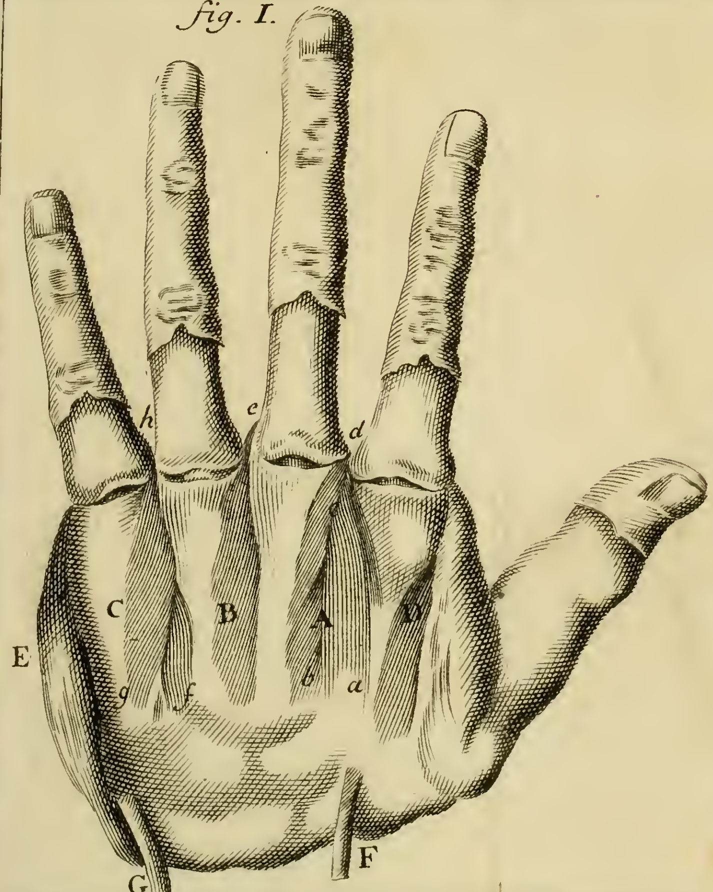
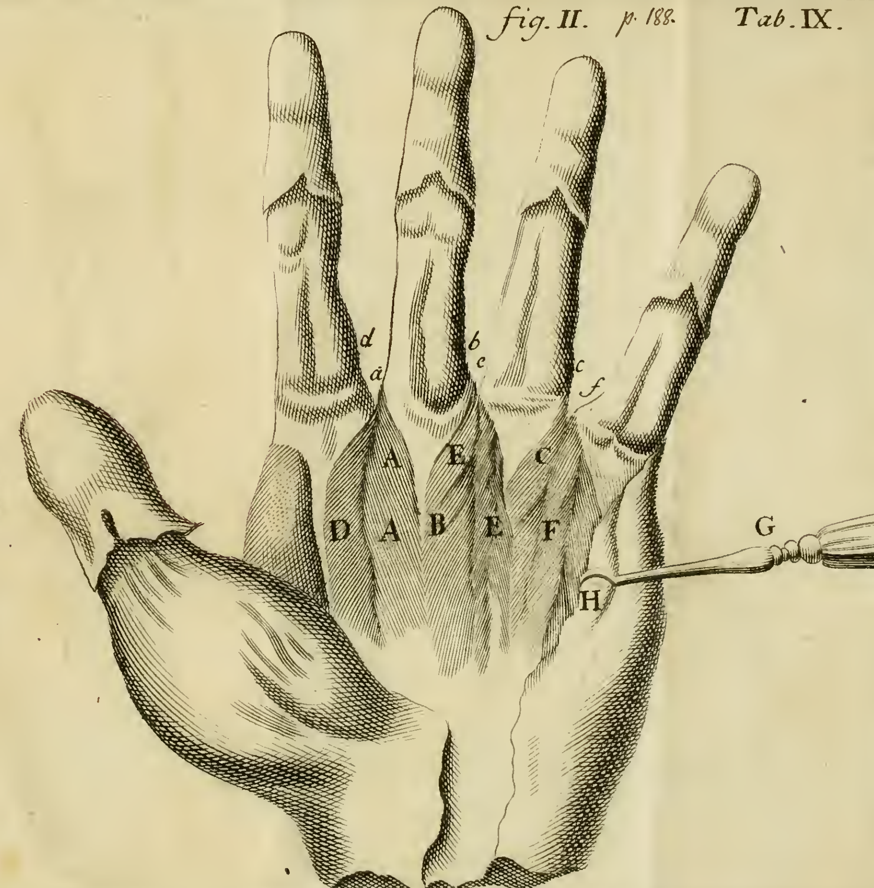

fig. II.

18

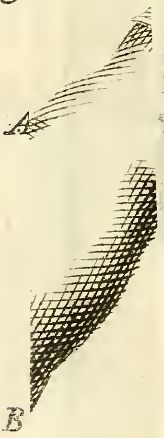
b

c

d

e

Fig.

A, ut eum ad pollicem adducat; poſterior *B*, ut eum a pollice abducat.

C tertius eſt *interoſſeus externus f g* duplex ejus principium, ex duplici oſſe & oppoſitis tractibus venientibus fibris: quæ poſtea in unum muſculum coeunt, cujus tendo *h* lateri digiti annularis, quod auricularem reſpicit, inſertus, digitum hunc a medio & pollice abducit.

D eſt pars *adductoris indicis.*

E pars *abductoris digiti auricularis.*

F tendo muſculi radialis externi.

G tendo cubitalis ſeu ulnaris externi.

Figura II. oſtenditur, quomodo *muſculi interoſſei externi* fig. I. modo deſcripti, *in vola manus ſeſe habeant*, ibidemque & oriantur & inſerantur: ac deinde quomodo etiam *interoſſei interni* hic ſint conſtituti.

A A a eſt *muſculus interoſſeus externus primus*, & ſpeciatim ejus pars interior (nam exterior præcedenti figura indicata eſt.)

B B b interoſſei externi ſecundi pars interior.

C c interoſſei externi tertii pars interior.

D d interoſſeus internus primus cum tendine.

E e interoſſeus internus ſecundus, annularis adductor.

F f interoſſeus internus tertius, auricularis adductor.

G eſt *hamulus*, quo cutis *H* paululum retrahitur, ut interoſſeus internus tertius melius videri queat.

Cete-

Ceterum, quod muſculorum interoſſeorum doctrina hucuſque valde confuſa fuerit apud Anatomicos, inde facile cognoſci poteſt, dum interoſſeorum manus SPIGELIUS & BUCRETIUS in explicatione tabularum CASSERII octo numeraverint; BROWNIUS, octo; MANGETUS modo octo, modo ſex; BARTHOLINUS quidem ſex, ſed eos omnes abductores eſſe ſcribit; VERHEYENUS quoque ſex, ſed omnes internos, *adductores*; externos vero *abductores* eſſe vult, ſeque mutuo interſecare in formam crucis putat. VESLINGIUS vero, ejuſque commentator BLASIUS, verum numerum horum muſculorum ignoraſſe videntur, quia eum in ſcriptis ſuis non indicant. Recentiores, ut DOUGLASSIUS, WINSLOUS atque ALBINUS, eos melius longe deſcripſerunt, atque hic ultimus etiam, poſt meas, *elegantes de iis figuras* exhibuit, in Hiſtoria ſua Muſculorum doctiſſima.

INDEX I.

AUCTORUM.

NB. *Ubi major numerus ibi Tomus indicatur.*

A.

Achillinus (*Alex.*) II. 117.
Alberti (*Salom.*) II. 97.
Albinus 2. 82. 171. 173. 175. 180. 183. 199. 201. II. 58. 59. 60. 135. 136.
Alghiſius 98.
Almeloveen I. 61.
St. Andreæ II. 51. 113.
Andrius 46. 53. 203.
Anellus II. 84. 85. 95.
ab Aquapendente. 2. 108. 109. 161. 182. II. 86. 98. 105.
Arantius 135. II. 75.
Ariſtoteles 128. 154. II. 72.
Aſellius 2. 83. 84.
Avicenna 145.

B.

Baglivus 131.
Baierus II. 69.
Bartholinus (*Caſpar*) 2.
Bartholinus (*Thom.*) 2. 21. 34. 86. 87. 102. 123. 145. 198. II. 49. 50. 59. 97.
Bartholinus (*Caſpari nepos*) 2.
Bartiſch II. 97.
Bauhinus 2. 27. 80. II. 66. 97. 129.
Baylius II. 84.
Bellingerus 118. II. 88.
Bellinus 2. 9. II. 13.
Berengarius II. 96.
Bergerus 105. 134. 170. II. 18. 52. 123.
Bernoullius 170. II. 96.
Bianchus 2. 142. 200. II. 37. 66. 69. 71. 74. 85.
Bidloo 2. 132. 134. 147. 176. 198. II. 10. 21. 25. 32. 63. 66. 98.
Bilſius II. 116.
Blaſius 1. 2. II. 67.
Blegny 104. II. 84. 97.
Boerhaave 21. 94. 150. 168. 170. 177. II. 16. 37. 41. 42. 44. 46. 52. 76. 77. 105. 128.
Bohnius 2. 89. II. 67. 71.
Bonetus 4.
Borellus 170. 172.
Bourdonus 2. 54. 56. II. 97. 173.
Brendelius 105.

Briggs

Briggs II. 97. 104.
Brownius II. 190.
Brunnerus 2. 80. 139. II. 29. 57.
Bucretius II. 190.
Burggrav. 168.
Buſſiere II. 85. 89.

C.

Cabrolius 167. II. 75.
Calvus II. 85.
Camerarius 134. II. 85. 120.
Cantius 2. 28. 49. 56. 178. 179. 183. 184. II. 23. 64. 93. 123. 124. 125.
Carteſius II. 96. 97.
Caſſerius 2. 172. 176. 182. 188. 205. II. 97.
Celſus 2. 8. 9. 43. 44. 47. 48. 49. 53. 55. 57. 58. 94. 103. 107. 120. 121. 122. 124. 127. 144. 148. 155. II. 32.
Charletonus 86.
Cheſelden 2. 54. 76. 77. 83. 90. 93. 94. 96. 112. 161. 179. 185. 190. 197. 200. 203. II. 54. 67. 75. 77. 113. 114. 128.
Chirac 71. II. 53.
Cicero 127. 160.
Clericus II. 28.
Cockburn 98.
Coiterus 2. 128.
Cole II. 71.
Collinus 1. 146. 149. II. 108.
Columbus 2. 27. 31. 123. 176.
Connor 25. 43.
Coſchwitz 92. 146. 150. II. 109.
Courcelles 204.
Courtial II. 84.
Cowperus 2. 45. 75. 97. 99. 119. 125. 127. 147. 170. 172. 173. 176. 177. 178. 187.-192. 197. 200. 203. 205. II. 31. 50. 53. 63. 77. 85. 91. 92. 116. 131. 137. 142.
Crellius II. 130.
Cyprianus II. 85.

D.

Dekherus II. 10.
Des Noues 104. 155. II. 118.
Deventer II. 79.
Deuſingius II. 95.
Diemerbroeck 2. II. 82.
Dionis 2. II. 79. 84. 89.
Dodart 121.
Dortu de Mayran II. 96.
Douglas 2. 3. 54. 177. 178. 183. 184. 185. 187. 190. 199. 200. 204. II. 18. 55. 117. 122. 128. 138. 140. 141.
Drackius 2. 27. 83. 93. 99. 106. 139. 151. 154. 159. 172. 179. 198. 203. II. 50. 64. 83. 122. 124. 125. 127.

Dranius 2.
Drelincourt 2. II. 133.

E.

Elsholzius II. 85.
Eraſiſtratus 84. II. 72.
Ettmüller 104.
Euſtachius 2.83.85.92.112. 124. 154. 155. 160. 161. 162. 165. 172. 175. 179. 189. II. 94.105.128.129. 131.

F.

Fabry II. 97.
Fallopius 2. 25. 63. 106. 148. 176. 187. 203. II. 50. 56. 61. 96. 127.
Fantonus 2. 104. II. 28.
Folius 21. II. 61.
Fontenelle II. 144.
Fracaſſatus 150.
Freind II. 81.

G.

Gagliardus 2. 14.
Galenus 2. 15. 25. 62. 84. 135. 142. 145. 176. 180. II. 72. 89. 91.95.
Garengeot 2. 77. II. 145. & ſeqq.
Gliſſonius 2.86.88.II.66.67.
Gœlicke 3. 104.
Gouey 123.204.II.81.134.
Graaſius 2. 93. 95. 100.105. 106. II. 75. 79. 82.
Graſſius II. 81.
Grevv 81.
Guillemeau 45.
Guintherus Adernacus II. 75.

H.

Hallerus 2. II. 23. 82. 130. 169.
Hamberger 126.
du Hamel II. 96.
Harderus II. 31.
Harris 94.
Hartſoecker II. 97.
Harveus 2. 14.
Haverus 2. 14. 17.
Heinrici 104.
Heiſter, *filius* II. 55.122.
Helvetius II. 56. 58. 59.60. 91.106.
Hemſterhuſius 86.
Henningerus 85. II. 64.
Herophilus 131.
Heucherus II. 75.
Highmorus 2. 27. 94. II. 67. 97.
Hilſcherus 104.
Hippocrates 62. 124. II. 14. 18. 21. 30. 32. 60. 72.
de la Hire II. 96. 105.
Hoellingius II. 87.
Hoffmannus (*Caſp.*) 2. II. 72.
Hoffmannus (*Frid.*) 104. II. 88.
Hoffmannus (*Maur.*) 87.
Hoffmannus (*Jo. Maur.*) 2. 25. 78. 87. II. 71.
Hornius 2. 87. II. 49. 81.
Horſtius II. 97.

n Hovius

Hovius 2. 143. 144. II. 102.

I.

Ingraſſias 2.
Jolivius 86.
Juſſieu 150.

K.

Keilius 2.
Keplerus II. 97.
Kerkringius 2. 14. 80. 112. II. 82.
Kulmus 2.

L.

Lamius 177. II. 82.
Lanciſius 2. 120. 123. 126. 134. 159. 163. 164. II. 90. 122. 129. 130. 131.
Laurembergius 2.
Laurentius 2.
Lealis 94. 96. II. 75. 76.
Leeuwenhoeck 68. 71. 94. 166. II. 18. 83.
Liſterus II. 72. 88.
Littrius 98. 99. 123. 139. 182. 198. II. 6. 9. 31. 33. 54. 80. 81. 84. 85. 142. 143. 145.
Lowerus 2. 85. 125. 126. 133. 172. II. 92. 93.
Lyſerus 2. 34.

M.

Maierus II. 90. 145.
Maloet II. 69.
Malpighius 2. 14. 69. 70. 89. 91. 105. 120. 134. 150. II. 6. 12. 42. 46. 51. 56. 71. 74. 82.
Mangetus 2. 74. 189. II. 59. 84. 85. 118. 122.
Marchettus 2. II. 49.
Mariottus II. 96. 98. 105.
Maſtichellus 155. II. 118. 119.
Mauriceau II. 79.
Mead 170.
Meeckrén II. 97.
Meibomius 25. 142. II. 22. 96.
Meryus II. 6. 86. 89. 96. 130.
Michelottus II. 9. 12. 13. 16. 38. 41. 42. 91. 122.
Mœbius II. 127.
Molinettus 2. II. 144.
Monro 2.
Morandus II. 100.
Morgagnius 2. 24. 27. 30. 45. 56. 74. 80. 81. 88. 89. 92. 94. 96. 97. 98. 100-105. 114. 115. 121. 122. 125. 128. 132. 135. 138. 139. 142. 144. 147. 149. 150. 152. 154. 155. 158. 160. 163. 168. 169. 173-175. 179. 181. 182. 183. 184. 188. 189. 190. 195. 198-200. 203. II. 14. 23. 25. 28. 29. 31. 32. 36. 45. 51. 53. 56. 57. 61. 63-65. 67-69. 74. 75. 78-82. 87. 91. 93. 94. 95. 96. 99. 100. 106. 108. 117. 122. 130-133.
Mottius II. 63. 82.

Munnick II. 50. 113.
Muraltus II. 90.
Muſgravius II. 63.

N.

Naboth 104.
Needham 2.
Nesbith 2.
Newton II. 97.
Nicolai II. 41. 75. 92. 95. 124. 127.
Nigriſolius II. 82.
Noguez 2. II. 38.
Nuckius 2. 76. 115. 119. 146. II. 62. 65. 103. 106.

O.

Oribaſius 128.
Ortlobius 2. 131. 138. II. 71.

P.

Pacchionus 2. 131. II. 21.
Paitonus II. 82. 83. 85.
Palfinus 2. 19. 27. 151. II. 70. 71.
Panarolus 100.
Paræus 45.
Pauli 182.
Pavius 2.
Pechlinus II. 59. 121.
Pecquetus 2. 85.
Petitus 46. 143. 163. 203. II. 88. 89. 100. 101.
Peyerus 2. 82. II. 8. 29.
Plancus II. 67. 68.
Platerus 100. II. 97.
Plazzonus 100.
Plinius 68. 120.
Poliniere II. 97.
Poupartius 75. II. 53.
Pozzus II. 68.
Purcellius II. 72.

R.

Raius II. 16. 17.
Rau 94. II. 48. 49. 114.
Rauholt 110. II. 10. 34. 87. 97.
Redius II. 28.
Reneaume II. 100.
Rhodius 100.
Ridleius 2. 131-133. 137. 138. 157. 164. II. 127. 130. 132. 134.
Riolanus 2. 128. 144. 190. 198. 199. 200. 203. II. 50-75. 79. 85.
Rivinus 145. 154. II. 56. 94. 111. 115.
Rolfinck 2. II. 60.
Roſſetus II. 79.
Rudbeck 2. 86. II. 64. 65.
Ruffus 105. 128.
Ruyſchius 2. 14. 20. 30. 31. 43. 46. 54. 55. 64. 68. 69-72. 78. 79. 81-84. 86. 89. 90. 91. 92. 94. 97. 98. 102. 104. 106. 107. 108. 112. 117. 119. 120. 124. 128. 131. 133. 135. 137. 142-145. 147. 149-152. 154. 158. II. 8-10. 18. 19. 22. 25. 33. 34. 37. 41. 42. 51. 52. 57. 58. 60. 71. 74. 80. 95. 102. 104. 114. 124. 127.

S.

Salzmannus 85. II. 63. 87. 91.
Santorinus 2. 24. 28. 29. 32. 34. 45. 69. 76. 77. 80. 96. 101. 103-105. 121. 127. 132. 133. 138. 151. 152. 164. 173. 174. 176-179. 181. 184. 197. 200. II. 21. 22. 57. 79 82. 85. 90. 91. 111. 130. 131. 133.
Saviard II. 70. 84.
Sbaralea II. 82.
Scheinerus II. 97.
Schelhammerus 2. 41. 50. 51. 55. 84. 90. 91. 127. 137. 138. 153. 168. 169. 176. 197. II. 6. 53. 66. 71. 72. 75. 117. 121. 134.
Schneiderus 2. 9. 152.
Schoenmetzlerus II. 140.
Schraderus 72. II. 75.
Schulzius 77. II. 50. 81. 92.
Senac II. 169.
Severinus 1. 2.
Simoncellius 155. II. 118. 119. 120.
Slevogt 152.
Spigelius 2. 111. II. 55.
Stahlius 161.
Stancarius II. 105.
Stenonis 2. 35. 70. 105. 142. 145. 150. 172. 188. II. 35. 36. 52. 81. 96. 106.
Stentzelius II. 18.
Stephanus 2. II. 97.
Stockhuſius II. 140. 150.
Strauſſius II. 84.
Swammerdam 2. II. 79.
Sylveſter II. 88.
Sylvius 135. 182.

T.

Taconus II. 68.
Tappius 167.
Tauvrius II. 89. 97.
Teichmeierus II. 75. 112. 115. 116. 117.
Terraneus 98. 99. 101. II. 31. 32.
Thebeſius 123 126.
Tillingius II. 85.
Tournefort II. 16. 53.
Trew. 2. 112. II. 47. 48. 49. 50. 109. 155.
Tulpius 100.
Tyſo 97. II. 31.

V.

Valentin. 1.
Valſalva 2. 22. 153-155. 176. 177. 183. 184. II. 25. 73. 113. 120.
Valliſnerius 94. 105. II. 10. 73. 75. 82. 85.
Valverda 2. II. 97.
Varolius 2. 132. 137. II. 60. 96.
Vaterus 104. 146. II. 80. 81. 107. 108.
Vegetius II. 96.
Vercellonius 2. 127. II. 23. 26. 30. 37. 51. 93.
Verheyen 2. 74. 89. 104. 115.

115. 126. 127. 142. 188. 189. II. 21. 22. 23. 25. 26. 35. 49. 70. 88. 97. 106. 124.
Vernage II. 158.
Du Verneus 2. 65. 77. 84. 153. 155. 164. 176. 177. II. 53. 82. 85. 88. 130.
Du Vernoy 2. 84. 150. II. 63. 64. 109.
Veſalius 2. 25. 27. 36. 39. 54. 135. 160. 172. 193. 198. 203. II. 27. 49. 50. 53. 60. 79. 93. 97. 127. 142.
Veslingius 2. II. 116.
Veſtus II. 66.
Vidius 2. II. 97.
Viduſſius II. 82.
Vieuſſenius 2. 126. 131. 133. 134. 138. 165. 176. 177. II. 18. 84. 85.
Virgilius 8.
Voglius II. 80. 82. 84.

W.

Wagnerus II. 86. 97.
Walæus 88.
Walliſius 169.
Waltherus 2. 157. 158. 173. 176. 179. 197. 198. II. 107. 115. 157.
Warthonus 2. 83. 115. 145. II. 74.
Wedelius (*Jo. Adolph.*) II. 64.
Weitbrechtus II. 140.
Welſchius 145. 154.
Widmannus 148.
van der Wiel 45.
Wierus II. 79.
Williſius 2. 133. 136. 137. 162. 165. II. 56. 59. 127. 130. 131. 132.
Winslous 2. 24. 28. 37. 43. 56. 112. 116. 119. 125. 126. 143. 162. 165. 171. 175. 180. 183. 185. 186. 191. 192. 196. 201. 202. II. 55. 89. 93. 100. 101. 105. 129. 130. 131. 136-138. 140. 149.
Wirſungus 87.
Wium II. 63.
Wolhuſius II. 97. 100.

Y.

de St. Yves II. 96. 100.

Z.

Zahn II. 97.
Zellerus 93.

INDEX II.

RERUM PRÆCIPUARUM.

Major numerus Tomum deſignat.

A.

Abdominis partes ſeu regiones externæ p. 8
contenta 77
muſculi 75
tegumenta ſive partes continentes 74
Abortus 111
Acetabulum 17
quid conſtituat 44
Achillis tendo 58. 202
Actio muſculi 169
diverſæ de eo ſententiæ 170
Adami pomum 8. 121
Adenologia 67. II. 3
Adeps in homine non datur 73
Adipoſa membrana 73
vaſa *ibid.*
Adipoſi ductus 78. II. 56
Adnata tunica 143
Aethiopum cuticula nigra 68
nigritiei cauſa 69
Ala 8
veſpertilionum 105
Albuginea tunica 143
Allantoides membrana 107
Alveoli dentium 30
Amphiarthroſis 63
Amygdalæ 148
Anatome, quid 1
ejus ſubjectum, objectum, media 1
finis 3
inſtrumenta 5. *& ſeqq.*
diviſio 11
utilitates multæ 5
Anatomia comparativa 1
forenſis 4
medica 3
practica 4
theologica, philoſophica, phyſica 3. 4
Anatomici ſcriptores optimi 2. recentiſſimi *in præf.*
Anconæus proceſſus 50
Angiologia 67. 156
Anguli oculi 142
Animæ cogitantis ſedes 134
Annulus pro tranſitu proceſſus peritonæi 75
Anthelix 153
Antitragus *ibid.*
Antrum Highmori 27
Anus 81
ejus elevatores & ſphincter *ibid.* muſculi diverſe ab auctoribus deſcripti 199

Anus

Anus cerebri 135
Aniſcalptor muſculus 190
Aorta 157
ejus arcus *ibid.* rami aſcendentes *ibid.*
Apex cordis 124
linguæ 149
unguis 72
Aponeuroſis 10. 169
Apophyſis oſſis 15. ejus cognomina *ibid.* ſynonyma *ibid.* uſus *ibid.*
Apophyſis condyloides 29
coronoides 30
jugalis 20
mammillaris ſive maſtoidea 20
naſalis ſuperior & inferior 27
palatina *ibid.*
petroſa 20
pterygoidea 23
Raviana dicta mallei 21
ſtyloidea 20.33
zygomatica 20
Appendiculæ adipoſæ coli 81
Appendix oſſis 16
vermiformis 81
Aquæductus Fallopii 22.34. 155
Nuckii 143
Sylvii 135
Aqueus humor oculi 144
ejus verus ſitus II.96.&c.
Arachnoides tunica cerebri 132. 137
medullæ ſpinalis 140
oculi 144
Arcus aortæ 157
Areola mammæ 119
Arteria quid 4. ejus ſtructura 154. figura *ibid.*
muſcularis tunica defenſa II. 121
Arteriæ adipoſæ 158
lymphaticæ 156
Arteria aorta 124.156.157
ejus diviſio 157. II.122
aſpera 121. 122
atrabilariæ 158
axillaris 157
brachialis 157. II. 126
bronchialis 120. 158
carotis interna & externa 137. 157. II. 124
internarum ingreſſus 137
cum vertebralibus anaſtomoſes *ibid.*
carotidum diviſio II. 124
cervicalis 157
cœliaca 158
ejus rami *ibid.*
coronaria cordis 124.157
cruralis externa & interna 158
cubitæa 157
cyſticæ gemellæ 158
diaphragmatica ſuperior & inferior 157. 158
duodena 158
duræ matris 131

Arteriæ emulgentes 158
epigaſtrica *ibid.*
epiploica dextra & ſiniſtra *ibid.*
gaſtrica dextra & ſiniſtra *ibid.*
gaſtro-epiploica *ibid.*
hæmorrhoidalis externa & interna *ibid.*
hepatica *ibid.*
hypogaſtrica *ibid.*
iliaca *ibid.*
intercoſtales ſuperiores 157
inferiores 158
inteſtinorum tenuium cum venis communicant II. 59
lumbaris 158
magna ſive aorta 156. II. 122
mammaria 157
mediaſtina 157
meſenterica ſuperior & inferior 158
muſculares colli 157
œſophageæ 158. II. 127
pancreatica 158
poplitæa *ibid.*
pudenda *ibid.*
pulmonalis 124. 156
cur amplior vena II. 90
radiæa 157
renalis 158
ſacra 158
ſcapularis externa & interna 157
Arteria ſpermatica 158
ejus exortus II. 75
ſpinalis 157
ſplenica 158
ſubclavia 157
ſuralis 158
thoracica ſive mammaria externa 157
tibialis 158
trachea 121. 122
vertebralis 157. II. 125
umbilicalis 158. quouſque cava maneat 77
Arterioſus canalis 112. 126
Arthrodia 63
Arthron *ibid.*
Articulationes fœtus 112
Articuli oſſium 17. 62
Articulus 63
Artus ſuperiores & inferiores 7
Arytænoides cartilagines 36. 121
Aſellii pancreas 83
Aſpera arteria 121. 122
Aſtragalus 58
Atlas 39. ejus ligamentum ſemicirculare *ibid.*
Atrabilariæ capſulæ 92. II. 29. in fœtu majores 92
Auditorius meatus 20. 34. 153
nervus 155. ejus canalis 22. 155
Auditus organon 153. 155,

os

os orbiculare 21. oſſicula 21. 154. II. 116
Avium oviductus 106
Aures 153
Auricula *ibid.*
ejus pinna *ibid.*
Auriculæ cordis 125
dextra amplior ſiniſtra II. 91
Auricularis digiti muſculi 196
Axilla 8
Axillaris vertebra 40
Axis 39
Azygos muſculus uvulæ 184
vena 159

B.

Balanus 98
Bartholini proſtatæ 102
Baſilare os 23
Bicorne os 36. 147
Bilis 89. ejus itus & reditus per ductum cyſticum defenſus II. 70
Brachium 8. 47
ejus os 48
arteria 157
muſculi 191
Bregma 20
ejus oſſa 19
Brevia vaſa 79. 161
Bronchia 120. 122. eorum arteria 120. 158. vena 120. 159. II. 91. glandulæ 122
Brunneri glandulæ 80
Bucca 8
earum glandulæ 146. II. 22
Bulbus oculi 143
pili 71
urethræ 98

C.

Calamus ſcriptorius 137
ejus crena *ibid.*
Calcaneum 58
Calcis os *ibid.*
Calloſum corpus 134
Calvaria 18
Camera oculi duplex 143
Canalis arterioſus 112. 126
naſalis 35. 142
Canalis nervi auditorii 22. 155
ſemicirculares *ibid.*
venoſus 88. 109. 112
Canthi oculi 142
Capilli 71
Capſula Gliſſonii 88
ſimilis cum pericardio continua II. 91
Capſulæ atrabilariæ 92. II. 29
Caput 7. 18. 129. ejus partes continentes 130. contentæ *ibid.* *ſeqq.*
Caput muſculi 169
gallinaginis 96
Cardia 79
Caro 10
quadrata 192

Carotides arteriæ 137. 157. II. 124
Carpus 8. 51
ejus muſculi 192
Cartilago 11. 66
arytænoides 36. 121
cricoides *ibid.*
enſiformis 44
thyroides 36. 121
xiphoides 44
Cartilagines laryngis 121.
aliquando oſſeſcunt 36
naſi 151
Caruncula lacrymalis 29. 142
Carunculæ myrtiformes 101
Cauda muſculi 109
Caudæ ſive coccygis os 42
Cavernoſa corpora penis 97
Cavernoſum corpus tubæ Fallopianæ 106
Cavernulæ oſſium 17
oſſis ethmoidei 151
Cavitas tympani 21. 154
Cavitates oſſium 17
Cellularis membrana 67. 82. 93. 140. II. 57. 120
Cerebellum 136. ejus crura 136. 137. pedunculi *ibid.* proceſſus vermiformis 136. protuberantiæ orbiculares 137
Cerebrum 131
ſtricte dictum 134
totum glandula magna forte non inepte diceretur II. 21
Cerebri anus 135
corticalis ſubſtantia non eſt glanduloſa II. 18
diaphragma 135
hemiſphæria 134
membranæ 131. 133
nates 135
nervorum paria 137
ſubſtantia 134
teſtes 135
valvula magna 135. 136
ventriculi 135. anteriores aliquando glacie pleni reperti *ibid.*
vulva 135
uſus 138
Cervix 8
Cervicis uteri oſtiola & veſiculæ 104
Ceruminoſæ glandulæ 153
Cerumen *ibid.*
Chorda Achillis 203
tympani 154. 162
Chordæ Williſii 131
Choroidea tunica 143
viſus primarium organon ſecundum quoſdam II. 96
Choroideus plexus 135
Chorion 107
Chyli cyſterna 85
receptaculum *ibid.*
Chylifera vaſa 84
Chyliferus ductus 85
Chylopœa viſcera 67
Cilia 142

Ciliare

Ciliare ligamentum 143
Ciliares proceſſus *ibid.*
Circulatio pinguedinis 73
ſanguinis in fœtu 126
Circuli tracheæ 120
Circulus arterioſus & venoſus in oculo 143
Ciſterna chyli 85
Clavicula 48
Clauſtrum palati 148
Clitoris 100
Coccygis os 41
muſculi 200
Cochlea 22. 155
Cœcum inteſtinum 81
foramen cranii 33
Colis 97
Collum 7. 128
Colli vertebræ 38
muſculi 187
Colon inteſtinum 81
ejus valvula 80
valvulæ convenientes 81
ligamenta tria *ibid.*
appendiculæ adipoſæ *ibid.*
Columella 148
Commiſſuræ oſſium 17
Concha 153
Condyloides proceſſus 29
Conjunctiva tunica 142
Cor 124
perpetuum mobile 126
quale in fœtu 112
ejus arteriæ Coronariæ 124. 157
auriculæ 125. II. 91
Cordis columnæ carneæ 125
fibræ rectæ II. 93
lacertuli 125
motus 126
ſeptum 125
tuberculum Loweri negatur 125. II. 92
valvulæ 125
venæ coronariæ 124. 159
earum orificia 126
ventriculi 124. 125
horum dexter amplior ſiniſtro II. 91
Coracoides proceſſus 47
Cornea tunica 143
Corniculum proces pterygus. 184
Coronale os 19
Coronoides proceſſus 30. 50
Corporis humani externæ appellationes & diviſio 7. 8
tegumenta communia 66
Corpora cavernoſa penis 97
ſphæroidea morboſa non arguunt glandulas II. 6. 54
ſtriata 135
Corpus calloſum 134
cavernoſum orificium vaginæ ambiens 102
Highmori 94
luteum ovarii 105
pampiniforme 94
pyramidale *ibid.*
reticulare Malpighii 68. 69

Corporis color in Æthiope 69
Valſalvæ 153
Corpuſcula globoſa cervicis uteri 104
Corticalis cerebri ſubſtantia non eſt glandulоſa II. 18
Coſtæ 42. 43
Cotyle 17
Cotyledones 108
Coxæ oſſa 44
Cranium 18. 130
ejus ſuturæ 24
ejus muſculi 130
oſſium in fœtu conditio 24. 112
foramina 32. *ſeqq.*
Cremaſter muſculus 94
Crena calami ſcriptorii 137
Cribriforme os 23
Cricoides cartilago 36. 121
Criſta galli 23
ulnæ 50
Crus 8. 56
Crura cerebelli 137
medullæ oblongatæ *ibid.*
Cryſtallinus humor 144
ejus verus ſitus II. 96. *ſequ.*
Cubitus 8. 49
ejus muſculi 191
Cuboides os 58
Cuneiforme os 23
Cuneiformia oſſa tarſi 59
Cutaneæ glandulæ 20
papillæ 156
Cutanei folliculi 70
Cutaneum reticulum 69
Cuticula 67. 68
Cuticula Æthiopum nigra 68
Cutis 70
ſulci ſive lineæ 68
Cyſtica bilis 89
Cyſtica vaſa *ibid.*
Cyſticus ductus *ibid.*
Cyſtis fellea *ibid.*

D.

Dartus 94
Dentes 30. 31
fœtus 112
Diaphragma 119. 188
ejus arteriæ 157. 158
Diaphragma cerebri 135
Diaphyſis oſſis 15
Diarthroſis 63
Didymi 94
Differentiæ inter fœtum & adultum 112
oſſium innominatorum utriuſque ſexus 46
oſſium 14
Digiti manuum 52
eorum muſculi 193
auricularis digiti muſculi 195
Digiti pedum 59
eorum muſculi 204
minimi dig. ped. muſculi 207
Digitorum muſculi multum variant 195

Diploë

Diploë 18
Diverticula Nuckii 76
Diviſio ſceleti 18
Dorſum 8
ejus ſpina 37
hujus diviſio *ibid.*
vertebræ *ibid.*
muſculi 190
Dorſum manus 8. 52
pedis 57
Ductus adipoſi 78. II. 56
Bartholinianus 145
cholidochus communis 88
chyliferus 85
cyſticus 88. 89
cyſt-hepatici Bianchi II. 68
Euſtachii 21. 34. 154
excretorius quid 11. pancreatis 87. hujus inventor *ibid.*
excretorii novi Vercellonii 127. II. 94
ex naſo ad os, an apertus 152. II. 112
hepatico-cyſticus 88
an in homine detur II. 67
hepaticus 88
lactiferi 115
Rividianus 145
ſalivalis Coſchwizianus eſt vena II. 109
Stenonianus 145. II. 106
ſub oſſe occipitis in pharyngis fornice mucoſus 146. II. 110
thoracicus 84. 85. eum demonſtrandi methodi 84. 85
finem tegit valvula ſemilunaris 85
cujus uſus controverſus II. 64
Warthonianus 145
Ductuum lacrymalium orificia 152
Duodenum inteſtinum 80
Duodena arteria 158
Dura mater 64. 131. 138
ejus proceſſus 131
arteriæ *ibid.*
ſinus 131. 138. II. 95

E.

Elevatores ani 81
Embryo 107
Eminentiæ pyramidales Vieuſſenii 137
olivares ejuſdem *ibid.*
Enarthroſis 63
Enſiformis Cartilago 44
Epidermis 68
Epididymides 95
peculiariter conſtituti deſcriptio II. 75
Epigaſtrica regio 8
Epiglottis 121
Epiphyſis oſſis 15. 16
Epiphyſium numerus 68
uſus in adultis 16
infantibus 17
Epiploon 77
parvum Winsloi II. 56
Epiſtropheus 39
Ethmoides os 23
ejus cavernulæ 151
Euſtachii tuba 21. 33. 154
ductus 34
Excavationes naſales 27
palatinæ *ibid.*
Excretorius ductus 11
pancreatis 87
hujus inventor *ibid.*
Extremitates corporis 7. 47. 53

F.

Facies 8. 141
Falciformis proceſſus 131
Fallopii aquæductus 22. 34
Fallopianæ tubæ 105. II. 83
Farciminalis membrana 107

Faſcia lata 201. 202
Fellea cyſtis 89
Felleæ radices 88. 89
Fellea veſica 77. 89
Femen 8. 53
Femur 8. 53. 54
ejus muſculi 201
Feneſtra ovalis 21. 154
rotunda *ibid.*
Fibra 9
ejus differentiæ *ibid.*
Fibræ carneæ ventriculi II. 56
cordis rectæ II. 93
muſculoſæ diverſitas 172
Fibula 56. 57
Fiſtula ſpiralis 121
Fluidæ partes 12
Fœtus 107
ejus membranæ *ibid.*
ſitus in utero 111
extra uterum reperti II. 83-85
articulationes 112
oſſa cranii *ibid.*
circulatio ſanguinis 126. inter ipſum & matrem communis II. 85
cor quale 112
dentes *ibid.*
canalis venoſus 88. 109. 112
differentiæ ab adulto *ibid.*
nutritio 110. per os II. 87
Folliculus in quavis glandula II. 10. *ſeq.*
Folliculi cutanei 70. II. 37
Fons pulſatilis 20
Fontanella 20. 112
Foramen cœcum linguæ 146. 149. II. 107
ovale 112. 126
ejus uſus II. 89
Foramina narium 152
oſſium cranii 31. *ſeq.*
maxillæ 34
ſupraorbitalia 33
Fornix 135
Foſſæ ſigmoideæ 20
Fovea ſinus venæ jugularis 20
Frenulum labri ſuperioris 147
linguæ 149
muliebre 100
præputii 97
Frontis os 97
Frontalis ſinus 151
Funiculus umbilicalis 110

G.

Gallinaginis caput 96
Ganglia nervorum 163
Garengeot Splanchnologia, monita circa illam II. 145. 158
Genitalia mulierum 100
virorum 94
Genu 8
Gingivæ 147
Ginglimus 63
Glandula 12. II. 16
ejus definitio difficilis II. 3.
definitio Boerhaavii expenditur II. 41. *ſeq.*
definitiones pleræque imperfectæ II. 3
habitus peculiaris aſſeritur II. 17. 37. *ſeq.*
ab ipſo Hippocrate innuitur II. 47
Glandulam quid veteres dixerint II. 8. 14. 15
Glandulæ multæ nil ſecernunt II. 3
Glandularum differentiæ II. 19. 20
Glandulas non arguunt corpora morboſa ſphæroidea II. 7
Glandulæ aritænoideæ 121
axillares II. 34
bronchiales 122. II. 22. 26
Brunneri 80. quando optime con-

conſpiciantur II. 57
Glandulæ buccales 146. II. 22
ceraceæ Meibomii II. 22
cervicales II. 24
ceruminoſæ 153. II. 22
compoſitæ II. 20
conglobatæ *ibid.*
conglomeratæ *ibid.*
congregatæ II. 20
Cowperi 99. II. 31. 77
cutaneæ 70. II. 35. 36. 52
cyſticæ II. 29
dorſalis II. 27. ejus conſtitutio morboſa *ibid.*
epiglottidis 121. II. 25
Haverianæ II. 34
hepaticæ II. 29
iliacæ *ibid.*
ilei circa finem 80
inguinales II. 34
innominata II. 22
inteſtinales Brunneri & Peyeri II. 29
jugulares II. 24
labiales 146. II. 22
lacrymalis 29. 142. II. 22
laryngis II. 24
lienares II. 29
Littrii 99. II. 31
linguæ 146. 149. II. 22
lumbares II. 29
mammarum in areolis II. 36
matri duræ & arachnoideæ interpoſitæ II. 21
maxillares 145. II. 22
Meibomii 142. II. 22
meſaraicæ 83. II. 29
molares 146. II. 109
mucilaginoſæ 17. II. 34
mucoſæ 17. II. 22
Cowperi 99
Nuckiana 146
nympharum II. 32
occipitales II. 24
Glandulæ odoriferæ Tyſonis 97. II. 31
œſophagi II. 25. earum ductus excretorius Vercellonii 127. II. 94
omentales II. 30
orificii ventriculi ſiniſtri Vercellonii II. 31
oſſis frontis fovearum II. 21
Pacchioni 131
palatinæ 146. II. 22
pancreas II. 29
parotides 145. II. 22
peritonæi, an dentur 76
Peyeri 82
pinealis 135. II. 22
pituitaria 139. II. 22
placentæ uteri, an dentur II. 33
pleuræ, an dentur 117
proſtata II. 31.
renales 92. II. 29
ſacræ II. 29
ſalivales 145
ſebaceæ 70
cutis II. 37. 51. 52
potius receptacula ſunt *ibid.*
ſimplices II. 20
ſinuum duræ matris II. 21
ſolitariæ II. 20
ſplenicæ II. 29
ſubcutaneæ II. 35
ſublinguales 145. II. 22. earum ductus II. 106
thymus II. 25. de ea controverſia inter Bidloum & Verheyenum *ibid.* in fœtu 112
thyroidea 122. II. 22. unica in homine II. 22. 23. ejus iſthmus II. 23. an ſit nidus ovulorum verminoſorum *ibid.*
ejus dubii uſus II. 24
tonſillæ II. 22
tracheæ II. 25
tunicæ pituitariæ 152

Glan-

Glandulæ Valſalvæ 153
Venæ portæ II. 29
ventriculi II. 29. 57
veſicæ II. 30
veſiculæ felleæ 89. II. 30
veſicularum ſeminalium II. 31
veteribus cognitæ, quæ? II. 14
ureterum 92. II. 30
urethræ muliebris II. 32. virilis II. 31
uteri, an dentur? II. 33
uvulares 146
Glanduloſum & vaſculoſum differunt II. 9. 13
Glans penis 98
Glene 17
Gliſſonii capſula 88
Globus & *Glomer* idem II. 20
Glottis 121
Gomphoſis 30. 63
Gula 127
Guſtus 156. ejus organum 145

H.

Habitus peculiaris Glandulæ II. 17. 37. *ſeq.*
Hæmorrhagia narium an per foramen cocles? 33
Harmonia 26. 63
Helix 153
Hemiſphæria cerebri 134
Hepar 77. 88. in fœtu magnum 112. non eſt glandula II. 18. 69
uterinum 108
Hepatica bilis 89
Hepatico-cyſticus ductus 88
Hepaticus ductus *ibid.*
Hepatis porta *ibid.*
tubercula in ſtatu morboſo qualia II. 70
Herophili torcular 151
Highmori antrum 27
corpus 94
Homoplata 47
Humerus 8
ejus muſculi 191
ejus os 48
Humores oculi 144
aqueus congelatur II. 99
Hydatides ovarii muliebris 105
Hymen 101
omnino exiſtit II. 78
in fœtu 112
Hyoides os 36
ejus muſculi 147. 181
Hypochondria 8
Hypogaſtrica regio *ibid.*

I.

Jecur 88
Jejunum inteſtinum 80
Ileum inteſtinum *ibid.*
os 44
Iliaca regio 8
Incus 21. 154
Indicis muſculi 196
Infundibulum 137
ad illud rima 135
Inguina 8
Innominata oſſa 44. 45. eorum differentia in mare & femina 46. eorum ligamenta 45
Interoſſeum ligamentum 57
Inteſtina 77. 80
Inteſtina craſſa 81
tenuia *ibid.*
Inteſtinorum ſtructura 82. eorum fibræ annulares irregulares II. 60. longitudinales ubi quærendæ II. 58
tenuium rugæ II. 59
tunica celluloſa Ruyſchii 82. & Albini II. 58. differt a Ruyſchia-

Ruyſchiana *ibid.*
Inteſtinorum tunica villoſa 82. II. 59. ea eſt villo-papilloſa II. 60
Inteſtinum cœcum 81
colon *ibid.*
duodenum 80
jejunum *ibid.*
ileum *ibid.*
rectum 81
Involucra ligamentorum rotundorum 76
Iris 143
Iſchiatica regio 8
Iſchium os 44
Jugalia oſſa 27
Jugalis apophyſis 20
Jugulum 48. 8
Junctura oſſium 62

L.

Labra 147. horum ſuperioris frenulum *ibid.*
pudendi 100
Labyrinthus 22. 155
ejus veſtibulum *ibid.*
Lacerti cordis 125
Lacrymalis caruncula 29. 142
glandula *ibid.*
ſaccus *ibid.*
Lacrymalia puncta *ibid.*
oſſa 26
Lacrymalium ductuum orificia 152
Lacrymarum viæ ex oculo ad nares II. 95
Lactea vaſa 11. 84
in pennatis deſunt 84
Lactiferi ductus 115
Lacuna 8
Lacunæ Graafii 101
Lamina ſpiralis Euſtachii 155
Larynx 121. ejus cartilagines *ibid.* muſculi 182. oſſa 36. ſinus 121. ventriculi *ibid.*
Lens cryſtallina 144
Lien 77. 90
an ſit glandula 90. II. 18. 71
ejus uſus II. 71. 72
Ligamentum 10. 65
annulare colli femoris 54
annulare manus 192
ciliare 143
interoſſeum 49. 57
linguæ membranaceum 149
Poupartii 75. II. 53
ſemicirculare Atlantis 39
ſuſpenſorium 88
teres, an teres 46. 53
Ligamenta duo oſſium innominatorum 45
coli tria 81
uteri, latum & rotundum 103
rotundorum involucrum 76
Linea alba 75
Lingua 145. 149. ejus foramen cœcum 146. 149. II. 107. frenulum 149. ligamentum membranaceum *ibid.* linea mediana *ibid.* muſculi 150. 181. nervi 150. papillæ nerveæ 156
Liquor pericardii 123
cui fœtus innatat 107
Lobi cerebri 134
pulmonum 120. Celſo fibræ 9. 120
Lumbi 8. eorum muſculi 189. nervi 165. vertebræ 40
Lunula 72
Lutea corpora glandiformia II. 82
Lympha 86
Lymphatica vaſa 11. 86
ea demonſtrandi modus *ibid.*
inventores illorum *ibid.*

M.

Mala 8
ejus oſſa 17
Malleoli 8. 56. 57
Malleus 21. 154. ejus apophyſes 21. muſculi 154
Malpighii rete vaſculoſum 120
Mammæ 113. harum corpora globoſa Nuckii 115. glandulæ areolarum II. 36
Mammillaris apophyſis 20
Manus extrema 51. ejus dorſum 8. 51. vola *ibid.* muſculi 93
Maſtoidea apophyſis 20
Mater dura 64. 131
pia 133
Matrix 103
Maxilla 26
inferior 29
Maxillaria oſſa 27
Maxillares ſinus 151
Meatus auditorius 20. 34. 153
fœtus 112
Meconium 110
Mediaſtinum 116
ejus interſtitium celluloſum 116. II. 89
Meditullium 18
Medulla 11. 65
oblongata 137. ejus crura *ibid.*
ſpinalis 140. ejus tunica ligamentoſa & celluloſa *ibid.*
Membrana, quid 10
adipoſa 67. 73
atlantoides ſive farciminalis 107
muſculorum communis 74
mucoſa narium 152
oculi ſemilunaris 142
papillaris Helvetii II. 50
pituitaria Schneideri 152
ſubpituitaria *ibid.*
tympani 154. ejus foramen *ibid.* II. 112
Membranæ fœtus 207
Membranula meatum auditorium in fœtu claudens 112
Menſtruorum fontes 104. II. 81
Mentula 97
muliebris 100
Meſaræum 83
Meſenterium 77. 83
Metacarpus 8. 51
Meſocolum 83
Metatarſus 8. 59
Mons veneris 100
Motus animalis, involuntarius, mixtus, naturalis, voluntarius 172
tonicus 171
Muſculus 10. quid 169. ejus partes *ibid.*
Muſculi antagoniſtæ 171
ſocii *ibid.*
actio 169. diverſæ ſententiæ 170
ſimplices 172
compoſiti *ibid.*
abdominis 75
abductor auricularis digiti 196. annularis digiti *ibid.* indicis *ibid.* medii digiti *ibid.* pollicis 195. pedis 205. proprius digiti minimi pedis 207
acceleratores 197. urinæ 198
adductor auricularis digiti 196
femoris triceps 201
annularis 196
medii digiti manûs *ibid.*
pollicis manûs 195
pollicis pedis tranſverſalis 205
Muſculus anconæus 192
ani 199
aniſcalptor 191
annuens Cowperi 186
ary-arytænoides 182
ary-epiglottei *ibid.*

Muſculi

Muſculi antithenar pollicis manûs 195. pollicis pedis 205
auris 153. externæ 176. de iis variæ ſententiæ *ibid.*
auricularis digiti 196. II. 141
azygos Morgagni 184
baſiogloſſus 181
bibitorius 175
biceps 192. idem tibiæ 202
bicornis 193. vel tricornis pollicis 195
biventer 180
brachii 191
brachialis internus 192. externus *ibid.*
brevis cubiti 192. & radii *ibid.*
buccinator 178
caninus *ibid.*
capitis 186
carpi 193
ceratogloſſi 181
cerato-ſtaphilini II. 133. 134
cephalo-pharyngæi 183
chondrogloſſus 181
coccygæus 200
colli 187. latiſſimus 180
complexus 186
conſtrictor labrorum 178
orbiculares naſi 179
coracobrachialis 191
coracohyoides 181
cranii 130. 173
cremaſter 94. 197
crico-arytænoides lateralis 182. poſticus *ibid.*
crico-pharyngæus 183
crico-thyroidæus 182
crotaphites 180
cruralis 202
cubiti 192
cucullaris 185
deltoides 191
dentatus major anticus 185
Muſculus dentatus minor 185
depreſſor palpebræ inferioris 174
detruſor urinæ 200
digaſtricus 180. ejus trochlea *ibid.*
digitorum manus 194. multum variant 195
digiti medii manus 196. annularis *ibid.* auricularis *ibid.*
digitorum pedis 204
digiti primi pedis 206. medii *ibid.* tertii *ibid.* minimi *ibid.*
dilatatores naſi 179
dilatator poſticus urethræ 198
dorſi 190. latiſſimus 191. longiſſimus 190
elevator ſcapulæ 185. labri inferioris 178. palpebræ ſuperioris 174. urethræ Santorini 198
epicranius 173
epiglottidis attollentes & deprimentes 182
erectores penis 197
extenſor auricularis digiti 196
extenſor communis 194. lumborum, dorſi & colli 189. digitorum pedis longus 204. brevis *ibid.* indicis 196
extenſor lumborum & dorſi communis 189. pollicis pedis longus 205. brevis *ibid.*
faſcia lata 201. 202
femoralis 202
flexor pollicis pedis longus 205. brevis *ibid.*
frontales 173
gaſtrocnemius 203
gemellus 203
gemini duo 201
geniogloſſi 181
genio-hyoides *ibid.*
glutæi 201

Muſculi gloſſo-pharyngæi 183
gloſſo-ſtaphylini 184
gracilis 202
helicis 177
humeri 19
humilis 175
hyoidis 181
hyo-epiglottei 182
hyo-thyroides 182
hyoidis oſſis 147. 181
hyo-pharingæus 183
hypothenar 195
iliacus 201
inciſorius ſuperior & inferior 178
indicator 196
indicis digiti *ibid.*
indignatorius 175
infraſcapularis 191
infraſpinatus *ibid.*
intercoſtales 116. 189. non niſi unicus ſecundum quoſdam II. 134. 135
interoſſei manus 194. II. 136. *& ſeq.* digitorum pedis 204. 206. 207
interſpinales colli 187
intertranſverſales *ibid.* lumborum 190
intervertebrales 187
intracoſtales Verheyeni 189
labrorum 178
laryngis 182
latiſſimus colli 180. dorſi 190
levatores ani 199. minores Riolani & Douglaſii 200
levatores coſtarum 188
linguæ 150. 181
lingualis 151
lividus 201
longus & brevis ſive bicornis 193
longus colli 187. cubiti 192. radii *ibid.*
Muſculi lumborum 190
lumbricales 194. II. 135. 136. digitorum pedis 204
mallei 154. 177
manus 193
maſſeter 180
maſtoideus 186
maxillæ inferioris 180
membranoſus 201. 202
mylogloſſus 181
mylo-hyoides *ibid.*
mylo-pharyngæus 183
myrtiformis naſi 179
naſi *ibid.*
obliqui oculi 175
obliquus major capitis 186. minor *ibid.*
obturatores interni & externi 201
occipitales 173
oculi 142. 175. ſeptimus brutorum 175
œſophagæus 183
orbicularis labrorum 178. palpebrarum 174
oſſis coccygis 200
palato-ſtaphylinus 184
palmæ 193
palmaris *ibid.*
patientiæ 185
pectineus 201
pectoralis major 116. 191. minor 185
pedis extremi 203
penis 197
perforans 194. digitorum pedis 204
perforatus 194. digitorum pedis 204
peronæus anticus 203. poſticus *ibid.*
pharyngis 184
pharyngo-ſtaphylinus 184
plantaris 203

Muſcu-

Muſculi platyſma myodes 176. 180
pollicis extenſor 197. flexor *ibid.* multum variant *ibid.*
poplitæus 202
profundus 194
projector urethræ 198
proſtatarum Sanctorini *ibid.*
pſoas magnus 201. parvus 190
pterygoides externus 183. internus *ibid.*
pterygo-pharyngæus 184
pterygo-ſtaphylinus 185
pyramidalis naſi 179
pyriformis 201
quadratus 178. femoris 201. lumborum 190. radii 192
radiæus externus 193. internus *ibid.*
radii 191
recti oculi 175
rectus lateralis cap. 186. major anticus *ibid.* poſticus *ibid.*
rectus minor anticus poſticus 186
rectus tibiæ 202
reſpirationis 188
rhomboides 185
rotatores externi & interni 201
rotundus major & minor 191
rotundus radii 192
ſacrolumbaris 190
ſalpingo-pharyngæus 183
ſalpingo-ſtaphylinus 184
ſartorius 202
ſcalenus 187. 188
ſcapulæ 185
ſemimembranoſus 202
ſeminervoſus *ibid.*
ſemiſpinoſus 190
ſerratus major anticus 185. 188. minor anticus 185. poſticus inferior 189. ſuperior 188
Muſculus ſolaris 203
ſpheno-ſtaphilinus 184
ſphincter ani 199
vaginæ uteri 200
veſicæ *ibid.*
ſplenius 186
ſtapedis 177
ſterno-coſtales Verheyeni 189
ſtero-hyoides 181
ſterno-thyroides 182
ſtylo-gloſſus *ibid.*
ſtylo-hyoides *ibid.*
ſtylo-pharyngæus 183
ſubclavius 188
ſublimis 194
ſuperbus 175
ſuperciliorum corrugator 174
ſupercoſtales breves & longi Verheyeni 188
ſupraſpinatus 191
tarſi 203
temporalis 180
teres major & minor 191
thenar 195. pollicis pedis 205
thyro-arytænoideus 182
thyro-pharyngæus 183
thyro-ſtaphylinus 184
tibiæ 202
tibialis anticus 203. poſticus *ibid.*
tragi & antitragi 177
tranſverſales & ſpinales colli 187
tranſverſi urethræ 198
trapezius 185
triangularis labrorum 178. ſterni 189. urethræ 198
triceps brachialis 192
trochlearis 175
tubæ novus Valſalvæ 184
vaginalis gulæ 183
vaſtus internus & externus 202

Muſculus ulnaris externus & internus 193
urethræ virilis 198
uteri novus orbicularis Ruyſchii 108. II. 80
uvulæ 184
zygomaticus 178
Muſculorum denominatio 172. numerus *ibid.* membrana communis 74
Muſculoſæ fibræ diverſitas 172
Myologia 67. 169. ejus ordo 172
Myrtiformes carunculæ 101

N.

Naſus, *Nares* 151
ejus oſſa *ibid.*
ſeptum 27. 28. 151.
ſinus 151
cartilagines *ibid.*
Naſales excavationes 27. apophyſes inferior & ſuperior *ibid.*
Naſalis canalis 35
Narium foramina 152
tunica mucoſa *ibid.*
ſinus 151
an ductu quodam cum ore communicent 152
Naſi oſſa 27
Nates cerebri 135
Naviculare os 58
Nervus 10. 162
Nervi quotuplices ſint 162
eorum ortus incertus II. 130
vera ſunt vaſcula 166
cerebri paria IX. 137. 162
cervicis 164
dorſi *ibid.*
lumborum 165
oſſis ſacri *ibid.*
ſpinales 140. 164
Nervorum ganglia 163
plexus *ibid.*
Nervorum uſus 168
Nervus abducens 163
acceſſorius Villiſii 164
auditorius 155. 164
ejus canalis 22. 155
Nervi acuſtici portio dura & mollis 163. diſtributio II. 118
Nervi brachiales 164
Nervus cerebri X. Villiſii 163. II. 132
cruralis 45. 165
diaphragmaticus 164
femoralis 165
guſtatorius 162. ejus rami inſigniores *ibid.*
intercoſtalis 162. 163. 164. ejus origo inconſtans II. 131
iſchiaticus 45. 165
lingualis 163
oculorum motorius 162. ejus diviſio *ibid.*
olfactorius 152. 162
ophthalmicus Williſii 33
opticus 162. ejus foraminulum 162. II. 105. inſertio II. 104. 105
orbitalis 162
phrenicus 164. 167
thalami 135
patheticus 162
recurrens 163
ſpinalis acceſſorius 137. 163. 164
vagus ſive par vagum 163
Neurologia 67
Nuckii diverticula 76
Nymphæ 101

O.

Occiput 8. ejus muſculi 173
Oculus 141. ejus anguli ſive canthi 142. bulbus 143
Oculi camera duplex *ibid.*

Ocu-

Oculi humores 144
orbita 29
tunicæ 143
membrana ſemilunaris 142
circulus arterioſus & venoſus 143
nervi 144
Odoratus organon 151. 152
Odoriferæ glandulæ Tyſ. 97
Oeſophagus 127
ejus verus ſitus II. 93
Olecranius proceſſus 50
Omentum 77. 78
ejus apertura naturalis Winslowi 78. II. 55
Orbita oculi 29
Orbitalis nervus 162
Orificium vaginæ uteri 101
uteri internum 103
Os 11
baſilare 23
bicorne 36. 147
brachii 48
calcis 58
caudæ ſive coccygis 41. 42
coronale 19
coxæ 44
cribriforme 23
cribroſum *ibid.*
cuboides 58
cuneiforme 23
ethmoides *ibid.*
ejus cavernulæ 151
frontis 19
humeri 48
hyoides 36. 147
ileum 44
iſchium 44
linguale 36. 147
multiforme 23
occipitis 22
orbiculare auditus 21
pectinis 44
pectorale 43
Os pubis 43
ſacrum 40. 41
ſcaphoides 58
ſphenoides 23
vomer 28
ypſiloides 36
Oſſa bregmatis 19
cranii in infantibus recens natis qualia 24
cuneiformia 59
fœtus 112
innominata 44. 45. eorum ligamenta 45
Oſſium differentia in mare & femina 46
Oſſa jugalia 27
lacrymalia 26
laryngis 36
malæ 27
maxillaria *ibid.*
naſi 27. 151
palati 28
palatina antica male ſic deſcribuntur 27
papyracea 33
parietalia 19
pectoris 42
petroſa 20
ſacrum & ilium an in partu disjungantur 45
ſeſamoidea 59. 60. ad ea pertinentia varia hiſtorica II. 47-50. ubi inveniantur 196. 203
ſincipitis 19
ſpongioſa inferiora 28
triquetra Wormiana 25
trunci 37
turbinata ſive ſpongioſa 24. 28. eorum inæqualitates 151
verticis 19
unguis 26
zygomatica 27
Oſſium cavernulæ & cavitates 17

Oſſium conſideratio anatomica & chemica 13. 14
differentiæ 14
junctura 62
numerus 60. 61
Os uteri externum 101. internum 103
Oſſicula auditus 20. 154. II. 116
Wormiana 25
Oſteologia 12
Oſſiola cervicis uteri 104
Ovarium 105
Ovarium novum quorundam 104
Ovarii corpora lutea 105
veſiculæ an vera ova II. 81. 82
hydatides 105
novi Nabothiani veſiculæ an glandulæ II. 33
Oviductus avium 106
Ovula mulierum 105. II. 81. 82
verminoſa Vercellonii II. 24

P.

Palatum 148
ejus clauſtrum ſive velum *ibid.*
oſſa 28
oſſa antica male ſic deſcribuntur 27
Palpebræ 142
earum tarſi *ibid.*
Pampiniforme corpus 94
Pancreas 87. II. 29. ejus ductus excretorius 87. inventor ejuſdem *ibid.*
Pancreas Aſellii 83
Panniculus carnoſus 74
Papilla 114
Papillæ cutaneæ 156
pyramidales 70
ventriculi II. 57
Paraſtatæ 95
Parotides 145
Partes compoſitæ; contentæ; continentes, diſſimilares, organicæ, ſimilares, ſimplices ad ſenſum 9
fluidæ 9. 12
ſolidæ 9
Partus, ejus tempus & modus naturalis 111
Patella 55
cui inhæreat 202
Pedes hippocampi 135
Pedunculi cerebelli 136
Pelvis 45. 77
Pelvis renum 91
Penis 97
ligamenta lateralia II. 77
Pericardium 123. ejus liquor *ibid.* concretio cum corde morboſa *ibid.*
Pericardium an glandulas habeat 123. II. 19. 54
Perichondrium 66
Pericranium 64. 130
Perinæum 8. 100
Peritonæum 76
an glandulas habeat *ibid.* & II. 19. 24
Perone 57
Pes 8. 53. extremus 57. ejus digiti 59. dorſum 57. planta *ibid.*
Phalanga 52
Pharynx 127
Philtrum 8
Pia mater 133. 140
Pilus 11. 71. 130. ejus bulbus 71
Pinguedo 10. 67. 73. ejus circulatio 73
Pinna auriculæ 153
Placenta 108
Planta pedis 8
Platyſma myodes 176. 180
Pleura 116. 117. an glandulas habeat 117. II. 19. 54

Plexus choroideus 135
Plexus non habet glandulas II. 22
Plexus nervorum 163
Pollex 52. 53. ejus muſculi 195. 205
Pomum Adami 8. 121
Pons Varolii 136. 137
Pori 68
horum valvulæ *ibid.*
Porta hepatis 88
Præcordia 8
Præputium 97. ejus frenulum *ibid.*
Priapus 97
Proceſſus oſſis 15
ejus ſynonyma & uſus *ibid.*
Proceſſus anconæus 50
ciliares 143
condyloides & coronoides maxillæ inferioris 29. 30
coracoides 47
coronoides ulnæ 50
duræ matris 131
falciformis *ibid.*
mammillaris 20
olecranus 50
peritonæi 76. annulus pro tranſitu ejus 75
vermiformis cerebelli 136. inteſtini cœci in fœtu 112
Proceſſuum pterygoideorum apophyſis, *corniculum* dicta II. 133
Prolabia 147
Prominentia annularis Williſii 136
Profector 1
Proſtata 96
Proſtatæ muliebres Bartholini 102
Protuberantia annularis Williſii 137
Protuberantiæ orbiculares cerebelli 137
Pterygoides apophyſis 23
Pubes 8
Pudendum muliebre 100
Pulmo 120. in fœtu qualis 112
Pulſatilis fons 20
Puncta lacrymalia 142
Pupilla 143. ejus ſphincter *ibid.*
Pylorus 79
Pyramidale corpus 94
Pyramidales papillæ 70

R.

Radices felleæ 88. 89
Radius 49. 50
Radix unguis 72
Raviana apophyſis 21
Receptacula cutanea 70
Receptaculum chyli 85. in homine an detur II. 63
Rectum inteſtinum 81
Regio epigaſtrica 8
hypogaſtrica *ibid.*
iliaca *ibid.*
iſchiatica *ibid.*
umbilicalis *ibid.*
Renales glandulæ 92
Renes 77. 91. eorum pelvis 91
an ſint glanduloſi II. 9. 19. 73
veſiculoſi Littrii examinantur II. 142
in fœtu quales 112
ſuccenturiati 92
quales in fœtu 92. 112
uſus dubius II. 73
Rete 78
mirabile 138
homini vindicatur II. 95
vaſculoſum pulmonum 120
Reticulum cutaneum 69
Rhachis 37
Rima ad infundibulum 135
Rotula 55

Rugæ inteſtinorum tenuium II. 59
vaginæ 102

S.

Saccus jugularis 159
lacrymalis 29. 142
Salivæ quantitas II. 105
Salivales glandulæ 145
earum ductus *ibid.*
ductus Coſchwizianus eſt vena II. 100
Sanguinis circulatio in fœtu 126
inter fœtum & matrem communicatio II. 85
Sarcologia 12. 66
Scala tympani, veſtibuli 22. 155
Scapha 153
Scapula 47
Scapulæ muſculi 185
Sceleton 13. 18. ejus diviſio 18
Sclerotica tunica 143
Scrobiculus cordis 8
Scrotum 94. ejus ſutura & ſeptum *ibid.*
Secretiones non ſupponunt glandulas II. 5. nec folliculos II. 12. fiunt ex lateralibus canaliculis arteriarum II. 12. non fiunt ex venis niſi ex vena portæ *ibid.*
Secundinæ 107
Sella equina ſive turcica 23
Septum cordis 125
lucidum 135
narium 28. 151
tranſverſum ſive diaphragma 119
ſcroti 94
Seſamoidea oſſa 59. 60
Sigmoideæ foſſæ 20
Sinciput 8. ejus oſſa 19
Sinus oſſium 14. 17
capitis, frontales, maxillares, ſphenoidei, ethmoidei 151
Sinus duræ matris 131. 138. II. 94
laryngis 121
venæ portæ 88. 161
Sphincter ani 81. 199
gulæ 183
pupillæ 143
vaginæ 102. 200
veſicæ 93
Spigelii lobulus 88
Spina dorſi 37. ejus diviſio *ibid.*
Spirituum viæ ſunt nervi 166. 167. eos negantes refelluntur *ibid.*
Splanchnologia 67. Garengeoti; monita circa illam II. 145-158
Splen 90
Spondyli 37
Spongioſa oſſa inferiora 28. ſuperiora 24
Squamoſa oſſa 20
Stapes 21. 154
Stenonianus ductus 145
Sternum 43
Stomachus 79. 127
Structura inteſtinorum 82
nervorum 166
Styloidea apophyſis 20. 23
Sulci cuticulæ & cutis 68
Supercilia 141
Suram qui muſculi faciant 203
Sura Celſo fibula 56. 57
Sutura 24. 63
Sutura ſcroti 94
cranii 24. harum uſus 25
Symphyſis 63
Synarthroſis *ibid.*
Synchondroſis *ibid.*
Syneuroſis 63
Syntaxis oſſium 62
Syntheſis *ibid.*
Syſſarcoſis 63

T.

T.

Tactus organon 70. 156
Talus 58
Tarſus 8. 58. ejus palpebræ 142
Tegumenta abdominis 74
communia corporis humani 67
Tempora 8. horum oſſa 20
Tendo 10
Achillis 58
Teſtes 95
non ſunt glandulæ II. 18
muliebres 105
cerebri 135
Teſticuli elevator 94
Teſtium ſubſtantia qualis II. 75
tunica albuginea diviſibilis *ibid.*
Teſtis peculiariter conſtituti deſcriptio II. 75. 76
Thalami nervorum opticorum 135
Thoracicus ductus 84. 85. eum demonſtrandi methodus 84. ejus valvulæ 85
Thorax 7. 113. ejus vertebræ 39. partes 113
Thymus 118. qualis in fœtu 112. ejus vaſa excretoria an dentur II. 89
Thyroides cartilago 36. 121
Tibia 8. 56
Tonſillæ 148
Torcular Herophili 131
Trachea 121. 122
Tragus 153
Tranſitus e naribus ad palatum Stenonianus 35
Triquetra oſſicula 25
Trochanter 54
Trochlearis muſculus oculi 175
Trochoides 63
Truncus 7
Tuba Euſtachii 21. 154
Fallopiana 106. II. 83. ejus corpus cavernoſum 106
Tuberculum Loweri 125. negatur 125. II 92
Tubercula morboſa hepatis II. 70
Tubuli lactiferi 115
urinarii Bellini 91
Tumores cyſtici non in cute, ſed ſub cute II. 46
Tunica 10
adnata ſive albuginea 143
arachnoides 132. 137. oculi 144
arteriarum II. 120
celluloſa ventriculi II. 56
choroidea 143. an viſus primarium organon II. 96
conjunctiva 143
cornea *ibid.*
inteſtinorum celluloſa Ruyſchii 82. & Albini II. 58. quomodo differat a Ruyſchiana *ibid.*
inteſtinorum villoſa 82. eſt villo-papilloſa ſecundum Ruyſchium II. 59. 60
ligamentoſa & celluloſa medullæ ſpinalis 140
retina 143. viſus organum primarium II. 96
reticularis Malpighii linguæ 150
papillaris nervoſa linguæ *ibid.*
ſclerotica 143
vaginalis 94
villoſa ventriculi, an detur II. 57. quomodo ſit in conſpectum danda *ibid.*
uvea 143

Turbinata oſſa 24
Tympanum 154. ejus cavitas 21. 145. chorda *ibid.* 162. membrana *ibid.* foramen hujus dubiæ eſt exiſtentiæ 154. II. 112. *ſeq.* ſcala 22. 155
Tyſonis glandulæ odoriferæ 97

V.

Vagina uteri 102. ejus orificium 101. ſphincter 200
Valvula cerebri magna 135. 136
coli 80
pylori 79
ſemilunaris ductus thoracici finem tegens 85. controverſi uſus II. 64
trunci venæ cavæ inferioris 160. putatur valvula reticulata Euſtachii II. 128. 129. 130
inſignis eſt in fœtu 112
Valvulæ conniventes coli 81.
jejuni 80
cordis mitrales, tricuſpidales & ſemilunares 125
ductus cyſtici, quales, & a quibus admiſſæ II. 65. 66
ſemilunares aortæ 157
vaſorum lacteorum & ductus thoracici 84. 85
lymphaticorum 86
venarum ſemilunares 161. deſunt in vena portæ & pulmonali *ibid.*
Vas deferens ſive ejaculatorium 95. mulierum 105
lacteum 11
lymphaticum *ibid.*
Vaſa adipoſa 73. bilaria 88. brevia 79. 161. chylifera 84. cyſtica 89
Vaſa gaſtrica 79
lactea 84. in pennatis & in Elephante deſunt *ibid.* in homine viſa II. 61
lactea ex duodeno prodeuntia II. 62. 63. eorum inventores II. 60
lymphatica 86. eorum inventores *ibid.* a Nuckio ex brutis vel ingenio homini appicta II. 65
neuro-lymphatica Hovii II. 102
phrenica 119
umbilicalia 77. 109
Vaſculoſum & *glanduloſum* an differant II. 9. 13
Vaſculoſæ partes facile tranſeunt in veſiculas II. 10. 11
Velum palati 148
Vena 10. 159
primariæ tres 159
earum ſtructura 161
axillaris 159
azygos *ibid.*
baſilica *ibid.*
bronchialis 120, 159. II. 91
cava 124. 159
cephalica 159. 160
coronaria cordis 124. 159. ventriculi 161
cruralis 160
diaphragmatica ſuperior 159
duodena 161
epigaſtrica 160
gaſtrica *ibid.*
hæmorrhoidalis externa 160.
interna 161
hepatica 159
hypogaſtrica 160
jugularis externa & interna 159. internæ ſaccus ſive diverticulum *ibid.*

Vena

Vena mammaria *ibid.*
mediana *ibid.*
mediaſtina *ibid.*
muſcularis 160
pancreatica 161
poplitæa 160
portæ 161. ejus ramus dexter & ſiniſter *ibid.* ſinus 88. 161. valvulis caret 161
pudenda 160
pulmonalis 124. 159. valvulis deſtituitur 161
ſacra 160
ſalvatella 159
ſaphæna 160
ſpermatica dextra & ſiniſtra 160
ſplenica 159. 161
ſubclavia 159
ſuralis 160
vertebralis 159
Venæ adipoſæ 160
atrabilariæ *ibid.*
cerebri 138
coronariæ cordis 124
cyſticæ 161
diaphragmaticæ inferiores 160
epiploicæ 161
gaſtro-epiploicæ *ibid.*
hæmorrhoidales externæ 160
hepaticæ *ibid.*
iliacæ *ibid.*
intercoſtales 159
lumbares 160
meſaraicæ 161
muſculares 159
œſophagææ *ibid.*
pancreaticæ 161
phrenicæ inferiores 160
raninæ 159
renales 160
ſcapulares 159
triangulares ſive ſinus 131
Venæ vertebralis ingreſſus in cranium II. 127
Venarum cordis oſcula 126
Ventriculi cerebri 135
anteriores glacie pleni reperti *ibid.*
Ventriculi cordis 124. dexter amplior ſiniſtro II. 91
laryngis 121
Ventriculus 77. 79
ejus fibræ carneæ II. 56. an habeat tunicam villoſam II. 57. quomodo reddatur conſpicua *ibid.*
Vercellonii novi ductus II. 93
Vermiformis appendix 81
Vertebræ 37
colli 38
dorſi ſive thoracis 39
lumborum 40
Vertex 8. ejus oſſa 19
Veſica 93. ejus muſculi 199. tunica celluloſa & muſculoſa II. 74. qualis in fœtu 112
Veſicula an pars neceſſaria glandulæ II. 10
fellea 89
Veſiculæ cervicis uteri 104
morboſæ non arguunt glandulas in ſtatu ſano II. 9
Veſiculæ ſeminales 96. harum ductus in urethram quot *ibid.* II. 76
Veſiculæ ſeminales mulierum 104
Veſpertilionum alæ 105
Veſtibulum labyrinthi 22. 155
Veſtibuli ſcala 22
Vibriſſa 151
Viſus primarium organum II. 96
Vitreus humor oculi 144
Ulna 49. ejus criſta 50. Celſo cubitus 49

Umbilicus 75. ejus vaſa 77. 109.
arteriæ quouſque cavæ maneant 77
Umbilicalis funiculus 110
regio 8
Unguis 11. 72
ejus apex *ibid.*
oſſa 26
Unio 63
Vola manus 8. 52
Vomer 28
Vomitus, a quibus muſculis II. 53
Urachus 77. 109
Ureteres 91. 92. horum glandulæ 92
Urethra 93. 98
virilis bulbus 98. finis *ibid.*
muliebris 101
Urina ubi ſecernatur 91
ubi colligatur 93
Urinæ copioſa ſecretio an in fœtu neceſſaria? negatur II. 142. *& ſeq.*
Urinarii tubuli Bellini 91
Uropœa viſcera 67
Uterinum hepar 108
Uterus 103
ejus cervicis corpuſcula globoſa 104
craſſities in gravidis II. 79
ligamenta 103
muſculus orbicularis novus Ruyſchii 108. II. 80
os externum 101. internum 103
Uteri vagina 103
Uva ſive *uvula* 148
bifida a me viſa II. 181
Uvea tunica 143
Vulva 100. 103
cerebri 135

X.

Xiphoides cartilago 44

Y.

Ypſiloides os 36. 147

W.

Wormiana triquetra oſſa 25

Z.

Zonæ ſonoræ Valſalvæ 155
Zootomia 1
Zygomatica oſſa 27
Zygomaticus proceſſus 20

Ad Bibliopegum.

Tab. I. ad pag. 159. Tom. II. eſt collocanda.
Tab. II. ad pag. 163.
Tab. III. ad pag. 165.
Tab. IV. ad pag. 170.
Tab. V. ad pag. 174.
Tab. VI. ad pag. 176.
Tab. VII. ad pag. 180.
Tab. VIII. ad pag. 182.
Tab. IX. ad pag. 188.

COUNTWAY LIBRARY OF MEDICINE
QM
21
H36
1748, v.2
RARE BOOKS DEPARTMENT